ΣΕΙΡΑ **ΑΠΟΡΡΗΤΟ ΑΡΧΕΙΟ**

ΧΡΗΣΤΟΣ ΜΑΥΡΑΚΗΣ

€ 6,90

ΦΑΚΕΛΟΣ

RUDOLF HESS

Η ΛΥΣΗ ΣΤΟ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΟ ΜΥΣΤΗΡΙΟ ΤΟΥ Β' ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ!

TOP SECRET

Τα μυστικά της Βρετανικής Υπηρεσίας Πληροφοριών αποκαλύπτονται!

- Ο Ρούντολφ Ες, ο εξ απορρήτων του Αδόλφου Χίτλερ, και η μυστική αποστολή του στη Βρετανία το 1941
- Για ποιους λόγους οι βρετανικές υπηρεσίες χειραγώγησαν τον Αδόλφο Χίτλερ;
- Η πραγματική φύση της αποστολής και τα μυστικά της
- Φως στο μυστήριο από ένα "απαγορευμένο βιβλίο"
- Η σιωπή του Ες και τα αίτιά της
- Ποιο είναι το τρομερό μυστικό που ακόμη και σήμερα αποφεύγει να αποκαλύψει η Μ. Βρετανία;

ΜΟΝΟΓΡΑΦΙΕΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ Πολεμική ΙΣΤΟΡΙΑ

ΧΡΗΣΤΟΣ ΜΑΥΡΑΚΗΣ

ΦΑΚΕΛΟΣ RUDOLF HESS

Η λύση στο μεγαλύτερο μυστήριο του Β' Παγκοσμίου Πολέμου

Περιεχόμενα

ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ: Compupress Α.Ε. Λοχαγού Δεδούση 1 & Λ. Μεσογείων 304, 155 62 Χολαργός. Τηλ.: 210 9238672, Fax: 210 9216847
e-mail: military@compupress.gr
ΕΚΔΟΤΗΣ: Ν.Ο. Μανούσος **ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ:** Μ. Δασκαλάκης **ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ:** Γ. Πατρικος
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ: Α. Λαλιώτη **ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ MARKETING:** Λ. Ταλιαδώρου **ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ:** Ζ. Φίλο

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ: Γ. Ψαρουλάκης
ΣΥΓΓΡΑΦΗ: Χρήστος Μαυράκης **ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ ΜΟΝΤΕΛΟΥ:** Γ. Τσόρβας
ΥΠΕΥΘΥΝΗ MARKETING: Μ. Τσαμπλάκου MARKETING: Π. Καλπακής
ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ: Χ. Μαντούβαλος **ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ:** Γ. Τζανουδάκης, Ι. Σιμήρη **ART DIRECTOR: Μ. Λυμπέρη ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ D.T.P.: Β. Ευσταθίου**
D.T.P./ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟ: Ε. Σωτηρίου, Δ. Μελένιος, Θ. Λαμπρινού **ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ: Ο. Τυμπακιανάκη ΔΙΟΡΘΩΣΗ:** Α. Ματζαβίνου
ΠΡΟΙΣΤΑΜΕΝΟΣ ΛΟΓΙΣΤΗΡΙΟΥ: Π. Καρποδίνης **ΛΟΓΙΣΤΗΡΙΟ:** Ν. Παναγιωτόπουλος, Α. Τούλης, Ζ. Τούρλου **ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ:** Σ. Μπισιώτης
ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ: Ρ. Λεργιού, Ε. Καλλιμάνη **ΝΟΜΙΚΟΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ:** Ι. Τζίφας **ΜΟΝΤΑΖ-ΕΚΤΥΠΩΣΗ:** Μ. ΣΠΥΡΟΥ **ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ:** ΕΥΤΑΞΙΑΔΗΣ - ΙΩΣΗΦΙΔΗΣ

ΜΕΛΟΣ ΤΗΣ
ΕΔΙ FIPP FAEP

THIS STONE MARKS THE SPOT
WHERE BRAVE, HEROIC
RUDOLF HESS
LANDED BY PARACHUTE
ON THE NIGHT OF
10th MAY 1941
SEEKING TO END THE WAR
BETWEEN
BRITAIN AND GERMANY

Μία μυστηριώδης υπόθεση

Ο Β' Παγκόσμιος Πόλεμος, ο μεγαλύτερος που γνώρισε ποτέ η ανθρωπότητα, είχε, από τη μία, την "εμφανή" όψη του: τις εκατόμβες των θυμάτων, τις επικές μάχες, τις πράξεις θάρρους, αυταπάρνησης ή και δειλίας και φρίκης, τις πομπώδεις δηλώσεις εκατέρωθεν για αναστήλωση του φρονήματος. Από την άλλη, είχε και μία αθέατη, υπόγεια πλευρά, που λίγοι γνώριζαν με λεπτομέρειες και ακόμη λιγότεροι ήταν διατεθειμένοι να αποκαλύψουν οτιδήποτε γι' αυτήν.

Στο πλαίσιο αυτού του "Αθέατου Πολέμου", έγιναν πολλές ενέργειες που ξέφυγαν από το πλαίσιο της "κεκαλυμμένης επιχείρησης" και έγιναν ευρύτερα γνωστές.

Η θρυλική πτήση του Ρούντολφ Ες στη Σκωτία είναι μία τέτοια περίπτωση. Μία "covert operation", κατά την ορολογία των μυστικών υπηρεσιών, που, ωστόσο, πήρε δημοσιότητα, όμως, όχι ως μία μυστική αποστολή, αλλά ως μία δονκιχωτική πράξη ενός "ημιπαράφρονα".

Η επίσημη εξήγηση της πτήσης του Ες έχει προ πολλού ανατραπεί. Δεν μπορεί να αντέξει σε κανενός είδους σοβαρή εξέταση - λίγο να "ξύσει" κάποιος την επιφάνεια, μπορεί να διαπιστώσει ότι πρόκειται απλώς περί κάλυψης.

Ωστόσο, τι ακριβώς καλύπτει αυτή η αδέξια εξήγηση περί παράφρονα Ες; Ποια είναι η πραγματικότητα; Ποιος ήταν ο σκοπός της αποστολής, κατάληξη ποιας διαδικασίας υπήρξε, ποιοι γνώριζαν γι' αυτό και το απέκρυψαν;

Σε αυτά τα ερωτήματα προσπαθεί να απαντήσει το βιβλίο αυτό. Ο συγγραφέας Χ.Μαυράκης βασίστηκε σε αρκετές πηγές για να ανακαλύψει την αλήθεια πίσω από την υπόθεση Ες, μεταξύ αυτών όλα τα αποκαλυπτικά βιβλία που έχουν κυκλοφορήσει τις τελευταίες δεκαετίες για την υπόθεση. Σε σημαντικό βαθμό υιοθέτησε την θεωρία που διαπραγματεύεται το "απαγορευμένο" βιβλίο του Μάρτιν Αλεν, "The Hitler/Hess Deception". Θα πρέπει να σημειώσουμε εδώ ότι ο Αλεν έχει κατηγορηθεί ότι χρησιμοποίησε χαλκευμένα έγγραφα για να φθάσει στα συμπεράσματά του, ιδιαίτερα κάποια πρακτικά του SO1 και κάποια άλλα που αναφέρονται ανοιχτά στο θέμα.

Δεν μπορούμε να γνωρίζουμε αν όντως είναι χαλκευμένα τα έγγραφα αυτά ή αν συμβαίνει κάτι άλλο. Εμείς απλώς σας παρουσιάζουμε τα συμπεράσματα μίας έρευνας που δείχνει, αν μη τι άλλο, ότι η αλήθεια σχεδόν ποτέ δεν είναι αυτή που φαίνεται.

Γ. Ψαρουλάκης

Μία τριανδρία, που έμελλε να παίξει καθοριστικό ρόλο στα πολιτικά πράγματα της Γερμανίας, αν και με πολύ διαφορετικές τύχες στο μέλλον: στα αριστερά ο Ρούντολφ Ες, στο κέντρο ο Αδόλφος Χίτλερ και δεξιά ο Γιούλιους Στράιχερ. Η φωτογραφία ελήφθη στη Νυρεμβέργη το 1927.

Η ΖΩΗ ΤΟΥ

Από την Αλεξάνδρεια στη Θούλη

Ο Ρούντολφ Ες δεν ήταν ένας τυπικός Γερμανός, αφού η καταγωγή του ήταν μικτή (γερμανική από τον πατέρα, ελληνική από τη μητέρα), ενώ γεννήθηκε και πέρασε τα πρώτα χρόνια της ζωής του πολύ μακριά από τη Γερμανία, στην πολύχρωμη Αλεξάνδρεια.

Ο Βάλτερ Ρίχαρντ Ρούντολφ Ες γεννήθηκε στις 26 Απριλίου του 1894 στην Αλεξάνδρεια της Αιγύπτου. Πατέρας του ήταν ο Φριτς Ες, ένας Γερμανός έμπορος που ευημερούσε στην κοσμοπολίτικη Αλεξάνδρεια του δεύτερου μισού του 19ου αιώνα, ενώ η μητέρα του ήταν Ελληνίδα, της οικογένειας Γεωργιάδη, μίας διακεκριμένης φαμίλιας, μέλους της πολυάνθρωπης και ακμάζουσας ελληνικής παροικίας της Αλεξάνδρειας της εποχής. Το πατρικό σπίτι, μία εντυπωσιακή έπαυλη, βρισκόταν στην περιοχή του Ιμπραμίγιε, ένα ειδυλλιακό θέρετρο λίγα χιλιόμετρα ανατολικά της Αλεξάνδρειας.

Τα πρώτα 14 χρόνια της ζωής του ο νεαρός Ρούντολφ τα πέρασε στην Αλεξάνδρεια, υποκείμενος σε επιδράσεις από το περιβάλλον του, το οποίο ήταν ιδιαίτερα πλούσιο σε παραστάσεις και εναλλαγές εικόνων. Η Αλεξάνδρεια της εποχής ήταν μία πολύβουη πόλη, που ελάχιστα ομοιάζει με τη σημερινή τυπική αραβική μεγαλούπολη. Η μητέρα του Ρούντολφ είχε μια παθιασμένη αγάπη για την επιστήμη και το Διάστημα, την οποία ενστάλαξε και στο γιο της.

Ο πατέρας του ήταν ένας αυταρχικός άνδρας, ιδιαίτερα υπερήφανος για τη γερμανική καταγωγή του, και είχε περιουσία στη Βαυαρία, κοντά στη Νυρεμβέργη. Στα πατρικά κτήματα της Γερμανίας περνούσε η οικογένεια τις διακοπές της κάθε καλοκαίρι, μέχρις ότου η διπλή ζωή, από την Αλεξάνδρεια στη Νυρεμβέργη, έλαβε τέλος, όταν ο Φριτς Ες αποφάσισε ότι το μέλλον της οικογένειας βρισκόταν στη Γερμανία. Ετσι, οι Ες μετακόμισαν στη Βαυαρία το 1908, όταν ο Ρούντολφ βρισκόταν στην ηλικία των 14 ετών.

Στη Γερμανία ο νεαρός Ες συνέχισε τις εγκύκλιες σπουδές του στο σχολείο του Μπαντ Γκότεσμπεργκ, τρέφοντας με την ιδιαίτερη έφεσή του στις επιστήμες και στα Μαθηματικά το παιδικό του όνειρο, να γίνει κάποτε αστρονόμος. Ωστόσο, ο πατέρας του δεν του άφησε και πολλά περιθώρια, αφού τον κατηύθυνε σε επιχειρησιακές σπουδές, προκειμένου να συνεχίσει την οικογενειακή παράδοση στο χώρο του εμπορίου και των επιχειρήσεων. Για το σκοπό αυτό, ο Φριτς Ες έστειλε τον Ρούντολφ στην Ecole Superieur de Commerce στο Νοσατέλ της Ελβετίας. Επρόκειτο για μία υψηλού επιπέδου, αναγνωρισμένη εμπορική σχολή της εποχής, που βεβαίως βρισκόταν παντελώς έξω από τα ενδιαφέροντα του Ρούντολφ. Ωστόσο, ο αυταρχικός πατέρας του δεν δεχόταν κουβέντα - τον προόριζε για διάδοχό του στην οικογενειακή επιχείρηση Hess & Co. και θα φρόντιζε να λάβει την κατάλληλη μόρφωση, ώστε να μπορέσει να αντεπεξέλθει σε αυτά του τα καθήκοντα.

Μετά από έναν χρόνο βαρετών σπουδών στην Ελβετία, ο Ρούντολφ, καταρτισμένος πλέον περί τα εμπορικά, επέστρεψε στη Γερμανία. Για να συμπληρώσει την εμπορική του εκπαίδευση, στάλθηκε στην ακμάζουσα εμπορική επιχείρηση του Αμβούργου, Feldt Stein & Co.,

Ο πατέρας του ήταν ένας αυταρχικός άνδρας, ιδιαίτερα υπερήφανος για τη γερμανική καταγωγή του.

όπου εντάχθηκε ως μαθητευόμενος. Σύντομα θα ξεκινούσε και τη μαθητεία του στην πατρική επιχείρηση, ώστε να ετοιμαστεί για να αναλάβει τα ηνία της και να πορευτεί στο δρόμο που είχε προετοιμάσει γι' αυτόν ο Φριτς Ες. Αυτά θα συνέβαιναν, αν η πορεία των πραγμάτων δεν άλλαζε από μία συγκλονιστική εξέλιξη: το Μεγάλο Πόλεμο, μια κολοσσιαία πολεμική αναμέτρηση που συμπαρέσυρε στη δίνη του δεκάδες έθνη σε ολόκληρο τον κόσμο και δίκαια αποκλήθηκε Α' Παγκόσμιος Πόλεμος.

Η σπίθα για την έναρξη του πολέμου άναψε στο Σεράγεβο στις 28 Ιουνίου 1914, όταν ένας νεαρός Σέρβος, με το όνομα Γκαβρίλο Πρίντσιπ, πυροβόλησε και σκότωσε το διάδοχο του Αυστριακού θρόνου, αρχιδούκα Φραγκίσκο-Φερδινάνδο, και τη σύζυγό του, Σοφία Τσοτέκ, τη δούκισσα του Χόχενμπουργκ. Οι πυροβολισμοί του Πρίντσιπ επί της ουσίας δεν ήταν παρά η θρυαλλίδα που έβαλε φωτιά στην τεράστια πυριτιδαποθήκη, που ήταν η ευρωπαϊκή πολιτική σκηνή των αρχών του 20ού αιώνα. Με το ζήτημα της αποικιοκρατίας και του "νέου εθνικισμού" να ταλανίζει τις χώρες που πρωταγωνιστούσαν στα οικονομικά και πολιτικά πράγματα και με την εποχή των αυτοκρατοριών να βαίνει ταχύτατα προς το τέλος της, ο Α' Π.Π. ήταν ίσως ο πλέον αναπόφευκτος πόλεμος της Ιστορίας, μία αναμέτρηση που ούτως ή άλλως θα έπρεπε να ξεσπάσει, για να δώσει διέξοδο στα αυξανόμενα αδιέξοδα των ευρωπαϊκών κρατών.

Με το ξέσπασμα του Πολέμου, ο νεαρός Ες βρήκε την ευκαιρία που αναζητούσε για να αποδεσμευθεί από την πατρική μέγγενη. Εντάχθηκε ως εθελοντής, σε ηλικία 20 ετών, στον γερμανικό στρατό και με το 7ο Βαυαρικό Σύνταγμα Πυροβολικού στάλθηκε στο μέτωπο για να πολεμήσει στον φθοροποιό πόλεμο των χαρακωμάτων. Σύντομα μετατέθηκε στο πεζικό και έγινε υποδεκανέας, ενώ συμμετείχε στη μάχη του Υπρ το 1915. Τον Μάιο του ίδιου χρόνου προβιβάστηκε σε δεκανέας και τον Αύγουστο στάλθηκε στα μετόπισθεν για να εκπαιδευτεί ως αξιωματικός. Στη συνέχεια, επανήλθε στο μέτωπο ως λοχίας και πολέμησε στο Ντουαμόν, όπου τραυματίστηκε όταν ένα θραύσμα καρφώθηκε στο αριστερό μπράτσο του. Στη συνέχεια, μετατέθηκε στη Ρουμανία, όπου τραυματίστηκε ξανά άλλες δύο φορές, την πρώτη επιπόλαια από ένα θραύσμα και τη δεύτερη σοβαρότερα, όταν ένας Ρουμάνος στρατιώτης τον πυροβόλησε στο στήθος με ένα Nagant. Ο τραυματισμός του (Αύγουστος 1917) ήταν τόσο σοβαρός, ώστε δεν ήταν δυνατό να συνεχίσει να προσφέρει τις υπηρεσίες του στην πατρίδα του ως πεζικάριος. Ωστόσο, η επιθυμία του να συνεχίσει να βρίσκεται κοντά στο μέτωπο, τον οδήγησε να δοκιμάσει την τύχη του στη γερμανική αυτοκρατορική πολεμική αεροπορία, όπου έγινε δεκτός με τη δεύτερη προσπάθεια. Οπως κι άλλος ένας μετέπειτα κορυφαίος ναζί πολιτικός άνδρας, ο Χέρμαν Γκαίρινγκ, ο Ες διακρίθηκε ως πιλότος, πετώντας με ένα Fokker DVII στη μοίρα Jagdstaffel 35 στη Βαλενσιέν, παρότι ουδέποτε έφθασε τις επιτυχίες και τη δόξα του ευπατρίδη συναδέλφου του. Πάντως, από τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο ο Ες βγήκε με ένα παράσημο, τον Σιδηρού Σταυρό Β' Τάξης, που του απονεμήθηκε για τη δράση του ως πεζικάριου και συγκεκριμένα για τα κατορθώματά του στο Υπρ. Μέχρι το τέλος του πολέμου, ο Ες παρέμεινε στην αυτοκρατορική αεροπορία και έγινε δεινός πιλότος.

ΜΕΤΑ ΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟ

Οπως συνέβη και σε εκατομμύρια ακόμη Γερμανούς, ο Μεγάλος Πόλεμος ήταν για τον Ες το μεγάλο σχολείο της ζωής του, μία εμπειρία που θα τον σημάδευε και θα τον άλλαζε. Ο Ες ένιωθε το βαθύτατο αίσθημα πικρίας και απογοήτευσης που έτρεφαν σχεδόν όλοι οι Γερμανοί βετεράνοι που επέστρεφαν στα σπίτια τους με νωπές τις μνήμες από τη φρίκη του πολέμου, το οποίο εξέφρασε για λογαριασμό τους ο Ες με τα παρακάτω λόγια: "*Γνώρισα τη φρίκη του θανάτου σε όλες του τις μορφές... χτυπημένος για ημέρες κάτω από βαρύ βομβαρδισμό... πεινώντας και υποφέροντας, όπως έκαναν και όλοι οι στρατιώτες της πρώτης γραμμής. Και επρόκειτο όλα αυτά να είναι μάταια, τα βάσανα των καλών ανθρώπων στην πατρίδα όλα για το τίποτα.*"

Το συναίσθημα που ο Ες μοιραζόταν με τους εν όπλοις συντρόφους του, μπορούσε να αποδοθεί με μία μόνο λέξη: "Dolchstoss", πισώπλατο μαχαίρωμα. Δεν είναι δυνατόν, πίστευαν οι Γερμανοί βετεράνοι, η χώρα τους να έχει χάσει τον πόλεμο. Τις μάχες τις κέρδισε, αν όχι όλες, τουλάχιστον τις σημαντικότερες. Δεν είχε καταρρεύσει το μέτωπο, δεν είχαν παραδοθεί στους Αγγλογάλλους και τους όψιμους συμμάχους τους, τους Αμερικανούς. Γιατί τότε είχαν χάσει τον πόλεμο; Αυτό το ερώτημα, που φυσικά παρέβλεπε την οικονομική και κοινωνική πραγματικότητα του πολέμου (και τους πραγματικούς λόγους για τους οποίους η Γερμανία έχασε τον πόλεμο, παρότι δεν ηττήθηκε αποφασιστικά στο πεδίο της μάχης), μπορούσε στα απλοϊκά μυαλά και στις γεμάτες πίκρα καρδιές αυτών των ανθρώπων να απαντηθεί μόνο με έναν τρόπο: στην πραγματικότητα

Ο νεαρός Ρούντολφ Ες φωτογραφίζεται το 1918 στο μαχητικό αεροσκάφος του. Η φωτογραφία ελήφθη στο Σαρλερουά, όπου στάθμευε η μοίρα του Ες την εποχή αυτή.

Νεαρός πολιτικός ακτιβιστής το 1922, ο Ες εικονίζεται εδώ σε μία από τις πρώτες του φωτογραφίες ως μέλος του NSDAP και του εθνικοσοσιαλιστικού κινήματος.

δεν ηττήθηκε η Γερμανία, αλλά προδόθηκε εκ των έσω. Εξ ου και το "πισώπλατο μαχαίρωμα". Αυτή η πικρή διαπίστωση είναι που, μαζί με την επονείδιστη Συνθήκη των Βερσαλλιών, ανέθρεψε το εθνικοσοσιαλιστικό τέρας στα χρόνια που ακολούθησαν.

Για τον Ες η κατάσταση ήταν ακόμη δυσκολότερη, καθώς όχι μόνο είδε την αυτοκρατορία στην οποία τόσο είχε πιστέψει να καταρρέει εν μία νυκτί, αλλά και την ιδιαίτερα προσοδοφόρα επιχείρηση του πατέρα του στην Αίγυπτο να καταστρέφεται από τον πόλεμο και να την αναλαμβάνουν οι νικητές Αγγλοι. Ο Φριτς Ες ουδέποτε συνήλθε από αυτήν την απώλεια. Ο αυστηρός, αυταρχικός άνδρας, ο γεμάτος αυτοπεποίθηση και εμφορούμενος από πίστη στα ιδανικά της Vaterland (πατρίδας) του, μεταμορφώθηκε σε έναν συντετριμμένο άνθρωπο. Ο γιος του μοιραζόταν την πίκρα των εκατοντάδων χιλιάδων βετεράνων και ο ίδιος αντίκριζε τα συντρίμμια αυτού που έχτιζε μια ζωή. Ηταν μία κατάσταση που θα τσάκιζε οποιονδήποτε άνθρωπο, ακόμη και κάποιον τόσο δυναμικό, όπως ο πατέρας του Ρούντολφ Ες.

Σύντομα οι βετεράνοι, κάτω από την αγαστή καθοδήγηση της στρατοκρατικής αριστοκρατίας της Γερμανίας, είχαν "ανακαλύψει" και τους... δράστες του "πισώπλατου μαχαιρώματος": οι κομουνιστές, οι σοσιαλιστές, οι φιλελεύθεροι και οι εβραίοι έγιναν ο αποδιοπομπαίος τράγος της μεταπολεμικής Γερμανίας, το κανάλι όπου θα διοχετευόταν η απογοήτευση των βετεράνων και τα συναισθήματα προδοσίας που ένιωθε ο στρατός.

Η επιστροφή του Ες στη Βαυαρία, στα τέλη Νοεμβρίου του 1918, ήταν εφιαλτική: βρήκε τη χώρα του να αντιμετωπίζει έναν κίνδυνο για τον οποίο έγραφαν οι δεξιές εφημερίδες και μιλούσαν οι ευπατρίδες συνάδελφοί του στην αυτοκρατορική αεροπορία, την απειλή μιας μπολσεβίκικης επανάστασης παρόμοιας με αυτήν που είχε λάβει χώρα στη Ρωσία μόλις έναν χρόνο πριν. Μία μπολσεβίκικη οργάνωση, αποκαλούμενη Spartakusbund (Σπαρτακιστές), είχε καταλάβει τη Βαυαρία, ανέτρεψε τη νόμιμη βαυαρική κυβέρνηση και ίδρυσε τη δική της Σοβιετική Δημοκρατία της Βαυαρίας, τη Raterepublik. Το ότι η Βαυαρία, το προπύργιο του συντηρητισμού στη Γερμανία, είχε καταληφθεί από τους μπολσεβίκους, αποτελούσε διπλό χτύπημα για τον Ες. Είχε προλάβει να αναπτύξει μία απέχθεια για την Αριστερά και ιδιαίτερα για τις ακραίες εκφάνσεις της και τώρα όχι μόνο την έβλεπε στη Γερμανία να γιγαντώνεται, αλλά και να καταλαμβάνει την ίδια την ιδιαίτερη πατρίδα του! Αυτό ήταν πολύ περισσότερο απ' ό,τι μπορούσε να αντέξει ο Ες, που άρχισε να αναζητά τρόπους για να βοηθήσει στον τερματισμό αυτής της "παράδοξης" κατάστασης και στην επιστροφή της χώρας στη νομιμότητα - και φυσικά, την παραδειγματική τιμωρία των "ενόχων" του Dolchstoss.

Λίγο καιρό μετά τον τερματισμό του πολέμου, ορισμένοι αξιωματικοί του στρατού που επέστρεφαν στην

Οπως συνέβη και σε εκατομμύρια ακόμη Γερμανούς, ο Μεγάλος Πόλεμος ήταν για τον Ες το μεγάλο σχολείο της ζωής του.

Το έμβλημα της Εταιρείας της Θούλης. Παρατηρήστε τον ιδιότυπο αγκυλωτό σταυρό στο κέντρο.

πατρίδα, δεν παρέδωσαν τα όπλα. Βασιζόμενοι στη χρηματοδότηση βιομηχάνων και συντηρητικών κύκλων της Γερμανίας, συγκέντρωσαν τους πλέον απογοητευμένους από τους άνδρες τους και τους ενέταξαν σε παραστρατιωτικές οργανώσεις, που συνολικά πήραν την ονομασία Freikorps (ελεύθερα σώματα). Ο στόχος αυτών των σωμάτων ήταν η επικράτηση της Δεξιάς στη μεγάλη διαμάχη που είχε ήδη ξεσπάσει μεταξύ αυτής και της Αριστεράς. Ο Ες εντάχθηκε με ενθουσιασμό στα Freikorps, για να πολεμήσει τον μπολσεβικισμό, ωστόσο, το κύριο πεδίο μάχης στο οποίο δραστηριοποιήθηκε δεν ήταν οι δρόμοι των μεγαλουπόλεων της Γερμανίας, που στους επόμενους μήνες θα βυθίζονταν στη δίνη ενός τρομερού, άγριου και εξαιρετικά βίαιου εμφυλίου πολέμου, καθώς τα Freikorps συγκρούονταν με τους Σπαρτακιστές και τις οργανώσεις της Αριστεράς, σε μία τρομερή σύγκρουση που θα καθόριζε το μέλλον της Γερμανίας.

Το κύριο πεδίο μάχης για τον Ες ήταν μία οργάνωση η φήμη της οποίας στις μέρες μας έχει φτάσει στα όρια του θρύλου: η διαβόητη Εταιρεία της Θούλης (Thule Gesselschaft) ήταν επί της ουσίας μία οργάνωση δεξιών, βετεράνων του πολέμου και διανοουμένων, που είχε στόχο να απαντήσει στα αδιέξοδα της μεταπολεμικής Γερμανίας, ωστόσο, πέρα από ένα θερμοκήπιο ιδεών και πολιτικών, αποδείχτηκε κάτι πολύ περισσότερο: ήταν ο επί της ουσίας πρόγονος του Εθνικοσοσιαλιστικού Κόμματος.

Η ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΤΗΣ ΘΟΥΛΗΣ

Η ιστορία της ίδρυσης της Εταιρείας της Θούλης είναι ένα μυστήριο, όπως άλλωστε και ολόκληρη η πορεία της οργάνωσης. Πάντως, κατά τα φαινόμενα, ο Ρούντολφ φον Σεμπότεντορφ, ένας Γερμανός αποκρυφιστής, ονόμασε με αυτό το ευφάνταστο - και με τις ρίζες του στην ελληνική μυθολογία περί "έσχατης Θούλης" - όνομα τον κλάδο του Μονάχου του γερμανικού τάγματος Βάλβατερ (Germanenorden Walvater), που ήταν ένα παρακλάδι του Germanenorden που είχε δημιουργηθεί το 1911.

Αν και αρχικά οι στόχοι της Θούλης ήταν κατά βάση αποκρυφιστικοί - και ο ίδιος ο Σεμπότεντορφ είχε δηλώσει κάτι παρόμοιο σε ανύποπτο χρόνο - στην πορεία χρησίμευσε ως όχημα προαγωγής εθνικιστικών, δεξιών και αντισημιτικών θέσεων και πολιτικών.

Η βάση της Εταιρείας της Θούλης ήταν φυλετική. Ως απότοκος της παραφιλολογίας (που στην εποχή της, ωστόσο, ήταν η καθιερωμένη άποψη) του 19ου αιώνα περί φυλής και έθνους, η Εταιρεία προωθούσε την υπόθεση του αρειανισμού, δηλαδή της θεωρίας περί Αρείας υπερ-φυλής, υπόθεση στην οποία είχαν "στρατευτεί" (συνήθως αθέλητα...) ακόμη και θεωρίες όπως αυτές της ινδοευρωπαϊκής ομογλωσσίας. Η Θούλη για τους αρχαίους Ελληνες ήταν η βορειότερη χώρα και η Εσχατη Θούλη η βορειότερη άκρη της. Εθνικιστές αποκρυφιστές που είχαν υιοθετήσει τη θεωρία περί Αρείων, τοποθετούσαν τη Θούλη είτε στη Σκανδιναβία είτε σε μία άγνωστη, τώρα καταποντισμένη, ήπειρο στο βόρειο Ατλαντικό, όπου βρισκόταν η πατρίδα όλων των Αρείων.

Από την άποψη αυτή οι μετέχοντες στη Θούλη είχαν ιδεολογικές και άλλες σχέσεις με τους θεοσοφιστές, το κίνημα που δημιούργησε η περίφημη αποκρυφίστρια Ελενα Μπλαβάτσκι τον προηγούμενο αιώνα, οι οποίοι υποστήριζαν ότι η Ατλαντίδα του Πλάτωνα ήταν η χαμένη πατρίδα των Αρείων.

Στο ξενοδοχείο "Vierjahreszeiten" ("Οι τέσσερις εποχές") του Μονάχου, τα περίπου 1.500 μέλη της Εταιρείας (εξ αυτών περίπου 300 προέρχονταν από το Μόναχο και τα υπόλοιπα από άλλες περιοχές της Βαυαρίας, αλλά και της Γερμανίας ευρύτερα) συγκεντρώνονταν και συζητούσαν τα θέματα που είχαν να κάνουν με την πορεία της οργάνωσης, τις ιδέες που θα προπαγάνδιζε και τη δράση της ενάντια σε κομουνιστές και εβραίους - τις "απειλές" για την Αρεία υπόσταση των Γερμανών, σύμφωνα με τους εθνικιστές θεωρητικούς.

Προς μεγάλη απογοήτευση του Σεμπότεντορφ, ελάχιστα ασχολούνταν με τη μυθολογία του και τις αποκρυφιστικές τελετές που είχε υιοθετήσει από τους θεοσοφιστές. Αντίθετα, διέπρεψαν στην πολιτική δράση και μάλιστα προσπάθησαν να οργανώσουν ένα πραξικόπημα για την ανατροπή των σοβιέτ του Μονάχου, που όμως απέτυχε και είχε ως αποτέλεσμα τη σύλληψη και την εκτέλεση επτά μελών της Εταιρείας και ενός άτυ-

χου παρευρισκόμενου εβραίου καθηγητή - που προφανώς ουδεμία σχέση είχε με μία ακραία αντισημιτική οργάνωση, όπως ήταν η Θούλη.

Η Εταιρεία διέθετε στους κόλπους τους αρκετά μέλη της τοπικής αριστοκρατίας και ευκατάστατους επιχειρηματίες, με τη χρηματοδότηση των οποίων πορευόταν. Μέλη της Εταιρείας ήταν μεταξύ των άλλων ο Ες και ο Αντον Ντρέξλερ. Αλλα εξέχοντα ονόματα μελών της Θούλης, που αργότερα θα γινόταν πολύ γνωστά για τη δράση τους στο πλαίσιο του εθνικοσοσιαλιστικού καθεστώτος, ήταν οι Ντίτριχ Εκαρτ, Χανς Φρανκ, Αλφρεντ Ρόζενμπεργκ και Γκότφριντ Φέντερ. Σύμφωνα με κάποιες πηγές, ακόμη και ο Αδόλφος Χίτλερ ήταν μέλος της Θούλης, ωστόσο, αυτή η πληροφορία ελέγχεται, καθώς οι πιο αξιόπιστε πηγές δεν τον περιλαμβάνουν στους καταλόγους μελών και δεν αναφέρουν την παραμικρή παρουσία του στις τακτικές συναντήσεις της οργάνωσης. Σύμφωνα, όμως, με κάποιους άλλους, υπήρχε ένας σύνδεσμος μεταξύ του μελλοντικού φύρερ και της Εταιρείας.

Ο Ντρέξλερ ήταν ένα από τα μέλη που έπαιξαν καθοριστικό ρόλο στην αγορά από την Εταιρεία μίας εβδομαδιαίας εφημερίδας, του "Munchener Beobachter" (Παρατηρητής του Μονάχου), η οποία αργότερα θα γινόταν ευρύτερα γνωστή ως "Völkischer Beobachter" (Λαϊκός Παρατηρητής), η επίσημη εφημερίδα του ναζιστικού κόμματος.

Ο Ντρέξλερ ήταν εκείνος που ίδρυσε το εθνικοσιαλιστικό κόμμα, ως "Deutsche Arbeiterpartei" (DAP, κόμμα των Γερμανών Εργατών), αν και θα γινόταν γνωστό με το όνομα που έλαβε έναν χρόνο μετά, αφού είχε ενταχθεί σε αυτό και ο Αδόλφος Χίτλερ: Nationalsozialistische Deutsche Arbeiterpartei (NSDAP - εθνικοσοσιαλιστικό κόμμα των Γερμανών Εργατών). Ο ιδρυτής της Θούλης είχε ήδη αποχωρήσει την εποχή που το DAP γινόταν NSDAP και ουδέποτε μετείχε στον εθνικοσοσιαλιστικό πολιτικό φορέα.

Ο ομφάλιος λώρος που συνέδεε την Εταιρεία με το εθνικοσοσιαλιστικό κόμμα άρχισε να κόβεται από τον ίδιο το Χίτλερ μέσα στο 1920 και η Θούλη πέρασε σε μία φάση παρακμής, για να διαλυθεί το 1925.

Την περίοδο που οι εθνικοσοσιαλιστές είχαν ανέλθει στην εξουσία, ο Σεμπότεντορφ έκανε μια προσπάθεια αναβίωσης της Εταιρείας, εκδίδοντας για το σκοπό αυτό ένα βιβλίο το οποίο δεν έτυχε ευνοϊκής υποδοχής από τον Χίτλερ και τους ναζί του. Το "Bevor Hitler kam" (Πριν έλθει ο Χίτλερ) περιέγραφε τη δράση της Εταιρείας και διεκδικούσε την "πνευματική πατρότητα" του Χίτλερ, υποστηρίζοντας ότι επί της ουσίας η Θούλη είχε "αναθρέψει" το φαινόμενο Χίτλερ. Οι εθνικοσοσιαλιστές, όμως, είχαν μπει στη "ρεαλιστική" φάση τους και δεν επιθυμούσαν ιδιαίτερες παρτίδες, πόσο μάλλον ανοιχτό πατρονάρισμα, από μυστικιστικές αδελφότητες όπως η Θούλη. Το βιβλίο του Σεμπότεντορφ απαγορεύτηκε και ο ίδιος, αφού φυλακίστηκε για σύντομο χρονικό διάστημα, εξορίστηκε και κατέφυγε στην Τουρκία.

Ο Ρούντολφ Ες υποδέχεται τον Αμερικανό πιλότο, Τσαρλς Λίντμπεργκ, το 1935. Ως αεροπόρος και ο ίδιος, είχε ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την αεροπλοΐα.

Η μυστηριώδης ιστορία της Θούλης έχει σπρώξει πολλούς ερευνητές να αποδώσουν στην οργάνωση ιδιότητες που ουδέποτε είχε και το όνομά της έχει αναμειχθεί σε δεκάδες θεωρίες συνωμοσίας, όχι μόνο σε αυτές που είχαν να κάνουν με την ίδια την εθνικοσοσιαλιστική Γερμανία, αλλά και ευρύτερα. Διασυνδέσεις με μεγάλες αδελφότητες παλαιότερων εποχών, αναβίωση ταγμάτων όπως οι Ναΐτες και άλλα τινά σχηματίζουν ένα περίπλοκο πλέγμα, όπου ψήγματα πραγματικότητας επιπλέουν σε μία θάλασσα από φαντασίες και μύθους, καθιστώντας οποιαδήποτε απόπειρα σοβαρής διερεύνησης του ρόλου της Εταιρείας και της πραγματικής δράσης της ένα έργο απαιτητικό και εξαιρετικά δύσκολο, αν όχι και παντελώς μάταιο.

Το σήμα της Εταιρείας της Θούλης, ωστόσο, προκατέβαλλε αυτό που ο Χίτλερ χρησιμοποίησε για το NSDAP: ήταν φυσικά η σβάστικα, το πανάρχαιο σύμβολο που εμφανίζεται σε ολόκληρο τον κόσμο, από την Ελλάδα έως την Ινδία, από τα βάθη της αρχαιότητας και το οποίο οι αρειανιστές θεωρούσαν ότι πρόκειται για σύμβολο των Αρείων.

Κάτω από αυτήν τη σβάστικα θα πορευόταν στα επόμενα χρόνια της ζωής του και ο Ρούντολφ Ες.

ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΜΕ ΤΟΝ ΧΙΤΛΕΡ

Τον καιρό που συμμετείχε στη Θούλη, ο Ες έκανε, επιτέλους, πραγματικότητα το όνειρό του να σπουδάσει κάτι διαφορετικό από διοίκηση επιχειρήσεων. Εγγράφηκε στο πανεπιστήμιο του Μονάχου, ωστόσο, χαρακτηρι-

Το σήμα της Εταιρείας της Θούλης ήταν η σβάστικα, το πανάρχαιο σύμβολο που εμφανίζεται σε ολόκληρο τον κόσμο

Ο Χίτλερ με τον Ες και τον Εμίλ Μωρίς, στη φυλακή του Λάντσμπεργκ. Ο Ες απέκτησε την πλήρη εμπιστοσύνη του Χίτλερ, ενόσω βρίσκονταν μαζί στη φυλακή.

στικό της αλλαγής που επέφερε στον ευμετάβλητο νεαρό ο πόλεμος, είναι ότι δεν επέλεξε κάποιο από τα αντικείμενα που τον έλκυαν όταν ήταν μικρότερος, αλλά αντίθετα θέλησε να καταρτιστεί στην πολιτική επιστήμη, την ιστορία και στη γεωπολιτική, έναν κλάδο της γεωγραφίας που είχε δημιουργήσει πρόσφατα ο Καρλ Χάουσχοφερ. Για τη συνάντηση του Ες με τον Χάουσχοφερ και το ρόλο που αυτός θα έπαιζε στο μέλλον του, θα δούμε περισσότερα στοιχεία στο επόμενο κεφάλαιο. Για την ώρα, αρκεί να πούμε ότι ο Ες έγινε πιστός μαθητής και ακόλουθος του Χάουσχοφερ και συνδέθηκε φιλικά με τους γιους του, που ήταν λίγο νεότεροί του. Η οικογένεια του Χάουσχοφερ ήταν παραδοσιακά αγγλόφιλη και ο Ες, που είχε μεγαλώσει μαζί με πολλούς Αγγλους στην Αλεξάνδρεια, μοιραζόταν το συναίσθημα αυτό και μάλιστα έγινε ακόμη περισσότερο αγγλόφιλος στα επόμενα χρόνια.

Ο Ες είδε για πρώτη φορά τον Χίτλερ μαζί με τον Χάουσχοφερ, κατά τη διάρκεια μιας ομιλίας του κατοπινού φύρερ σε μία μπιραρία του Μονάχου τον Μάιο του 1920. Ο Ες μαγεύτηκε από τη ρητορική δεινότητα του Χίτλερ και από εκείνη τη μέρα όχι μόνο εντάχθηκε στο NSDAP, αλλά η ζωή του συνδέθηκε απόλυτα με αυτήν του χαρισματικού Αυστριακού ρήτορα.

Ο Ες στη συνέχεια έγινε πιστό μέλος του ακόμη μικρού, αλλά ιδιαίτερα θορυβώδους και φανατικού NSDAP, φροντίζοντας να προωθήσει μέσα από το κόμμα του Χίτλερ τα πιστεύω του περί της μοίρας του γερμανικού έθνους. Αλλωστε, ο Ες πίστευε ακράδαντα ότι αν υπήρχε ένας άνθρωπος που θα μπορούσε να ξεπλύνει από το κορμί της Γερμανίας το όνειδος των Βερσαλλιών, αυτός ήταν ο μικρόσωμος δεκανέας με το χαρακτηριστικό μουστάκι και την άφθαστη ρητορική δεινότητα.

Θα ακολουθούσε αυτόν τον άνθρωπο παντού, ακόμη και στη φυλακή. Μετά το οπερετικό πραξικόπημα της μπιραρίας, με το οποίο ο Χίτλερ προσπάθησε αδέξια και, τελικά, ανόητα να καταλάβει την εξουσία στη Βαυαρία, ο Ες στάθηκε στο πλάι του φύρερ του ("Λύκε" τον αποκαλούσε όταν ήταν μόνοι τους) και καταδικάστηκε μαζί του για συμμετοχή σε προσπάθεια ανατροπής του πολιτεύματος. Επτάμισι μήνες πέρασε στη φυλακή Λάντσμπεργκ, τους περισσότερους από αυτούς μαζί με το Χίτλερ. Εκεί εξελίχτηκε στον κοντινότερο φίλο και εξ απορρήτων του αυριανού φύρερ, ο οποίος του υπαγόρευσε το περίφημο βιβλίο του, "Mein Kampf" (Ο Αγών μου), που αποτέλεσε την εθνικοσοσιαλιστική βίβλο για τα επόμενα χρόνια. Ο Ες φέρεται μάλιστα να προσέθεσε αρκετά στοιχεία που επιθυμούσε ο ίδιος στο πόνημα του Χίτλερ. Μετά την έξοδό του από τη φυλακή, ο Ες ήταν πλέον εκ των στενότερων συνεργατών του Αδόλφου και γρήγορα εξελίχθηκε σε υπ' αριθμόν 3 του εθνικοσοσιαλιστικού πάνθεου, πίσω μόνο από τον ίδιο τον Χίτλερ και τον χαρισματικό Χέρμαν Γκαίρινγκ. Μάλιστα, έγινε και αναπληρωτής επικεφαλής του κόμματος, μία θέση που αντικατόπτριζε την εμπιστοσύνη του φύρερ στο πρόσωπό του, παρότι ο Ες δεν διέθετε κανένα από τα χαρίσματα του Αδόλφου. Ηταν "άχρωμος", δεν είχε κανένα ρητορικό προσόν και γενικά θα μπορούσε να περιγραφεί ως "χαμηλών τόνων".

Μετά το οπερετικό πραξικόπημα της μπιραρίας ο Ες στάθηκε στο πλάι του φύρερ του και καταδικάστηκε μαζί του για συμμετοχή σε προσπάθεια ανατροπής του πολιτεύματος.

Στα επόμενα χρόνια που ο Ες θα δραστηριοποιούνταν στο πλαίσιο της ναζιστικής κυβέρνησης, θα επεδείκνυε ακόμη περισσότερο αυτόν το χαρακτήρα του. Θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ακόμη και "ταπεινός" και συχνά οι συνάδελφοί του τον αποκαλούσαν "η συνείδηση του κόμματος", μία συνείδηση ενοχλητική για τους συντρόφους του κορυφαίου ναζί, που ήταν καλοντυμένοι, με εξεζητημένες στρατιωτικές στολές που ακτινοβολούσαν από τα μετάλλια και ζωσμένοι με περιβραχιόνια με σβάστικες, την ώρα που ο Ες ασχολούνταν ήρεμα και επιμελώς με την εργασία του. Ο Ες συχνά ντυνόταν με ένα απλό σπορ σακάκι ή ένα καλοραμμένο κοστούμι. Η εικόνα του ντυμένου με το καφέ πουκάμισο των ταγμάτων εφόδου να στέκεται στο πλάι του φύρερ και να κραυγάζει "Sieg Heil!" ήταν για δημόσια κατανάλωση. Πίσω από τις... κουρτίνες ήταν πολύ διαφορετικό άτομο. Ιδεαλιστής, "μαλακός" όπως τον χαρακτήριζαν οι συνάδελφοί του, μετρημένος, ολιγόλογος, εργατικός και ενίοτε ακόμη και απόμακρος, αρκούνταν να κοπιάζει στο παρασκήνιο για την πρόοδο του εθνικοσοσιαλισμού. Ουδέποτε αναμείχθηκε στις βυζαντινές ίντριγκες που συντάρασσαν τα θεμέλια του εθνικοσοσιαλιστικού κόμματος από τους διάφορους φορείς εξουσίας, κάτι που είχε ως αποτέλεσμα να εξελιχθεί γρήγορα σε ένα συνολικά αποδεκτό πρόσωπο της ναζιστικής κυβέρνησης.

Είναι αλήθεια επίσης ότι η υψηλή εκτίμηση που απολάμβανε ο Ες τη δεκαετία του '30, δεν περιορίζονταν στη Γερμανία. Πολιτικοί και αξιωματούχοι Γραφείων

Εξωτερικών σε πολλές άλλες ευρωπαϊκές χώρες, συμπεριλαμβανομένης της Βρετανίας, τον έβλεπαν ως μία μετριοπαθή επιρροή μέσα στον εθνικοσοσιαλισμό. Ο Ες αντιμετωπιζόταν ως ένας αξιόπιστος, στέρεος πολιτικός, ένας άνδρας που δεν έπινε, ζούσε συγκρατημένα, είχε μια πρότυπη οικογενειακή ζωή και, το σημαντικότερο απ' όλα, ενέπνεε σιγουριά. Αυτό το τελευταίο συναίσθημα, ιδιαίτερα λαμβάνοντας υπόψη το εκπληκτικό επίπεδο αποδιοργάνωσης στη ναζιστική διοίκηση, τοποθετούσε τον Ες σε ιδιαίτερα ισχυρή θέση όχι μόνο μέσα στην κυβέρνηση αλλά και δίπλα στον Αδόλφο Χίτλερ.

Μοιάζει ίσως λίγο περίεργο που ένας τέτοιος μετριοπαθής άνθρωπος, του οποίου ο καλύτερος φίλος και κουμπάρος ήταν εν μέρει εβραίος (ο Αλμπρεχτ Χάουσχοφερ), ήταν ένας από εκείνους που είχαν καθοριστικό ρόλο στη σύνταξη των επονείδιστων φυλετικών Νόμων της Νυρεμβέργης. Η μετριοπάθειά του, όμως, δεν θα πρέπει να μας ξεγελά: ο Ες ήταν ένας αφοσιωμένος εθνικοσοσιαλιστής, που πίστευε ακράδαντα στο πεπρωμένο της γερμανικής φυλής και στη δυνατότητα του Αδόλφου Χίτλερ να εκπληρώσει αυτό το πεπρωμένο.

Ο ρόλος του συνολικά μοιάζει λίγο ασαφής. Ξεκίνησε την κυβερνητική του σταδιοδρομία ως υπουργός άνευ χαρτοφυλακίου, κάτι που ουσιαστικά τον "καταδίκασε" να παραμείνει στη σκιά των πανίσχυρων δελφίνων του κόμματος, όπως οι Γκαίρινγκ, Γκέμπελς και Χίμλερ, οι οποίοι μοιράζονταν τις πλέον κρίσιμες αρμοδιότητες και τα κυριότερα υπουργεία και διοικήσεις. Ωστόσο, η δύναμη του Ες ήταν πραγματικά μεγάλη, διότι εκπορευόταν από τον ίδιο τον Χίτλερ, ο οποίος τον εμπιστευόνταν απεριόριστα.

Κατά κύριο λόγο, ο ρόλος του Ες ήταν να δρα ως σύνδεσμος μεταξύ του κόμματος και της κυβέρνησης, εν μέρει για να έχει τη δυνατότητα να εξασφαλίζει την πραγματοποίηση από την κυβέρνηση της κομματικής κοσμοαντίληψης. Ταυτόχρονα, το ότι χρίστηκε αναπληρωτής φύρερ, σήμαινε ότι πέρα από τα στενά γραφειοκρατικά καθήκοντά του, ο Ες υποχρεούνταν να ασχολείται με τη συνολικότερη άποψη της εθνικοσοσιαλιστικής πολιτικής και ιδιαίτερα με τις σχέσεις με τον υπόλοιπο κόσμο. Πνευματικό τέκνο του Καρλ Χάουσχοφερ, ο Ες είχε εμποτιστεί με τις ιδέες του περί Μεγάλης Γερμανίας αλλά και της φυλετικής συγγένειας με τους Άγγλους, τους οποίους πρακτικά θεωρούσε εταίρους στη μελλοντική μοιρασιά της παγκόσμιας πίτας.

Είναι αλήθεια ότι η φιγούρα του Ες, παρότι σε όλες τις δημόσιες εκδηλώσεις εμφανιζόταν στο πλάι του Χίτλερ, σταδιακά υποχωρούσε από το προσκήνιο και σύντομα αρκετοί άρχισαν να αναρωτιούνται αν ο αναπληρωτής φύρερ έχει οποιαδήποτε δύναμη στο Ράιχ. Ωστόσο, τα φαινόμενα στην περίπτωση αυτή απατούσαν. Παρά την εκστρατεία δυσφήμησης που υπέστη μετά το τέλος του πολέμου, αλλά και αμέσως μετά την αποτυχημένη πτήση του στη Βρετανία, ο Ες ήταν ένας άνθρωπος που ασκούσε μεγάλη επιρροή του Χίτλερ, του οποίου ήταν το δεξί χέρι και ο άνθρωπος με τον οποίο συζητούσε κυριολεκτικά τα πάντα. Η σημαντική επίδραση του Ες στη διαμόρφωση της εθνικοσοσιαλιστικής κοσμοαντίληψης, επίσης, συχνά αποσιωπάται, ωστόσο οποιοσδήποτε κάνει τον κόπο να διαβάσει το "Mein Kampf", διαπιστώνει ότι πολλές από τις θεωρίες που αναπτύσσονται στο εμβληματικό βιβλίο του Χίτλερ, ουσιαστικά ανήκουν στον Ες και στον μέντορα του τελευταίου, Καρλ Χάουσχοφερ. Ο Ες, ιδιαίτερα εργατικός και επιμελής, ήταν ο άνθρωπος που "φίλτραρε" τα πάντα, που γινόταν δέκτης του συνόλου των αναφορών από μία σειρά πηγών που περιλάμβαναν όλες τις μυστικές και αστυνομικές υπηρεσίες του Ράιχ, τις οποίες με τη σειρά του αποδελτίωνε, ξεκαθάριζε και προωθούσε στον Αδόλφο ως "μασημένη τροφή" πλέον, διευκολύνοντας κατά πολύ τη διαδικασία λήψης αποφάσεων και χάραξης πολιτικής του τελευταίου.

Όλα αυτά δείχνουν ότι ο Ες δεν ήταν κάποιος τυχαίος, ούτε ένας πνευματικά ασταθής άνθρωπος που θα κατέφευγε σε μία ανόητη και φαινομενικά άνευ νοήματος πράξη, όπως μία μοναχική πτήση στη Βρετανία, οικεία βουλήσει, για να προωθήσει την υπόθεση της αγγλογερμανικής φιλίας και να κερδίσει την εύνοια του Χίτλερ.

Στην πραγματικότητα, ο Ες ήταν αναμεμειγμένος σε μία βαθιά συνωμοσία, τα μπερδεμένα νήματα της οποίας θα αρχίσουμε να ξεχωρίζουμε από το επόμενο κεφάλαιο, όπου θα δούμε με περισσότερες λεπτομέρειες τη γνωριμία του με τους Χάουσχοφερ και τις ιδέες που ενέπνευσαν το όραμα του Χίτλερ για μια Μεγάλη Γερμανία και ταυτόχρονα, τις διασυνδέσεις εκείνες που θα επέτρεπαν την ευόδωση μιας "αγγλικής πολιτικής" του Γ' Ράιχ.

Ο Χίτλερ διαβάζει την εφημερίδα του στο κελί του στη φυλακή Λάντσμπεργκ.

Ο Αδόλφος Χίτλερ, σε μία πολύ ανθρώπινη στιγμή, δέχεται την επίσκεψη παιδιών για τα 50ά γενέθλιά του. Το "ανθρώπινο πρόσωπο" του φύρερ θα δεχόταν ανεπανόρθωτη ζημιά στη συνέχεια, καθώς θα ξεκινούσε ο Β' Π.Π. με υπαιτιότητα της Γερμανίας.

ΑΠΟ ΤΟ Β' ΣΤΟ Γ' ΡΑΪΧ

Η Γερμανία μεταξύ δύο Παγκοσμίων Πολέμων

Πριν αρχίσουμε να αναζητούμε την αλήθεια πίσω από την πτήση του Ες και πίσω από τα γεγονότα, είναι χρήσιμο να δούμε τη συνολικότερη εικόνα που οδήγησε σε αυτές τις δραματικές εξελίξεις.

Είδαμε στο προηγούμενο κεφάλαιο πως η απογοήτευση που έφεραν μαζί τους οι βετεράνοι των χαρακωμάτων του Α' Παγκοσμίου Πολέμου, δημιούργησε τις προϋποθέσεις για μία εκρηκτική κατάσταση στο εσωτερικό της χώρας. Οπως άλλωστε και ο ίδιος ο Ες, η Γερμανία βρισκόταν σε μια βαθιά κρίση συνείδησης. Για πρώτη φορά από τη δημιουργία του Β' Ράιχ, οι Γερμανοί άρχισαν να αμφιβάλλουν για τη χρησιμότητα του πρωσικού μιλιταρισμού. Ωστόσο, μία μερίδα Γερμανών όχι μόνο παρέμενε προσκολλημένη σε αυτήν την (αναχρονιστική, για την εποχή) νοοτροπία, αλλά τελικά πολέμησε με νύχια και με δόντια εκείνους που "απειλούσαν" την παλιά τάξη πραγμάτων. Ο εμφύλιος που ακολούθησε την ήττα στον Α' Π.Π. μπορεί να μην ήταν τόσο εκτεταμένος ούτε να κόστισε τόσο νεκρούς όσο θα ήταν δυνατό αν είχαν γενικευτεί οι συγκρούσεις, ωστόσο, έδωσε το μέτρο για τη μεταπολεμική γερμανική κοινωνία: η κατάκτηση της σταθερότητας και η επάνοδος σε μία κατάσταση όπου οι Γερμανοί θα έχουν εμπιστοσύνη στον εαυτό τους και στη χώρα τους, θα είναι μία αργή και επίπονη διαδικασία.

Το ότι στη Γερμανία αμέσως μετά την κατάπαυση του πυρός άρχισαν να εμφανίζονται σωρηδόν παραστρατιωτικές ομάδες της Ακροδεξιάς και της Αριστεράς, ήταν ένα φανερό δείγμα ότι τα βάσανα της χώρας δεν είχαν τελειώσει ακόμη.

Η Δημοκρατία της Βαϊμάρης, το κοινοβουλευτικό καθεστώς που επιβλήθηκε στη Γερμανική αυτοκρατορία από τους Συμμάχους, δεν κατόρθωσε να γίνει αρεστή στις λαϊκές μάζες. Οι περισσότεροι Γερμανοί την έβλεπαν εξαρχής καχύποπτα, είτε πρόσκειντο στη ριζοσπαστική Αριστερά (που θα προτιμούσε μία μορφή σοβιετικής διακυβέρνησης) είτε στην άκρα Δεξιά (που επιθυμούσε επάνοδο του Κάιζερ ή ένα καθεστώς "εθνικής σωτηρίας", που θα αναστύλωνε την αξιοπρέπεια του έθνους).

Τα παραστρατιωτικά σώματα άρχισαν δράση και το κράτος παρουσίασε μία ολοφάνερη αδυναμία να επιβάλει την τάξη και να εφαρμόσει ένα αδιάβλητο σύστημα απονομής δικαιοσύνης. Δολοφονίες, λεηλασίες, ένοπλες οδομαχίες με πολλούς νεκρούς - όλα αυτά έγιναν καθημερινότητα και σύντομα, κάτω από το λάβαρο του Dolchstoss, αυτό που ξεκίνησε ως ιδεολογική αντιπαράθεση μετουσιώθηκε σε εμφύλιο σπαραγμό. Ανεξάρτητα από το πολιτικό χρώμα που υπηρετούσαν, ο φανατισμός και η μισαλλοδοξία τους ξεπέρασαν κάθε όριο.

Οι κυριότερες παραστρατιωτικές οργανώσεις που δραστηριοποιήθηκαν στη Γερμανία του μεσοπολέμου ήταν οι εξής: στην Αριστερά η "Ενωση Αγωνιστών του Κόκκινου Μετώπου" (Rotfrontkampferbund), οι "Φρουροί του Ρήνου" και η "Ενωση Σπαρτακιστών" (Spartakusbund). Για τους σοσιαλδημοκράτες και τους φιλελεύθερους κεντρώους ήταν η "Αυτοκρατορική Σημαία Μαύρο Κόκκινο Χρυσό" (Reichsbanner Schwarz Rot Gold) και η "Νέα Γερμανική Τάξη" (Jungdeutscher Orden). Για τους εθνικιστές (ακροδεξιά και ναζιστική

Η Δημοκρατία της Βαϊμάρης, το κοινοβουλευτικό καθεστώς που επιβλήθηκε στη Γερμανική αυτοκρατορία από τους Συμμάχους, δεν κατόρθωσε να γίνει αρεστή στις λαϊκές μάζες.

πτέρυγα), η ποικιλία ήταν συντριπτικά ανώτερη: "Χαλυβδόκρανοι" (Stahlhelm), "Ενωση Βετεράνων" (Bund der Frontsoldaten), "Γερμανική Λαϊκή Αμυνα και Επίθεση" (Deutschvolkischer Schutz und Trutzbund), "Ενωση Μάχης" (Kampfbund) και "Λάβαρα Μετώπου" (Frontbann).

Ορισμένες από αυτές τις οργανώσεις - και ιδιαίτερα αυτές της Αριστεράς - πατάχθηκαν αδυσώπητα μετά την κατάπνιξη της επανάστασης των Σπαρτακιστών. Ωστόσο, οι ομάδες της Δεξιάς παρέμειναν ενεργές και σε πολλές περιπτώσεις συνέχισαν να διαδραματίζουν κύριο ρόλο στα πράγματα της χώρας. Η κυβέρνηση, έχοντας να αντιμετωπίσει τους δυσβάσταχτους όρους της Συνθήκης των Βερσαλλιών, δεν θέλησε να αποστασιοποιηθεί κατηγορηματικά από αυτές τις ομάδες. Μάλιστα, χρησιμοποίησε κάποιες σε ποικίλες "καλυμμένες αποστολές" και τις τροφοδότησε, μέσω του στρατού συνήθως, με όπλα και άλλα χρειώδη. Κάποιοι από τους ηγήτορες των διάφορων Freikorps θεώρησαν ότι η ενδοτικότητα της πολιτείας σήμαινε ότι θα μπορούσαν να αναλάβουν την εξουσία - το αποτυχημένο Kapp Putsch (το πραξικόπημα του Καππ) ήταν το αποτέλεσμα αυτής της πεποίθησης. Ωστόσο, η κυβέρνηση, τελικά, αναγκάστηκε να επιδείξει πυγμή και με τη συμπαράσταση του στρατού, που πήρε το μέρος της νομιμοφροσύνης, κατόρθωσε να πατάξει το πραξικόπημα.

Στην κατηγορία αυτών των οργανώσεων που ευνοήθηκαν από το κράτος, ήταν και εκείνη που σχηματίστηκε στους κόλπους του NSDAP, η διαβόητη Sturmabteilung, τα Τάγματα Εφόδου των ναζί. Μέλος της SA - στις περισσότερες πρώιμες φωτογραφίες του εικονίζεται φορώντας τη στολή τους - ήταν και ο Ρούντολφ Ες. Το βαυαρικό τμήμα της Reichswehr (των ενόπλων δυνάμεων της Δημοκρατίας της Βαϊμάρης) ανέλαβε πρωταγωνιστικό ρόλο στην εκπαίδευση και στον εξοπλισμό των Freikorps, που κάτω από την καθοδήγηση του στρατού χρησιμοποιήθηκαν σε ποικίλα καθήκοντα - όπως στην "κρίση του Ρουρ".

Ο Αλφρεντ Ρόζενμπεργκ. Ο άνθρωπος πίσω από τις πιο απεχθείς όψεις του εθνικοσοσιαλισμού, ήταν επίσης υπέρμαχος μίας λύσης με τη Βρετανία. Επαιξε κι αυτός το ρόλο του στην υπόθεση.

ΑΝΤΙΣΗΜΙΤΙΣΜΟΣ

Κυρίαρχο στοιχείο των νέων εθνικών γερμανικών ιδεολογιών, που γίνονταν όλο και πιο δημοφιλείς μέσα στο κλίμα απογοήτευσης και μοιρολατρίας που ακολούθησε την ήττα στον Α' Π.Π., ήταν ο αντισημιτισμός. Παρότι οι γερμανικές περιοχές είχαν μακρύ παρελθόν αντισημιτισμού ήδη από τον πρώιμο Μεσαίωνα, στην πραγματικότητα η Γερμανία ήδη κατά τον 19ο αιώνα είχε γίνει μία από τις χώρες εκείνες όπου τα φαινόμενα αντισημιτισμού ήταν λίγα και γενικά ήσσονος σημασίας, παρότι οι φυλετιστικές θεωρήσεις του 19ου αιώνα το δίχως άλλο συνέβαλαν στο να ενισχυθούν οι διαχωρισμοί μεταξύ "νορδικών" Γερμανών και εβραίων.

Ωστόσο, μετά τον Α' Π.Π., κατά τη διάρκεια του οποίου - ειρωνικά - οι περισσότεροι Γερμανοί εβραίοι πολέμησαν με το γερμανικό στρατό και στο κλίμα παράνοιας που δημιουργήθηκε, απότοκος του μύθου του "πισώπλατου μαχαιρώματος", οι εβραίοι εξελίχθηκαν σε ένα βολικό εξιλαστήριο θύμα.

Ο γερμανικός λαός ήταν δυστυχής, όχι επειδή η οικονομία πήγαινε άσχημα (στην πραγματικότητα, η οικονομία της Βαϊμάρης πήγαινε αρκετά καλά, όσο καλά επέτρεπε η αποπληρωμή των δόσεων των υπέρογκων πολεμικών αποζημιώσεων που αξίωσαν οι Σύμμαχοι της Αντάντ, έως τη μεγάλη ύφεση του 1930-2), αλλά επειδή η χώρα βρισκόταν στο χείλος της πλήρους ηθικής κατάπτωσης. Η υπερηφάνεια των Γερμανών είχε τρωθεί και τώρα ο λαός είχε ανάγκη από κάποιο εξιλαστήριο θύμα, στο οποίο θα φόρτωνε όλες τις ευθύνες για τα δεινά του. Η τελική απώλεια της νίκης στον πόλεμο διόγκωσε την αντισημιτική υστερία, που είχε ήδη αρχίσει να δημιουργείται λίγα χρόνια πριν, σε βαθμό που σύσσωμος ο γερμανικός λαός έφτασε σε σημείο να αισθάνεται κατανόηση για την παλαιότερη στυγνή πολιτική των τσάρων κατά των εβραίων. Η επίκληση αυτής της περίεργης ιδεολογικής "συγγένειας" προς το παλαιό καθεστώς της γείτονος χώρας βόλευε την εθνικιστική ακροδεξιά παράταξη, ενόψει μάλιστα της εγκαθίδρυσης των μπολσεβίκων και της κυκλοφορίας διαδόσεων σχετικά με τα αποτρόπαια εγκλήματα που διέπρατταν κατά συρροή. Αρχισε τότε μία πυρετώδης κυκλοφορία χαλκευμένων ιστοριών περί δήθεν ύπαρξης Ρώσων πρακτόρων σε γερμανικά εδάφη, η δράση των οποίων τάχα αποσκοπούσε στη διάσπαση της λαϊκής συνοχής, την επιβολή του κομουνισμού και στην εδραίωση του σιωνισμού. Ο λαός κλήθηκε σε κατάσταση διαρκούς εγρήγορσης. Η παράνοια κορυφωνόταν και οι ακροδεξιοί σχηματισμοί - με το μικρό την εποχή αυτή και ουσιαστικά με επιρροή μόνο στη Βαυαρία NSDAP στην πρώτη γραμμή - έσπευσαν να εκμεταλλευτούν το κλίμα, ενισχύοντας τη θέση τους.

Το κλίμα εθνικιστικού παροξυσμού, που συνοδευόταν

από απροκάλυπτη εχθρότητα ενάντια στους αριστερούς και τους εβραίους, ήταν περισσότερο ορατό στη Βαυαρία απ' οπουδήποτε αλλού. Εκεί, στην ιδιαίτερη πατρίδα του Ρούντολφ Ες, τα διάφορα εξτρεμιστικά κινήματα της άκρας Δεξιάς είχαν κατορθώσει να επεκτείνουν την επιρροή τους στο λαό της περιοχής, που παρότι στην πλειονότητά του είχε καλοδεχτεί τους Σπαρτακιστές, στη συνέχεια και κάτω από το βάρος μιας αμείλικτης καθημερινότητας, στράφηκε μαζικά στον πολιτικό αντίποδά τους.

Στο κλίμα αυτό είχε ανατείλει ήδη το άστρο του Αδόλφου Χίτλερ.

Ο ΧΑΡΙΣΜΑΤΙΚΟΣ ΔΕΚΑΝΕΑΣ

Στην πολιτική σκηνή της Γερμανίας είχε εισέλθει από τις αρχές της δεκαετίας του 1920 ένας άνθρωπος που έμελλε να καθορίσει το μέλλον της χώρας αλλά και του κόσμου με τις πράξεις του. Το όνομα αυτού, Αδόλφος Χίτλερ, και είχε γεννηθεί στις 20 Απριλίου 1889 στην Αυστρία, γιος του Αλόις Χίτλερ και της Κλάρα Πετσλ.

Η νεότητά του είχε σημαδευτεί από την απόρριψη (δύο φορές, μάλιστα) της αίτησής του για ένταξη στην Ακαδημία Καλών Τεχνών της Βιέννης, ενώ την ίδια εποχή φαίνεται ότι άρχισε να εντρυφεί στον εθνικισμό. Παράλληλα, ήδη από νεαρή ηλικία, ο Χίτλερ είχε αρχίσει να αναπτύσσει αντισημιτικά συναισθήματα, ενώ στη συνέχεια επηρεάστηκε από τα γραπτά διαπρεπών αντισημιτών, όπως του Λαντς φον Λίμπενφελς και άλλων. Γενικά, πάντως, η όποια ενασχόλησή του με την πολιτική την εποχή αυτή ήταν επιφανειακή και αποσπασματική. Ο νεαρός Χίτλερ ενδιαφερόταν περισσότερο για την τέχνη - τη ζωγραφική και την όπερα και ιδιαίτερα για τον αγαπημένο του Βάγκνερ - παρά για την πολιτική. Αυτά ήταν τα ενδιαφέροντα του Χίτλερ, όταν ξέσπασε ο Α' Παγκόσμιος Πόλεμος και εντάχθηκε στο 16ο Βαυαρικό Σύνταγμα και μετατέθηκε στο μέτωπο. Ο Χίτλερ προβιβάστηκε σε δεκανέα και παρασημοφορήθηκε δύο φορές με τον Σιδηρού Σταυρό Δεύτερης Τάξης (1914) και Πρώτης Τάξης (1918). Παρά τις αξιοσημείωτες επιδόσεις του στο πεδίο της μάχης και τη γενναιότητά του, ουδέποτε προβιβάστηκε σε λοχία, διότι - όπως σημείωναν οι ανώτεροί του στις εκθέσεις ικανοτήτων - του έλειπαν τα ηγετικά προσόντα. Μοιάζει περίεργο που ο άνθρωπος που θα παρέσυρε ολόκληρη τη Γερμανία με τους πύρινους λόγους του μιάμιση δεκαετία μετά, το 1917 κρίθηκε ανίκανος να διοικήσει μία διμοιρία...

Και ο Χίτλερ υπέστη σοβαρό σοκ από την παράδοση της Γερμανίας και στους επόμενους μήνες έγινε και εκείνος θιασώτης της θεωρίας του "πισώπλατου μαχαιρώματος". Είχε ήδη υποστεί προσωρινή τύφλωση εξαιτίας της έκθεσης σε αέρια μουστάρδας και πιθανόν εξαιτίας μετατραυματικού σοκ. Από την εμπειρία αυτή, ο Χίτλερ βγήκε μεταμορφωμένος, αφού στη συνέχεια θα παρουσίαζε ένα πρόσωπο δυναμικό, αυτό ενός γεννημένου ηγέτη.

Τα SA (Sturmabteilung) σε δράση. Από τους κύριους πυλώνες της ανόδου του Χίτλερ στην εξουσία, έγιναν ο αποδιοπομπαίος τράγος για τη συμφιλίωσή του με το γερμανικό στρατό.

Ο ΝΕΟΣ ΧΙΤΛΕΡ

Ο Χίτλερ σύντομα, μετά από μία περίοδο που εργάστηκε για λογαριασμό της στρατιωτικής κατασκοπίας (εργασία κατά την οποία ανέλαβε για να διεισδύσει και στο νεοσχηματισμένο Γερμανικό Κόμμα Εργατών, DAP, το μετέπειτα NSDAP). Ο Χίτλερ ήταν μόλις το 55ο μέλος του κόμματος.

Η γνωριμία του με εθνικιστές και μυστικιστές Γερμανούς τον ώθησε να σχηματίσει τη μετέπειτα κοσμοθεωρία του, τη ναζιστική Weltanschaung (κοσμοαντίληψη). Αρχικά ο Χίτλερ ήταν κυρίως δύναμη άρνησης - ξεσήκωνε τα θορυβώδη άξεστα ακροατήριά του στις μπιραρίες του Μονάχου με πύρινους λόγους για τους κακούς κομουνιστές, εβραίους, σοσιαλδημοκράτες, Γάλλους, σοσιαλιστές, φιλελεύθερους, καπιταλιστές, πατριδοκάπηλους - εν ολίγοις, για τους πάντες. Όλοι ήταν "κακοί" στην πρώιμη πολιτική σκέψη του Χίτλερ, εκτός από το γερμανικό Volk, τους αγνούς Γερμανούς πατριώτες, το ιδεατό του Γερμανού που είχαν καλλιεργήσει τα völkisch κινήματα του 19ου αιώνα, που ήκμαζαν σε μία Γερμανία που αναζητούσε απεγνωσμένα μια ενιαία ταυτότητα, κάπου να στηρίξει το "γερμανισμό" της, κάπου να πατήσει για να αποκτήσει το εφαλτήριο για την μελλοντική πορεία της.

Αυτή η απλοϊκή θέση του Χίτλερ, που θα μπορούσε στην καλύτερη περίπτωση να του εξασφαλίσει το ρόλο του αρχηγού ενός μικρού και ασήμαντου ακροδεξιού πολιτικού σχηματισμού και στη χειρότερη απλώς ένα πρόθυμο, μισομεθυσμένο, ακροατήριο στις μπιραρίες του Μονάχου, έμελλε σύντομα να αλλάξει, καθώς υπό την επίδραση νέων γνωριμιών και νέων μελετών, ο Χίτλερ άρχισε να σχηματίζει τον πυρήνα της ανανεωμένης σκέψης του. Άρχισε να αποκτά στέρεο πολιτικό όραμα και θέση - η θέση του συνέχιζε να είναι κατά βάση θέση άρνησης, ωστόσο θα ανέπτυσσε ένα ολόκληρο οπλοστάσιο ιδεών και επιχειρημάτων που θα έδιναν σάρκα

και οστά στο θολό όραμα του εθνικοσοσιαλισμού.

Κομβικό ρόλο σε αυτήν τη διαδικασία είχε η γνωριμία του με τον Ρούντολφ Ες και τον Καρλ Χάουσχοφερ. Επίσης, ιδιαίτερα σημαντική ήταν η γνωριμία του με τον Ντίτριχ Εκαρτ, ο οποίος ανέλαβε ουσιαστικά το ρόλο του πολιτικού μέντορά του.

Πριν ο Αυστριακός δεκανέας αποκτήσει αυτό το συγκροτημένο όραμα, χρειάστηκε να κάνει το πρώτο, μικρό, βήμα προς την εξουσία: να ελέγξει απόλυτα το κόμμα του. Το DAP σύντομα μετονομάστηκε σε NSDAP και ο Χίτλερ ανέλαβε την ηγεσία του, αλλά για πολύ καιρό ήταν ένα μικρό κόμμα, με ελάχιστη επιρροή ακόμη και στη Βαυαρία, που ήταν η έδρα και ο τόπος προέλευσης της πλειονότητας των μελών του εκείνη την εποχή. Ωστόσο, ο Χίτλερ ήταν ένας χαρισματικός ηγέτης και κατόρθωσε να καταστήσει το κόμμα του πραγματική δύναμη. Χρειάστηκε πρώτα ένα πραξικόπημα-φιάσκο, το επονομαζόμενο Beer Hall Putsch (πραξικόπημα της μπιραρίας) πριν ο Χίτλερ εκτοξευτεί στην κορυφή. Οι μήνες που πέρασε στη φυλακή ενίσχυσαν τους δεσμούς φιλίας και συντροφικότητας με τον Ες, στον οποίο υπαγόρευσε το εμβληματικό για τους ναζί βιβλίο του "Mein Kampf" (Ο Αγών μου).

Ηδη ο Χίτλερ βρισκόταν σε μία διαδικασία επαναπροσδιορισμού του συστήματος αξιών του και σύντομα είχε επικεντρώσει τα πυρά του σε συγκεκριμένες ομάδες: οι αριστεροί, οι εβραίοι και κατά δεύτερο λόγο οι "νεόβραστοι πολιτικοί της Βαϊμάρης" ήταν πλέον ο στόχος των επικών λόγων του Χίτλερ, που εκμεταλλεύτηκε με τον καλύτερο τρόπο τη βάθυνση του αισθήματος απογοήτευσης των Γερμανών και τις γνωριμίες του Χέρμαν Γκαίρινγκ με τις ανώτερες τάξεις της χώρας (και δυνάμει πηγές χρηματοδότησης των φιλοδοξιών του Χίτλερ) και ξεκίνησε μία γοργή πορεία προς την κορυφή.

Η πορεία του Χίτλερ και του κόμματός του προς τις ευρύτερες λαϊκές μάζες δρομολογήθηκε αρχικά με την απόπειρα συγκεντρώσεων σε κεντρικά και δημοφιλή σημεία του Μονάχου και κατόπιν με την πρόσκληση ομιλητών αναγνωρισμένου (αν και συχνά αμφιλεγόμενου) επιστημονικού κύρους. Διανοούμενοι, συγγραφείς και καθηγητές, άνθρωποι της γερμανικής völkisch Δεξιάς και αμφίβολης προέλευσης ακαδημαϊκοί, που μέχρι τότε συγκινούσαν κυρίως περιθωριακές ομάδες, μόνο μία στιγματισμένη μειοψηφία, έσπευσαν να συνδράμουν το Εθνικοσοσιαλιστικό Γερμανικό Εργατικό Κόμμα (Nationalzosialistische Deutsche Arbeiterpartei).

Σύντομα οι εθνικοσοσιαλιστές του Χίτλερ απέκτησαν φωνή και εκπροσώπους στη γερμανική Βουλή (Reichstag) και η συνέχιση της εκστρατείας προπαγάνδας, ταυτόχρονα με την εκστρατεία βίας που εκτελούσαν ενάντια σε στοχευμένες ομάδες (εβραίους και κομουνιστές) τα SA, έφεραν ακόμη πιο εντυπωσιακά αποτελέσματα: Το NSDAP μπήκε στον πολιτικό χάρτη ως μία ραγδαία ανερχόμενη δύναμη. Η υπόστασή του, ωστόσο, είχε ταυτιστεί με το πρόσωπο του "φύρερ" του. Ο "φύρερ" ήταν κάτι παραπάνω από ένας "ηγέτης", όπως μεταφράζεται κυριολεκτικά η λέξη. Ηταν η ψυχή και η ενσάρκωση του "αιώνιου γερμανικού έθνους". Ο Χίτλερ ήταν εν πολλοίς η ενσάρκωση του αρχαίου πνεύματος του Βόταν, του μέγιστου θεού του αρχαίου γερμανικού παγανιστικού πανθέου. Οπως έγραφε αργότερα ο Γκαίμπελς: "ο Χίτλερ είναι μεγάλος. Εχει μια θερμή χειραψία για όλους μας... Ενα τέτοιο λαμπερό μυαλό μπορεί να γίνει ο ηγέτης μου. Τον αγαπώ... Υποκλίνομαι στο σημαντικότερο, στην πολιτική ιδιοφυΐα". Ο Χίτλερ, εν τέλει, ήταν μια δύναμη της Ιστορίας και δίπλα σε αυτήν τη δύναμη είχε προσκολληθεί ο Ρούντολφ Ες, εργαζόμενος αθόρυβα στη σκιά του και προσπαθώντας να προωθήσει την ευόδωση και των δικών του φυλετικών και γεωπολιτικών οραμάτων.

ΟΙ ΝΑΖΙ ΣΤΗΝ ΕΞΟΥΣΙΑ

Ο Χίτλερ και οι εθνικοσοσιαλιστές του είχαν αποκτήσει ισχύ, ωστόσο, ήταν ακόμη μία δύναμη δεύτερης κλάσης, που πάλευε με τις περίπλοκες νόρμες της δημοκρατικής διακυβέρνησης. Η ευκαιρία για να ξεπεράσει αυτούς τους σκοπέλους δόθηκε στον Χίτλερ με τη μεγάλη οικονομική κρίση που συντάραξε τον κόσμο. Το 1929, το μεγάλο "κραχ" του Χρηματιστηρίου της Νέας Υόρκης, βύθισε τις ανεπτυγμένες οικονομίες της Δύσης σε μια μακρά και βαθιά οικονομική ύφεση. Το κύμα της καταστροφής έφθασε σύντομα και στην Ευρώπη και μέχρι το 1931 ο αντίκτυπός του συγκλόνισε τη Γερμανία από άκρη σε άκρη. Η ανεργία έφθασε σε δυσθεώρητα ύψη: τον Ιούλιο του 1931 οι άνεργοι έφτασαν τα 4,5 εκατομμύρια και στις αρχές του 1932 ξεπέρασαν τα 6. Περισσότερο από το ένα τρίτο των εργαζομένων βρέθηκε χωρίς εργασία και το εθνικό εισόδημα μειώθηκε σχεδόν στο μισό. Οι χρεοκοπίες έφθασαν σε τρομερούς αριθμούς. Οι εθνικοσοσιαλιστές είχαν ανατραφεί από το κλίμα των πρώτων μεταπολεμικών χρόνων και την απογοήτευση των Γερμανών. Θα γιγαντώνονταν από την οικονομική δυσπραγία, που χτύπησε αλύπητα την κύρια "εκλογική πελατεία" του Χίτλερ: τις κατώτερες τάξεις της Γερμανίας. Ο χαρισματικός ρήτορας, παρότι δεν διέθετε κανενός είδους πολιτική πρόταση για έξοδο από την κρίση, προσέλκυσε άμεσα έναν τεράστιο αριθμό ανέργων και κατεστραμμένων πρώην μικροεπιχειρηματιών, διευρύνοντας την εκλογική του βάση σε πρωτοφανή για την ιστορία του κόμματος μεγέθη. Και όλα αυτά την ώρα που ο Χίτλερ είχε επιτέλους κατορθώσει να αποκτήσει πρόσβαση στους ανώτερους οικονομικούς κύκλους της Γερμανίας, σε κύκλους τραπεζιτών και βιομηχάνων, που είχαν υποσχεθεί αθρόα χρηματοδότηση, προκειμένου να βοηθήσουν τους εθνικοσοσιαλιστές να ανέλθουν στην εξουσία. Τα πλουσιοπάροχα συμβόλαια που έδωσε στους βιομήχανους και οι "χαριστικές" ρυθμίσεις στις οποίες προέβη ο Χίτλερ αμέσως μετά την ανάληψη της εξουσίας, ήταν η αρχή της αποπληρωμής αυτού ακριβώς του "γραμματίου" που είχε υπογράψει όταν

ξεκινούσε το δρόμο προς την κορυφή. Αυτή η "περίεργη" συμμαχία των ναζί με το γερμανικό μεγάλο κεφάλαιο ήταν ο ένας από τους δύο παράγοντες που αργότερα θα σφράγιζε και την τύχη του Ερνστ Ραιμ και του Sturmabteilung - οι "σοσιαλίζουσες" πεποιθήσεις του Ραιμ αποτελούσαν νάρκη στα θεμέλια της νεόκοπης συνεργασίας του Χίτλερ με τους κεφαλαιούχους. Ο δεύτερος παράγοντας ήταν η διαρκής ενόχληση που αποτελούσαν τα SA για το στρατό, το δεύτερο μεγάλο πυλώνα (μαζί με το βιομηχανικό κατεστημένο) που θα στήριζε την πορεία των ναζί προς την κυριαρχία.

Αλλά πριν ο Χίτλερ αποφασίσει να ξεφορτωθεί τα "ενοχλητικά" SA, είχε να ανέβει τα σκαλιά της καγκελαρίας και στη συνέχεια τα λίγα σκαλοπάτια μέχρι το θώκο της απόλυτης εξουσίας. Το πρώτο βήμα ήταν η παρουσία του στις προεδρικές εκλογές του 1932 για το προεδρικό αξίωμα, όπου αναμετρήθηκε με το γηραιό στρατηγό Πάουλ φον Χίντενμπουργκ, τον ήρωα του Τάνενμπεργκ. Απέναντι στο υπερκομματικό σύμβολο εθνικής ενότητας της Γερμανίας, ο δημαγωγός Χίτλερ πήγε απρόσμενα καλά - πήρε το 37% των ψήφων του επαναληπτικού δεύτερου γύρου. Ηταν το πρώτο μεγάλο βήμα προς την εξουσία. Η παρουσία του κόμματος στις επερχόμενες εκλογές μπορεί να ήταν ικανοποιητική - αύξηση την αντιπροσώπευσή του στο Ράιχσταγκ στις 230 έδρες - αλλά δεν του έδινε το εφαλτήριο για την απόλυτη εξουσία. Επιθυμούσε να του δοθεί η καγκελαρία σε κάποια κυβέρνηση συνεργασίας ή εθνικής ενότητας, ωστόσο ο Χίντενμπουργκ δεν τον εμπιστευόταν και θεωρούσε ότι θα είναι ζημιογόνος για την πατρίδα. Του προσφέρθηκε μόνο η αντικαγκελαρία και κάποια υπουργεία. Ο Χίτλερ αρνήθηκε. Στην επόμενη, πέμπτη διαδοχική εκλογική αναμέτρηση μέσα στο 1932, οι ναζί πλήρωσαν την εμμονή του Χίτλερ στην παραχώρηση της ανώτατης εξουσίας στο πρόσωπό του, χάνοντας σχεδόν 2 εκατομμύρια ψήφους και 40 έδρες στη Βουλή.

Ομως οι τύχες του Χίτλερ ήταν έτοιμες να αλλάξουν. Μετά από μακρές ζυμώσεις και διαβουλεύσεις, ο παραδοσιακός πολιτικός κόσμος της χώρας έκρινε ότι θα μπορούσε να εξυπηρετήσει τους σκοπούς τους, αρκεί να τίθετο "υπό έλεγχο". Ο Χίντενμπουργκ πείστηκε να διορίσει τον Χίτλερ καγκελάριο και τα λόγια του φον Πάπεν "τον έχουμε βάλει σε ένα πλαίσιο, μπορούμε να ελέγξουμε τον Χίτλερ" μοιάζουν ως η μεγαλύτερη πολιτική ειρωνεία του μεσοπολέμου, ισάξια τουλάχιστον με τη διαπίστωση που θα έκανε λίγα χρόνια αργότερα ο πρωθυπουργός της Βρετανίας, Νέβιλ Τσάμπερλαϊν, όταν ολοκλήρωσε τη συνδιάσκεψη του Μονάχου: 'Εχουμε ειρήνη στην εποχή μας"... Μία ειρήνη που θα διαταρασσόταν μάλλον απότομα λίγους μήνες μετά, όταν οι γερμανικές τεθωρακισμένες μεραρχίες διέσχιζαν τη μεθόριο της Πολωνίας και ξεκινούσαν τον καταστροφικότερο πόλεμο στην ιστορία της ανθρωπότητας. Αλλά μέχρι να φθάσουμε σε αυτό το σημείο, ο Χίτλερ είχε κατορθώσει να αποκτήσει την απόλυτη εξουσία στη Γερμανία, είχε θέσει ολόκληρη την κρατική μηχανή υπό τον έλεγχο του εθνικοσοσιαλιστικού κόμματος και είχε κηρύξει την έναρξη του Γ' γερμανικού Ράιχ, της τρίτης δηλαδή Γερμανικής αυτοκρατορίας (η Αγία Ρωμαϊκή αυτοκρατορία του γερμανικού έθνους ήταν το πρώτο και η αυτοκρατορία του Κάιζερ το δεύτερο).

Στα γεγονότα που συντάραξαν τη Γερμανία κατά την εξέγερση των Σπαρτακιστών, οι κρατικές υπηρεσίες (Αστυνομία και Στρατός) πήραν σαφώς το μέρος των ακροδεξιών οργανώσεων, συμβάλλοντας στην εκκόλαψη του "αυγού του φιδιού"...

Ταυτόχρονα, είχε ξεκινήσει μία πυρετώδη προσπάθεια επανεξοπλισμού της Γερμανίας, αντικαθιστώντας την "κολοβή" Reichswehr των 100.000 ανδρών με την υπερσύγχρονη και ογκώδη Wehrmacht - για την ακρίβεια, δημιουργώντας έναν νέο στρατό με πυρήνα τη Reichswehr και εξασφαλίζοντας τον εξοπλισμό του με πλουσιοπάροχα συμβόλαια με τη βαριά βιομηχανία της Γερμανίας.

Σύντομα η Συνθήκη των Βερσαλλιών δεν άξιζε ούτε το χαρτί πάνω στο οποίο είχε γραφτεί και ο Χίτλερ ξεκίνησε τις προσπάθειες για τη δημιουργία της "Μεγάλης Γερμανίας", βάσει των θεωριών του Χάουσχοφερ. Η προσάρτηση (Anschluss) της Αυστρίας ήταν το μεγάλο βήμα, αλλά είχε προηγηθεί η επαναπροσάρτηση της κοιλάδας του Ρουρ. Ακολούθησε η προσθήκη και της Σουδητίας και ουσιαστικά ολόκληρης της Τσεχοσλοβακίας στο Γ' Ράιχ, ενώ Βρετανία και Γαλλία παρατηρούσαν αμήχανα και συναινούσαν δειλά στα βήματα του Χίτλερ. Οταν η Πολωνία δέχτηκε την επίθεση των Γερμανών, Βρετανοί και Γάλλοι αποφάσισαν να κηρύξουν πόλεμο - έναν πόλεμο που ωστόσο για πολλούς μήνες έμεινε "στα χαρτιά": ουδεμία σύγκρουση μεταξύ των εμπολέμων, καμία προσπάθεια διαφοροποίησης της κατάστασης. Ηταν η περίοδος του "ψευδοπολέμου", του Phony War, η περίοδος όπου οι μυστικές διπλωματικές επαφές μεταξύ κύκλων του εθνικοσοσιαλιστικού καθεστώτος και κύκλων των ανώτερων βρετανικών τάξεων έφθαναν στο αποκορύφωμά τους. Ηταν επίσης η περίοδος κατά την οποία τέθηκαν οι βάσεις για το ταξίδι του Ρούντολφ Ες στη Σκωτία.

Ο Γιόακιμ φον Ρίμπεντροπ, παρότι δεν ήταν ακριβώς "δεινός διπλωμάτης", αποδείχτηκε καλός διαπραγματευτής - εδώ πανηγυρίζει με τον Χίτλερ την υπογραφή του συμφώνου με την ΕΣΣΔ.

Γεωπολιτική και διπλωματία

Ο Ες, οι Χάουσχοφερ και η νέα συνεννόηση

Πολύ πριν μπει σε εφαρμογή η περίπλοκη συνωμοσία που έφερε τον Ες στη Σκωτία, τα γρανάζια της ιστορίας είχαν αρχίσει να κινούνται, καθώς η Γερμανία του Χίτλερ επιδίωκε να αποσπάσει - με το καλό ή με τη βία - τη συναίνεση της Βρετανίας για τα μεγαλεπήβολα σχέδιά της.

Τα γεγονότα που είχαν ως κατάληξη την πτήση του Ρούντολφ Ες στη Σκωτία και τη μεγαλύτερη επιχείρηση συγκάλυψης του Β' Παγκοσμίου Πολέμου και ίσως και της σύγχρονης ιστορίας, είχαν τις ρίζες τους πολύ παλιότερα. Οι πιο πρόσφατες έρευνες απεκάλυψαν - και συνεχίζουν να αποκαλύπτουν - ένα πλήθος στοιχείων, η προσεκτική ανάγνωση των οποίων μπορεί να οδηγήσει σε συμπεράσματα που τινάζουν στον αέρα την κατεστημένη άποψη περί του Β' Παγκοσμίου Πολέμου και των γεγονότων που έχουν να κάνουν με αυτόν.

Στη συνέχεια, θα προσπαθήσουμε να αναπαραστήσουμε την πορεία προς την πτήση του Ες, έχοντας ως πολύτιμο αρωγό σε αυτήν την προσπάθεια και το ιδιαίτερα ενδιαφέρον όσο και αμφιλεγόμενο βιβλίο του Μάρτιν Αλεν, "The Hitler/Hess Deception", αποσπάσματα του οποίου θα χρησιμοποιήσουμε για να καταδείξουμε μία από τις πιο συγκλονιστικές θεάσεις των γεγονότων που έχουν προκύψει τα τελευταία χρόνια, που δείχνει ότι ο φυλακισμένος του Σπαντάου, ο άνθρωπος που μέχρι το τέλος της ζωής του κράτησε ερμητικά κλειστό το στόμα του - επειδή είτε το επιθυμούσε ο ίδιος είτε του είχε επιβληθεί - είχε ένα τρομερό μυστικό στη συνείδησή του, την οποία βάραινε και η συνειδητοποίηση ότι άθελά του είχε χρησιμοποιηθεί ως πιόνι σε μία συνωμοσία που εξυφάνθηκε και εκτελέστηκε από αθέατους κύκλους και για την οποία θα μάθουμε συγκλονιστικές λεπτομέρειες στη συνέχεια.

Στην πραγματικότητα, ο Μ. Αλεν υποστηρίζει ότι το μεγάλο μυστικό δεν ήταν απλώς το ότι ο Χίτλερ και οι Βρετανοί διαπραγματεύονταν για να κλείσουν τις μεταξύ τους εχθροπραξίες, ώστε ο Αδόλφος να μπορέσει να συγκεντρώσει ολόκληρη την ισχύ της γερμανικής πολεμικής μηχανής στην Ανατολή και στην ΕΣΣΔ. Πιστεύει και παρουσιάζει σημαντικές αποδείξεις γι' αυτό, ότι το μεγάλο μυστικό, που η αποκάλυψή του θα συμπαρέσυρε στον όλεθρο πολιτικές καριέρες κορυφαίων Βρετανών παραγόντων, κτισμένες προσεκτικά στη διάρκεια μίας ολόκληρης ζωής, ήταν πολύ πιο συγκλονιστικό και δυσοίωνο:

"Η καταπληκτική αλήθεια είναι ότι, για 60 έτη, ένα ενδεχομένως καταστρεπτικό πολιτικό μυστικό συγκαλυπτόταν διά της απάτης. Αυτό το μυστικό αφορούσε στους βρετανικούς φόβους, το 1940 και το 1941, ότι η χώρα θα μπορούσε να καταρρεύσει σε μία συντριπτική ήττα και στο πώς τα κορυφαία πολιτικά μυαλά της Μεγάλης Βρετανίας καθόρισαν ότι η Βρετανία θα επιζούσε. Τα μέσα που χρησιμοποίησαν για να το κατορθώσουν αυτό, ήταν έξυπνα και εξαιρετικά λεπτά, αλλά και αδίστακτα. Ηταν οι πράξεις απελπισμένων ατόμων, που βρέθηκαν αντιμέτωποι με τις επιλογές είτε της καταστροφικής ήττας είτε της εθνικής επιβίωσης.

Από τη φύση του, αυτό που έπραξαν, έγινε ένα μυστικό που δεν θα μπορούσε ποτέ να αποκαλυφθεί. Η απόφαση να διαδοθεί ο μύθος του έθνους που στάθηκε μόνο - ότι η Βρετανία είχε επιζήσει μέσω της καθαρά στρατιωτικής προσπάθειας και της τύχης - σήμαινε ότι η κοι-

Η καταπληκτική αλήθεια είναι ότι, για 60 έτη, ένα ενδεχομένως καταστρεπτικό πολιτικό μυστικό συγκαλυπτόταν διά της απάτης.

νοποίηση κατά τη διάρκεια των επικίνδυνων ετών του ψυχρού πολέμου, θα είχε οδηγήσει στην κατακρήμνιση της διεθνούς αξιοπιστίας της Μεγάλης Βρετανίας και στην καταστροφή πολλών πολιτικών σταδιοδρομιών."

Το ποιο ήταν αυτό το μυστικό, θα ξεδιπλωθεί στη συνέχεια.

Ο ΕΣ ΚΑΙ Ο ΧΑΟΥΣΧΟΦΕΡ

Η εθνικοσοσιαλιστική ιδεολογία, όπως είδαμε ήδη στο προηγούμενο κεφάλαιο, προέκρινε την προς Ανατολάς επέκταση του γερμανικού έθνους, η οποία θα του έδινε τον απαραίτητο "ζωτικό χώρο" και θα ισοφάριζε την υπεροχή της θαλάσσιας αυτοκρατορίας της Βρετανίας.

Η θεωρία περί ζωτικού χώρου (Lebensraum στα Γερμανικά) ήταν "σύντροφος" του Αδόλφου Χίτλερ ήδη από τις πρώτες μέρες του στην ηγεσία του NSDAP, αλλά δεν ήταν ο "μικρός δεκανέας" εκείνος που είχε εφεύρει αυτή τη μεγαλειώδη - όσο και δυσοίωνη - σύλληψη. Ηταν ένας καθηγητής Γεωπολιτικής, στο έργο του οποίου κορυφώθηκαν δεκαετίες ολόκληρες γερμανικού εθνικισμού και μεγαλοϊδεατισμού, ο οποίος ονομαζόταν Καρλ Χάουσχοφερ και συνδέθηκε με τον Αδόλφο Χίτλερ μέσω του Ρούντολφ Ες.

Η γνωριμία του Ες με την οικογένεια Χάουσχοφερ ήταν εξαιρετικά σημαντική, καθώς έφερε στο πλευρό του Χίτλερ όχι μόνο τον Καρλ, έναν διαπρεπή ακαδημαϊκό που είχε δημιουργήσει μία θεωρία που αντανακλούσε τους πόθους των Γερμανών για κυριαρχία και επέκταση, αλλά και το γιο του, Αλμπρεχτ, ο οποίος θα αποδεικνυόταν μία φιγούρα με εξαιρετική επίδραση στα κατοπινά γεγονότα, καθώς θα δρούσε ως εκπρόσωπος του Χίτλερ και του Ες στην εξωτερική πολιτική της Γερμανίας. Ομως, το νήμα που συνέδεε τον Ες με τους Χάουσχοφερ και τους τελευταίους με τον Χίτλερ, έμελλε να είναι μοιραίο και η σχέση του με το σκοτεινό μυστικό του ταξιδιού του Ες είναι κομβική.

Ο Ες γνώρισε τον Χάουσχοφερ το καλοκαίρι του 1919, μέσω ενός έτερου μέλους της Εταιρείας της Θούλης, ονόματι Μπεκ. Ο τελευταίος προσκάλεσε τον Ες να δειπνήσουν στο σπίτι του καθηγητή Καρλ Χάουσχοφερ. Ο νεαρός τότε Ες, που έκανε εκείνη την εποχή τα πρώτα ουσιαστικά βήματά του στις μυστικιστικές, παγγερμανιστικές θεωρίες που διαπραγματευόταν η Θούλη και ήταν ιδιαίτερα δημοφιλείς μεταξύ των νέων της ανώτερης τάξης, γοητεύτηκε από τα μεγαλειώδη οράματα και τον άκρατο εθνικισμό του καθηγητή.

Ο Χάουσχοφερ ήταν γεννημένος το 1869 και πέρασε την πρώιμη νεότητά του σε μία ατμόσφαιρα πυρετικής ανόδου της "γερμανικής αυτοκρατορίας", του Β' Ράιχ, που δημιουργήθηκε μετά την ήττα της Γαλλίας από την Πρωσία στον πόλεμο του 1871. Η Γερμανία της εποχής, υπό το λάβαρο του πρωσικού μιλιταρισμού, ήταν ένα έθνος εν όπλοις, που επεκτεινόταν, αναπτυσσόταν και δημιουργούσε μία παγκόσμια αυτοκρατορία για λογαριασμό του "ανώτερου γερμανικού έθνους". Στη διαπίστωση αυτής της "ανωτερότητας" συμφωνούσαν όλοι οι Γερμανοί διανοούμενοι, διαφοροποιούμενοι μόνο στην "ποιότητά" της - κάποιοι, όπως ο Γκαίτε, έβλεπαν στους Γερμανούς έναν λαό που θα ξεπεράσει οποιονδήποτε άλλο σε επιτεύγματα της ειρήνης, στην τέχνη, στη φιλοσοφία και στην επιστήμη. Κάποιοι άλλοι - και ο Χάουσχοφερ προφανώς εμπνεύστηκε από κείνους - θεωρούσαν ότι οι Γερμανοί είναι προορισμένοι να κυβερνήσουν τα άλλα έθνη και να γίνουν οι "αφέντες της οικουμένης".

Μία πολύ ενδιαφέρουσα φωτογραφία, που ελήφθη λίγο πριν από την έναρξη του Β' Π.Π. Ο Ες παρακολουθεί με ενδιαφέρον τον Γκαίμπελς που συζητά με τον επικεφαλής της Ράιχσμπανκ, Χίαλμαρ Σαχτ, και τον Ρόμπερτ Λέι, ενώ ο Χίτλερ στο βάθος απολαμβάνει έναν υπνάκο στην ξαπλώστρα του. Το ενσταντανέ ελήφθη κατά τη διάρκεια μιας κρουαζιέρας στη Βαλτική.

Ο Χάουσχοφερ συμμετείχε στο χτίσιμο αυτής της "νέας, μεγάλης Γερμανίας". Σε πολύ νεαρή ηλικία εντάχθηκε στο στράτευμα - την πλέον επίζηλη σταδιοδρομία για κάθε γόνο της γερμανικής αριστοκρατίας με φιλοδοξίες - και τοποθετήθηκε στο Auslandskommando, τη γερμανική υπηρεσία εξωτερικών του γερμανικού στρατοκρατικού κατεστημένου, και έλαβε μία θέση στην πρεσβεία της Ιαπωνίας. Η εμπειρία του στην εκσυγχρονιζόμενη ιαπωνική κοινωνία, που επίσης βρισκόταν σε μία διαδικασία ιμπεριαλιστικού ξυπνήματος, ήταν καθοριστική για τη διαμόρφωση της πολιτικής άποψής του. Με την επιστροφή του στη Γερμανία, το 1890, διορίστηκε ως καθηγητής στη στρατιωτική ακαδημία, συνεχίζοντας παράλληλα να προσφέρει τις υπηρεσίες του στη χώρα του σε θέματα Άπω Ανατολής, ακόμη και υπηρετώντας ως στρατιωτικός σύμβουλος του ιαπωνικού στρατού. Ο Χάουσχοφερ, όμως, άλλαξε προσανατολισμό μετά το γάμο του, το 1896, και εγκατέλειψε το στρατό. Αντίθετα, συνέχισε απρόσκοπτα την ακαδημαϊκή καριέρα του και άρχισε να διαμορφώνει μία θεωρία την οποία αργότερα θα ονόμαζε "Γεωπολιτική" (σύνθεση των λέξεων "Γεωγραφία" και "Πολιτική"). Την εποχή που σχηματοποιούσε αυτή τη θεωρία, ο Χάουσχοφερ ξεκινούσε μία σειρά από επαφές με τη βρετανική άρχουσα τάξη, γνωρίζοντας προσωπικότητες, όπως ο Ιωσήφ Τσάμπερλαϊν (πατέρας του μετέπειτα πρωθυπουργού, Νέβιλ), ο καθηγητής του Καίμπριτζ, Χέρμπερτ Ρόμπερτς, και ο καθηγητής της Γεωγραφίας, Χάλφορντ Μάκιντερ, οι ιδέες του οποίου τον επηρέασαν βαθιά.

Η ιδέα του Χάουσχοφερ περί της "χερσαίας αυτοκρατορίας" που περιλάμβανε και την έννοια του "ζωτικού χώρου", είχε να κάνει με μία ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα σύλληψη. Καίτοι ο 19ος αιώνας ήταν η εποχή των αυτοκρατοριών, έχοντας σημαδευτεί από τη ραγδαία άνοδο της Βρετανικής Αυτοκρατορίας, την αποτυχία του Ναπολέοντα στη μεγέθυνση της δικής του, ηπειρωτικής, ηγεμονίας και το ξεκίνημα του Β' Ράιχ, η σκέψη των ειδικών της πολιτικής και της γεωγραφίας στις ευρωπαϊκές χώρες που διαπνέονταν από αυτοκρατορικές φιλοδοξίες, κινούνταν γύρω από τις αυτοκρατορίες, τη δημιουργία τους, τη διατήρησή τους, την ισορροπία μεταξύ τους κ.λπ.

Μοιάζει ειρωνικό που την εποχή της ολοκλήρωσης του εθνικισμού ως έννοιας και πράξης, μία μεγάλη μερίδα των Ευρωπαίων διανοητών συνέχιζε να σκέφτεται και να δρα με όρους υπερεθνικούς. Ωστόσο, στο μυαλό κάποιων ανθρώπων - και ο Χάουσχοφερ ήταν ένας από αυτούς - οι δύο τρόποι σκέψης δεν ήταν ασύμβατοι. Οι μαζί, ορμώμενοι από αυτές τις ερμηνείες, θα έδιναν σε αυτόν το συγκερασμό του αυτοκρατορικού και του εθνικιστικού μία ανατριχιαστική χροιά.

Η κεντρική ιδέα του Χάουσχοφερ δεν ήταν απολύτως πρωτότυπη: η δημιουργία μίας ηπειρωτικής αυτοκρατορίας, που θα αποτελούσε το αντίβαρο στη θαλάσσια αυτοκρατορία της Βρετανίας (και θα επεκτεινόταν αργότερα, για να συμπεριλάβει και την οικονομική αυτοκρατορία των ανερχόμενων ΗΠΑ), ήταν η λυδία λίθος που ώθησε τον Ναπολέοντα στη δική του οδύσσεια, ωστόσο, το όραμα του Ναπολέοντα δεν είχε τη διαύγεια των ιδεών του Χάουσχοφερ και, σε σύγκριση μαζί τους, έμοιαζε με τυχοδιωκτικό καιροσκοπισμό σε γιγάντια κλίμακα.

Ο Καρλ Χάουσχοφερ (τέρμα αριστερά) και ο Ρούντολφ Ες (πρώτο πλάνο, στο κέντρο) λίγο μετά την άνοδο των εθνικοσοσιαλιστών στην εξουσία. Ο Ες θεωρούσε τον Χάουσχοφερ δάσκαλο και μέντορά του.

Η Γερμανία προσπαθούσε ήδη από την επομένη της ενοποίησής της να ανταγωνιστεί τη Βρετανία. Το όνειρο των όψιμων αποικιοκρατών Γερμανών ήταν η δημιουργία μίας παγκόσμιας αυτοκρατορίας, στο πρότυπο της βρετανικής, στην οποία "ο ήλιος δεν έδυε ποτέ". Με δεδομένο ότι οι Γερμανοί άργησαν κατά μερικούς αιώνες να ξεκινήσουν αυτήν την προσπάθεια, θα ήταν μάλλον υπερβολικό να περιμένουν σοβαρά αποτελέσματα. Ωστόσο, η προσπάθειά τους ήταν ενδελεχής και, εκτός από την κατάληψη των τελευταίων ελεύθερων εδαφών σε Αφρική (κυρίως) και Ασία, περιλάμβανε και τη ναυπήγηση ενός στόλου που θα μπορούσε να αντιπαρατεθεί στην τρομερή θαλάσσια ισχύ των Βρετανών.

Η λεγόμενη "κούρσα των θωρηκτών" ήταν μία από τις παρενέργειες αυτής της διαμάχης που ξέσπασε μεταξύ Γερμανίας και Βρετανίας και ο Α' Παγκόσμιος Πόλεμος η κορύφωσή της - και το τέρμα των γερμανικών φιλοδοξιών για δημιουργία μίας υπερπόντιας αυτοκρατορίας. Ηταν στη διάρκεια αυτών των χρόνων, που προηγήθηκαν του Α' Π.Π., που ο Χάουσχοφερ θα διαμόρφωνε τη θεωρία του: η Γερμανία μπορεί να ήταν "κλειδωμένη" στην ηπειρωτική Ευρώπη, με μόνο μία στενή λωρίδα

Η Γερμανία προσπαθούσε ήδη από την επομένη της ενοποίησής της να ανταγωνιστεί τη Βρετανία.

Η οικογένεια Χάουσχοφερ σε απαρτία. Αριστερά ο Καρλ και η γυναίκα του, Μάρτα, και δεξιά οι νεαροί Αλμπρεχτ και Χάιντς. Ο ρόλος των Χάουσχοφερ (του Καρλ και του Αλμπρεχτ) στην υπόθεση Ες ήταν κεφαλαιώδης.

παράλιων να της δίνουν ένα άνοιγμα στη θάλασσα, αλλά είχε και εκείνη τους δικούς της "ανοιχτούς ορίζοντες", το δικό της ωκεανό. Ο γερμανικός ωκεανός ήταν χερσαίος, ήταν οι απέραντες εκτάσεις της Ανατολικής Ευρώπης, οι εσχατιές της Ευρώπης. Δεν είναι πρωτότυπη αυτή η αναβίωση του τευτονικού Drang Nach Osten (πορεία προς Ανατολάς), της κινητήριας δύναμης πίσω από την επέκταση των Τευτόνων ιπποτών κατά το Μεσαίωνα στα εδάφη της Πολωνίας, της Λιθουανίας, της Πρωσίας και της Λιβονίας.

Η οριστική μορφή της θεωρίας του Χάουσχοφερ, όπως διαμορφώθηκε αμέσως μετά τον Α' Π.Π. (κατά τη διάρκεια του οποίου υπηρέτησε για ένα διάστημα ως στρατηγός), λαμβάνοντας υπόψη τα νέα δεδομένα της εποχής, μπορεί να συνοψιστεί ως εξής: η προσπάθεια ευθέος ανταγωνισμού της Βρετανίας, της κυρίαρχου της θάλασσας, και συνολικά η αυτοκρατορική πολιτική της Γερμανίας, είχαν αποδειχθεί ανεφάρμοστες, διότι ήταν εξαρχής προβληματικές. Οι αποικίες της, υπάρχουσες και υπό δημιουργία, βρίσκονταν μακριά στο εξωτερικό και έτσι δεν ήταν ασφαλείς όσο κυριαρχούσαν τα βρετανικά πλοία. Οπότε η χρησιμότητα της νεότευκτης γερμανικής αυτοκρατορίας ήταν μηδενική και θα έπρεπε να ανταλλαγεί για τη δυνατότητα επέκτασης των χερσαίων συνόρων της Γερμανίας! Αρχικά, αυτή η επέκταση θα αφορούσε στην απορρόφηση όλων των Volksdeutsche, των γερμανικής καταγωγής λαών που διαβιούσαν σε διάφορες χώρες γύρω από τη Γερμανία όπως στις Αυστρία, Σουδητία, Δυτική Πολωνία, Ελβετία, Βόρεια Ιταλία και Αλσατία-Λορένη. Με τον τρόπο αυτό, θα δημιουργούνταν μία "Μεγάλη Γερμανία", που θα εκτεινόταν από τη Βαλτική έως την Αδριατική και από την Αλσατία έως την Ανατολική Πρωσία. Ταυτόχρονα, για να εκπληρώσει το πεπρωμένο του ο γερμανικός λαός, χρειαζόταν, βάσει της ίδιας θεωρίας, αρκετό "ζωτικό χώρο", όπου θα μπορούσε να αναπτυχθεί στο μέλλον. Η διττή σημασία αυτού του ζωτικού χώρου - εδάφη για εγκατάσταση των Γερμανών, αλλά και στρατηγικό βάθος που θα καθιστούσε οποιαδήποτε προσπάθεια ένοπλης αντιμετώπισης της Γερμανίας να μοιάζει χιμαιρική - κρατούσε κεντρικό σημείο στις θεωρίες του Χάουσχοφερ. Το όραμά του περιλάμβανε σε πρώτη φάση ολόκληρη την Ανατολική Ευρώπη, έως τα σύνορα της ευρωπαϊκής Ρωσίας, και σε δεύτερη φάση ολόκληρη την Ευρασία, μέχρι και τον Ειρηνικό. Η μικρή και καθόλου ασήμαντη λεπτομέρεια ότι όλες αυτές οι εκτάσεις ανήκαν σε κάποιους λαούς που κατοικούσαν εκεί, προφανώς δεν έπαιζε ρόλο στο εθνικιστικό-ρατσιστικό μυαλό του Χάουσχοφερ (και, στην πραγματικότητα, της πλειονότητας της γερμανικής διανόησης της εποχής): αυτοί οι λαοί προορίζονταν να γίνουν υποτακτικοί των Γερμανών. Άλλωστε, ο εθνικός μύθος των Γερμανών ήθελε τους Σλάβους (η μεγάλη πλειονότητα των κατοίκων της Ανατολικής Ευρώπης) δούλους των Γερμανών στα πρώτα στάδια της ιστορίας των γερμανικών λαών. Αφού ήταν κάποτε, γιατί να μην ξαναγίνουν και τώρα, αναρωτιόταν προφανώς ο Χάουσχοφερ και οι ομοϊδεάτες του.

Με αυτόν τον άνθρωπο γνωρίστηκε, το 1919, ο Ρούντολφ Ες.

Στον Χάουσχοφερ οφείλει ο Χίτλερ το στέρεο όραμα με το οποίο εμφανίστηκε στα επόμενα χρόνια, το οποίο σκιαγραφήθηκε μέσα από το βιβλίο του, "Mein Kampf".

ΣΤΟΝ ΧΙΤΛΕΡ

Δύο χρόνια μετά τη γνωριμία του με τον Χάουσχοφερ - και την πλήρη υιοθέτηση των ιδεών του περί πεπρωμένου του γερμανικού έθνους - ο Ες έκανε μία άλλη γνωριμία που άλλαξε τη ζωή του και μάλιστα πολύ περισσότερο απ' οποιαδήποτε άλλη: γνώρισε έναν χαρισματικό άνδρα, με δεινές ρητορικές ικανότητες, βαθιά πίστη στο γερμανικό έθνος και ένα ακόμη ασχημάτιστο όραμα για το μέλλον. Το όνομά του ήταν Αδόλφος Χίτλερ. Μάλιστα, η πρώτη γνωριμία του Ες με τη ρητορική δεινότητα του Χίτλερ έγινε παρουσία του Χάουσχοφερ, σε μία κακόφημη μπιραρία μίας εργατικής συνοικίας του Μονάχου, όπου ο Ες άκουσε για πρώτη φορά στη ζωή του το μετέπειτα φύρερ να καταφέρεται με μένος ενάντια στους εχθρούς της Γερμανίας, τους "προδότες κομουνιστές", τη συνθήκη των Βερσαλλιών και σε όλα τα δεινά που στοίχειωναν τη σκέψη των εθνικιστών Γερμανών της εποχής.

Η ζωή του Ες θα περιπλεκόταν αξεδιάλυτα στη συνέχεια με αυτή του Χίτλερ, μέχρι τον όλεθρο του Β' Παγκοσμίου Πολέμου. Ο Ες εντάχθηκε στο Εθνικοσοσιαλιστικό Κόμμα (NSDAP) και αυτός ο μορφωμένος νεαρός

έγινε σύντομα ένας από τους πλέον αφοσιωμένους συντρόφους του Χίτλερ. Θα έπαιζε σημαντικό ρόλο στο πραξικόπημα της μπιραρίας (που είδαμε αναλυτικά στο προηγούμενο κεφάλαιο), καθώς ήταν εκείνος στον οποίο ο Χίτλερ είχε αναθέσει να συγκεντρώσει τις προσωπικότητες-κλειδιά της βαυαρικής κυβέρνησης. Την εποχή αυτή, ο Ες είχε το διόλου επίζηλο τίτλο του υπεύθυνου του σπουδαστικού κλάδου των Sturmabteilung (SA), του "κομματικού στρατού" του NSDAP.

Είναι ενδιαφέρον ότι ο Χίτλερ, μετά την αποτυχία του Putsch, κατέφυγε στο διαμέρισμα του Χάουσχοφερ στην Κολμπεργκερστράσε, όπου κρύφτηκε για μερικές ώρες. Εκείνη την εποχή, ο ηλικιωμένος στρατηγός και ειδικός στη Γεωπολιτική είχε γίνει κάτι παραπάνω από απαραίτητος τόσο στον Χίτλερ όσο και στον Ες. Στον Χάουσχοφερ οφείλει ο Χίτλερ το στέρεο όραμα με το οποίο εμφανίστηκε στα επόμενα χρόνια, το οποίο σκιαγραφήθηκε μέσα από το βιβλίο του, "Mein Kampf", που έμελλε να γραφεί στη φυλακή, όπου ο Χίτλερ το υπαγόρευε στον Ες. Στην πραγματικότητα, όπως ομολόγησε ο Χάουσχοφερ μετά τον πόλεμο, ανακρινόμενος από τους Αμερικανούς, ο Ες είχε επί της ουσίας συντάξει μόνος του αρκετά από τα κεφάλαια της "βίβλου" του Αδόλφου Χίτλερ και των εθνικοσοσιαλιστών. Ο Ες ακολούθησε τον Χίτλερ στη φυλακή του Λάντσμπεργκ και ως εκ τούτου κατέλαβε αυτοστιγμεί μία κορυφαία θέση όχι μόνο στο πλάι του μελλοντικού φύρερ, αλλά και στο υπό διαμόρφωση πάνθεον των "ηρώων" του εθνικοσοσιαλισμού.

Ο Χίτλερ υιοθέτησε σχεδόν πλήρως το γεωπολιτικό όραμα του Χάουσχοφερ και μάλιστα επί της ουσίας παρουσίασε τις ιδέες περί "Μεγάλης Γερμανίας" και "ζωτικού χώρου" ως λίγο-πολύ δικές του στο "Mein Kampf".

Σε αυτήν την απομόνωση σφυρηλατήθηκε η φιλία του Ες με τον Χίτλερ, μία φιλία που έμελλε να παίξει σημαντικό ρόλο στη νεότερη γερμανική ιστορία. Τακτικός επισκέπτης τους ήταν ο Χάουσχοφερ, που συνέχιζε αυτό που είχε ξεκινήσει δύο χρόνια πριν: την πολιτική και επιστημονική κατήχηση του Αδόλφου Χίτλερ, ώστε ο δυναμισμός του να στραφεί προς την κατεύθυνση της δημιουργίας ενός βιώσιμου - όπως το έβλεπε τότε ο Χάουσχοφερ - οράματος για τη Γερμανία του μέλλοντος. Στο πλαίσιο αυτό, ο ηλικιωμένος καθηγητής και τέως στρατιωτικός ανέλυε στον Χίτλερ όλες τις παραμέτρους της σύγχρονης στρατηγικής, τον ενημέρωνε ενδελεχώς για τις φυλές και τους λαούς που κατοικούσαν στην Ευρώπη και έθετε στη διάθεσή του όλες τις γνώσεις που είχε αποκομίσει όλα τα χρόνια της έρευνάς του.

Ο Αδόλφος Χίτλερ και ο εξ απορρήτων του, Ρούντολφ Ες, συνομιλούν. Ο Ες ήταν ο πλέον κοντινός φίλος του Χίτλερ και ο άνθρωπος που εμπιστευόταν περισσότερο.

Ενα σημείο στο οποίο ο Χίτλερ ήταν λιγότερο φιλόδοξος από το δάσκαλό του, ήταν αυτό της έκτασης του "ζωτικού χώρου" της Γερμανίας. Ο Χάουσχοφερ, όπως έχουμε ήδη δει, υποστήριζε ότι η Γερμανία θα έπρεπε να θέσει υπό την κυριαρχία της ολόκληρη την Ευρασία. Αντίθετα, οι στόχοι του Χίτλερ ήταν πολύ πιο μετριοπαθείς: η ευρωπαϊκή Ρωσία, έως και τη γραμμή των Ουραλίων, του αρκούσε.

Το τρομακτικό όραμα του Χίτλερ - τρομακτικό γιατί μιλούσε για περιοχές πυκνά κατοικημένες σαν να ήταν άδειες από πληθυσμό - σκιαγράφησε ο ίδιος σε μία ομιλία του:

"Θα πάρουμε το νότιο μέρος της Ουκρανίας, ειδικά την Κριμαία, και θα τη μετατρέψουμε σε μία γερμανική αποικία... [η Ρωσία] θα είναι μία πηγή πρώτων υλών για εμάς και μία αγορά για τα προϊόντα μας, αλλά θα προσέξουμε να μην τη βιομηχανοποιήσουμε...

Εάν προσφέρω [στο λαό] εδάφη στη Ρωσία, ένας ποταμός ανθρώπινων όντων θα ορμήσει εκεί κατευθείαν... Σε διάστημα είκοσι ετών, η ευρωπαϊκή αποδημία δεν θα κατευθύνεται πλέον προς την Αμερική, αλλά ανατολικά. [...] Οι ομορφιές της Κριμαίας, την οποία θα καταστήσουμε προσιτή μέσω αυτοκινητοδρόμων - για εμάς τους Γερμανούς, θα είναι η Ριβιέρα μας..... [γιατί] μπορούμε να φθάσουμε στην Κριμαία οδικώς. Κατά μήκος εκείνου του δρόμου βρίσκεται το Κίεβο! Και η Κροατία, επίσης, ένας τουριστικός παράδεισος για εμάς... Τι πρόοδος προς την κατεύθυνση της Νέας Ευρώπης. Ακριβώς όπως οι αυτοκινητόδρομοι έκαναν τα εσωτερικά σύνορα της Γερμανίας να εξαφανιστούν, έτσι θα καταργήσουν και τα σύνορα των χωρών της Ευρώπης."

Το όνειρο του Αδόλφου Χίτλερ και του Καρλ Χάουσχοφερ ήταν ο εφιάλτης της Ανατολικής Ευρώπης.

Ο Ρούντολφ Ες ήταν ο στενότερος φίλος και συνεργάτης του Αδόλφου, αλλά σε αντίθεση με αυτό που πιστεύουν πολλοί, ο ρόλος του δεν ήταν αυτός του απλού βοηθού του. Στις ιδέες του Ες βασίστηκε μεγάλο μέρος της γερμανικής εξωτερικής πολιτικής.

ΣΤΗΝ ΕΞΟΥΣΙΑ

Η άνοδος των εθνικοσοσιαλιστών στην εξουσία, όπως είδαμε ήδη, ήταν ραγδαία, από τη στιγμή που εκπληρώθηκαν κάποιες προϋποθέσεις. Παρόμοια μετεωρική ήταν και η άνοδος του Ες, ο οποίος, ωστόσο, εξελίχθηκε σε μία προσωπικότητα των παρασκηνίων, χωρίς τον εμφανή ρόλο που είχαν κρατήσει άλλα πρόσωπα του "σκληρού πυρήνα" γύρω από τον Αδόλφο Χίτλερ. Ο Ες ήταν ο αφανής εργάτης του NSDAP, ο αναπληρωτής του φύρερ, που είχε ως πρώτιστο στόχο να εξασφαλίζει την - τόσο απαραίτητη για ένα κίνημα όπως αυτό των ναζί - συνοχή του κράτους και του κόμματος και ταυτόχρονα να προωθεί τις στρατηγικές του Χίτλερ για τη "Νέα Ευρώπη", που επεξεργάστηκε ο Χάουσχοφερ και στις οποίες τόσο είχε πιστέψει εξαρχής ο Ες.

Ο ηλικιωμένος καθηγητής, φυσικά, έπαιξε έναν σημαντικό ρόλο, κυρίως στο παρασκήνιο, αλλά ενίοτε και στο προσκήνιο. Παρασκηνιακά, μαζί με τον Ες και το γιο του, Αλμπρεχτ Χάουσχοφερ, αποτελούσαν μία τριανδρία που χάραζε εν πολλοίς την υψηλή (πολιτική) στρατηγική του Ράιχ - πέρα, φυσικά, από οτιδήποτε είχε να κάνει με πολεμικές επιχειρήσεις.

Αν και ο Χάουσχοφερ δεν προσήχθη σε δίκη μετά το τέλος του πολέμου - όπως θα δούμε στη συνέχεια, είχε ήδη αποφασιστεί να μην προσαχθεί όταν βρέθηκε νεκρός, με την επίσημη άποψη να θεωρεί το θάνατό του ως "αυτοκτονία" - στην πραγματικότητα, δεν υπήρξε άνθρωπος που να επέδρασε περισσότερο στο όραμα του Χίτλερ και στην πράξη των εθνικοσοσιαλιστών ως προς την εξωτερική πολιτική της Γερμανίας όσο ο ηλικιωμένος γεωγράφος.

Ο Χάουσχοφερ, ωστόσο, δεν ήταν ένα από τα πρόσωπα-κλειδιά στην άσκηση της πολιτικής που ενέπνευσαν τα γραπτά και οι θεωρίες του - ο Χίτλερ και ο Ες είχαν επιφυλάξει το ρόλο αυτό για άλλους, πιο πρόθυμους να "λερώσουν τα χέρια τους". Διότι οι θεωρίες του Χάουσχοφερ σε μεγάλο βαθμό ενέπνευσαν την "Τελική Λύση" (Endlosung) για την Ανατολική Ευρώπη, στο βαθμό σχεδόν που οι θεωρίες του Ρόζενμπεργκ ενέπνευσαν την Τελική Λύση για τους εβραίους.

Αυτό δεν σημαίνει ότι δεν επιφυλάχθηκαν αξιώματα στον καθηγητή, απλώς αυτά ήταν κυρίως τιμητικά: ο Ες φρόντισε ώστε ο μέντοράς του να διοριστεί επίτιμος πρόεδρος στην Auslandsorganisation και στο VDA.

Η Auslandsorganisation (Οργάνωση Εξωτερικού), της οποίας ηγείτο ο Ερνστ Μπόλε, φρόντιζε τα πολιτικά συμφέροντα του κόμματος διεθνώς. Είχε το ιδιαίτερα σημαντικό καθήκον της οργάνωσης και του συντονισμού των Gau (αρχικά οργανώσεων, στη συνέχεια διοικητικών περιφερειών) των περιοχών της Μεγάλης Γερ-

μανίας, δηλαδή, εκείνων όπου υπήρχαν κάτοικοι γερμανικής καταγωγής, οι οποίοι σιγά-σιγά εντάσσονταν στον εθνικό κορμό.

Το VDA (VolksDeutsche Amt, Τμήμα Εθνικά Γερμανών) είχε δημιουργηθεί με στόχο την ενίσχυση των γερμανικής καταγωγής κατοίκων των εκτός Γερμανίας περιοχών, οι οποίες συν τω χρόνω θα γίνονταν μέρη της νέας Μεγάλης Γερμανίας.

Αυτές οι δύο οργανώσεις, που μαζί με τα SS (στη συνέχεια) είχαν αναλάβει τη "φυλετική πολιτική" της Γερμανίας, είχαν ως επίτιμο πρόεδρο τον καθηγητή. Ωστόσο, υπήρχε και ένα σκοτεινό σημείο στη διασύνδεση της θεωρίας του Χάουσχοφερ με τη ναζιστική εξωτερική πολιτική. Ο Χίτλερ δεν σκόπευε απλώς να επανεξοπλίσει τη Γερμανία για να την καταστήσει διαπραγματευτικά ισχυρή, τουναντίον, σκόπευε να χρησιμοποιήσει τον πόλεμο και μάλιστα προς κάθε κατεύθυνση ως αυτοτελές εργαλείο χάραξης των νέων συνόρων. Με αυτό δεν συμφωνούσε ο Χάουσχοφερ, καθώς το δικό του όραμα περιλάμβανε, επί της ουσίας, μόνο τον "αναγκαίο" πόλεμο στην Ανατολή, ενάντια σε εκείνους που κατείχαν το μελλοντικό γερμανικό Lebensraum. Επίσης, ο Χάουσχοφερ θεωρούσε ότι ο Χίτλερ βιαζόταν και δεν δίστασε να εκφράσει αυτές τις σκέψεις, κάτι που προκάλεσε ύφεση στις σχέσεις τους, οι οποίες, όμως, γενικά ήταν πάντα πολύ καλές. Ενα εξαιρετικά ενδιαφέρον στοιχείο σχετικά με τον Χάουσχοφερ είναι ότι η σύζυγός του ήταν μισή εβραία. Παρόλα αυτά, ο καθηγητής και η γυναίκα του ήταν τακτικότατοι επισκέπτες στο καταφύγιο του Χίτλερ, ο οποίος στην περίπτωση του φίλου του και δάσκαλού του "ξέχασε" τις φυλετικές προκαταλήψεις του, όπως και στην περίπτωση του γιου του ζεύγους, Αλμπρεχτ Χάουσχοφερ, καλού φίλου του Ες για πολλά χρόνια, ο οποίος θα γινόταν ένας άνθρωπος-κλειδί στις επαφές της Γερμανίας με την Αγγλία.

Η πρώτη από τις σημαντικές στιγμές στη διπλωματική καριέρα του νεαρού Χάουσχοφερ σχετικά με τη Βρετανία, ήλθε όταν ο υπουργός Εξωτερικών της Βρετανίας και ο "Λόρδος της Απόκρυφης Σφραγίδας", Τζον Σιάμον, και ο Αντονυ Ηντεν, επικεφαλής βρετανικής αντιπροσωπίας, επισκέφθηκαν τη Γερμανία το 1935, τη στιγμή που ο Χίτλερ άρχιζε να "ξεφορτώνεται" τους περιορισμούς της Συνθήκης των Βερσαλλιών.

Ας δούμε τα στοιχεία αυτής της υπόθεσης, αλλά και τις επόμενες κινήσεις του Χάουσχοφερ, όπως τα παρουσιάζει ο Μ. Αλεν στο "The Hitler/Hess deception":

"Ο Χίτλερ, από τη μεριά του, ανησύχησε βαθιά από τη βρετανική αντίδραση [...] Δεν ήθελε σε καμία περίπτωση μία σύγκρουση με τους Βρετανούς και δεν κρατούσε μυστικό το γεγονός ότι θεωρούσε τους Αγγλους ως τους 'Αρειους ξαδέλφους' της Γερμανίας. Επομένως, ήθελε απελπισμένα να πείσει τους πολιτικούς της Βρετανίας να τον αφήσουν να κάνει αυτό ακριβώς που ήθελε, χωρίς έναν πόλεμο που ήξερε ότι η Γερμανία θα έχανε εκείνη τη στιγμή.

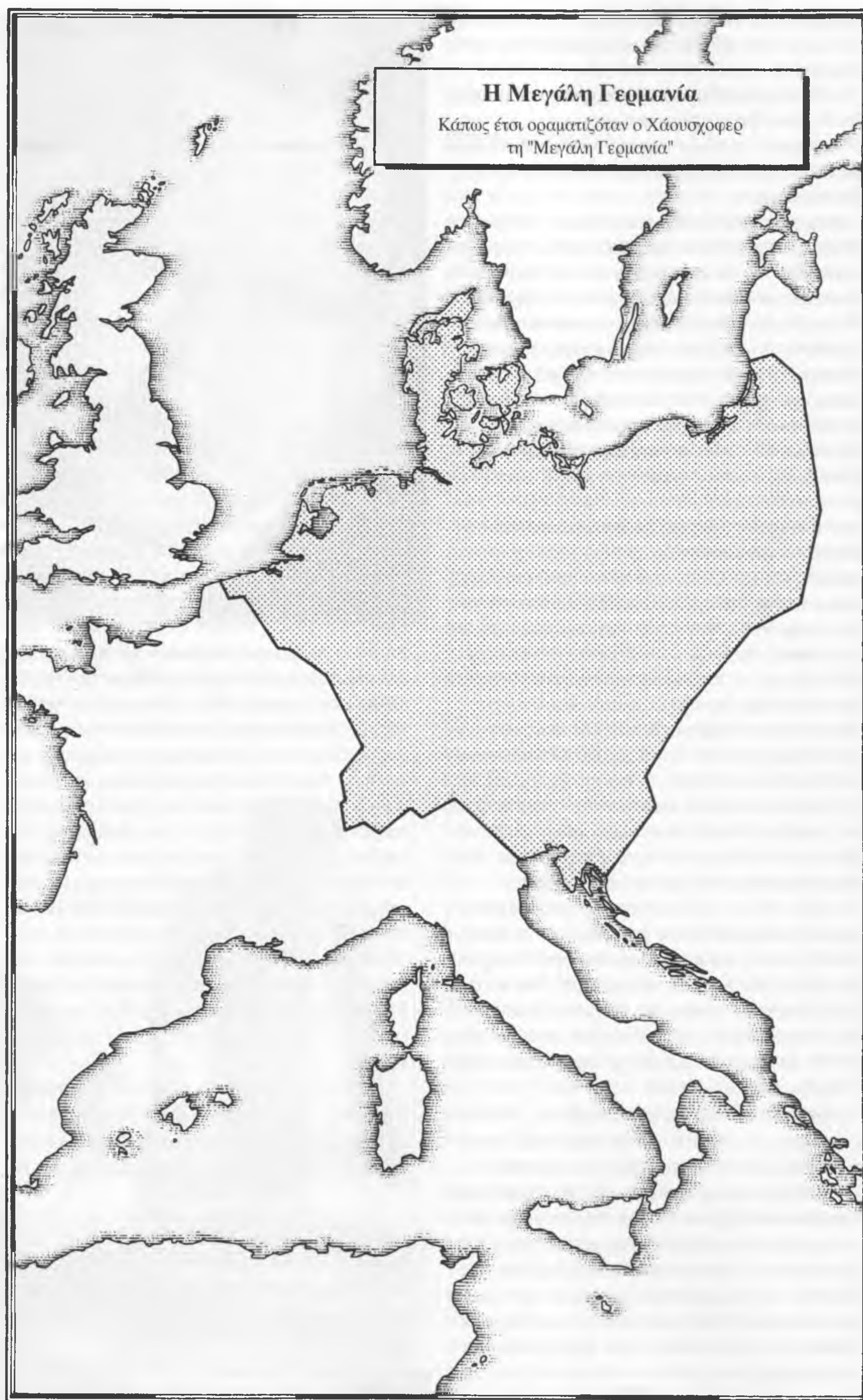

Ο Αλμπρεχτ Χάουσχοφερ στις αρχές της δεκαετίας του 1930, ως νεαρός και φέρελπις διπλωμάτης.

Σε μία εμπιστευτική συνεδρίαση που πραγματοποιήθηκε στο γραφείο του στην καγκελαρία του Ράιχ, το Σάββατο, 23 Μαρτίου 1935, ο Χίτλερ συναντήθηκε με τους Ες, Φίλιπ Μπούλερ, τον επικεφαλής της καγκελαρίας και διευθυντή επιχειρήσεων του κόμματος, και Αλμπρεχτ Χάουσχοφερ, παρευρισκόμενου ως ειδικού επί των αγγλικών υποθέσεων, για να αποφασίσουν το σχέδιο δράσης. Κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι ένα αγγλο-γερμανικό διπλωματικό συμπόσιο θα παρείχε την καλύτερη διακριτική ευκαιρία στον Χίτλερ να υποστηρίξει τη θέση του για την ανάγκη της Γερμανίας να απελευθερωθεί από τα δεσμά των Βερσαλλιών. Στον Χάουσχοφερ έπεφτε το έργο της συμπλήρωσης της λίστας των καλεσμένων, του σχεδιασμού της διάταξης των θέσεων και του να συμβουλεύει τον Χίτλερ κατά τη διάρκεια της συνάντησής του με τους Σάιμον και Ηντεν.

Στο συμπόσιο, οι φιλοξενούμενοι τοποθετήθηκαν έτσι ώστε ο Ηντεν να καθίσει κοντά στον Χίτλερ, χωριζόμενοι μόνο από την κυρία Φιπς, τη σύζυγο του Βρετανού πρέσβη, ενώ ο σερ Τζον Σάιμον τοποθετή-

Ο Χίτλερ δεν σκόπευε απλώς να επανεξοπλίσει τη Γερμανία για να την καταστήσει διαπραγματευτικά ισχυρή.

Η Μεγάλη Γερμανία περιλάμβανε εδάφη της Πολωνίας, την Αυστρία, μέρος της Πολωνίας, τις Κάτω Χώρες, τη Σουηδία και τμήματα άλλων χωρών.

θηκε απέναντι από το Γερμανό φύρερ. Στους υπόλοιπους Βρετανούς καλεσμένους περιλαμβάνονταν ο κορυφαίος πολιτικός των Τόρηδων (σ.σ.: του Συντηρητικού Κόμματος), υποκόμης Κράνμπορν, ο νέος πρεσβευτής στο Βερολίνο, σερ Ερικ Φιπς, και ο προκάτοχός του, σερ Τζον Σέιμουρ, ενώ στους κορυφαίους Γερμανούς παριστάμενους συμπεριλαμβάνονταν ο Γκαίρινγκ, ο Ες, ο Γκαίμπελς και ο φον Νόιραθ. Δεν υπήρχε, εντούτοις, κανένας στρατιωτικός, κανένας από τα SS ή τα Schutzstaffel και, βεβαίως, κανένας του οποίου η παρουσία θα υπαινισσόταν τη σκοτεινότερη πλευρά του ναζισμού, όπως ο Χίμλερ ή ο Χάιντριχ. Αυτό ήταν ένα διπλωματικό γεύμα που στόχευε στο να εκτονώσει μία ευαίσθητη διεθνή κατάσταση, όχι μία περίπτωση για στρατιωτικό εκφοβισμό. Εντούτοις, όπως σημείωσε αργότερα ο Γκαίμπελς, ο Χίτλερ μίλησε 'ανοιχτά ενάντια στη Ρωσία, [και] γέννησε το αυγό ενός κούκου που προορίζεται να εκκολαφθεί σε μία αγγλο-γερμανική Αντάντ (Συνεννόηση)'.

Το συμπόσιο ήταν επιτυχημένο και ενίσχυσε περαιτέρω τη θέση του Αλμπρεχτ Χάουσχοφερ στην καγκελαρία του Ράιχ. Μέσα σε μερικές εβδομάδες άρχισε να επεκτείνει τη φήμη του ως εμπειρογνώμονας στις εξωτερικές υποθέσεις, με τη σύνταξη μίας έκθεσης για τον Ες σχετικά με τα προβλήματα με 'τους Μηχανισμούς Εξωτερικής Πολιτικής της Γερμανίας'. Η έκθεση κατέληγε στο συμπέρασμα ότι, προκειμένου να επιτύχει τους εδαφικούς στόχους της Γερμανίας, ο Χίτλερ θα έπρεπε να πάρει το προβάδισμα σε μία δίπτυχη προσέγγιση για την προώθηση της θέσης της Γερμανίας στην Ευρώπη.

Ο Χάουσχοφερ έθεσε την ερώτηση: 'Πώς βλέπουμε αυτό το όργανο στην πραγματικότητα και προχωρούμε στην κατεύθυνση της δύσκολης εξωτερικής πολιτικής του φύρερ [της εδαφικής επέκτασης];' Στη συνέχεια, εξηγούσε ότι υπήρχε μία περίπλοκη σύγκρουση στο Υπουργείο Εξωτερικών της Γερμανίας, το οποίο ήταν χωρισμένο μεταξύ της παλαιάς φρουράς - τους βετεράνους της διπλωματικής υπηρεσίας (κυρίως διορισμένους από τη δημοκρατία της Βαϊμάρης), που αντιτάσσονταν στην εθνικοσοσιαλιστική πολιτική - και των νέων ανθρώπων, όλων μελών του κόμματος, που πίστευαν σε μία ισχυρή ναζιστική προσέγγιση για να επιτύχουν τους εδαφικούς στόχους του φύρερ. Το κύριο πρόβλημα, επεσήμανε ο Αλμπρεχτ, ήταν ότι αυτά τα νέα άτομα ήταν άπειρα και οι παλαιότεροι διπλωμάτες ήταν το αποτελεσματικότερο σώμα μέσα στο Υπουργείο. Οι ξένες κυβερνήσεις, οι πολιτικοί και οι διπλωμάτες, βεβαίωνε, εκμεταλλεύονταν αυτές τις διαφορές προς ζημία της Γερμανίας. Το πρόβλημα δεν θα λυνόταν έως ότου πραγματοποιούνταν μία αναδιοργάνωση του Υπουργείου Εξωτερικών.

Κατά τη διάρκεια των επόμενων τεσσάρων ετών, η σημασία του Χάουσχοφερ για τον Ες και τον Χίτλερ συνέχισε να αυξάνεται. Δική του ήταν συχνά η κρυμμένη φωνή της λογικής που προσπαθούσε να βάλει έναν τόνο κατευνασμού στη ναζιστική εξωτερική πολιτική, δικός του συχνά ο ρόλος του μετριοπαθούς μεσάζοντος μεταξύ του φύρερ και ορισμένων κορυφαίων Βρετανών.

Ισως η μοναδική φωτογραφία με τον Αλμπρεχτ Χάουσχοφερ και τον Αδόλφο Χίτλερ (1935). Ο Χάουσχοφερ στέκεται αριστερά, πίσω από τον Χίτλερ.

Το 1935 επρόκειτο να είναι το υψηλό σημείο της England-Politik (σ.σ.: 'Αγγλικής Πολιτικής') του Χίτλερ, που κορυφώθηκε με την υπογραφή της αγγλο-γερμανικής ναυτικής συμφωνίας, με την οποία στη Γερμανία επιτρεπόταν να επεκτείνει το στόλο της πέρα από τους περιορισμούς της συνθήκης των Βερσαλλιών. Με αυτήν την επιτυχία, ο Χίτλερ έκανε το καταστροφικό λάθος να πιστέψει ότι η βρετανική κυβέρνηση θα μπορούσε να ξελογιαστεί και να επιτρέψει μία επεκταμένη Μεγάλη Γερμανία, ότι θα στεκόταν άπρακτη, ενώ αυτός θα χάραζε μία τεράστια νέα αυτοκρατορία για τη Γερμανία στην Ανατολή.

Το 1937, δύο έτη μετά από την επίσκεψη των Αντονυ Ηντεν και σερ Τζον Σάιμον στο Βερολίνο, οι διασυνδέσεις του Χάουσχοφερ και το ταλέντο του στη μεσολάβηση σήμαιναν ότι ήταν στην πρώτη γραμμή της γερμανικής διπλωματίας, ιδιαίτερα όταν ο λόρδος Χάλιφαξ επισκέφτηκε τη Γερμανία και ήταν κανονισμένο να συναντηθεί με τον Χίτλερ. Οι δύο πολιτικοί, μετρώντας ο ένας τον άλλον προσεκτικά, συζήτησαν την κατάσταση της Κεντρικής Ευρώπης σε

Το 1935 επρόκειτο να είναι το υψηλό σημείο της England-Politik του Χίτλερ, που κορυφώθηκε με την υπογραφή της αγγλο-γερμανικής ναυτικής συμφωνίας.

*Η άνοδος του Χίτλερ στην εξουσία σηματοδότησε ... *

Η άνοδος του Χίτλερ στην εξουσία σημαδεύτηκε από την πλήρη στροφή της γερμανικής κοινωνίας στη νεόκοπη ακροδεξιά ιδεολογία του ναζισμού. Ακόμη και τα δεκάχρονα παιδιά αναμενόταν να εγγραφούν στη χιτλερική νεολαία, όπως διακηρύσσεται σε αυτήν την αφίσα.

συνάντησή του με το λόρδο Χάλιφαξ και θα ενθυμούνταν ότι αυτός ο διαπρεπής Βρετανός πολιτικός, ένα ηγετικό μέλος του Συντηρητικού κόμματος, είχε μιλήσει σοβαρά για την επιθυμία του να δει μία διαρκή ευρωπαϊκή ειρήνη. Πράγματι, οι συζητήσεις τους είχαν φανεί τόσο ευνοϊκές, που ο Χίτλερ 'είχε μιλήσει για τη πιθανότητα αφοπλισμού', αρχίζοντας με 'την πιθανή κατάργηση των βομβαρδιστικών αεροπλάνων'. Ο Χάλιφαξ είχε πει αργότερα στο βρετανικό υπουργικό συμβούλιο ότι θεωρούσε ότι η Γερμανία θα συνέχιζε να εργάζεται προς την εθνική ενότητα και ότι 'η βάση μίας κατανόησης ίσως να μην είναι πολύ δύσκολη όσον αφορά στην Κεντρική και στην Ανατολική Ευρώπη' (35), - κάτι που θα ήταν μουσική στα αυτιά του Χίτλερ. Μετά από τη συνάντησή τους ο Γερμανός φύρερ σκεφτόταν με εκτίμηση το λόρδο Χάλιφαξ, βλέποντάς τον ως μία φωνή λογικής στη Βρετανία, ιδιαίτερα μετά από την κήρυξη του πολέμου, τον Σεπτέμβριο του 1939. Εντούτοις, η άποψή του γι' αυτόν το διαπρεπή άνδρα της βρετανικής πολιτικής θα άλλαζε αργότερα ριζικά. Αισθανόμενος εξαπατηθείς και απογοητευμένος από τους ευμετάβλητους Βρετανούς πολιτικούς, θα σχολίαζε πικρά, 'Θεωρώ τον Χάλιφαξ ως υποκριτή του χειρότερου τύπου, ως ψεύτη'."

σχέση με τις αυξανόμενες κλήσεις των ναζί για ενοποίηση όλων των εθνικά γερμανικών λαών - όπως προσδιορίζονταν από τον πατέρα του Αλμπρεχτ, Καρλ Χάουσχοφερ. Η συνάντηση κρίθηκε ανεπιφύλακτα ως επιτυχία και κατά τη διάρκεια του ταξιδιού του με το τρένο προς την πατρίδα, ο Χάλιφαξ θα σημείωνε: 'Εκτός αν εξαπατώμαι πλήρως, οι Γερμανοί, μιλώντας γενικά, από τον Χίτλερ έως οποιονδήποτε άνθρωπο στο δρόμο, όντως θέλουν φιλικές σχέσεις με τη Μεγάλη Βρετανία. Υπάρχουν αναμφισβήτητα πολλοί που δεν θέλουν και τα κορυφαία άτομα μπορεί σκόπιμα να ρίχνουν σκόνη στα μάτια μας. Αλλά δεν το νομίζω... '

Το 1940 και το 1941, ο Χίτλερ θα συλλογιζόταν τη

Μία διάλεξη περί γεωγραφίας από τον Αλμπρεχτ Χάουσχοφερ. Αν και στον ακαδημαϊκό τομέα ο υιός Χάουσχοφερ ακολούθησε τα χνάρια του (γεωγράφου) πατέρα του, τον απορρόφησε περισσότερο η πολιτική και η διπλωματία.

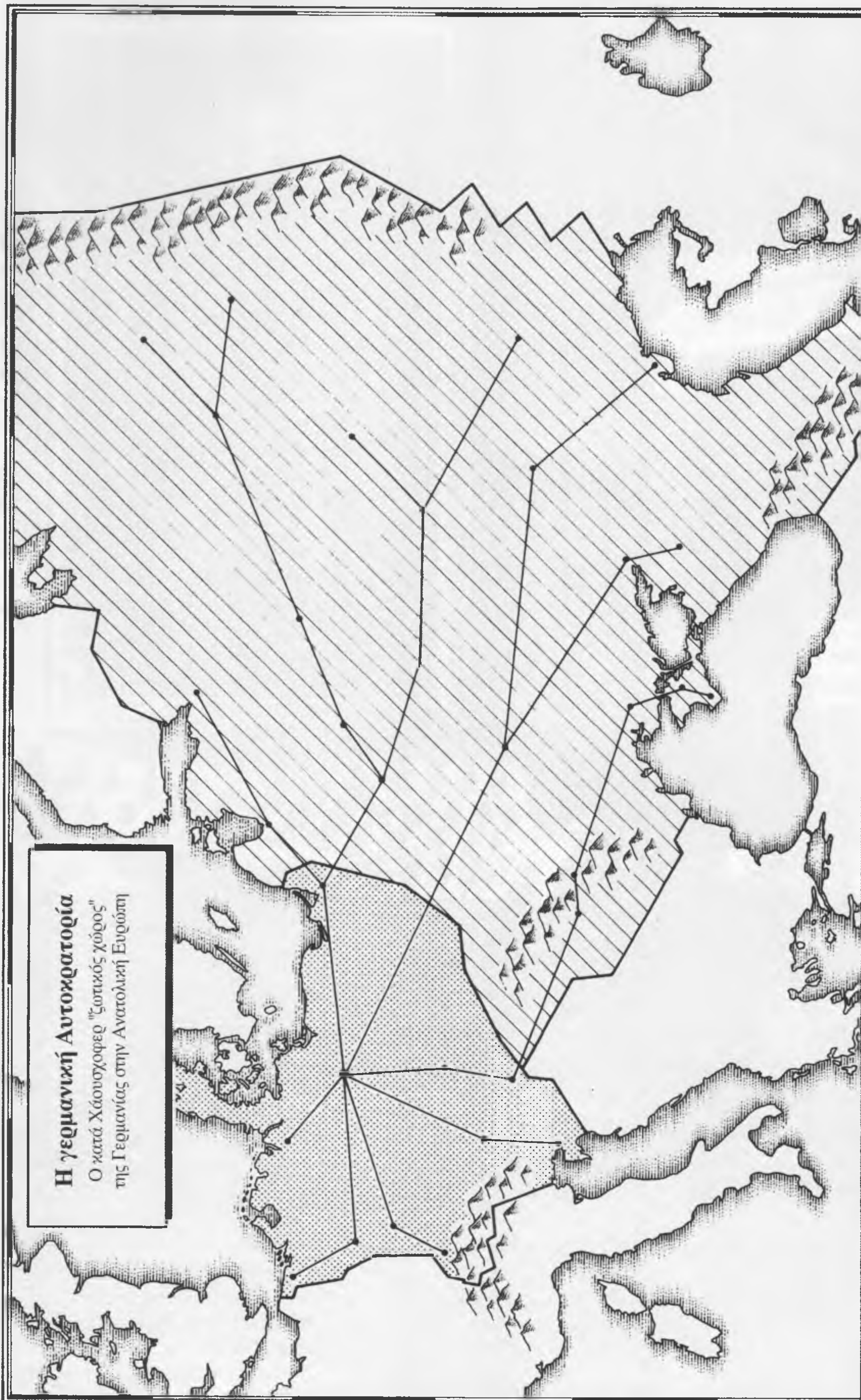

Η αγγλο-γερμανική προσέγγιση, που ήταν κομβικό σημείο στη μακροπρόθεσμη στρατηγική του Χίτλερ (αντίθετα με αυτά που λέγονται συνήθως περί "καιροσκοπικής προσπάθειας να κερδίσει η Γερμανία χρόνο ενόψει του πλήρους επανεξοπλισμού της"), ήταν ταυτόχρονα το κλειδί για την προσπάθεια οικοδόμησης της "ευρασιατικής αυτοκρατορίας" του Χίτλερ. Ωστόσο, ήταν εξαιρετικά αμφίβολο εξαρχής ότι οι Βρετανοί θα παρέμεναν απαθείς στην προσπάθεια αυτή, καθώς η μοιρασιά που ονειρευόταν ο Χίτλερ (στους Βρετανούς οι θάλασσες, στους Γερμανούς η ξηρά), μάλλον δεν θα ενθουσίαζε τους κοσμοκράτορες της Γηραιάς Αλβιόνας.

ΕΠΑΦΕΣ ΕΝΟΨΕΙ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

Η διάσκεψη του Μονάχου έχει κερδίσει τις περισσότερες αναλύσεις και σχόλια από όλες τις προπολεμικές προσπάθειες συνδιαλλαγής των Γερμανών με τους Βρετανούς, ωστόσο, οι Γερμανοί διπλωμάτες συνέχιζαν εντατικά αυτό που ο Χίτλερ είχε προσδιορίσει ως England-Politik. Η Βρετανία ήταν ο ρυθμιστικός παράγοντας κάθε εξέλιξης στην Ευρώπη και ως τέτοιον την αντιμετώπιζαν οι Γερμανοί. Κομβικό σημείο σε αυτές τις επαφές - ή μάλλον στο "υπόγειο" σκέλος τους, έπαιζε ο υιός Χάουσχοφερ, που διέθετε πολλούς φίλους πέρα από τη Μάγχη και χρησιμοποιούσε τις επαφές μαζί τους για να προωθήσει τα συμφέροντα της Γερμανίας.

Μία ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα επιστολή απεύθυνε ο Γερμανός διπλωμάτης στον καλό φίλο του, βουλευτή λόρδο Κλάιντοντεϊλ, τον Ιούλιο του 1939, λίγο πριν ο Χίτλερ εφαρμόσει την ειλημμένη απόφασή του για επί-

Με αυτόν τον τρόπο οραματίζονταν οι ναζί την επέκταση της σφαίρας επιρροής της Γερμανίας στην Ανατολική Ευρώπη.

Τραγική φιγούρα της Γερμανίας του μεσοπολέμου, ο γηραιός Πάουλ φον Χίντενμπουργκ, που τελικώς ενέδωσε στις μηχανορραφίες εκείνων που θεωρούσαν ότι θα μπορούσαν να ελέγξουν τον Χίτλερ ως καγκελάριο...

λυση του ζητήματος του "διαδρόμου του Ντάντσιχ" μια και καλή.

Η επιστολή είναι ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα και παρουσιάζει τον τρόπο με τον οποίο η γερμανική διπλωματία προσπαθούσε να ισορροπήσει σε μία στρατηγική "μαστιγίου και καρότου", συνδυάζοντας τη στρατιωτική ισχύ (και την απειλή ανάληψης στρατιωτικής δράσης) με τις διπλωματικές προσπάθειες και την υπόσχεση παραχωρήσεων. Ενα σημαντικό σημείο της επιστολής είναι το παρακάτω: "*Δεν μπορώ να φανταστώ ακόμη και μία περιορισμένου φάσματος διευθέτηση χωρίς μία αλλαγή στην κατάσταση του Ντάντσιχ και... του διάδρομου... (οι άνθρωποι στην Αγγλία ως επί το πλείστον δεν ξέρουν ότι υπάρχουν περίπου 600.000-700.000 Γερμανοί δια-*

σκορπισμένοι στα εσωτερικά τμήματα της Πολωνίας!) - αλλά εάν πρόκειται να υπάρξει μία ειρηνική λύση, μπορεί μόνο να προέλθει από την Αγγλία και πρέπει να εμφανίζεται να είναι δίκαιη στο γερμανικό λαό συνολικά.... Τον περασμένο Σεπτέμβριο, ο κ. Νέβιλ [Τσάμπερλαϊν] είχε την εμπιστοσύνη της πλειονότητας των Γερμανών. Εάν θέλετε να κερδίσετε μία ειρήνη χωρίς - ή ακόμη και μετά από - πόλεμο, θα πρέπει να θεωρηθείτε ως θεματοφύλακες της δικαιοσύνης, όχι θιασώτες. Επομένως - για ακόμη μία φορά - εάν μπορείς να κάνεις οτιδήποτε για να προωθήσεις ένα γενικό βρετανικό σχέδιο ειρήνης και ελέγχου των εξοπλισμών, είμαι βέβαιος ότι θα κάνεις κάτι χρήσιμο."

Φυσικά, ο Χάουσχοφερ, λέγοντας "κάτι χρήσιμο", εννοούσε την προώθηση της επιστολής σε ανώτερα κλιμάκια - στον υπουργό Εξωτερικών και ίσως και στον ίδιο τον πρωθυπουργό. Οι Γερμανοί ήλπιζαν - ή υποκρίνονταν ότι ήλπιζαν - ότι ακόμη και με την ανανεωμένη επιθετικότητά τους να εκφράζεται πλέον ανοιχτά, θα μπορούσε να βρεθεί έδαφος συνεννόησης με την Αγγλία. Η επιστολή, τελικά, έφθασε εκεί όπου επιθυμούσε ο Χάουσχοφερ, αλλά όχι χωρίς να περάσει από τα χέρια του δαιμόνιου Ουίνστον Τσώρτσιλ, ο οποίος σχολίασε δηκτικά: "πρόκειται να υπάρξει πόλεμος πολύ σύντομα". Ο λόρδος Χάλιφαξ, υπουργός Εξωτερικών της Βρετανίας, και ο πρωθυπουργός Νέβιλ Τσάμπερλαϊν, δεν αναφέρεται αν έκαναν κάποιο ανάλογο σχόλιο όταν είδαν την επιστολή, ωστόσο, ούτε επίσημα ούτε ανεπίσημα δόθηκε κάποια απάντηση στις διπλωματικές καντρίλιες του Χάουσχοφερ. Αυτή η επαφή, όμως, θα αποτελούσε το προοίμιο για μία ολόκληρη σειρά ανάλογων επαφών που θα ξεκινούσαν μέσα στο 1940 και θα κορυφώνονταν στην περίφημη πτήση του Ρούντολφ Ες στη Σκωτία. Επαφών με στόχο να βρεθεί, κατ' αρχάς, μία "συμβιβαστική λύση" στα ακανθώδη προβλήματα που έσπρωχναν την Ευρώπη στη δίνη ενός νέου Μεγάλου Πολέμου. Επαφών, όταν πλέον ξέσπασε αυτός ο πόλεμος, για να βρεθεί έδαφος για συνεννόηση και να εξασφαλιστεί η επιβίωση αμφοτέρων των μερών με τους καλύτερους δυνατούς όρους. Επαφών που θα κορυφώνονταν σε μία από τις πλέον διαβόητες συνωμοσίες του Β' Παγκοσμίου Πολέμου και της σύγχρονης διπλωματικής ιστορίας, τη συνωμοσία που κατέληξε στην πτήση του Ρούντολφ Ες.

Στιγμές οικογενειακής ηρεμίας με τα ανίψια του Αλμπρεχτ Χάουσχοφερ στην εξοχή, κοντά στο Μόναχο.

Ο Χίτλερ με την ανώτατη ηγεσία των Ενόπλων Δυνάμεων το 1939, στη γραμμή Ζίγκφριντ, λίγο πριν ξεσπάσει ο πόλεμος.

ΜΥΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ΨΕΜΑΤΑ

Διαπραγματεύσεις σε υπόγεια μονοπάτια

Το αναπόφευκτο του Β' Παγκοσμίου Πολέμου λίγο έως πολύ έχει τεκμηριωθεί από τους σύγχρονους ιστορικούς μελετητές. Ωστόσο, φαίνεται ότι δεν έχει βάση η πεποίθηση ότι ο Χίτλερ ξεκίνησε για να προκαλέσει έναν πόλεμο αυτής της κλίμακας.

Όταν οι μεραρχίες Panzer της αναγεννημένης από τις στάχτες του Α' Π.Π. και της Συνθήκης των Βερσαλλιών, Γερμανίας, πέρασαν τα σύνορα της Πολωνίας και ξεχύθηκαν για να καταλάβουν τη χώρα, μάλλον ο Χίτλερ δεν αντιλαμβανόταν ότι άνοιγε το κουτί της Πανδώρας, που θα εξασφάλιζε στη χώρα του τον όλεθρο της συντριπτικής ήττας.

Για την ακρίβεια, είναι προφανές ότι έτρεφε ελπίδες - που στη συγκυρία αυτή έμοιαζαν βάσιμες - ότι η κίνηση αυτή θα τερμάτιζε τη φάση επέκτασης του Γ' Ράιχ στις περιοχές που συνιστούσαν τη "Μεγάλη Γερμανία" που είχε οραματιστεί ο Καρλ Χάουσχοφερ και είχε αναλάβει να δημιουργήσει ο ίδιος. Η Γερμανία ξεκίνησε τον πόλεμο, αφενός για να εκπληρώσει τους εθνικούς πόθους της, δηλαδή, την ενσωμάτωση όλων των περιοχών όπου κατοικούσαν γερμανογενείς (ή στις οποίες θεωρούσε ότι είχε "ιστορικά δικαιώματα") στο νέο Ράιχ, αφετέρου, διότι το φάσμα μίας οικονομικής ύφεσης, που θα έκανε την κρίση του '31-'32 να μοιάζει παιχνιδάκι, ήταν πλέον ορατό στον ορίζοντα. Η Γερμανία είχε περάσει αρκετά χρόνια, ξοδεύοντας τεράστια ποσά για την ανάπτυξη του στρατού της και με τον τρόπο αυτό η πολεμική βιομηχανία είχε γιγαντωθεί και αποτελούσε κατ' ουσίαν το μεγαλύτερο μέρος της βαριάς βιομηχανίας της χώρας. Συνέχιση των δαπανών θα σήμαινε ότι η γερμανική κυβέρνηση συνεχίζει να ξοδεύει χρήματα που δεν είχε και σύντομα θα αντιμετώπιζε το φάσμα της οικονομικής κατάρρευσης. Ούτε το πάγωμα των στρατιωτικών δαπανών ήταν εφικτό, αφού η χώρα θα έμενε ξανά "γυμνή" μπροστά στις έξωθεν απειλές, δεν θα μπορούσε να πετύχει την εθνική ολοκλήρωσή της, ενώ ακόμη και αν όλα αυτά ξεπερνιόνταν με κάποιον τρόπο, η οικονομία θα κατέρρεε, αφού εν μία νυκτί όλες οι πολεμικές βιομηχανίες θα έπρεπε να αλλάξουν αντικείμενο.

Οπότε ο πόλεμος ήταν μία αναγκαιότητα για τη Γερμανία στη φάση αυτή, ωστόσο, αυτό που προσδοκούσε ο Χίτλερ ήταν ένας περιορισμένος πόλεμος και μόνο εναντίον των αντιπάλων που επιθυμούσε: μέσα σε αυτούς δεν συμπεριλαμβάνονταν επ' ουδενί η Μεγάλη Βρετανία και οι ΗΠΑ. Στην πραγματικότητα, οι μόνοι "ορατοί" (και ταυτόχρονα επιθυμητοί) αντίπαλοι για τον Χίτλερ ήταν η Πολωνία (διότι η Μεγάλη Γερμανία περιλάμβανε τμήματα της Πολωνίας) και η ΕΣΣΔ (διότι Ουκρανία, Λευκορωσία και ευρωπαϊκή Ρωσία ήταν ο "ζωτικός χώρος" για την ανάπτυξη του Γ' Ράιχ). Πιθανότατα ο Χίτλερ είχε οραματιστεί και μία μελλοντική ένωση όλων των "Αρείων" λαών (φυσικά, υπό το σκήπτρο της Γερμανίας και του εθνικοσοσιαλισμού), αλλά αυτό ήταν στην καλύτερη περίπτωση ένα όνειρο που θα ετίθετο σε συζήτηση μελλοντικά και όχι μία ρεαλιστική προοπτική.

Η υποχωρητική πολιτική ("κατευνασμός") που χρησιμοποιήθηκε από τους Βρετανούς και τους Γάλλους κατά τη διάρκεια της πενταετίας που προηγήθηκε του πολέμου, λειτούργησε αποπροσανατολιστικά για τον Χίτλερ. Δεν είναι απίθανο να πίστεψε ότι οι σύμμαχοι της Αντάντ θα υποχωρούσαν εσαεί ή, τέλος πάντων, έως ότου στραφεί ενάντια σε ζωτικά συμφέροντά τους, μπροστά

Ο πόλεμος ήταν μία αναγκαιότητα για τη Γερμανία στη φάση αυτή.

Ο ρόλος του Ες, ως αναπληρωτής φύρερ, στο εθιμοτυπικό των διεθνών σχέσεων της Γερμανίας ήταν σημαντικός και περιλάμβανε επαφές σε ανώτατο επίπεδο με τις διπλωματικές αντιπροσωπίες. Εδώ με το Σοβιετικό υπουργό Εξωτερικών, Βιάτσεσλαβ Μολότοφ.

στις απαιτήσεις του. Ωστόσο, κάτι τέτοιο δεν θεωρείται ιδιαίτερα πιθανό. Θα σήμαινε ότι ο Χίτλερ στερούνταν έστω και του παραμικρού πολιτικού ρεαλισμού και πίστευε σε χίμαιρες - στοιχεία που σίγουρα δεν χαρακτήριζαν τον φύρερ την εποχή στην οποία αναφερόμαστε. Η πολιτική επιτυχία του εγγυάται κάτι τέτοιο. Τελικά, γιατί ο Χίτλερ έδρασε με τον τρόπο αυτό; Πέρα από τα όσα αναφέραμε ήδη, ο Χίτλερ εμπιστευόταν σε μεγάλο βαθμό τον (όντως επιτυχημένο) υπουργό Εξωτερικών του, τον Ρίμπεντροπ. Ο τελευταίος ήταν θιασώτης της "δυναμικής λύσης" στο "πρόβλημα" της Πολωνίας και, άλλωστε, ήταν ο αρχιτέκτονας της γερμανοσοβιετικής προσέγγισης για το θέμα αυτό. Ο Ρίμπεντροπ, στον οποίο απευθύνθηκε ο Χίτλερ για γνωμοδότηση σχετικά με την αντίδραση της Βρετανίας εάν η Γερμανία κινηθεί επιθετικά ενάντια στην Πολωνία, ήταν κατηγορηματικός: οι Βρετανοί θα κάνουν πολλή φασαρία, θα "κουνήσουν απειλητικά τη γροθιά τους", αλλά σε τελική ανάλυση δεν πρόκειται να συρθούν σε πόλεμο με τη Γερμανία! Είναι να απορεί κάποιος πώς ένας εκπρόσωπος της Realpolitik του μεσοπολέμου, όπως ο Ρίμπεντροπ, υπέπεσε σε ένα τέτοιο κεφαλαιώδους σημασίας σφάλμα εκτίμησης.

Την ίδια ώρα, μάλιστα, ο πολύ λιγότερο προβεβλημένος, αλλά γνώστης σε βάθος της βρετανικής πολιτικής σκηνής, Αλμπρεχτ Χάουσχοφερ, είχε σημειώσει στη δική του έκθεση προς τον Χίτλερ για το ίδιο θέμα:

"*Πολλοί Βρετανοί πολιτικοί είναι αρκετά φιλικοί προς τη Γερμανία... Θα μπορούσαν να συζητήσουν το θέμα της αλλαγής των συνόρων προς όφελος της Γερμανίας... Ομως, μία βίαιη λύση θα ήταν casus belli (αίτιο πολέμου) για την Αγγλία... Σε περίπτωση πολέμου, ολόκληρο το έθνος θα υποστήριζε την κυβέρνηση. Η κήρυξη πολέμου από την Αγγλία θα παρουσιαζόταν ως σταυροφορία για την απελευθέρωση της Ευρώπης από το γερμανικό εθνικισμό. Με τη βοήθεια των ΗΠΑ (στις οποίες το Λονδίνο θα μπορούσε να βασιστεί) θα κέρδιζαν τον πόλεμο ενάντια στη Γερμανία [και] δυστυχώς ο πραγματικός νικητής στην Ευρώπη θα ήταν ο μπολσεβικισμός.*"

Δεν θα πρέπει να μας ξενίζουν οι προφητικές δυνατότητες του Χάουσχοφερ - στην πραγματικότητα, τα συμπεράσματά του ήταν εκείνα στα οποία θα είχε καταλήξει οποιοσδήποτε νηφάλιος διπλωμάτης ή πολιτικός αναλυτής, που είχε έστω και στοιχειώδη γνώση της βρετανικής πολιτικής και της διεθνούς κατάστασης της εποχής.

Ο Ρίμπεντροπ, ωστόσο, ούτε νηφάλιος αποδείχτηκε ούτε οξυδερκής. Μάλιστα, πριν παραδώσει στον Χίτλερ την έκθεση του (τυπικά υφιστάμενού του) Χάουσχοφερ, σημείωσε στο περιθώριο "προπαγάνδα των αγγλικών μυστικών υπηρεσιών". Προφανώς, ο Ρίμπεντροπ είχε μπερδέψει τις επιθυμίες του με την πραγματικότητα.

Από την πλευρά των Αγγλογάλλων, το σκεπτικό των Συμμάχων πίσω από την κατάσταση (την πολιτική κατευνασμού), είναι θολό. Ο κατευνασμός δεν μοιάζει εντελώς παράλογος ως πολιτική επιλογή στη δεδομένη στιγμή, όταν το σύνολο των δυτικών οικονομιών μόλις άρχιζε να συνέρχεται από τις επιπτώσεις του Κραχ του 1929 και το αίτημα για κοινωνικές και οικονομικές μεταρρυθμίσεις ήταν πιεστικότερο από κάθε άλλη φορά. Με άλλα λόγια, οι δυτικές δημοκρατίες είχαν τα δικά τους προβλήματα να σκεφτούν και ένα εξ αυτών, δυνητικά το μεγαλύτερο από όλα, ήταν η ύπαρξη της Σοβιετικής Ενωσης. Το τεράστιο μόρφωμα που παρήγαγε η Οκτωβριανή επανάσταση μπορεί να μην εξελισσόταν ακριβώς στο σοσιαλιστικό παράδεισο που υποσχόταν (και στον οποίο ενδεχομένως πίστευε) ο Λένιν, αλλά σε μία σιδηρά δικτατορία του Στάλιν, που, ωστόσο, αντιπαρερχόταν του δημοκρατικού ελλείμματος με την ισχύ που ανέπτυσσε στο στρατιωτικό και οικονομικό τομέα - και μάλιστα τάχιστα. Η πρωτόγνωρη επιτυχία των δύο πενταετών πλάνων του Στάλιν στην προσπάθεια εκβιομηχανισμού της ΕΣΣΔ είχε τεράστια επίπτωση στη Δύση: ο κομουνισμός εμφανιζόταν πλέον ως ένας σημαντικός αντίπαλος του καπιταλιστικού μοντέλου ανάπτυξης και έδειχνε διατεθειμένος - παρά την υπαναχώρηση του Στάλιν στο θέμα της "εξαγωγής της επανάστασης" - να ανταγωνιστεί τις δυτικές δημοκρατίες σε κάθε πεδίο και πολύ περισσότερο σε αυτό της ωμής δύναμης.

Με άλλα λόγια, η δημιουργία ενός βαθιά αντικομουνιστικού καθεστώτος, με τεράστια δυναμική στο στρατιωτικό τομέα (και δη σε μία χώρα με αδιατάρακτη στρατιωτική παράδοση), όπως αυτό των εθνικοσοσιαλιστών στη Γερμανία, βραχυπρόθεσμα εξυπηρετούσε και τις δυτικές δημοκρατίες, αφού θα λειτουργούσε ως ανάχωμα στην επέκταση του κομουνισμού και,

ίσως, να προσέφερε την "τελική λύση" στο θέμα.

Από την άποψη αυτή, η ασυλία που απολάμβανε ο Χίτλερ (χάριν της οποίας κατάφερε να ακυρώσει τάχιστα και χωρίς αντίδραση τις συνέπειες της Συνθήκης των Βερσαλλιών και να επανεξοπλίσει τη Γερμανία σε χρόνο μηδέν), η οποία ενισχύθηκε και από τη διεθνή υποστήριξη που έτυχαν οι προσπάθειές του από μεγαλοπαράγοντες των ΗΠΑ και της Βρετανίας, ήταν κάπου δικαιολογημένη: ίσως κάποιοι κύκλοι στις ΗΠΑ και στη γηραιά Αλβιώνα να θεωρούσαν ότι είχαν βρει εκείνον που θα έκανε τη "βρόμικη δουλειά" για λογαριασμό τους και θα αντιμετώπιζε (ή έστω θα χαλιναγωγούσε προσωρινά) το διεθνή κομουνισμό.

Το ενδεχόμενο της εξαρχής χρησιμοποίησης του Χίτλερ με αυτόν τον τρόπο από τις δυτικές δημοκρατίες έχει αναφερθεί ως υπόθεση εργασίας από κάποιες πλευρές, ωστόσο, μοιάζει υπερβολικά ευφάνταστο - είναι εντελώς απίθανο να έχει χειραγωγηθεί η Γερμανία σε τέτοιο βαθμό. Ισως κάποιοι να τραβήξουν μία γραμμή που θα παραλληλίζει την περίπτωση αυτή με εκείνη - την πιο πρόσφατη - του Σαντάμ Χουσεΐν, όταν ο Ιρακινός δικτάτορας είχε αφεθεί να πιστέψει ότι οι ΗΠΑ (που είχαν χρησιμοποιήσει το Ιράκ ως ανάχωμα στον ιρανικό φονταμενταλισμό) δεν είχαν αντιρρήσεις στο να καταλάβει το Κουβέιτ και να επεκτείνει τη σφαίρα επιρροής του. Οπως όμως φάνηκε, οι ΗΠΑ, τελικά, είχαν αντιρρήσεις και μάλιστα σοβαρές, ωστόσο, το ερώτημα αν οι Αμερικανοί ουσιαστικά "έσπρωξαν" τον Χουσεΐν προς το Κουβέιτ, δεν έχει απαντηθεί ακόμη ικανοποιητικά και μάλλον θα περάσουν αρκετά χρόνια έως ότου λάβει οριστική απάντηση.

Παρότι προφανώς δεν "δημιούργησαν" οι Δυτικοί το φαινόμενο Χίτλερ, αυτό δεν σημαίνει ότι η εμφάνιση του ίδιου και του ναζισμού στο διεθνές σκηνικό, δεν έτυχε εκμετάλλευσης από τους Δυτικούς - έως ότου κατάλαβαν ότι ο Χίτλερ, στον οποίο οι πρώτες "επιτυχίες" είχαν ανοίξει την όρεξη, δεν ήταν ούτε ελέγξιμος ούτε προβλέψιμος. Και η όρεξή του περιλάμβανε ολόκληρο το φάσμα της γεωπολιτικής αναζήτησης της "Μεγάλης Γερμανίας" και του "Ζωτικού Χώρου", που προκαλούσε ως προοπτική τρόμο στους Βρετανούς: μία Γερμανία με 120 εκατομμύρια κατοίκους και άλλους τόσους "σκλάβους" (διότι αυτή θα ήταν η μοίρα των σλαβόφωνων περιοχών της ανατολικής Ευρώπης) και με ανοιχτή ολόκληρη την Ευρασία μπροστά της, θα ήταν μία δύναμη που, χωρίς άλλο, θα κυριαρχούσε σύντομα στο παγκόσμιο σκηνικό και θα επισκίαζε κάθε άλλη αυτοκρατορία, υπαρκτή ή δυνάμει. Μία τέτοια προοπτική ήταν εφιαλτική για τους κοσμοκράτορες Βρετανούς και για τους επίδοξους διαδόχους τους, Αμερικανούς.

ΤΟ ΝΤΟΜΙΝΟ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

Για να είμαστε δίκαιοι με τον Χίτλερ, θα πρέπει να αναγνωρίσουμε ότι, παρότι είχε πειστεί, λόγω της πολιτικής των Αγγλογάλλων, ότι θα μπορούσε να ολοκληρώσει τη Μεγάλη Γερμανία χωρίς να πολεμήσει εναντίον τους, από το μυαλό του σίγουρα περνούσε το ενδεχόμενο οι Βρετανοί και οι Γάλλοι αυτή τη φορά να τιμήσουν την παροχή εγγυήσεων στην Πολωνία και να του κηρύξουν τον πόλεμο.

Ο Αντονυ Ηντεν έπαιξε καθοριστικό ρόλο στα πολιτικά πράγματα της Βρετανίας την εποχή που εξετάζουμε. Εδώ με τον Ρ. Βάνσιταρτ.

Παρόλα αυτά, φρόντιζε να κρατάει ανοιχτούς τους διαύλους επικοινωνίας με τη Βρετανία, την οποία αφελώς έβλεπε ως "φυσικό σύμμαχο" της Γερμανίας, ενώ στην πραγματικότητα ήταν φύσει αντίπαλος. Η γεωπολιτική του Χάουσχοφερ ήταν μόνο ένας από τους παράγοντες που ώθησαν τον Χίτλερ σε αυτήν την αυταπάτη. Ενας εξίσου σημαντικός ήταν το φυλετικό ζήτημα - στα μάτια του φύρερ, οι "γερμανικοί λαοί" ήταν φύσει σύμμαχοι και οι Αγγλοι ήταν ένας από αυτούς τους λαούς. Αυτού του είδους οι αφελείς πεποιθήσεις ήταν κοινές μεταξύ των Γερμανών, ήδη από τον 19ο αιώνα, οπότε ο αρειανισμός άρχισε να κερδίζει έδαφος. Οι σχετικές ιδεολογικές πλατφόρμες θεωρούσαν αυτονόητο ότι οι "ανώτεροι" λαοί, δηλαδή, οι Αρειοι, ήταν προορισμένοι να κυβερνήσουν τον κόσμο.

Οι πιο ρεαλιστές Βρετανοί, πέρα από τη σχετική συμπάθεια με την οποία έβλεπαν τους Γερμανούς - τουλάχιστον μέχρι τον Α' Π.Π. - δεν έτρεφαν αυταπάτες σχετικά με τέτοια ζητήματα.

Ο Ρίμπεντροπ ήταν κατηγορηματικός: οι Βρετανοί θα κάνουν πολλή φασαρία, θα "κουνήσουν απειλητικά τη γροθιά τους", αλλά σε τελική ανάλυση δεν πρόκειται να συρθούν σε πόλεμο με τη Γερμανία!

Με μία σειρά από ανώτερα στελέχη δίπλα του, ο Ρούντολφ Ες παρακολουθεί μία ομιλία του Αδόλφου Χίτλερ. Ο αναπληρωτής φύρερ σπάνια εμφανιζόταν με τις φανταχτερές στολές των ναζί.

Οταν, λοιπόν, οι Γερμανοί πέρασαν τα σύνορα της Πολωνίας, έριξαν το πρώτο ντόμινο στη σειρά, θέτοντας σε κίνηση μία διαδικασία που σε καμία περίπτωση δεν μπορούσε να προβλέψει ο Χίτλερ μέχρι πού μπορούσε να φθάσει και πόσο βαθιά στην άβυσσο θα έριχνε τη χώρα του. Αυτό που έβλεπε μπροστά του, ήταν ένας εύκολος πόλεμος με την Πολωνία, ένας σύντομος (αν και ίσως σφοδρός) πόλεμος με τη Βρετανία και, μετά την ειρήνευση, ένας κεραυνοβόλος πόλεμος για να συντριβεί η "ρωσική αρκούδα" - με την οποία καιροσκοπικά είχε συνάψει συμμαχία, ώστε να εξασφαλίσει τα νώτα του, ενόσω θα κατακτούσε την Πολωνία. Ο Στάλιν καλοδέχτηκε αυτή τη συμμαχία, που υλοποιήθηκε μέσα από το διαβόητο Σύμφωνο Ρίμπεντροπ-Μολότοφ, καθώς θα του επέτρεπε όχι μόνο να πατήσει στην Πολωνία, αλλά να εξασφαλίσει και μία απαραίτητη, για την επαναφορά του στρατού του σε αξιόμαχη κατάσταση και την ολοκλήρωση των εξοπλιστικών προγραμμάτων που "έτρεχαν", τριετία ειρήνης με τη Γερμανία. Και ο Στάλιν, φυσικά, δεν είχε αυταπάτες - γνώριζε ότι ο πόλεμος έρχεται. Ηξερε ότι η Γερμανία είχε βλέψεις προς τα ανατολικά, είχε ενημερωθεί αναλυτικά για τις γεωπολιτικές αντιλήψεις που μοιράζονταν οι Χίτλερ και Χάουσχοφερ και περίμενε ότι σύντομα - το πόσο σύντομα ήταν που διακυβευόταν - θα έπρεπε να αντιμετωπίσει τους Γερμανούς σε έναν πόλεμο για την ίδια την ύπαρξη της ΕΣΣΔ.

Ο φύρερ παρέμενε σταθερός και αμετακίνητος στην άποψή του ότι "υπάρχει έδαφος συνεννόησης με την Αγγλία και τη Γαλλία".

Για τις επιπλοκές αυτού του ζητήματος θα μιλήσουμε αργότερα. Για την ώρα, σημειώνουμε απλώς ότι ο Στάλιν, γνωρίζοντας επί μακρόν ότι επίκειται μία αναμέτρηση με τη Γερμανία, προσπάθησε να προσεταιριστεί τη Βρετανία. Ωστόσο, ο Τσάμπερλαϊν δεν θέλησε να ανοίξει επί της ουσίας διάλογο με τους Σοβιετικούς και απέρριψε τις προτάσεις προσέγγισης, συντηρώντας μόνο μία καιροσκοπική επαφή που χρησίμευε κυρίως ως βολιδοσκόπηση προθέσεων.

Ο ίδιος ο Ουίνστον Τσώρτσιλ στα απομνημονεύματά του καταφέρεται με ιδιαίτερα βαρείς χαρακτηρισμούς ενάντια στους συμπατριώτες του για την απόρριψη των σοβιετικών προσπαθειών συνεννόησης. Αν σκεφτούμε ότι ο Τσώρτσιλ ήταν ένας από τους μεγαλύτερους αντικομουνιστές της εποχής του, δεν μπορεί παρά να μας εντυπωσιάσει ο βαθμός πολιτικού ρεαλισμού που επέδειξε σε αυτήν την περίπτωση, σε αντίθεση με την ηγεσία της Μ. Βρετανίας το 1939, που απέρριψε τις σοβιετικές προτάσεις.

Δεν γνωρίζουμε - και δεν θα ήταν δυνατόν, άλλωστε - αν αυτή η απόφαση της βρετανικής ηγεσίας έχει οποιαδήποτε σχέση με τις μυστικές επαφές που είχαν ξεκινήσει ήδη νωρίτερα μεταξύ Γερμανών και Βρετανών παραγόντων, τις οποίες επεδίωξε κατ' αρχάς ο Αδόλφος Χίτλερ, που διακαώς επιθυμούσε μία "νέα συνεννόηση" με τους Βρετανούς και μία δίκαιη - βάσει του δικού του αισθήματος περί δικαίου, φυσικά - μοιρασιά της ευρωπαϊκής και παγκόσμιας "πίτας".

Αυτές τις επαφές, που προηγήθηκαν της αποστολής του Ες και προλείαναν το έδαφος για αυτήν, θα δούμε στη συνέχεια. Σε αυτές κρύβεται ένα μέρος από το κλειδί που θα μας ξεκλειδώσει τις θύρες που οδηγούν στην αλήθεια της υπόθεσης Ρούντολφ Ες.

ΟΙ ΠΡΩΤΕΣ ΒΟΛΙΔΟΣΚΟΠΗΣΕΙΣ

Το πλαίσιο των πρώτων επαφών και των συσχετισμών που οδήγησαν σε αυτές, το είδαμε ήδη στο προηγούμενο κεφάλαιο, όπου αναλύσαμε τις ρίζες του "αγγλικού συνδέσμου" του Ες και των Χάουσχοφερ. Εδώ θα δούμε τις επαφές που έλαβαν χώρα επί της ουσίας μετά την έναρξη του πολέμου.

Είδαμε ήδη κάποιους διαύλους επικοινωνίας που είχαν ανοίξει για τον Χίτλερ στη Βρετανία οι Χάουσχοφερ. Στη συνέχεια, θα τους δούμε με περισσότερες λεπτομέρειες, καθώς και τις συγκεκριμένες επαφές που προηγήθηκαν της πτήσης του Ες.

Πέρα από τις παρασκηνιακές επαφές, υπήρχαν προπολεμικά και οι διαβουλεύσεις των δύο πλευρών σε ανώτατο επίπεδο. Αυτές συνεχίστηκαν έως και την ύστατη ώρα, τη στιγμή που οι Γερμανοί εισέβαλαν στην Πολωνία, και τερματίστηκαν με την ανακοίνωση του πρωθυπουργού της Βρετανίας ότι "αυτή η χώρα βρίσκε-

Ο Χάινριχ Χίμλερ. Ορισμένοι θεωρούν ότι η υπόθεση με τη διαπραγμάτευση του Χάιντριχ και του Σέλλενμπεργκ εκπορευόταν από τον Χίμλερ, εν αγνοία του Χίτλερ.

ται πλέον σε κατάσταση πολέμου με τη Γερμανία". Κάπου εκεί, ο Χίτλερ κατάλαβε ότι οι Βρετανοί δεν θα υπαναχωρούσαν από τη δέσμευσή τους να υποστηρίξουν την Πολωνία εφόσον δεχτεί επίθεση. Ωστόσο, φαίνεται να πίστεψε - και όχι άδικα, όπως θα δούμε - ότι η αντίδραση αυτή των Αγγλογάλλων ήταν "για τα μάτια του κόσμου", απλώς και μόνο για να διασώσουν το γόητρό τους. Το ότι οι γαλλικές μεραρχίες πολλές μέρες μετά την κήρυξη του πολέμου δεν είχαν κάνει σχεδόν καμία κίνηση στη γαλλογερμανική μεθόριο και οι Αγγλοι δεν είχαν αποστείλει δυνάμεις στην ηπειρωτική Ευρώπη, προφανώς ενίσχυσε αυτήν την αντίληψη των πραγμάτων του Χίτλερ.

Στην πραγματικότητα, μετά την κατάληψη της Πολωνίας και έως την εισβολή στις Κάτω Χώρες και στη Γαλλία, μεσολάβησε ένα διάστημα που στη σύγχρονη ιστοριογραφία ονομάζεται "ο ψεύτικος πόλεμος", για τους Γερμανούς ο "Sitzkrieg", ο άπρακτος πόλεμος. Ηταν ένα διάστημα κατά το οποίο ο Χίτλερ δεν ανέλαβε την παραμικρή πρωτοβουλία ενάντια στους Συμμάχους, αλλά και οι τελευταίοι δεν έκαναν καμία κίνηση ενάντια στη Γερμανία. Ηταν ένα διάστημα ανήσυχου μη-πολέμου, κατά το οποίο στην επιφάνεια δεν συνέβαινε τίποτε, αλλά στα παρασκήνια, η προσπάθεια διπλωματικής εξεύρεσης λύσης ήταν πυρετώδης.

Ο Χίτλερ δήλωνε στους συνεργάτες του, γεμάτος (αληθινή ή προσποιητή) εμπιστοσύνη στις δυνάμεις του έθνους του, ότι "εάν εμείς από την πλευρά μας αποφύγουμε όλες τις πολεμικές ενέργειες [ενάντια στη Γαλλία και στη Βρετανία], ολόκληρο το ζήτημα θα εξατμιστεί. Μόλις βυθίσουμε ένα σκάφος και έχουν σημαντικές απώλειες, η φιλοπόλεμη μερίδα εκεί πέρα θα κερδίσει δύναμη". Βεβαίως, οι Βρετανοί τον εξέπληξαν δυσάρεστα, τοποθετώντας στη θέση του υπουργού (πολεμικού) Ναυτικού τον ηγέτη των φιλοπόλεμων στη Βρετανία, Ουίνστον Τσώρτσιλ, ωστόσο, σε γενικές γραμμές ο φύρερ παρέμενε σταθερός και αμετακίνητος στην άποψή του ότι "υπάρχει έδαφος συνεννόησης με την Αγγλία και τη Γαλλία". Και όντως, υπήρχε. Ή τουλάχιστον προσπάθησε να δημιουργήσει ένα τέτοιο έδαφος. Οι φανερές διπλωματικές κινήσεις, τα λόγια περί "αδελφοσύνης των δύο λαών μας" - είτε μιλούσε για τους Γάλλους είτε για τους Αγγλους - και οι διαβεβαιώσεις του ότι η Γερμανία δεν επιθυμεί πόλεμο, ήταν στην ημερήσια διάταξη. Ωστόσο, αυτό είναι μόνο το μέρος του παγόβουνου που ξεπρόβαλε από τα κύματα. Κάτω από την επιφάνεια, μαινόταν μία άλλη, παρασκηνιακή, μάχη.

Ενώ ακόμη οι γερμανικές μεραρχίες δεν είχαν ολοκληρώσει - από κοινού, εν τέλει, με τους Σοβιετικούς που εισέβαλλαν από Ανατολάς - την κατάκτηση της Πολωνίας, ο Χίτλερ είχε συναντήσει κατ' ιδίαν έναν Σουηδό επιχειρηματία με σημαντικές διασυνδέσεις στη Βρε-

Ενα από τα πρόσωπα-κλειδιά της υπόθεσης, ο δούκας του Χάμιλτον, με στολή αξιωματικού της RAF.

τανία, τον Μπίργκερ Νταλέρους. Ο ρόλος του τελευταίου είναι συγκεχυμένος. Στον Χίτλερ είπε ότι ο Βρετανός πρέσβης στη Νορβηγία, σερ Τζωρτζ Ογκίλβι Φορμπς, του είχε εμπιστευτεί ότι η βρετανική κυβέρνηση επιθυμούσε την ειρήνη, αρκεί να μην πληγεί το γόητρό της. Ο Χίτλερ άδραξε αυτό που του φαινόταν ως μοναδική ευκαιρία και έσπευσε να προσφέρει κάθε δυνατή εγγύηση για την καλή πίστη της Γερμανίας. Το μόνο που δεν προσέφερε, ήταν η Πολωνία - πρακτικά, άλλωστε, η χώρα είχε πάψει να υπάρχει, με τα δυτικά 2/3 προσαρτημένα στη Γερμανία και το ανατολικό 1/3 στην ΕΣΣΔ.

Η Πολωνία ήταν μη διαπραγματεύσιμη για τη Γερμανία, αποτελούσε το τελευταίο κομμάτι του παζλ που χρειαζόταν για να δημιουργήσει το νέο Ράιχ και μαζί με τα πρότερα αποκτήματα, τη Σιλεσία και την Αυστρία, θα έδιναν στη χώρα μία συνολική ώθηση και στον οικονομικό τομέα, που θα μπορούσε να απορροφήσει και τις δημοσιονομικές πιέσεις, επιτρέποντας στον Χίτλερ να αναπτύξει την οικονομία του - χωρίς, ωστόσο, να παραιτείται του βασικότερου στόχου του: της κατάκτησης της Σοβιετικής Ενωσης.

Είχαν περάσει 10 ημέρες από τη συνάντηση με τον Νταλέρους και ο Χίτλερ, ενθαρρυμένος από αυτό που του φαινόταν ως μία "ανεπίσημη βολιδοσκόπηση προθέσεων" από βρετανικής πλευράς, αποφάσισε να τείνει κλάδο ελαίας προς Αγγλους και Γάλλους. Η ομιλία του στο Ράιχσταγκ ήταν πραγματικά γεμάτη από προτάσεις ειρήνης για τις δύο χώρες. Δεν παρέλειψε να αναφέρει ό,τι συνέδεε το γερμανικό λαό με τους άλλους δύο, παραιτήθηκε από κάθε αξίωση για την Αλσατία και Λορένη, μίλησε για αναζωογόνηση του διεθνούς εμπορίου, για εγγυημένη ειρήνη, ακόμη και για αναδημιουργία της Πολωνίας (αλλά ως "διμερές ζήτημα μεταξύ Ρωσίας και Γερμανίας") και πρότεινε τη διεξαγωγή μίας μεγάλης πολυεθνικής διάσκεψης, που θα είχε ως στόχο να "τακτοποιήσει" όλα τα παραπάνω ζητήματα - και πολλά ακόμη, εθνικά, αποικιακά και άλλα - "μια και καλή".

Η επίθεση φιλίας του Χίτλερ δεν συγκίνησε το Λονδίνο. Ο Τσάμπερλαϊν σε μία επίδειξη πυγμής (αντίβαρο στην προηγούμενη αδυναμία του) απέρριψε τις προτάσεις του Χίτλερ, εφόσον αυτές δεν συμπληρώνονταν με πράξεις, που θα αφορούσαν στην Πολωνία και στην Τσεχοσλοβακία. Ο Χίτλερ, φυσικά, δεν σκόπευε να απεμπολήσει κεκτημένα και ο "ψεύτικος πόλεμος" ξεκίνησε.

Ομως αυτής της "φανερής" προσπάθειας είχαν προηγηθεί μία σειρά από "υπόγειων", μυστικών προσπαθειών που, μέσα από καθιερωμένους ή μη διπλωματικούς διαύλους, προσπαθούσαν να πείσουν τους Βρετανούς να αποδεχτούν ειρηνευτικές προτάσεις της Γερμανίας.

Στις προτάσεις αυτές γίνεται εκτενής αναφορά στο βιβλίο του Μ. Αλεν, "The Hitler/Hess Deception":

"Την άνοιξη του 1941, ο Χάιμαρ Σαχτ, ο επικεφαλής της Reichsbank (σ.σ.: της Εθνικής Τράπεζας) της Γερμανίας, πλησίασε την τότε μη εμπόλεμη αμερικανική κυβέρνηση για να ρωτήσει εάν θα ήταν σε θέση να ενεργήσουν ως μεσάζοντες, βοηθώντας στη διαπραγμάτευση της ειρήνης μεταξύ της Γερμανίας και της Βρετανίας. [...] Τελικά, ο μόνιμος υφυπουργός του Foreign Office, σερ Αλεξάντερ Κάντογκαν, έστειλε ένα 'άκρως απόρρητο' υπόμνημα στο λόρδο Χάλιφαξ, ο οποίος έως τότε ήταν ο Βρετανός πρέσβης στην Ουάσινγκτον, το οποίο δήλωνε:

'Πολλές ευχαριστίες για την επιστολή σας της 17ης Ιουνίου, σχετικά με τη βολιδοσκόπηση για ειρήνη του Σαχτ.

Πρόσφατα προετοιμάσαμε, για δική μας χρήση, ένα υπόμνημα, που συνοψίζει τους ειρηνευτικούς μεσολαβητές που έχουν φθάσει σε μας από την αρχή του πολέμου. Οι Γερμανοί προφανώς τώρα προσπαθούν να κινήσουν το ενδιαφέρον σε ορισμένους κύκλους στις ΗΠΑ για τη δυνατότητα μίας πρόωρης ειρήνης.

...Επομένως, μας πέρασε από το μυαλό ότι ίσως επιθυμείτε να δείτε ένα αντίγραφο αυτού του υπομνήματος και να το διαβιβάσετε πολύ εμπιστευτικά στον πρόεδρο για δική του, προσωπική και εμπιστευτική πληροφόρηση. Με το να προτείνουμε ότι θα έπρεπε να κάνετε αυτό, δεν προσπαθούμε να προτείνουμε ούτε για μία στιγμή ότι ο πρόεδρος βρίσκε-

Η επίθεση φιλίας του Χίτλερ δεν συγκίνησε το Λονδίνο. Ο Τσάμπερλαϊν σε μία επίδειξη πυγμής απέρριψε τις προτάσεις του.

ται σε οποιαδήποτε ανάγκη συμβουλών ως προς το πώς να χειριστεί οποιεσδήποτε τέτοιες γερμανικές προσεγγίσεις, αλλά μπορεί να βρει χρήσιμες τις λεπτομέρειες της εμπειρίας μας.'

Το υπόμνημα στη συνέχεια αποκάλυπτε λεπτομέρειες από 16 ειρηνευτικές προσπάθειες που είχαν γίνει από τους Γερμανούς από το ξέσπασμα του πολέμου. Αυτές περιλάμβαναν την πρωτοβουλία ειρήνης του Νταλέρους, για την οποία αποκαλυπτόταν: 'ήταν πεπεισμένος ότι ο Γκαίρινγκ λυπόταν πραγματικά για το ξέσπασμα του πολέμου και [...] θα επιθυμούσε να δει μία ανακωχή να τίθεται σε διαπραγμάτευση. Η απροθυμία της πολωνικής κυβέρνησης να αντιμετωπίσει σοβαρά το ζήτημα του Ντάντσιχ και του Διαδρόμου, σε συνάρτηση, ίσως, με τη σκόπιμη κακοβουλία εκ μέρους του Ρίμπεντροπ, είχαν ξεκινήσει τη σύγκρουση'.

Το υπόμνημα συνέχιζε, εξηγώντας ότι, στις 18 Σεπτεμβρίου 1939, μία εμπιστευτική συνάντηση είχε πραγματοποιηθεί στο Λονδίνο μεταξύ υψηλόβαθμων στελεχών του Foreign Office, συμπεριλαμβανομένων των Κάντογκαν και Νταλέρους, ο οποίος 'ανέφερε ότι ο γερμανικός στρατός πλησίαζε τώρα μία θέση στην Πολωνία την οποία δεν θα υπερέβαινε και ότι η γερμανική κυβέρνηση επιδίωκε μία ευκαιρία για να υποβάλει μία προσφορά ειρήνης'.

Σε αυτήν τη συνάντηση, ο Νταλέρους ενημερώθηκε ότι ο Βρετανός γραμματέας των Εξωτερικών, λόρδος Χάλιφαξ, 'δεν θα μπορούσε να διανοηθεί κάποια προσφορά ειρήνης που ήταν πιθανόν να προέλθει από τη γερμανική κυβέρνηση και θα μπορούσε ακόμη και να εξεταστεί... Και ότι η βρετανική κυβέρνηση δεν θα μπορούσε [...] να καθορίσει τη στάση της απέναντι σε μία προσφορά της οποίας τη φύση δεν γνώριζαν'.

Στις 12 Οκτωβρίου 1939, η έκθεση συνέχιζε, ο Νταλέρους είχε διαβιβάσει τις τελικές λεπτομέρειες της πολύ περιεκτικής προσφοράς ειρήνης της Γερμανίας. Αυτές περιλάμβαναν την πληροφορία ότι ο Χίτλερ ήταν έτοιμος να συζητήσει το πολωνικό ζήτημα, σύμφωνα μη-επίθεσης, τον αφοπλισμό, τις αποικίες, τα οικονομικά ζητήματα και τα σύνορα. Πράγματι, ο Νταλέρους μεταβίβασε ακόμη ότι [...] 'εάν ο Γκαίρινγκ, ως ο κύριος διαπραγματευτής, εξασφάλιζε την ειρήνη, ο Χίτλερ δεν θα μπορούσε να διακινδυνεύσει να ενεργήσει αντίθετα προς αυτές τις εθνικές δεσμεύσεις'.

Αυτή η περιεκτική πρωτοβουλία ειρήνης κρατήθηκε μυστική και στη Γερμανία και στη Μεγάλη Βρετανία. Εντούτοις, ακόμη και ενώ αναγνώριζε αυτές τις λεπτομέρειες για τα 'μάτια του προέδρου Ρούσβελτ μόνο' το 1941, η βρετανική κυβέρνηση ήταν ακόμη αρκετά ευαίσθητη για το θέμα, ώστε να αποκρύψει συγκεκριμένες λεπτομέρειες γι' αυτό που είχε συμβεί. Για τους αμύητους, οι προσπάθειες του Νταλέ-

Ο δούκας του Κεντ, άλλος ένας εξέχων "συνωμότης", με προσωπικό της RAF στην οποία υπηρετούσε.

Ο Γκαίρινγκ ήταν κοινωνός των μυστικών προσπαθειών του Χίτλερ να πετύχει την ειρήνευση με τους Βρετανούς και τον βοηθούσε σε αυτές. Ωστόσο, το όνομά του δεν αναμείχθηκε με καμία προσπάθεια.

ρους για ειρήνη το 1939 εμφανίστηκαν ως ένα πυροτέχνημα που ξεθύμανε. Και όμως, είχαν υπάρξει πολύ περισσότερα σε αυτές απ' ό,τι η βρετανική κυβέρνηση ήταν έτοιμη να παραδεχτεί στον Αμερικανό πρόεδρο.

Κατά τη διάρκεια του 1938, ο Νέβιλ Τσάμπερλαϊν είχε, με πολλή προσπάθεια, διαπραγματευθεί περιεκτικές συμφωνίες με τον Χίτλερ. Ο Χίτλερ, εντούτοις, είχε παρουσιάσει μία επικίνδυνη τάση να διαπραγματεύεται τις συμφωνίες και έπειτα να υπαναχωρεί από αυτές μόλις αυτό ταίριαζε με τους σκοπούς του. Δεν ήταν, όπως κάποιος διπλωμάτης παρατήρησε αργότερα, 'κύριος'. Ο Τσάμπερλαϊν επομένως είχε, όχι αφύσικα, αναπτύξει μία χαρακτηριστική ευαισθησία στο να τον βλέπουν να διαπραγματεύεται πάλι με τους ναζί, ενώ συγχρόνως προέτρεπε το βρετανικό λαό να προετοιμαστεί για να κάνει μεγάλες θυσίες. Κατά συνέπεια, η έκθεση προς τον Ρούσβελτ, σε μία εποχή όπου η Αμερική ήταν ακόμη ουδέτερη και η Βρετανία δεν μπορούσε ούτε καν να υπαινιχτεί ότι διαπραγματευόταν με τους ναζί, από φόβο μήπως απολέσει την αμερικανική υποστήριξη, απέκρυπτε το ότι ο Νταλέρους είχε εμπλακεί στις προσπάθειες του Χίτλερ να αποτρέψει τον πόλεμο, προτού να αρχίσει η σύγκρουση. Οπως ο [...] σερ Χένρι 'Τσιπ' Σάνον σχολίασε δύο ημέρες πριν από την εισβολή της Γερμανίας στην Πολωνία, στις 28 Αυγούστου 1939: 'Ο κ. Ντ[άλερους] και κάποιος κ. Σπένσερ φαίνεται ότι διαπραγματεύονται κρυφά εδώ.... Αμφιβάλλω για την ισχύ των διαπιστευτηρίων του Ιππόκαμπου [Νταλέρους], αλλά αντιμετωπίζεται σοβαρά από τον Χάλιφαξ και ένα αεροπλάνο μετέφερε μυστικά τους δύο απεσταλμένους εδώ, με πρόσθετα μέτρα στο αεροδρόμιο'.

Ακριβώς έναν μήνα αργότερα, στις 28 Σεπτεμβρίου, ο Σάνον κατέγραφε ότι ο Νταλέρους, έχοντας πάει στο Βερολίνο για να συσκεφθεί με τον Χίτλερ, ήταν πίσω στο Λονδίνο για άλλη μία μυστική συνάντηση, που δεν θα αναφερόταν στις πληροφορίες που δόθηκαν στον Ρούσβελτ: 'Πολύ απόρρητο. 'Ο Ιππόκαμπος' είναι στο Λονδίνο. Εφθασε σήμερα με αεροπλάνο και αυτή τη φορά η επίσκεψή του είναι γνωστή στον Χίτλερ. Ο Χάλιφαξ και άλλοι θα τον δουν αυτό το απόγευμα. Κανένας δεν ξέρει γι' αυτό. Τι φαύλο μήνυμα να φέρνει;'

Την επόμενη ημέρα, ο Σάνον σημείωσε:

'Αυτό το πρωί επισκέφτηκε ανοιχτά το Foreign Office. Ο Κάντογκαν είχε επίσης μία συζήτηση μαζί του και μία έκθεση της συνομιλίας τους δόθηκε στο λόρδο Χάλιφαξ, ο οποίος την ανέγνωσε, πιστεύω, στο πολεμικό υπουργικό συμβούλιο... Οι Γάλλοι, πάντα ρεαλιστές, λένε 'ότι καλύτερα να κάνουμε ειρήνη, δεδομένου ότι ποτέ δεν θα μπορέσουμε να αποκαταστήσουμε την Πολωνία στα παλαιά της σύνορα και πράγματι πώς θα μπορούσαμε να εκδιώξουμε τους Ρώσους από την Πολωνία, ακόμη κι αν πετυχαίναμε να απομακρύνουμε τους Γερμανούς;'

Εντούτοις, στην ατμόσφαιρα της διπλωματικής και διεθνούς δυσπιστίας που είχε αναπτυχθεί μέχρι τον Οκτώβριο του 1939, η βρετανική σπουδή για διαπραγμάτευση ειρήνης με τον Χίτλερ άρχισε γρήγορα να εξατμίζεται. Η πρωτοβουλία του Νταλέρους απέτυχε και ο πόλεμος συνεχίστηκε με αμείωτη ένταση."

ΝΕΕΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ

Οι Γερμανοί βρίσκονταν σε μία παράξενη θέση. Είχαν αναπτύξει αρκετά την ισχύ των όπλων τους, ώστε να έχουν τη δυνατότητα να επιβάλουν τη θέλησή τους μέσω αυτών, ωστόσο, δεν ήταν σε θέση να διεξάγουν έναν παρατεταμένο αγώνα φθοράς ενάντια σε Ανατολή και Δύση. Ο Χίτλερ κατανοούσε άριστα ότι ένας διμέτωπος αγώνας (ενάντια σε Γαλλία-Αγγλία από τη μία και ΕΣΣΔ - στην οποία μοιραία θα έπρεπε να επιτεθεί κάποια στιγμή - από την άλλη) θα ήταν καταστροφικός για το Ράιχ. Οπότε συνέχισε, ακόμη και σε προχωρημένο στη-

μείο του πολέμου, αφού είχε ήδη κατακτήσει τη Γαλλία και σφυροκοπούσε αλύπητα τη Βρετανία σε αυτό που οι Αγγλοι ονόμασαν "Μάχη της Βρετανίας", τις προσπάθειές του για διευθέτηση του προβλήματος σε επίπεδο διαπραγματεύσεων.

Η "ανορθόδοξη", ήτοι έμμεση προσέγγιση, φαίνεται ότι ήταν αγαπημένη τακτική της Γερμανίας. Ο "στόχος" που προσεγγίστηκε αυτή τη φορά ήταν ο Βρετανός πρέσβης στη Σουηδία, Βίκτορ Μάλετ. Τον Σεπτέμβριο του 1940, ενώ ο ουρανός πάνω από το Βερολίνο έβρεχε φωτιά, ο Μάλετ έστελνε ένα επείγον τηλεγράφημα με την ένδειξη "άκρως απόρρητο" στο υπουργικό συμβούλιο. Σε αυτό ανέφερε ότι ένας Γερμανός δικηγόρος, ονόματι Λούντβιχ Βάισχαουερ, τον είχε πλησιάσει και του είχε ζητήσει να συναντηθούν για να συζητήσουν το θέμα της ειρήνης.

Ποιος ακριβώς ήταν ο Δρ Λούντβιχ Βάισχαουερ; Ο νομικός σύμβουλος του Αδόλφου Χίτλερ και του NSDAP! Δεν ήταν μία ασήμαντη προσωπικότητα, κάθε άλλο, καθώς η ιδιότητά του τού προσέδιδε αυξημένο κύρος. Ωστόσο, δεν ήταν κάποιο πρόσωπο με ισχύ εντός του εθνικοσοσιαλιστικού καθεστώτος, ήταν ένας "εξωτερικός παράγοντας" και μάλιστα ένας δικηγόρος με κύρος στο Βερολίνο. Ηταν το είδος του προσώπου που θα επέλεγε ο φύρερ για μία μυστική προσέγγιση-βολιδοσκόπηση προθέσεων των Βρετανών, εάν επιθυμούσε η υπόθεση να παραμείνει σε έναν αυστηρά στενό κύκλο. Την ανάλογη μυστικότητα περίμενε και από την άλλη πλευρά - ο Βάισχαουερ ζήτησε μετ' επιτάσεως από τον Μάλετ οι λεπτομέρειες των επαφών τους - και η ίδια η συνάντησή τους - να γίνουν γνωστές μόνο σε περιορισμένο κύκλο ανθρώπων εντός της βρετανικής κυβέρνησης. Επρόκειτο για μία προσπάθεια που εκπορευόταν από τον ίδιο τον Αδόλφο Χίτλερ, ίσως της πιο άμεσης σχετικής, που προκάλεσε ανησυχία στη βρετανική ηγεσία, καθώς βρισκόταν πολύ κοντά στα "ρεαλιστικά" ζητούμενα για τον τερματισμό της διαμάχης.

Με άλλα λόγια, οι προτάσεις του Χίτλερ, που ο Βάισχαουερ διαβίβασε (μέσω του προέδρου του Ανωτάτου Δικαστηρίου της Σουηδίας, Δρα Εκεμπεργκ) στον Μάλετ, ήταν οι εξής:

- Η βρετανική αυτοκρατορία δεν θα θιγεί καθ' οιονδήποτε τρόπο και παραμένει αρραγής.
- Η πρωτοκαθεδρία της Γερμανίας επί των ηπειρωτικών θεμάτων θεωρείται ως δεδομένη.
- Τα ζητήματα που έχουν να κάνουν με τη Μεσόγειο και τις γαλλικές, βελγικές και ολλανδικές αποικίες, είναι ανοικτά προς συζήτηση.
- Πρέπει να υπάρξει "ένα πολωνικό κράτος".
- Η Τσεχοσλοβακία πρέπει να ανήκει στη Γερμανία.

Πέραν αυτών, αφέθηκε να εννοηθεί ότι η Γερμανία σκοπεύει να συνεργαστεί με κάθε τρόπο με τις ΗΠΑ και τη Βρετανία, θα επιστρέψει την εθνική κυριαρχία σε όλες τις χώρες που έχουν κατακτηθεί και - το σημαντικότερο ίσως - ότι απαιτείται κοινή προσπάθεια ενάντια

Ο λόρδος Χαλιφαξ και ο Αντονυ Ηντεν, το 1940. Τον καιρό εκείνο, ο Χάλιφαξ ήταν υπουργός Εξωτερικών και ο Ηντεν θα τον διαδεχόταν λίγο καιρό μετά.

στον κοινό εχθρό, που είναι η ΕΣΣΔ.

Η πρόταση του Χίτλερ απορρίφθηκε ξανά, μέσα από το ίδιο κανάλι (τον Δρα Εκεμπεργκ), αλλά με εύσχημο τρόπο - οι Βρετανοί ζήτησαν, ανεπίσημα πάντα, την απόσυρση των γερμανικών στρατευμάτων από τις κατεχόμενες χώρες πριν αρχίσουν οποιεσδήποτε επίσημες συζητήσεις επί των προτάσεων αυτών. Αυτή η απαίτηση, φυσικά, δεν ήταν δυνατό να ικανοποιηθεί.

Η αποστολή του Βάισχαουερ ήταν η εντυπωσιακότερη πρόταση από μία σειρά παρόμοιων προσπαθειών των Γερμανών να πετύχουν ειρήνη με τους Βρετανούς, ώστε να τερματίσουν το "λάθος" πόλεμο και να ξεκινήσουν το "σωστό", αυτόν με τους Σοβιετικούς.

Μεταξύ της έκρηξης του πολέμου το 1939 και της πτήσης του Ες στη Σκωτία, οι προσπάθειες έλαβαν τη μορφή μυστικών επαφών, προσεγγίσεων Βρετανών διπλωματών σε ουδέτερες χώρες, προσεγγίσεις από πολιτικούς και διπλωμάτες ουδέτερων ή κατεχόμενων χωρών που δρούσαν για λογαριασμό των Γερμανών, ακόμη και μίας προσπάθειας που ανέμειξε τη ρωμαιοκαθολική Εκκλησία - το Βατικανό δήλωσε ότι θα μπορούσε να μεσολαβήσει μεταξύ Βρετανίας και Γερμανίας "στο θέμα της πρότασης ειρήνης της Γερμανίας". Συνολικά, ο Χίτλερ δεν άφησε ούτε μία ευκαιρία να πάει χαμένη και προσπάθησε με κάθε δυνατό τρόπο να πετύχει την πολυπόθητη ειρήνη με τη Βρετανία. Ωστόσο, όλες οι δι-

Η αποστολή του Βάισχαουερ ήταν η εντυπωσιακότερη πρόταση από μία σειρά παρόμοιων προσπαθειών των Γερμανών.

Ο δούκας του Χάμιλτον (αριστερά) κάνει καντάδα μαζί με τον αδελφό του στις νεαρές πριγκίπισσες Μαργαρίτα και Ελισάβετ. Ο Χάμιλτον είχε σημαντικές διασυνδέσεις και επιρροή στη βρετανική πολιτική σκηνή.

πλωματικές απόπειρές του συναντούσαν ένα τείχος. Μετά από τόσες αποτυχίες και μάλιστα σε όλα τα κλιμάκια, ο Χίτλερ θα έπρεπε να έχει κατανοήσει ότι το πρόβλημα δεν ήταν το ποιον προσέγγιζε και με τι προτάσεις, αλλά το ότι η Βρετανία δεν ήθελε πλέον ειρήνη, τουλάχιστον όχι με τους ελάχιστα αποδεκτούς από τη Γερμανία όρους. Ο Χίτλερ παρέμενε βυθισμένος στην αυταπάτη του ότι το πρόβλημα ήταν ο Τσώρτσιλ και η φιλοπόλεμη μερίδα της οποίας ηγούνταν. Ίσως επιφανειακά να είχε δίκιο, ωστόσο, στην πραγματικότητα δεν ίσχυε κάτι τέτοιο - ο πόλεμος ενάντια στη Γερμανία δεν ήταν μία από τις πολλές πολιτικές επιλογές για την κυβέρνηση της Βρετανίας, ήταν επί της ουσίας επιλογή-μονόδρομος και απλώς ο Τσώρτσιλ, που στο μεταξύ είχε ανέλθει στην εξουσία, ήταν ο καλύτερος άνθρωπος για να φέρει σε πέρας αυτό το καθήκον. Κι αυτό διότι, πέραν της αναμφισβήτητης ικανότητας και ευφυΐας του, ο Τσώρτσιλ πίστευε βαθιά στην αναγκαιότητα αυτού του πολέμου, θεωρούσε την ένοπλη αντιμετώπιση των αξιώσεων του Χίτλερ ως τη μοναδική δυνατή και πίστευε ότι επίδειξη περισσότερης πυγμής από την κυβέρνηση του προκατόχου του θα είχε προλάβει τον πόλεμο.

Για τους λόγους αυτούς, ήταν εξαιρετικά δύσκολη η ευόδωση των προσπαθειών του Χίτλερ (αλλά, κατά τα φαινόμενα, και άλλων παραγόντων της γερμανικής πολιτικής σκηνής, πιθανόν χωρίς καν να βρίσκονται σε γνώση του Χίτλερ) για ειρήνευση, παρότι αυτή η "θύελλα" ειρηνευτικών προσπαθειών σύντομα γέμισε αμηχανία τους Βρετανούς. Πραγματικά, αφού ακόμη και στην αρχή της "μάχης της Βρετανίας", όπου, κατά τα φαινόμενα, η επικράτηση της Luftwaffe πάνω από τους ουρανούς του νησιού φαινόταν να είναι θέμα χρόνου και η εισβολή - ευόδωση του περίπλοκου σχεδίου Seelowe - επίκειτο, η Γερμανία αναζητούσε την ειρήνη, τα πράγματα ήταν τουλάχιστον παράξενα. Το ότι οι Γερμανοί είχαν ανοίξει με τον τρόπο αυτό τα χαρτιά τους, είχε δώσει εξαρχής ένα διαπραγματευτικό πλεονέκτημα στους Βρετανούς - συνήθως ο πλέον αδύναμος ζητάει ανακωχή, όχι εκείνος που βρίσκεται σε θέση ισχύος. Πόσο δε μάλλον η Γερμανία, που ήδη κατείχε τα 2/3 της Ευρώπης εκείνη την εποχή. Κι, όμως, ο Χίτλερ συνέχιζε, καθώς τα πυροβόλα και τα βομβαρδιστικά του σκόρπιζαν φωτιά και θάνατο πάνω στους Βρετανούς, μέσω "παράξενων" απεσταλμένων, να ζητάει ειρήνη, προσφέροντας όλο και πιο ελκυστικούς όρους.

Σημειώσαμε και παραπάνω ότι δεν προέρχονταν όλες οι προσπάθειες από τον Χίτλερ. Παρότι η ανώτατη εξουσία στο Γ' Ράιχ ήταν ο φύρερ και αυτή η εξουσία ήταν άτρωτη από οποιαδήποτε επιβουλή από κατώτερα κλιμάκια, στην πραγματικότητα η πολυκέφαλη μέση και ανώτερη εξουσία του Ράιχ (μια πραγματική Λερναία Ύδρα, όπως έχουν σχολιάσει την εποχή εκείνη παράγοντες της γερμανικής πολιτικής σκηνής) εξέτρεφε, πέρα από φαινόμενα νεποτισμού, και μία ευκολία στη λήψη πρωτοβουλιών, τουλάχιστον για ενέργειες που δεν χρειάζονταν επίσημη έγκριση από το φύρερ.

Με αυτό το δεδομένο, θα μπορούσαμε να αναγνωρίσουμε τις προσπάθειες που είχε εγκρίνει προσωπικά ο Χίτλερ και προωθούσε μέσω ανθρώπων που επέλεγε ο ίδιος, οι οποίες ακολουθούσαν συγκεκριμένες αρχές: περιλάμβαναν μία σημαντική προσφορά (ή, συνηθέστερα, το πλαίσιο μίας τέτοιας προσφοράς) και προωθούνταν μέσω απεσταλμένων στις βρετανικές αρχές, κατά κανόνα σε πρόσωπα-κλειδιά με πρόσβαση στην ανώτερη ηγεσία της Μ. Βρετανίας, συνήθως με την παραίνεση μεταφοράς του αιτήματος στα ανώτερα κλιμάκια της κυβέρνησης.

Αυτές οι προσπάθειες, όμως, δεν ήταν οι μόνες. Υπήρχαν και άλλες που προέρχονταν από πρόσωπα που είχαν δύναμη και επιρροή εντός του Γ' Ράιχ, οι οποίοι ήταν γνώστες της πεποίθησης του Χίτλερ ότι θα έπρεπε κατά το δυνατόν ταχύτερα να επιτευχθεί ειρήνη με τους Άγγλους. Αυτοί, μεταξύ των οποίων ήταν ο Γκαίμπελς, είχαν ως στόχο, πέρα από την εξυπηρέτηση των εθνικών συμφερόντων της χώρας τους, την εξύψωση του προσώπου που πήρε την πρωτοβουλία στα μάτια του Χίτλερ. Με δεδομένο ότι ο βασικότερος στόχος της πολιτικής του φύρερ σε όλη σχεδόν την πρώτη διετία του πολέμου ήταν να λήξει η υπόθεση της Δύσης, ώστε να προχωρήσει στη σχεδιαζόμενη εισβολή στην Ανατολή, κάποιος που θα κατόρθωνε να πετύχει μία τέτοια ειρήνη, θα αναβαθμιζόταν αποφασιστικά και θα γινόταν το αδιαμφισβήτητο Νο 2 του Γ' Ράιχ. Φυσικά, αυτές οι προσπάθειες ήταν εξαρχής καταδικασμένες σε αποτυχία και μάλιστα σπάνια προκάλεσαν την προσοχή των ανώτερων κλιμακίων της βρετανικής ηγεσίας. Το ίδιο, άλλωστε, συνέβη και με την τρίτη κατηγορία προσπαθειών, οι οποίες αποτελούσαν χαμηλότερου επιπέδου βολιδοσκοπήσεις, που προέρχονταν από διάφορες πηγές εντός της δαιδαλώδους γερμανικής πολιτικής

εξουσίας και κατά κανόνα φαίνεται ότι δεν είχαν την έγκριση του Αδόλφου Χίτλερ.

Η πρωτοβουλία στην οποία αναμείχθηκε ο Ες, δεν ανήκε σε κάποια από τις δύο τελευταίες κατηγορίες. Αντίθετα, ήταν ξεκάθαρα υπόθεση που εκπορευόταν εξαρχής από τον ίδιο τον Αδόλφο Χίτλερ. Παρόμοια ήταν και η προσπάθεια που υλοποιήθηκε μέσω του Χάιντριχ, επικεφαλής της SD, και του πράκτορά του Σέλλενμπεργκ, η οποία είχε απροσδόκητη κατάληξη, αφού οδήγησε στη σύλληψη των Βρετανών πρακτόρων που είχαν αναμειχθεί στις διαπραγματεύσεις. Η γερμανική εκδοχή των γεγονότων είναι διφορούμενη, αφού η μία άποψη θέλει την όλη υπόθεση να είναι ένα έξυπνο "παιχνίδι" των γερμανικών μυστικών υπηρεσιών και ιδιαίτερα του πανούργου Χάιντριχ, που με τον τρόπο αυτό συνέλαβε δύο εκ των κορυφαίων Βρετανών πρακτόρων και στη συνέχεια εξάρθρωσε ολόκληρο το δίκτυο των βρετανικών μυστικών υπηρεσιών στην ηπειρωτική Ευρώπη. Η άλλη άποψη θέλει τις διαπραγματεύσεις να είναι ειλικρινείς και μάλιστα να εκπορεύονται από τον Χίτλερ (μέσω του Χίμλερ), αλλά να ακυρώνονται και να καταλήγουν στη σύλληψη των Βρετανών, μετά από την απόπειρα δολοφονίας του Χίτλερ με βόμβα στο Burgerbraukeller. Οι Βρετανοί στη συνέχεια θα υιοθετούσαν πλήρως την πρώτη εκδοχή, προβάλλοντας την "εξαπάτησή" τους από τους Γερμανούς, ωστόσο, παρασκηνιακά φαίνεται ότι αυτή ήταν μία από τις "σοβαρές" προσπάθειες των Βρετανών να συζητήσουν τις προτάσεις ειρήνης του Χίτλερ, που μάλιστα βρίσκονταν σε γνώση του τότε πρωθυπουργού Νέβιλ Τσάμπερλαϊν. Αναφέρεται μάλιστα σε ορισμένες πηγές ότι ο Τσώρτσιλ, όταν έμαθε για το παρασκήνιο του συμβάντος - για το οποίο δεν είχαν ενημερωθεί τα μέλη του υπουργικού συμβουλίου εκ των προτέρων - εξανέστη και επιτέθηκε φραστικά στον πρωθυπουργό που "διαπραγματεύεται με τον εχθρό".

Υπήρχαν και δίοδοι υψηλού επιπέδου που χρησιμοποιήθηκαν από τον Χίτλερ για να "φθάσει" στη βρετανική κυβέρνηση και να υποβάλλει τις προτάσεις ειρήνης του. Η βασικότερη από αυτές τις προσπάθειες ήταν η προσέγγιση του τ. βασιλιά Εδουάρδου, δούκα του Ουίνδσορ. Ο δούκας δεν ήταν ο μοναδικός Βρετανός που συμπαθούσε τους Γερμανούς, υπήρχαν αρκετοί τέτοιοι - και ακόμη περισσότεροι ήταν εκείνοι που προτιμούσαν τους ναζί από τους κομουνιστές, ιδιαίτερα μεταξύ της αριστοκρατίας και των επιχειρηματικών κύκλων, που έβλεπαν τους μπολσεβίκους ως τη σημαντικότερη απειλή για τα συμφέροντά τους. Βεβαίως, λίγοι έφθασαν στο σημείο κατάπτωσης του δούκα, ο οποίος έδωσε στους Γερμανούς μυστικά και πληροφορίες που τους επέτρεψαν να κερδίσουν ταχύτατα την αναμέτρηση στη Δύση και να καταλάβουν τις Κάτω Χώρες και τη Γαλλία.

Ουσιαστικά, μέσω του Ουίνδσορ θα ξεκινούσε η αλληλουχία γεγονότων που κατέληξε στην πτήση του Ες, όπως θα δούμε στη συνέχεια.

Ο Χίτλερ έδωσε και άλλη μία, αρκετά ξεκάθαρη, απόδειξη της αφελέστατης πεποίθησής του ότι η Βρετανία θα προχωρήσει, μετά την ήττα της στην ηπειρωτική Ευρώπη, στη σύναψη μίας "έντιμης ειρήνης": σε μία από τις πιο συζητημένες και ταυτόχρονα αμφιλεγόμενες αποφάσεις του Β' Π.Π., ο Αδόλφος Χίτλερ ουσιαστικά "απαγόρευσε" στις δυνάμεις του να σαρώσουν τα υπολείμματα του Βρετανικού Εκστρατευτικού Σώματος που υποχωρούσε από τη διαρρηγμένη γραμμή του μετώπου στις Κάτω Χώρες.

Πρόκειται για τη διαβόητη "διαταγή ανάσχεσης" της Δουνκέρκης. Καθώς οι βρετανικές δυνάμεις, πάνω από 300.000 άνδρες, υποχωρούσαν βιαστικά με κάθε μέσο προς τη Δουνκέρκη, ελπίζοντας ότι θα προλάβαιναν να ξεφύγουν πριν κλείσει ο κλοιός των Γερμανών γύρω τους, οι τεθωρακισμένες μεραρχίες της Wehrmacht βρίσκονταν σε απόσταση μόλις 10 χιλιομέτρων από την πολίχνη της Δουνκέρκης. Τότε ο Χίτλερ εξέπεμψε μία διαταγή προς όλες τις μονάδες που δρούσαν στην περιοχή για τριήμερη παύση! Οι Γερμανοί στρατηγοί κυριολεκτικά εκλιπαρούσαν το φύρερ να τους επιτρέψει να προχωρήσουν λίγα χιλιόμετρα για να ολοκληρώσουν την περικύκλωση και να εξαναγκάσουν σε παράδοση ολόκληρο το Βρετανικό Εκστρατευτικό Σώμα, αλλά ο Χίτλερ ήταν ανένδοτος. Οι λόγοι γι' αυτή την αβρότητα προς τους Βρετανούς είναι φανεροί και γίνονται ακόμη πιο ξεκάθαροι από τα λεγόμενα του Γκύντερ Μπλούμεντριτ, επικεφαλής του γερμανικού επιτελείου, που ομολόγησε ότι ο Χίτλερ σκόπευε να κάνει προτάσεις για ειρήνευση στη Βρετανία και ότι αυτή η χειρονομία είχε ως στόχο να προσφέρει στους Βρετανούς μία "ιπποτική" πλατφόρμα, επί της οποίας θα μπορούσαν να στηρίξουν την αποδοχή των προτάσεών του. Αυτή η κίνηση καλής θέλησης ήταν άλλη μία από τις εντυπωσιακά αφελείς - με όρους Realpolitik - κινήσεις του Α. Χίτλερ. Αυτήν την αφέλεια δεν μπορούσαν να την αφήσουν ανεκμετάλλευτη οι Βρετανοί.

Είπαμε ήδη ότι όλες αυτές οι προσπάθειες - που επί

Το Me-110 ήταν, στην αυγή του Β' Π.Π., ένα από τα πλέον τεχνολογικά προχωρημένα σχέδια του Γ' Ράιχ. Με ένα τέτοιο αεροσκάφος έφθασε ο Ες στη Βρετανία.

της ουσίας διακόπηκαν μόνο για ένα διάστημα λίγων μηνών, όταν ο Χίτλερ θεωρούσε ότι μία γρήγορη νίκη στη Γαλλία θα γονατίσει την αποφασιστικότητα των Βρετανών, κάτι που, φυσικά, δεν συνέβη - έδιναν ένα σημαντικό πλεονέκτημα στη Βρετανία, που αν το εκμεταλλευόταν, θα μπορούσε να γίνει κύριος των εξελίξεων και να χειραγωγήσει τη Γερμανία να δράσει ενάντια στα ίδια τα συμφέροντά της. Και αυτό ακριβώς έκανε στη συνέχεια.

ΟΙ ΓΕΡΜΑΝΟΙ ΑΠΛΩΝΟΥΝ ΤΑ ΔΙΧΤΥΑ ΤΟΥΣ

Δεν είχε καλά-καλά σβήσει η ηχώ από τις μπότες των στρατιωτών της Wehrmacht καθώς εισέρχονταν στο Παρίσι, όταν ο Χίτλερ συνάντησε τον επικεφαλής του Ισπανικού Αμυντικού Συμβουλίου και υπουργό Αεροπορίας, Χουάν Βιγκόν. Μεταξύ των άλλων που συζήτησε ο Χίτλερ με τον Ισπανό, ήταν και ένα αίτημά του για διαμεσολάβηση προς το δούκα του Ουίνδσορ, που αναμενόταν να ταξιδέψει στην Ισπανία. Πράγματι, ο δούκας, λίγες μέρες μετά, έφθασε στην κατοικία του Βρετανού πρέσβη στην Ισπανία, Σάμιουελ Χόαρ. Ο τελευταίος ήταν ένας από τους εκπρόσωπους της "κατευναστικής" μερίδας της βρετανικής πολιτικής σκηνής που ο Τσώρτσιλ είχε ήδη προλάβει να απομακρύνει από το κέντρο των εξελίξεων, τοποθετώντας τον σε μία στρατηγικά πολύ "ευαίσθητη" (ιδιαίτερα λόγω Γιβλαρτάρ - αν η Ισπανία τασσόταν υπέρ του Αξονα, η Μεσόγειος θα "έκλεινε" για το βρετανικό στόλο), αλλά ταυτόχρονα "άκαπνη" θέση, αυτή του πρέσβη στη φασιστική, αλλά ουδέτερη Ισπανία. Ή τουλάχιστον αυτό φαινόταν ότι συμβαίνει. Ο Μ. Αλεν αντιμετωπίζει το θέμα διαφορετικά στο πολύκροτο βιβλίο του:

Ο Χόαρ θεωρούνταν ως πολιτικός αντίπαλος του Τσώρτσιλ και εξέχων στέλεχος της μερίδας των "κατευναστών". Ωστόσο, σε προσωπικό επίπεδο, οι σχέσεις των δύο ανδρών ήταν εξαιρετικά φιλικές, κάτι που ίσως εξηγεί την προτίμηση του Τσώρτσιλ προς τον Χόαρ για τη διεκπεραίωση της λεπτής αποστολής στην Ισπανία.

"Εντούτοις, όπως συμβαίνει τόσο συχνά σε αυτήν την παράξενη ιστορία, δεν ήταν όλα όπως αρχικά φαίνονταν. [...] Μόλις πρόσφατα αποκαλύφθηκε ότι ο Σαμ Χόαρ δεν εξορίστηκε στην Ισπανία, αλλά εστάλη εκεί για να αναλάβει μία πολύ σημαντική και μυστική αποστολή για τον Τσώρτσιλ. Ηταν μία αποστολή για την οποία δεν θα λάμβανε ποτέ οποιαδήποτε δημόσια αναγνώριση (αν και πριν από το τέλος του πολέμου, ο Τσώρτσιλ θα αντάμειβε τις προσπάθειές του με έναν τίτλο, με τον Χόαρ να γίνεται λόρδος Τέμπλγουντ) και το όνομά του θα παρέμενε αμαυρωμένο μέχρι την ημέρα του θανάτου του ως ενός από τους προπολεμικούς κατευναστές, ενώ στην πραγματικότητα διαδραμάτισε έναν σημαντικό ρόλο στο να εξασφαλίσει ότι η Βρετανία θα επιζούσε του Β' Παγκοσμίου Πολέμου.

Μέσα σε ημέρες από την άνοδο του Τσώρτσιλ στην εξουσία, ένα μυστικό σχέδιο εκκολάφθηκε για να ενθαρρύνει τη φασιστική Ισπανία να παραμείνει ουδέτερη. Σε μία ενημέρωση που παρακολουθήθηκε από το λόρδο Χάλιφαξ, προτάθηκε ότι 'η αναμφίβολη επιθυμία του στρατηγού Φράνκο για ουδετερότητα πρέπει να ενισχυθεί από μία ουσιαστική οικονομική δωροδοκία... Μέσω κάποιας τριγωνικής ρύθμισης με την Πορτογαλία... χρηματοδοτούμενη από εμάς'. Συγκαλυμμένα πίσω από αυτήν την οικονομικο-στρατηγική πρόσοψη, έγινε η περαιτέρω πρόταση ότι 'ο φαινομενικός σκοπός του ταξιδιού του σερ Σάμιουελ Χόαρ θα πρέπει να είναι το να επιθεωρήσει τη λειτουργία των εμπορικών και οικονομικών συμφωνιών που πρόσφατα συνήφθησαν μεταξύ του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ισπανίας, [μέσω των οποίων] ικανοποιητική κάλυψη θα μπορέσει να παρασχεθεί για οποιαδήποτε πολιτική εργασία, την οποία ο σερ Σάμιουελ Χόαρ θα είναι σε θέση να κάνει'.

Επομένως, ενώ δημόσια φαινόταν ότι ο Σαμ Χόαρ είχε εξοριστεί από τη βρετανική πολιτική, για να αναλάβει ένα ταπεινό εμπορικό έργο στην Ισπανία, στην πραγματικότητα είχε τοποθετηθεί σε μία εξαιρετικά ευαίσθητη ουδέτερη περιοχή, για να διεξάγει 'πολιτική εργασία' για την κυβέρνηση."

Βεβαίως, αυτή η άποψη δεν είναι χωρίς κάποιες "σκιές": ο Χόαρ καλοδέχτηκε το - γνωστό γερμανόφιλο - Ουίνδσορ στην Ισπανία και μάλιστα έδωσε εντολή να σταματήσουν οι δραστηριότητες των βρετανικών μυστικών υπηρεσιών, ώστε ο δούκας να μπορέσει ανεμπόδιστα και χωρίς να "εκτεθεί", να κάνει τις επαφές του με διάφορους φιλογερμανικούς κύκλους, ακόμη και με Γερμανούς.

Βεβαίως, οι Γερμανοί μέσω του Ουίνδσορ στην πραγματικότητα επιθυμούσαν να φθάσουν στον Χόαρ. Γνώριζαν ότι η επίδραση του για σύντομο διάστημα βασιλιά της Βρετανίας ήταν ελάχιστη και εκ των πραγμάτων ανεπαρκής για τυχόν σοβαρές ειρηνευτικές πρωτοβουλίες. Οπότε, αυτό που επιθυμούσαν, ήταν η πρόσβαση

στο φίλο του, το νέο Βρετανό πρέσβη στην Ισπανία, που θεωρητικά είχε όλα τα εχέγγυα για να προσφέρει έναν εξαίρετο αγγελιαφόρο στις γερμανικές ειρηνευτικές προσπάθειες: ήταν ισχυρός παράγοντας της βρετανικής πολιτικής σκηνής, είχε υψηλές διασυνδέσεις και ήταν ένας από τους διαπρεπέστερους υποστηρικτές του "κατευνασμού". Εμοιαζε ιδανικός για τα σχέδια του Χίτλερ, υπερβολικά ιδανικός, ίσως, κάτι που θα έπρεπε να βάλει σε υποψίες αν όχι τον Χίτλερ - που δεν ήταν συνηθισμένος στις περίπλοκες διπλωματικές καντρίλιες - τότε τουλάχιστον το διπλωμάτη Ρίμπεντροπ. Ομως, ο τελευταίος ήταν ένας από τους αρχιτέκτονες της προσπάθειας προσέγγισης του Χόαρ, κάτι που σημαίνει ότι προφανώς δεν υποψιάστηκε ότι κάτι θα μπορούσε να μην πηγαίνει καλά.

Η προσέγγιση στον Ουίνδσορ υλοποιήθηκε μέσω του Βάλτερ Σέλλενμπεργκ - μία παράξενη επιλογή, καθώς ήταν ο ίδιος που χρησιμοποιήθηκε για να "παγιδεύσει" τους Βρετανούς πράκτορες στην υπόθεση Βένλο. Κάτι που σημαίνει ότι η άποψη που θέλει το Βένλο ως "παρέκκλιση" μίας ειρηνευτικής προσπάθειας και όχι ως μία εξαρχής σχεδιασμένη επιχείρηση εξαπάτησης, κερδίζει πόντους.

Στο πλαίσιο της επαφής με τον Ουίνδσορ στην Ιβηρική ήταν και η πρώτη φανερή άμεση ανάμειξη του Ρούντολφ Ες στις προσπάθειες εξεύρεσης ειρηνικής λύσης. Η συνάντηση στο σπίτι του Γερμανού πρεσβευτή στην Πορτογαλία, στις 28 Ιουλίου 1940, ήταν ένα από τα πλέον επιβαρυντικά στοιχεία για τη δράση του Ουίνδσορ κατά τη διάρκεια του πολέμου. Ηταν και η τελευταία τέτοια συνάντησή του, αφού, τρεις μέρες μετά, αναχώρησε για τις Μπαχάμες, όπου είχε τοποθετηθεί από τη βρετανική κυβέρνηση για να βρεθεί μακριά από τις εξελίξεις στην ηπειρωτική Ευρώπη και να σταματήσει να εκθέτει τη Βρετανία με τις σχέσεις του με τους ναζί.

Οι βρετανικές μυστικές υπηρεσίες, που ανεπίσημα είχαν μεγάλη παράδοση στο παρασκήνιο των εξελίξεων και πρόσφατα είχαν αποκτήσει και "επίσημη έκφραση", τη SOE (Special Operations Executive, Διεύθυνση Ειδικών Επιχειρήσεων), τμήμα της οποίας ήταν το S01 (Τμήμα 1), όπου ήταν επικεφαλής ο Ρεξ Λήπερ. Ηταν ο άνθρωπος που, σύμφωνα με τον Μ. Αλεν, ξεκίνησε την αλυσίδα των γεγονότων που οδήγησε στο φιάσκο της πτήσης του Ες. Διαβάζουμε στο βιβλίο "The Hitler/Hess deception" μία αναφορά που έστειλε ο Λήπερ στον ανώτερο λειτουργό του Υπουργείου Οικονομικών, Χιου Γκάιτσκελ:

"Ισως να ενδιαφέρεστε να μάθετε ότι μετά από την πρόταση Μ[αύρης] Π[ροπαγάνδας] του Ινγκραμς, πήγα την ιδέα στον Π[ρωθυπουργό] που αισθάνθηκε ότι η γερμανική ηγεσία είναι τώρα ώριμη για εκμετάλλευση. Είμαι βέβαιος ότι το κλειδί για αυτή τη Μ.Π. βρίσκεται μέσα στις πρόσφατες προσπάθειες [του Χίτλερ] να βρεθεί μία συμφωνία. Ο Ινγκραμς και ο Κρόσμαν πρόκειται να εξετάσουν αυτήν την ιδέα, καθώς οποιαδήποτε κάτω από τη ζώνη επιχείρηση που μπορούμε να αρχίσουμε σε αυτόν τον κρίσιμο χρόνο, μπορεί μόνο να βοηθήσει".

Ο Μ. Αλεν διαπιστώνει στο σημείο αυτό:

"Μέσα σε ένα έτος, ο σπόρος που έριξε ο Λήπερ, θα βλάσταινε σε μία από τις πιο επιτυχημένες επιχειρήσεις και ένα από τα πιο καλά διαφυλαγμένα μυστικά της Βρετανικής Υπηρεσίας Πληροφοριών του Β' Παγκόσμιου Πολέμου. Ηταν μία επιχείρηση που θα μεγάλωνε, ώστε να περιλάβει κορυφαίες προσωπικότητες το S01, τέσσερις υπουργούς του Συμβουλίου, δύο πρεσβευτές και τον πρωθυπουργό. Θα οδηγούσε στην πλήρη καταστροφή της πολεμικής στρατηγικής του Χίτλερ, αναγκάζοντάς τον να διαπράξει το μοιραίο σφάλμα που θα του κόστιζε τον πόλεμο. Επίσης, τυχαία, θα οδηγούσε σε ένα από τα πιο παράξενα γεγονότα του Β' Παγκόσμιου Πολέμου - την απροσδόκητη άφιξη του Ρούντολφ Ες σε βρετανικό έδαφος, τον Μάιο του 1941.

Η μοίρα, εντούτοις, μπορεί να στρίψει σε έναν πραγματικά πολύ μικρό άξονα και από μία απίστευτη στροφή της καλής τύχης, το S01 του Λήπερ συνέβη ακριβώς να κατέχει ένα κρίσιμο προτέρημα, που θα

Στο Μόναχο ο Νέβιλ Τσάμπερλαϊν συζητά με τον Αδόλφο Χίτλερ για τις τύχες της Σουδητίας και, τελικά, της Τσεχοσλοβακίας. Η πολιτική του κατευνασμού του Τσάμπερλαϊν απλώς άνοιξε την όρεξη στον Χίτλερ - ή τουλάχιστον έτσι φαίνεται. Αλλοι, δανειζόμενοι τη σχετική αγγλική έκφραση, υποστηρίζουν ότι "του έδωσε αρκετό σχοινί για να κρεμαστεί"...

Στο πλαίσιο της επαφής με τον Ουίνδσορ στην Ιβηρική ήταν και η πρώτη φανερή άμεση ανάμειξη του Ρούντολφ Ες στις προσπάθειες εξεύρεσης ειρηνικής λύσης.

Η φωτογραφία αυτή ελήφθη λίγο πριν από την 10η Μαΐου 1941, τη βραδιά της πτήσης του Ες. Ο Τσώρτσιλ χαιρετά διά χειραψίας τον απεσταλμένο του Αμερικανού προέδρου, Χάρυ Χόπκινς, υπό το βλέμμα του Μπρένταν Μπράκεν.

της έδινε πρόσβαση κατευθείαν στη δομή των εξωτερικών υποθέσεων της ναζιστικής ηγεσίας. Με τον ερχομό του πολέμου, ένας συνηθισμένος χρηματιστής του Σίτυ του Λονδίνου στρατολογήθηκε για να γίνει διευθυντής Χρηματοδότησης και Διοίκησης της SOE. Ηταν επίσης συμπτωματικά ένας από τους λίγους ανθρώπους στη Βρετανία που θα μπορούσε να επικοινωνήσει προσωπικά με τον Αλμπρεχτ Χάουσχοφερ, με τέτοιο τρόπο που ο Γερμανός σύμβουλος Εξωτερικών Υποθέσεων δεν θα υποψιαζόταν ποτέ ότι δεν ήταν γνήσιος. Μέσω του Χάουσχοφερ, ο Λήπερ και οι άνδρες στο S01 συνειδητοποίησαν ότι θα μπορούσαν να εισέλθουν στον εσώτερο κύκλο της ανώτατης γερμανικής ηγεσίας - το φύρερ, Αδόλφο Χίτλερ, και τον αναπληρωτή του, Ρούντολφ Ες. Και ο στόχος τους δεν θα ήταν η ειρήνη."

Τα όπλα για να εκπληρώσουν τους στόχους τους οι Βρετανοί, τους τα είχε δώσει ο ίδιος ο Χίτλερ. Στην πραγματικότητα, τους είχε καταστήσει ήδη προπολεμικά κοινωνούς των σχεδίων του για την Ανατολική Ευρώπη και για τη νέα γερμανική αυτοκρατορία - ξανά, η παιδική σχεδόν αφέλεια που χαρακτήριζε σε αυτά τα ζητήματα τον ισχυρότερο άνδρα στην Ευρώπη εκείνης της εποχής. Οι Βρετανοί γνώριζαν πολύ περισσότερα από όσα θα ήταν συνετό να τους έχει αποκαλύψει ο Χίτλερ και στην πραγματικότητα γνώριζαν και τα τρωτά σημεία του. Διότι σε αυτήν την περίσταση, ο Χίτλερ που ανέκαθεν κρατούσε για τον εαυτό του και έναν πολύ στενό κύκλο γύρω του τα πιο μύχια μυστικά του, είχε αποφασίσει τις επαφές με τη Βρετανία να τις χειριστεί μία εξαιρετικά μικρή ομάδα ανθρώπων - ίσως τρία ή τέσσερα άτομα συνολικά. Ενας από αυτούς, φυσικά, ήταν ο Ρούντολφ Ες.

Ομως, ο Ες, μαζί με τους Χάουσχοφερ και, φυσικά, τον Χίτλερ, έμελλε να πιαστεί στα δίχτυα της βρετανικής υπηρεσίας πληροφοριών, της SOE και ειδικότερα του S01. Αυτές οι υπηρεσίες, έχοντας μελετήσει ενδελεχώς την υπόθεση και έχοντας προτείνει μία σειρά από εναλλακτικές τακτικές προσεγγίσεις γι' αυτό το "ακανθώδες ζήτημα", είχαν προετοιμάσει το έδαφος για να δώσουν στη Γερμανία μία αποφασιστική ώθηση προς την άβυσσο: να την "πείσουν" να πραγματοποιήσει τα σχέδιά της για επίθεση ενάντια στην ΕΣΣΔ, ενώ βρισκόταν ακόμη σε πόλεμο στη Δύση - έναν πόλεμο στον οποίο, αργά ή γρήγορα, θα προσέτρεχαν και οι Αμερικανοί για να συνδράμουν τους Αγγλους, έναν πόλεμο που δεν θα μπορούσε να κερδίσει η Γερμανία του Χίτλερ και ταυτόχρονα θα αποδυνάμωνε αποφασιστικά τη "μεγάλη αντίπαλο" του μέλλοντος για τις δυτικές δημοκρατίες, τη Σοβιετική Ενωση.

Η μεγαλύτερη και πιο περίπλοκη παρτίδα σκακιού του Β' Παγκοσμίου Πολέμου ήταν έτοιμη να ξεκινήσει. Οι Βρετανοί επέλεξαν ένα μάλλον απρόσμενο άνοιγμα, που άφηνε στον αντίπαλο την ψευδαίσθηση της πρωτοβουλίας των κινήσεων, ενώ στην πραγματικότητα απλώς στηνόταν το σκηνικό για το αναπόφευκτο ματ.

ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΕΙΣ

Το ζήτημα των διαπραγματεύσεων του Χίτλερ με τους Βρετανούς είναι κεφαλαιώδους σημασίας, ωστόσο, ανοίγει και άλλες ατραπούς, που δεν πηγαίνουν αναγκαστικά στην κατεύθυνση προς την οποία κινείται ο Μ. Αλεν.

Ο τελευταίος για την έρευνά του ξεκίνησε από τη δήλωση του ίδιου του Τσώρτσιλ, μπροστά στη Βουλή των Κοινοτήτων (27 Ιανουαρίου 1942), που αναφέρει ότι η άφιξη του Ες κινείται στο πλαίσιο μίας συνωμοσίας για την ανατροπή του, ώστε να ανέλθει στην εξουσία μία κυβέρνηση που θα διαπραγματευόταν μία επονείδιστη ειρήνη με τη Γερμανία.

Ωστόσο, εδώ υπάρχει και μία διαφορετική θέση, που έχει εκφραστεί σε βιβλία ερευνητών που έχουν αναζητήσει την αλήθεια πίσω από την υπόθεση Ες, όπως είναι το "Double Standards" (των Κλάιβ Πρινς και Στήβεν Πράιορ), τα οποία καταλήγουν, μέσα από τα ίδια περίπου στοιχεία και γεγονότα, σε εντελώς διαφορετικά συμπεράσματα. Ας ακολουθήσουμε εδώ το εναλλακτικό αυτό μονοπάτι, που θα μας βγάλει σε μία διαφορετική πορεία:

Η εναλλακτική αυτή θέση υποστηρίζει όλα όσα ως τώρα θέσαμε ως δεδομένα, πλην του ιδιοφυούς σχεδίου των βρετανικών μυστικών υπηρεσιών που αναγνωρίζει ο Μ. Αλεν. Συγκεκριμένα, διαπιστώνουν συνεχόμενες διαπραγματεύσεις την περίοδο που προηγήθηκε της αποστολής, ωστόσο, θεωρούν ότι ο άνθρωπος πίσω από αυτές τις διαπραγματεύσεις, ο οποίος έλαβε όλες τις σχετικές αποφάσεις και υπό τις οδηγίες του οποίου λειτούργησαν οι άνθρωποι που αναφέραμε παραπάνω να διαπραγματεύονται από βρετανικής πλευράς, δεν ήταν άλλος από τον πρωθυπουργό της Βρετανίας, Ουίνστον Τσώρτσιλ.

Ο Ερνστ Μπόλε (αριστερά με τον Τσώρτσιλ πριν από τον πόλεμο και δεξιά με στολή των εθνικοσοσιαλιστών) ήταν μία προσωπικότητα-κλειδί για τις διαπραγματεύσεις ειρήνης μεταξύ Γερμανίας και Βρετανίας, ωστόσο, τελικά, αντικαταστάθηκε από τον Ες για την τελική φάση των ομιλιών.

Θα πούμε και σε άλλο σημείο της παρούσης για τα φανατικά - μέχρι σημείου εμμονής - αντικομουνιστικά συναισθήματα του Τσώρτσιλ. Αυτά είναι το "κλειδί" σε αυτήν την ανάγνωση των γεγονότων.

Μήπως, λοιπόν, απλώς οι Βρετανοί "συνεργάστηκαν" με τους Γερμανούς, ενόψει της εισβολής στην ΕΣΣΔ; Μήπως η "υπονοούμενη" προδοσία της εκδοχής του Αλεν είναι, αντίθετα, συντελεσθείσα; Μήπως ο Τσώρτσιλ έφθασε σε κάποια συμφωνία με τον Χίτλερ;

Θα δούμε περισσότερα γι' αυτό στο επόμενο κεφάλαιο, όπου θα μιλήσουμε για την αποστολή, τα γεγονότα που προηγήθηκαν και τις περιπλοκές της κατάστασης, όπως διαμορφώνονταν την άνοιξη του 1941.

Ο Χιου Ντάλτον, υπουργός Οικονομικών Πολέμου, αλλά και πολιτικός προϊστάμενος της SOE. Περιέργως αντικαταστάθηκε λίγο μετά την οριστική λήξη της υπόθεσης Ες.

Ο Ρούντολφ Ες, καθώς μπαίνει στο κόκπιτ, και τα συντρίμμια του Bf-110 στις πεδιάδες της Σκωτίας. Η αποστολή του Ες, τυλιγμένη στο μυστήριο ακόμη και σήμερα, ήταν μία απέλπιδα προσπάθεια ενός μισότρελου πολιτικού ή απλώς η τελευταία κίνηση σε μία περίπλοκη διπλωματική παρτίδα σκάκι; Όλα τα στοιχεία υποστηρίζουν τη δεύτερη εκδοχή...

Η ΠΑΡΑΤΟΛΜΗ ΑΠΟΣΤΟΛΗ

Ενας μυστηριώδης απεσταλμένος φθάνει

Το γαϊτανάκι της εξαπάτησης και της διπλοπροσωπίας κορυφώθηκε μέσα στους επόμενους μήνες, καθώς οι Βρετανοί πάσχιζαν να κερδίσουν το στοίχημα με το χρόνο.

Η αποτυχία του Χίτλερ να "πείσει" τους Βρετανούς για τις αγνές προθέσεις του είχε ως αποτέλεσμα τη λεγόμενη Μάχη της Αγγλίας, δηλαδή, την προσπάθεια της πολεμικής αεροπορίας της Γερμανίας να καταστρέψει την αεροπορική κάλυψη της Βρετανίας. Για να επιτύχει αυτό, η Luftwaffe άρχισε με την προσπάθεια επίτευξης πλήρους τοπικής αεροπορικής υπεροχής πάνω από τη Μάγχη και στη συνέχεια με την επίθεση στα αεροδρόμια της Διοίκησης Μαχητικών, ώστε να εξουδετερώσει και την πανίσχυρη RAF.

Το γερμανικό σφυροκόπημα είχε αποτέλεσμα. Εκατοντάδες έμπειροι πιλότοι της RAF χάθηκαν, πολύ περισσότερα αεροσκάφη καταστράφηκαν στο έδαφος ή καταρρίφθηκαν στον αέρα, η υποδομή των αεροδρομίων άρχισε να συντρίβεται και όλα έδειχναν ότι η Γερμανία θα καταφέρει αυτό που ουδείς από την εποχή του Γουλιέλμου του Κατακτητή είχε κατορθώσει: να εισβάλει επιτυχημένα στα βρετανικά νησιά!

Ξαφνικά, όμως, και χωρίς να υφίσταται φανερός λόγος, τα γερμανικά αεροσκάφη άλλαξαν προσανατολισμό. Σταμάτησαν τις προσπάθειες να καταστρέψουν την ισχύ της RAF και επικεντρώθηκαν σε μία εκστρατεία εκφοβισμού των Βρετανών πολιτών, με βομβαρδισμούς (ελάχιστα αποτελεσματικούς, αφού οι Γερμανοί δεν διέθεταν βαριά βομβαρδιστικά) βρετανικών πόλεων!

Επρόκειτο για άλλη μία αμφιλεγόμενη απόφαση του Χίτλερ, που καθώς φαίνεται από τα στοιχεία, είτε εντάσσεται στην "στρατηγική καλής θελήσεως" προς τους Βρετανούς είτε έχει να κάνει με μία ευρύτερη αλλαγή.

Σε αυτό το σημείο του πολέμου, μεσούσης της Μάχης της Βρετανίας (όπως αποκαλούν οι ίδιοι οι Βρετανοί αυτό που εμείς συνήθως αναφέρομε "Μάχη της Αγγλίας"), υπάρχει ένα κομβικό σημείο, στο οποίο πιθανότατα (αν όχι σίγουρα) έχει άμεση σχέση με τις μυστικές διαπραγματεύσεις μεταξύ Αγγλίας και Γερμανίας. Είδαμε ήδη στο προηγούμενο κεφάλαιο ότι πρόκειται για την εποχή που ο Βάισχαουερ είχε σταλεί με προτάσεις. Ωστόσο, υπάρχουν και άλλα στοιχεία που θα δούμε στη συνέχεια - ορισμένα εξ αυτών υπονοούν μία καταπληκτική αλήθεια πίσω από τα γεγονότα, που αν κάποτε επιβεβαιωθεί, θα προκαλέσει πολλές αντιδράσεις και δικαιολογημένη οργή από πολλές πλευρές.

Ας πάρουμε, όμως, την ιστορία από την αρχή...

ΕΠΑΦΕΣ

Σε αυτήν την περίσταση, που οι Γερμανοί ξεκινούσαν μία πιο ουσιώδη προσπάθεια για να καταφέρουν να αποκτήσουν επαφή με τα ανώτατα βρετανικά κλιμάκια, φάνηκε η χρησιμότητα της οικογένειας Χάουσχοφερ. Ο πατήρ Καρλ και ο υιός Αλμπρεχτ σε επιστολή τους αποκαλύπτουν ότι με τον Ες είχαν συζητήσει το ενδεχόμενο για έναρξη επαφών με κάποιον ενδιάμεσο στην Αγγλία, τον οποίο είχαν προσδιορίσει ως το γηραιό στρατηγό σερ Ιαν Χάμιλτον ή το νεότερο δούκα του Χάμιλτον.

Ο Ιαν Χάμιλτον ήταν καλός φίλος του Ες, αλλά και

Ξαφνικά, τα γερμανικά αεροσκάφη άλλαξαν προσανατολισμό. Σταμάτησαν τις προσπάθειες να καταστρέψουν την ισχύ της RAF και επικεντρώθηκαν σε μία εκστρατεία εκφοβισμού.

του Τσώρτσιλ, ενώ ο δούκας ήταν ο Κλάιτοντεϊλ, στενός φίλος του Αλμπρεχτ Χάουσχοφερ και με εξαιρετικές διασυνδέσεις στην αγγλική πολιτική σκηνή.

Η ενεργοποίηση του υιού Χάουσχοφερ συμπίπτει με την αποτυχία όλων των προσπαθειών που για περισσότερο από έναν χρόνο έφερναν συνεχώς απεσταλμένους "καλής θέλησης" σε επαφή με ισχυρούς Βρετανούς. Τώρα οι Γερμανοί υιοθετούσαν μία στρατηγική "έμμεσης προσέγγισης", μία πιο "βυζαντινή" μέθοδος διπλωματίας, στην οποία, ωστόσο, δεν ήταν δυνατό να ανταγωνιστούν τους μάστορες Βρετανούς.

Ο Αλμπρεχτ, σε μία σημαντική συνάντηση με τον Ες, μίλησε στον αναπληρωτή φύρερ για τον τρόπο που θα έπρεπε να χρησιμοποιηθεί, ώστε να προσεγγίσει πλέον η Γερμανία την Αγγλία με το σωστό τρόπο, επισημαίνοντας ότι η μόνη μέθοδος που θα μπορούσε να φέρει αποτελέσματα, θα ήταν να πειστούν οι Βρετανοί για τις πραγματικά ειλικρινείς προθέσεις των Γερμανών και να αναπτυχθεί με τη Βρετανία μία σχέση όπως αυτή που ανέπτυσσαν οι Αγγλοι με τις Ηνωμένες Πολιτείες.

Μεταξύ των προσώπων που θα χρησιμοποιούνταν ως κομιστές ειρήνης, ο Χάουσχοφερ πρότεινε τον πρέσβη στη Βουδαπέστη, Σαιν Κλαιρ Ο'Μάλεϊ, και τον πρέσβη στην Ουάσινγκτον, λόρδο Λόθιαν. Ωστόσο, τελικώς οι Ες και Χάουσχοφερ κατέληξαν σε έναν άλλο πρέσβη, το σερ Σάμιουελ Χόαρ, για τον οποίο μιλήσαμε ήδη στο προηγούμενο κεφάλαιο. Στην "εφεδρεία" κράτησαν και το δούκα του Χάμιλτον.

Στην υπόθεση θα έμπαιναν και άλλα πρόσωπα, όπως η γηραιά κυρία Ρόμπερτς, παλιά γνωστή των Χάουσχοφερ που διέμενε στη Λισαβόνα και από εκεί έστειλε επιστολή στον Καρλ. Ωστόσο, και αυτή η επαφή δεν ήταν παρά ένα καλοστημένο κόλπο των μυστικών υπηρεσιών της Βρετανίας, που την είχαν χρησιμοποιήσει για να ανοίξουν επαφή με την οικογένεια Χάουσχοφερ - οι απαντήσεις του Καρλ πήγαιναν σε μία θυρίδα που άνοιξαν τα στελέχη της SOE στη Λισαβόνα!

Υπεύθυνη γι' αυτήν την ενέργεια, αλλά και για την εκτέλεση του συνόλου της επιχείρησης παραπλάνησης του Χίτλερ, "μαύρης προπαγάνδας", κατά την ορολογία των μυστικών υπηρεσιών, ήταν μία υπομονάδα της SOE, το γραφείο 1 ή S01. Επικεφαλής του γραφείου την περίοδο αυτή, όπως είδαμε στο προηγούμενο κεφάλαιο, ήταν ο ευφυής Ρεξ Λήπερ.

Ο Μ. Αλεν στο "The Hitler/Hess Deception" μιλάει για τη "γέννηση" της επιχείρησης παραπλάνησης του Χίτλερ:

"Ο διευθυντής του S01, από κοινού με ορισμένα κορυφαία στελέχη του Foreign Office (Υπουργείο Εξωτερικών) όπως οι σερ Ρόμπερτ Βάνσιταρτ, σερ Αλεξάντερ Κάντογκαν, Αϊβον Κερκπάτρικ και Γουίλιαμ Στρανγκ - με τους οποίους ο Λήπερ είχε συνεργαστεί στενά για πολλά έτη - πιθανώς είχαν μία σημαντική συμβολή στη συζήτηση σχετικά με το πώς να χρησιμοποιήσουν την επιθυμία του Χίτλερ για την ειρήνη προς το καλύτερο αποτέλεσμα. [...] αποφασίστηκε να ικανοποιήσουν την επιθυμία του Χίτλερ για ειρηνευτικές διαπραγματεύσεις. Λαμβάνοντας υπόψη την απελπιστική κατάσταση της Βρετανίας, μπορεί ακόμη και κρυφά να είχε συναχθεί το συμπέρασμα ότι το άνοιγμα μίας συγκεκαλυμμένης γραμμής επικοινωνίας στη γερμανική κυβέρνηση θα άφηνε ανοικτή την

Ο Ες ήταν δεινός πιλότος, οπότε δεν θα πρέπει να ξενίζει η απόφασή του να πετάξει μόνος του στη Βρετανία. Εδώ σε μία φωτογραφία του 1934, όταν συζητά με τη σύζυγό του, Ιλσε, και συναδέλφους του την τελευταία νίκη του στον αεραθλητικό αγώνα του Τσούγκσπιτς.

πίσω πόρτα σε μία ανακωχή, εάν όλα τα άλλα αποτύγχαναν - μία θέση οπισθοχώρησης, εάν η Βρετανία βρισκόταν αντιμέτωπη με βέβαιη ήττα. Πιθανότατα, εντούτοις, αποφασίστηκε ότι η εμπλοκή σε μυστικές συζητήσεις με τον Χίτλερ θα αποδυνάμωνε την αποφασιστικότητά του να δει τη Βρετανία ηττημένη. Σε τελική ανάλυση, το Foreign Office και η κυβέρνηση ήξεραν πολύ καλά ότι οι πραγματικοί στόχοι του Χίτλερ βρίσκονταν μακριά στην Ανατολή, στην Ουκρανία και στον Καύκασο [...] Συνειδητοποιούσαν, όμως, ότι εάν η βρετανική κυβέρνηση ή το Foreign Office έκαναν ξαφνικά χειρονομίες ειρήνης, ο Χίτλερ θα γινόταν καχύποπτος, γιατί γνώριζε το κουράγιο του Ουίνστον Τσώρτσιλ. Ο Τσώρτσιλ δεν ήταν άνθρωπος που θα λύγιζε και θα ζητούσε ειρήνη, ειδικά τώρα που η Βρετανία φαινόταν μόλις να αντέχει, ασφαλής για το άμεσο μέλλον πίσω από τη Μάγχη, και επιφέροντας βαριές απώλειες στη Luftwaffe στη μάχη της Αγγλίας.

Θα πρέπει επομένως να είχε συναχθεί το συμπέρασμα ότι, εάν επρόκειτο να ακολουθηθεί αυτή η γραμμή, θα έπρεπε να γίνει με τη μέγιστη λεπτότητα. Στον Χίτλερ θα έπρεπε να προσφερθεί κάτι που ήταν πιθανό να δεχτεί, ενώ συγχρόνως πολλές πόρτες θα έπρεπε να αφεθούν ανοικτές στους Βρετανούς διαπραγματευτές, από την επί μακρόν παρελκυστική τακτική έως την ολοκληρωτική άρνηση. Ο Χίτλερ θα έπρεπε επίσης να δελεαστεί πολύ προσεκτικά."

Το επόμενο βήμα ήταν η προσέγγιση της οικογένειας Χάουσχοφερ, με δεδομένη την αναβάθμιση του Αλμπρεχτ. Μοιάζει, έτσι, μοιραίο ότι αυτή η άκρως μυστική επιχείρηση - τόσο μυστική που ουδέποτε έλαβε επίσημο "ψευδώνυμο" εντός της SOE -, θα ονομαζόταν ανεπίσημα από τους συμμετέχοντες σε αυτήν "Messers HHHH", που είναι τα αρχικά των λέξεων που αποτελούν τη φράση "Επιχείρηση των κυρίων Χίτλερ, Ες, Χαουσχοφερ, Χόαρ".

Ο στόχος της επιχείρησης, όπως έχουμε ήδη υπαινιχθεί νωρίτερα, ήταν απλός, αν και τρομερός: να "ενθαρρυνθεί" η Γερμανία μέσα από φρούδες ελπίδες ειρήνευσης και άλλα διπλωματικά τερτίπια, να προχωρήσει με τα σχέδιά της για επίθεση ενάντια στη Σοβιετική Ενωση, χωρίς να έχει καταφέρει να κλείσει το δυτικό μέτωπο, αφήνοντας έτσι ανοιχτή την πόρτα για συμμετοχή των ΗΠΑ στον πόλεμο και για οριστική συντριβή της Γερμανίας, εμπλεκόμενης ανάμεσα σε δύο μέτωπα.

ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΕΙΣ

Οι Βρετανοί είχαν "ρίξει" αρκετά δολώματα στους Γερμανούς (κυρία Ρόμπερτς, Χόαρ, Χάμιλτον) και περίμεναν να δουν ποιο απ' όλα θα κάνει τους "κυρίους HHHH" να "τσιμπήσουν". Ο δούκας του Χάμιλτον θα είχε την αμφίβολη τιμή να δεχτεί μία σχετική επιστολή από τον Αλμπρεχτ Χάουσχοφερ. Η επιστολή ζητούσε συνάντηση με τον Χάμιλτον, σε ουδέτερο μέρος (προτεινόταν η Πορτογαλία) για να μιλήσουν "για ορισμένα πράγματα".

Τα συντρίμμια του Me-110 του Ες, όπως περισυλλέχθηκαν από το προσωπικό της RAF που έσπευσε επί τόπου. Εδώ άνδρες της RAF ποζάρουν υπερήφανοι μπροστά στο εύρημά τους.

Σύμφωνα με τους ερευνητές που έχουν εξετάσει αυτήν την υπόθεση, τα γράμματα του Χάουσχοφερ, αλλά (σύμφωνα με κάποιους) και του Ες για το ίδιο θέμα, δεν έφθασαν στον Χάμιλτον, αλλά υποκλάπηκαν από το SO1 που απάντησε αντ' αυτών! Ενα άλλο ενδεχόμενο είναι αυτό της συνενοχής του δούκα στην προσπάθεια εξαπάτησης των Γερμανών.

Το δόλωμα του Χόαρ ήταν ακόμη σημαντικότερο: ο Αγγλος διπλωμάτης μίλησε "εμπιστευτικά" σε ανώτερο Ισπανό αξιωματούχο για το ότι η Αγγλία θα χάσει τον πόλεμο και ο Ισπανός έσπευσε να μεταφέρει το διάλογο στο Βερολίνο μέσω του Γερμανού πρέσβη. Αυτή η αναφορά ήλθε να προστεθεί σε μία εικόνα έντονης διαμάχης μεταξύ των Τσώρτσιλ και των λιγότερο φιλοπόλεμων συναδέλφων του στο αγγλικό κοινοβούλιο, δίνοντας, έτσι, την εικόνα μίας Βρετανίας που, με τις κατάλληλες πιέσεις, θα μπορούσε να "πειστεί" να συνθηκολογήσει.

Η αλήθεια είναι ότι η Βρετανία όντως βρισκόταν "στα σχοινιά" - κατά την ορολογία της πυγμαχίας - και λίγη ακόμη γερμανική πίεση θα την έριχνε και στο καναβάτσο, κάτι που σήμαινε ότι οι Αγγλοι χρειάζονταν δύο πράγματα: το πρώτο ήταν χρόνος και το δεύτερο ένας ισχυρός εξωτερικός σύμμαχος. Και τα δύο θα μπορούσαν να εξασφαλιστούν, αν η προσοχή των ναζί μετατο-

Ο στόχος της επιχείρησης ήταν να "ενθαρρυνθεί" η Γερμανία να προχωρήσει με τα σχέδιά της για επίθεση ενάντια στη Σοβιετική Ενωση.

Γκαίμπελς, Ες και Χίτλερ σε μία εκδήλωση στο Βερολίνο. Ακούγονταν πολλά για τις κακές σχέσεις ορισμένων εκ των στενότερων συνεργατών του Χίτλερ. Ο Ες γενικά, πάντως, απέφευγε να "κονταροχτυπιέται" με τους υπόλοιπους ναζί δελφίνους.

πιζόταν αλλού - λ.χ., στα ανατολικά τους, στην ΕΣΣΔ.

Οι Γερμανοί "συνεργάστηκαν" άψογα με τη βρετανική θέληση πάνω στο θέμα αυτό, όταν ένας απεσταλμένος του πάπα της Ρώμης συναντήθηκε με τον Σάμιουελ Χόαρ στη Μαδρίτη και του μετέφερε μία προσφορά για ειρήνη εκ μέρους των Γερμανών!

Το ενδιαφέρον για την προσφορά αυτή, που αναλύθηκε με περισσότερες λεπτομέρειες σε μία συνάντηση του Χόαρ με τον παπικό λεγάτο λίγες μέρες μετά, είναι ότι δεν γινόταν η παραμικρή αναφορά στη βρετανική κυβέρνηση. Υπονοούνταν από πλευράς των Γερμανών ότι ενδεχομένως ο Χόαρ θα μπορούσε, ως εκπρόσωπος της αντιπολεμικής μερίδας των Συντηρητικών, να λειτουργήσει ως αντίβαρο στον Τσώρτσιλ!

Οι προτάσεις που έκαναν οι Γερμανοί ήταν αρκετά εντυπωσιακές, αφού ουσιαστικά παραχωρούσαν όλες τις κατακτήσεις τους εκτός από την Πολωνία και την Τσεχοσλοβακία και έδιναν σημαντικές εγγυήσεις για τη διασφάλιση των όρων της ειρήνης - ο Χίτλερ είχε πλέον ενημερωθεί και γνώριζε καλώς ότι οι Βρετανοί δεν τον εμπιστεύονταν, διότι είχε ήδη καταπατήσει βάναυσα τρεις συνθήκες που είχε υπογράψει, οπότε ήξερε ότι μόνο σοβαρές εγγυήσεις θα τους έπειθαν για το αγνό των προθέσεών του. Ο Χίτλερ προσφερόταν ακόμη και να πληρώσει στο ακέραιο τα έξοδα για την ανοικοδόμηση των χωρών που είχαν υποστεί ζημιά από την πολεμική δραστηριότητα!

Αν η πρόταση του Χίτλερ γινόταν ευρύτερα γνωστή, ενδέχεται να οδηγούσε στη διάσπαση του αντιναζιστικού μετώπου.

Μπροστά σε μία τέτοια προοπτική, ο Τσώρτσιλ θα πρέπει να χλώμιασε. Αν αυτή η πρόταση γινόταν ευρύτερα γνωστή, ενδέχεται να οδηγούσε στη διάσπαση του αντιναζιστικού μετώπου, ίσως ακόμη και του ίδιου του πολιτικού κόσμου της Βρετανίας! Για το λόγο αυτό, δεν χρησιμοποιήθηκε η γνώση αυτών των προτάσεων για να δυσφημιστεί ο Χίτλερ - αλλά και επειδή οι Βρετανοί ήθελαν να πιάσουν ένα "πιο μεγάλο ψάρι": να στείλουν τους Γερμανούς σε πολεμικές περιπέτειες στις στέπες της Ανατολικής Ευρώπης!

Την ίδια στιγμή, μιλάμε για το φθινόπωρο του 1940, οι Γερμανοί άρχισαν να επιλέγουν όλα τα πρόσωπα που θα αναμειγνύονταν στις νέες αυτές διαπραγματεύσεις - εκτός του Χάουσχοφερ, σε αυτήν την περίοδο μυήθηκε στην υπόθεση αυτή και ο Ερνστ Μπόλε, που επρόκειτο την ύστατη ώρα να αντικατασταθεί από τον ίδιο τον Ες, τον άνθρωπο που τον "στρατολόγησε" σε μία συνάντη-

Messerschmitt Bf-110D

Το Messerschmitt Bf 110 ήταν ένα "βαρύ καταδιωκτικό" (στα Γερμανικά αυτού του τύπου τα αεροσκάφη ονομάζονταν "Zerstörer", δηλαδή "καταστροφέας") και στα πρώτα στάδια του πολέμου υπηρέτησε ως τέτοιο, ενώ αργότερα οι επόμενοι τύποι του υπηρέτησαν ως καταδιωκτικά/βομβαρδιστικά και νυχτερινά καταδιωκτικά. Ιδιαίτερα στον τελευταίο ρόλο, παρουσίασαν εξαιρετικές επιδόσεις.

Το ειδικά μετασκευασμένο για τον Εs αεροσκάφος δεν έφερε οπλισμό - εκτός του πίσω πολυβόλου, το οποίο ωστόσο δεν είχε πυρομαχικά. Κατά τα λοιπά ήταν ένα τυπικό Bf 110.

ΟΠΛΙΣΜΟΣ

Πυροβόλα: 2 εμπρόσθια MG FF/M των 20 χιλιοστών και 1 MG 15 των 7,92 χιλιοστών στο πίσω μέρος του πιλοτηρίου
Βόμβες: αντί για βόμβες, για τη συγκεκριμένη αποστολή το αεροσκάφος έφερε δύο εξωτερικές δεξαμενές καυσίμων 300 λίτρα εκάστη

Bf-110 VJ/OQ

ΤΕΧΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Τύπος: διθέσιο μαχητικό/αναγνωριστικό
Κινητήρες: 2 υδρόψυκτοι δωδεκακύλινδροι Daimler-Benz DB 601B-1 με απόδοση 1.100 ίππους έκαστος
Επιδόσεις
Μέγιστη ταχύτητα: 560 χ.α.ω.
Υπηρεσιακό υψόμετρο: 10.500μ
Ακτίνα δράσης: 2.410 χιλ.
Βάρος
Κενό φορτίου: 4.500 κιλά
Μέγιστο βάρος απογείωσης: 6.700 κιλά
Διαστάσεις
Μήκος: 12,3μ
Άνοιγμα πτερύγων: 16,3μ
Ύψος: 3,3μ
Εκπέτασμα πτερύγων: 38,8μ²

G.T. designed by GEORGE TSORVAS

Η ΠΑΡΑΤΟΛΜΗ ΑΠΟΣΤΟΛΗ

Ο δαιμόνιος Ουίνστον Τσώρτσιλ, οι διπλωματικοί ελιγμοί του οποίου πέτυχαν το σκοπό τους - να φέρουν το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα για τη Βρετανία με το μικρότερο κόστος.

ση τους στο γραφείο του, τον Οκτώβριο του 1940. Ο Μπόλε μάλιστα, του οποίου ο πρώτος ρόλος ήταν η μετάφραση της αλληλογραφίας με τον Χάμιλτον, ζήτησε να μετάσχει στην επικείμενη (τότε) συνάντηση με το δούκα.

Στις 20 Δεκεμβρίου 1940, ο Χόαρ μετέβη αεροπορικώς στην Ελβετία, σε ένα ταξίδι-αστραπή για να δει κάποιον Γερμανό απεσταλμένο. Διάφορα στοιχεία δίνουν ενδείξεις ως προς το πρόσωπο αυτού του απεσταλμένου: υπάρχει σοβαρή υπόνοια ότι επρόκειτο για τον ίδιο τον Ρούντολφ Ες. Ο Ες έκανε μία μεγάλη πτήση το Σάββατο 21 Δεκεμβρίου, κατά την οποία απουσίαζε για περίπου τρεισήμισι ώρες. Από το Αουγκσμπουργκ μέχρι τη Ζυρίχη, η πτήση είναι κάτι παραπάνω από μισή ώρα, μία ώρα και κάτι με την επιστροφή. Πιθανόν ο Ες να πήγε, να είδε τον Χόαρ και να έφυγε τάχιστα, επιστρέφοντας στη Γερμανία. Το τι ακριβώς ειπώθηκε σε αυτήν τη συνάντηση, δεν μπορεί, φυσικά, να γίνει γνωστό, ωστόσο, κατά πάσα πιθανότητα δόθηκαν διαβεβαιώσεις ότι όντως οι όροι που είχαν μεταδώσει οι Γερμανοί μέσω του παπικού λεγάτου ήταν ισχυροί και ότι η διαπραγμάτευση θα προχωρούσε. Μία δεύτερη πτήση φαίνεται ότι πραγματοποιήθηκε στις 18 Ιανουαρίου, όταν και πάλι ο Χόαρ βρισκόταν στην Ελβετία. Αυτή τη φορά ο Ες έλει-

ψε 4 ώρες. Πολύ πιθανό να συναντήθηκαν ξανά οι δύο άνδρες. Για την παρουσία του Χόαρ στην Ελβετία δεν ενημερώθηκε καν ο Βρετανός πρέσβης στη χώρα, που εξανέστη και απέστειλε οργισμένη διακοίνωση στο Foreign Office - η απάντηση ήταν περίπου "να κοιτάζει τη δουλειά του".

Μία ενδιαφέρουσα χρονική συγκυρία: δύο μέρες πριν από την πρώτη συνάντηση, ο Χίτλερ θα έδινε την εντολή για την προετοιμασία της πολεμικής μηχανής της Γερμανίας για την πιο μεγάλη μέχρι την εποχή εκείνη κίνησή της: την εκστρατεία προς Ανατολάς! Η οδηγία 21, στην οποία αναφέρεται το παραπάνω, έχει ημερομηνία έκδοσης 18 Δεκεμβρίου 1940! Καταληκτική ημερομηνία για την ολοκλήρωση των προετοιμασιών για την εισβολή, είναι η 15η Μαΐου 1941.

ΠΡΟΣ ΤΗ ΡΩΣΙΑ

Λίγες μέρες μετά, η υπηρεσία Πληροφοριών του βρετανικού στρατού ανέλαβε να συντάξει για τον Τσώρτσιλ μία έκθεση που έφερε τον εύγλωττο τίτλο "Στρατιωτικές ενδείξεις επί των γερμανικών προθέσεων προς τη Ρωσία" (διαβαθμισμένη ως απόρρητη), στην οποία, κατά εκπληκτικό τρόπο, έβγαινε το συμπέρασμα ότι οι Γερμανοί δεν σκοπεύουν να κινηθούν προς την ΕΣΣΔ! Αυτό το συμπέρασμα συναγόταν από την κατάσταση των υποδομών και τις κινήσεις των γερμανικών στρατευμάτων στην Ανατολική Ευρώπη. Ο Τσώρτσιλ σαφώς ανησύχησε από αυτήν την προοπτική - αν η Γερμανία δεν επιτίθετο στην ΕΣΣΔ, η Βρετανία μέσα στο 1941 θα έχανε τον πόλεμο. Ηταν, λοιπόν, επιτακτική ανάγκη ο Χίτλερ να πάρει την απόφαση για να κάνει αυτό που τόσο καιρό συζητούσε - να επιτεθεί στη Ρωσία. Και προς την κατεύθυνση αυτή έγιναν διάφορες κινήσεις.

Ο Μ. Αλεν συμπεραίνει - και μία σειρά ισχυρών στοιχείων δείχνουν προς αυτή την κατεύθυνση - ότι υπήρχε εν εξελίξει μία τεράστια προσπάθεια εξαπάτησης του Χίτλερ από τις βρετανικές μυστικές υπηρεσίες. Ωστόσο, υπάρχει και άλλη μία άποψη για τις ίδιες ακριβώς κινήσεις, ότι όντως διεξάγονταν μυστικές διπλωματικές επαφές μεταξύ των δύο πλευρών και μάλιστα μεταξύ Αδόλφου Χίτλερ και Ουίνστον Τσώρτσιλ, όχι για λόγους εξαπάτησης ούτε και για την προοπτική ειρήνευσης, αλλά για την επίτευξη ενός μορατόριουμ που θα επέτρεπε στη Γερμανία να επιτεθεί στην ΕΣΣΔ και να "βγάλει από τη μέση" τον κομουνιστικό παράγοντα.

Τα επιχειρήματα, πέρα από τις επαφές που έχουν καταγραφεί μέχρι τώρα, περιλαμβάνουν και την ξαφνική, αμοιβαία απόφαση Γερμανίας και Βρετανίας να σταματήσουν, το 1941, τους βομβαρδισμούς στο έδαφος του αντιπάλου.

Είναι αλήθεια ότι ο Τσώρτσιλ σταμάτησε, ξαφνικά και χωρίς να δώσει επαρκείς εξηγήσεις, τους βομβαρδισμούς των γερμανικών πόλεων, που μέχρι εκείνη τη στιγμή αποτελούσαν το μοναδικό τομέα όπου η Βρετανία κατόρθωνε να πλήξει τους ναζί. Τον ίδιο καιρό, ανάλογη παύση των δικών της βομβαρδισμών έκανε και η Γερμανία. Τι ακριβώς σημαίνει αυτή η αμοιβαία υποχώρηση; Μήπως ότι, τελικά, βρέθηκε έδαφος συνεννόησης, πάνω ακριβώς στη βάση της επίθεσης στην ΕΣΣΔ, που άλλωστε ήταν κοινός εχθρός και των δύο εμπολέμων; Δεν θα πρέπει να λησμονείται ότι ο κύριος εκπεφρασμένος στόχος της βρετανικής εξωτερικής πολιτικής κατά τη δεκαετία του 1930 ήταν η καταστροφή του κομουνισμού και η εκρίζωσή του από τη Ρωσία. Ισως στο πλαίσιο αυτής της πολιτικής να μπορεί να εξηγηθεί η πολιτική κατευνασμού του Τσάμπερλαϊν, αλλά και η αλλαγή κατεύθυνσης στην περίπτωση της Πολωνίας - για την κατάκτηση της οποίας οι ναζί συνεργάστηκαν με τον Στάλιν.

Είναι γνωστό επίσης ότι ο Τσώρτσιλ ήταν ο πλέον αντικομουνιστής μεταξύ των μελών της βρετανικής κυβέρνησης. Δεν μοιάζει, λοιπόν, απίθανο η Βρετανία να έδωσε αρκετό "αέρα" στη Γερμανία, ώστε να μπορέσει να συντρίψει την ΕΣΣΔ. Οι αεροπορικοί βομβαρδισμοί στη Γερμανία ξανάρχισαν και με πολύ μεγαλύτερη σφοδρότητα, όταν η Wehrmacht άρχισε να χάνει το έδαφος κάτω από τα πόδια της στις απέραντες στέπες της ΕΣΣΔ. Ακόμη ένα στοιχείο που δείχνει ενδεχόμενο "δόλο".

Και αυτή η εξήγηση μοιάζει να ακροβατεί μεταξύ πραγματικότητας και φαντασίας και παρότι φαίνεται αρχικά αληθοφανής, με μία προσεκτικότερη εξέταση καταδεικνύονται οι αδυναμίες της: μία συμφωνία τέτοιου μεγέθους ήταν πολύ μεγάλη και σημαντική για να παρα-

Ο Ρούντολφ Ες πίσω από τον Αδόλφο Χίτλερ, μία θέση όπου βρισκόταν σε όλες τις δημόσιες εμφανίσεις των δύο ανδρών. Ο Ες ήταν επί της ουσίας η "σκιά του Χίτλερ".

Μία απλή πλάκα σημειώνει το ακριβές σημείο όπου προσγειώθηκε ο Ρούντολφ Ες με το αλεξίπτωτό του στη βρετανική ύπαιθρο.

μένει τόσο κρυφή. Επίσης, η παύση των βομβαρδισμών και από τις δύο πλευρές εξηγείται με πολλούς άλλους τρόπους, χωρίς να χρειάζεται να πάμε στις θεωρίες συνωμοσίας.

Ωστόσο, πρόκειται για μία εξήγηση που μπορεί να αποτελέσει τροφή για σκέψη, καίτοι συνάδει με τη γραμμή που έχουμε ακολουθήσει στα γεγονότα μέχρι τώρα. Αλλωστε, εξυπηρετούσε τον ίδιο στόχο με αυτό της γραμμής που ακολουθούμε: να παρασύρει τη Γερμανία να επιτεθεί στην ΕΣΣΔ, ενώ ακόμη το δυτικό μέτωπο ήταν ανοιχτό.

Στη συνέχεια, οι Γερμανοί προχώρησαν και σε άλλη μία διπλωματική ακροβασία. Διαβάζουμε στο βιβλίο του Μ. Αλεν:

"Το Σάββατο, 8 Φεβρουαρίου 1941, ο λόρδος Χάλιφαξ, πρόσφατα τοποθετημένος ως πρεσβευτής της Βρετανίας στην Ουάσινγκτον, έστειλε ένα εμπιστευτικό μήνυμα στον αντικατάστατη του στο Foreign Office, Αντονυ Ηντεν. Ο Χάλιφαξ (σ.σ.: από τα εξέχοντα στελέχη των "κατευναστών" και τέως ΥΠΕΞ) αποκάλυπτε ότι ένας μεσάζων που ενεργούσε εξ ονόματος του Γερμανού πρεσβευτή είχε προσπαθήσει να έρθει σε επαφή απευθείας με αυτόν. Αυτή η νέα εξέλιξη ήταν ενδεχομένως μία σοβαρή περιπλοκή, γιατί καταδείκνυε για ακόμη μία φορά την αστάθεια της κορυφαίας ναζιστικής ηγεσίας. Δεν θα έπαιζαν με τους κανόνες που υπαγορεύονταν από το Λονδίνο, δηλαδή, δεν θα διαπραγματεύονταν μόνο μέσω του Σαμ Χόαρ. Αντ' αυτού, είχαν κάνει μία προσπάθεια να ανοίξουν μία άμεση γραμμή επικοινωνίας με το άτομο με το οποίο θεωρούσαν ότι διαπραγματεύονταν τελικά, το λόρδο Χάλιφαξ, όταν στην πραγματικότητα οι μόνοι άνθρωποι με τους οποίους διαπραγματεύονταν, ήταν τα μέλη του εσωτερικού κύκλου του S01.

Ο λόρδος Χάλιφαξ είχε πανικοβληθεί στη σκέψη ότι οι ναζί προσπαθούσαν να έρθουν άμεσα σε επαφή μαζί του. [...]. Ολοι οι εμπλεκόμενοι, με πρώτο τον Χάλιφαξ, θα γνώριζαν ότι εάν οι Αμερικανοί μάθαιναν για τις μυστικές διαπραγματεύσεις ειρήνης και εσφαλμένα θεωρούσαν ότι ήταν γνήσιες, αυτό θα κατάφερνε ένα ενδεχομένως θανάσιμο χτύπημα στις αγγλο-αμερικανικές σχέσεις. Οποιεσδήποτε αποκαλύψεις τώρα για μία πιθανή γενναιόδωρη προσφορά ειρήνης από τη Γερμανία θα μπορούσαν να είναι καταστροφικές για τις προσπάθειες της Βρετανίας να λάβει αμερικανική ενίσχυση και ίσως ανέτρεπαν επίσης όλες τις ελπίδες του Τσώρτσιλ ότι, τελικά, θα παρέσυρε τις Ηνωμένες Πολιτείες στον πόλεμο στην πλευρά της Βρετανίας.

Παρά τους τεράστιους κινδύνους, η προσπάθεια

των Γερμανών να ανοίξουν μία απευθείας γραμμή προς το λόρδο Χάλιφαξ είχε και ένα ενθαρρυντικό χαρακτηριστικό στοιχείο: κατέδειξε ότι ο Χίτλερ, μαζί με τον Ες και τον Χάουσχοφερ, είχαν πιστέψει το μύθο για μία ενδεχομένως ισχυρή βρετανική ειρηνευτική φατρία, η οποία παρουσιαζόταν να οδηγείται από το λόρδο Χάλιφαξ και τον Σαμ Χόαρ. Το κύριο ενδιαφέρον ήταν τώρα να εξασφαλιστεί ότι θα παρέμεναν εξαπατημένοι, που σήμαινε ότι θα έπρεπε να κρατηθούν μακριά από τον Χάλιφαξ."

Ο Μ. Άλεν θεωρεί ότι ο Χάλιφαξ δεν γνώριζε σε βάθος αυτά που διαπραγματευόταν ο Χόαρ για λογαριασμό του S01 και δεν είχε άμεση συμμετοχή στη συνωμοσία. Γνώριζε μόνο τα απαραίτητα.

Ωστόσο, οι διαπραγματεύσεις μέσα από τα κανάλια που είχε ανοίξει ο Χόαρ συνεχίζονταν κανονικά και οι Βρετανοί αναγκάστηκαν να του πουν να διαμηνύσει στους Γερμανούς ότι, αν προσπαθήσουν να έλθουν ξανά σε επαφή με τον υποτιθέμενο επικεφαλής της "ειρηνιστικής" φατρίας, οι διαπραγματεύσεις θα έληγαν πάραυτα. Περιέργως, αυτού του είδους οι ελιγμοί δεν έκαναν τους Γερμανούς να υποψιαστούν ότι κάτι πηγαίνει στραβά...

Ανακεφαλαιώνοντας, στους πρώτους μήνες του 1941, οι Γερμανοί (Χίτλερ, Ες, Χάουσχοφερ) πίστευαν ότι διαπραγματεύονταν μυστικά μία συνθήκη ειρήνης με μία φιλειρηνική φατρία στη βρετανική πολιτική σκηνή, της οποίας ηγούνταν ο λόρδος Χάλιφαξ, τέως ΥΠΕΞ και σημαντική προσωπικότητα, παραλίγο πρωθυπουργός, μάλιστα, του χώρου των Συντηρητικών. Οι κύριες διαπραγματεύσεις διεξάγονταν μέσω του Σαμ Χόαρ, πρεσβευτή της Βρετανίας στη Μαδρίτη και στενό φίλο του Τσώρτσιλ. Στόχος, σύμφωνα με το σενάριο της συνωμοσίας (και αυτό είχαν πιστέψει οι Γερμανοί) αυτής της φατρίας, ήταν η ανατροπή του Τσώρτσιλ και η ειρήνευση με τη Γερμανία. Στην πραγματικότητα, όμως, ο στόχος της συνωμοσίας ήταν να παρασυρθεί η Γερμανία να επιτεθεί στην ΕΣΣΔ, ενώ είχε ακόμη ανοιχτό το δυτικό μέτωπο.

Αυτό είχε αρχίσει, ήδη από τα τέλη του 1940, να καταφέρνει η επιχείρηση παραπληροφόρησης του S01: να κάνει τον Χίτλερ να πιστέψει ότι η Βρετανία σύντομα θα συνθηκολογούσε με τον ένα ή με τον άλλο τρόπο και ότι αυτό του άνοιγε το δρόμο για την Ανατολή.

Πέρα από τις μυστικές, υπόγειες κινήσεις της Βρετανίας για να παροτρύνει τον Χίτλερ προς τη Ρωσία, υπάρχουν και οι περισσότερο εμφανείς. Ο Τσώρτσιλ δεν δίσταζε να πει, μιλώντας μπροστά στους Βρετανούς βουλευτές την άνοιξη του 1941, ότι "χωρίς ένα αποτελεσματικό ανατολικό μέτωπο, δεν μπορεί να υπάρξει ικανοποιητική υπεράσπιση των συμφερόντων μας στη Δύση και χωρίς τη Ρωσία δεν μπορεί να υπάρξει αποτελεσματικό ανατολικό μέτωπο".

Η Βρετανία θα φρόντιζε να δημιουργηθεί αυτό το "αποτελεσματικό ανατολικό μέτωπο". Και όχι μόνο με τρόπους έμμεσης προσέγγισης: η βρετανική προσπάθεια προσεταιρισμού της ΕΣΣΔ κορυφώθηκε στην επίδοση ενός σχεδίου για υπογραφή αγγλοσοβιετικού συμφώνου - το οποίο απέρριψε συνοπτικά ο Στάλιν, θεωρώντας το (και δίκαια...) ως άλλη μία προσπάθεια των Βρετανών να τον εμπλέξουν σε πόλεμο με τους Γερμανούς. Ο Στάλιν δεν γνώριζε ακόμη ότι δεν είχε πολλές επιλογές πάνω στο θέμα - οι Γερμανοί τελικώς θα επιτίθεντο και η διάταξη των σοβιετικών δυνάμεων δεν ήταν τέτοια που θα μπορούσε να ανασχέσει την επίθεση, έστω και να την καθυστερήσει για λίγες ώρες. Ο Κόκκινος Στρατός θα σαρωνόταν αλύπητα πριν αναγεννηθεί από τις στάχτες του και γίνει μία πανίσχυρη πολεμική μηχανή που θα κατέστρεφε τη μία μετά την άλλη τις γερμανικές στρατιές, όμως, αυτό ήταν το μέλλον. Στο παρόν, ο Στάλιν δεν ανησυχούσε ακόμη.

Ωστόσο, οι Γερμανοί άρχισαν να ανυπομονούν, καθώς οι προετοιμασίες για την επιχείρηση Μπαρμπαρόσα προχωρούσαν. Η ανυπομονησία του Χίτλερ είχε να κάνει με παράγοντες που αναφέραμε ήδη - η Γερμανία πίστευε ότι το 1941 ήταν η τελευταία χρονιά που θα μπορούσε να νικήσει σχετικά άνετα τον Κόκκινο Στρατό και, για να ολοκληρώσει την επιχείρηση, θα έπρεπε να την ξεκινήσει πριν μπει το καλοκαίρι, ώστε με το χειμώνα να έχει παγιοποιηθεί μία κατάσταση υπέρ της Wehrmacht. Στο πλαίσιο αυτής της ανυπομονησίας, ο Χόαρ ανέφερε ότι δέχτηκε από τον Χάουσχοφερ ένα φορτικό αίτημα να συναντηθεί Γερμανός εκπρόσωπος με κάποιον αντιπρόσωπο του Χάλιφαξ, που θα διαβεβαίωνε για την πρόοδο στην προσπάθεια ανατροπής του Τσώρτσιλ. Όλα αυτά συνέβαιναν στα τέλη Μαρτίου και ο Χάουσχοφερ υπονόησε ότι η γερμανική πλευρά θα ήταν ικανοποιημένη αν έβλεπε την υποστήριξη του βασιλιά του Ηνωμένου Βασιλείου στην υπόθεση της ειρήνης. Η

COPY.

Box 5,
EDINBURGH.

Gen.6/95/B.R.11.
BR to A.S. MacIver, Esq.

12th May, 1941.

Dear MacIver,

This is to confirm our telephone conversation this morning, when I informed you that on Saturday-Sunday, May 10th-11th, about midnight, a Messerschmidt 110 came down in Renfrewshire. It appeared to be a new machine and the guns had not been used. It was piloted by one man, who stated that he had a message for the Duke of Hamilton. He was taken in charge by the R.A.F. Intelligence and is now in Maryhill Barracks, Glasgow.

This information was passed to me by the Scottish Home Department who received it from the Renfrewshire Police. I contacted the Supervising D.A.P.M. for Scotland, F/Lt. Sime, D.A.P.M. No. 18 Group, and the R.A.F. Omte;;ogemce Scottish Command, in an endeavour to obtain further information. I was able to confirm that the facts as stated above were substantially correct and I was informed by the R.A.F. Intelligence, Scottish Command, that the matter had been passed to a higher authority.

I pass this information to you as the Duke of Hamilton is on the Suspect List.

Yours sincerely,

R. Watt (?)

for Major P.C. Perfect.
Scottish Regional Security Officer.

AS MacIver, Esq.,
Box No.500,
Oxford.

Original in PF 54592 HAUSHOFER 68x Y Box 487 Held R.3.6.

Το έγγραφο με το οποίο γίνεται γνωστή η άφιξη "ενός ατόμου που επιθυμεί να δει το λόρδο Χάμιλτον" στην ύπαιθρο της Σκωτίας. Αν και τα κατώτερα κλιμάκια το αγνοούσαν, αντίθετα, η άφιξη αναμενόταν στα υψηλότερα επίπεδα της αγγλικής ιεραρχίας.

Το αρχηγείο της SOE την εποχή αυτή βρισκόταν στους αγρούς του Μπέντφορντσαϊρ.

φορτική επιμονή των Γερμανών ανησύχησε τους Βρετανούς, που φοβήθηκαν μήπως κάτι από το τρομερό σχέδιό τους διέρρευσε. Ωστόσο, οι Βρετανοί έπρεπε να συνεχίσουν την προσποίηση, ικανοποιώντας μέχρι ενός σημείου τη γερμανική απαίτηση. Αλλά ποιο θα ήταν το πρόσωπο που θα δρούσε ως "σφραγίδα εμπιστοσύνης" σε αυτήν την υπόθεση, πείθοντας τους Γερμανούς ότι η προσπάθειά τους είχε ισχυρούς υποστηρικτές; Το πρόσωπο στο οποίο στράφηκαν οι βρετανικές μυστικές υπηρεσίες ήταν ένας ισχυρός πολιτειακός παράγοντας: ο αδελφός του βασιλιά, πρίγκιπας Γεώργιος, δούκας του Κεντ. Με φιλογερμανικό παρελθόν, όπως άλλωστε ολόκληρος ο βασιλικός οίκος των Ούινδσορ της Βρετανίας, ο δούκας έμοιαζε ιδανική περίπτωση, έτσι μυήθηκε στη συνωμοσία και ενημερώθηκε ότι η συνάντησή του με το Γερμανό επίσημο - μέχρι εκείνη τη στιγμή, επρόκειτο να είναι ο Ερνστ Μπόλε - θα γινόταν στο Ντάνγκαβελ Χάους, την έπαυλη του δούκα του Χάμιλτον, όπου υπήρχαν ικανοποιητικές εγκαταστάσεις για να προσγειωθεί το αεροσκάφος του απεσταλμένου, μακριά από αδιάκριτα βλέμματα.

Ο ΕΣ ΤΑΞΙΔΕΥΕΙ

Ο Ρούντολφ Ες, όπως έχουμε αναφέρει, βρισκόταν σε μία φάση υποχώρησης στη γερμανική πολιτική σκηνή. Παρότι είχε κρατήσει ακέραιη την επιρροή του στο φύρερ και τη θέση του στο πλάι του, στην ευρύτερη πολιτική σκηνή είχε υπερκεραστεί από τους υπόλοιπους μεγαλοπαράγοντες του εθνικοσοσιαλισμού.

Ισως να ήταν και αυτός ένας από τους βασικότερους λόγους που ώθησαν τον αναπληρωτή του φύρερ να αναλάβει ο ίδιος μία αποστολή που προοριζόταν για τον επικεφαλής της Auslandsdienst, Ερνστ Μπόλε. Υπάρχει και μία άλλη παράμετρος στο θέμα: ο Μπόλε ουδέποτε είχε λάβει γνώση του ότι επρόκειτο να ταξιδέψει στην Αγγλία. Ισως αυτό να σημαίνει ότι εξαρχής οι Χίτλερ και Ες είχαν κατά νου τη μετάβαση του δεύτερου ως επίσημου απεσταλμένου και γι' αυτό δεν είχαν κάνει τον κόπο να ενημερώσουν τον Μπόλε εκ των προτέρων. Τέλος, δεν θα πρέπει καθόλου να αποκλειστεί το ότι ο Χίτλερ είχε υποψιαστεί ότι η δήθεν φατρία με την οποία διαπραγματευόταν, στην πραγματικότητα δεν υπήρχε και ότι τον είχαν εξαπατήσει. Το να στείλει έναν έμπειρο πολιτικό όπως ο Ες σε μία τέτοια περίπτωση είχε ίσως την έννοια της αποστολής ενός ανθρώπου που μπορούσε να "ξεσκεπάσει" τυχόν εξαπάτηση. Τέλος, ο Ες ήταν "αναλώσιμος". Ως ετερόφωτος αστέρας - δημιούργημα του Χίτλερ, ήταν πιστός και δίσταζε να διακυβεύσει την προσωπική ασφάλειά του προκειμένου να εξυπηρετήσει τον Αδόλφο.

Ο Ες είχε αρχίσει - χωρίς αυτό να φαίνεται αρχικά - προετοιμασίες για το ταξίδι. Λίγες μέρες πριν από τη μοιραία πτήση, τις 4 Μαΐου, όταν ο Χίτλερ θα έδινε μία ιδιαίτερα σημαντική ομιλία και ο Ες τον βοηθούσε με τη σύνταξή της, ο Ερνστ Μπόλε πήρε την εντολή να μεταφράσει την ομιλία στα Αγγλικά και να βγάλει αρκετά αντίγραφά της τα οποία θα τα παρέδιδε στον Ες. Η ομιλία περιείχε αρκετές "φιλειρηνικές" επισημάνσεις του Χίτλερ, αναφορές στην Αγγλία, τη "συγγένεια" με τη Γερμανία και άλλα τινά - ακόμη και μία αναφορά σε "μία μικρή δράκα ανθρώπων (στη Βρετανία) που κατέστρεψε τις προσπάθειες Γερμανίας και Αγγλίας να φθάσουν σε μία αμοιβαία κατανόηση". Ο Χίτλερ προετοίμαζε το έδαφος για την "κρίσιμη συνάντηση".

Την επομένη, Δευτέρα 5 Μαΐου, ο Χίτλερ συνάντησε τον Ες για τελευταία φορά. Κλείστηκαν στο γραφείο του φύρερ και για τέσσερις ώρες συζήτησαν - ουδείς άκουσε τι ακριβώς ειπώθηκε και ο φρουρός της αίθουσας άκουσε μόνο σκόρπιες λέξεις. Ηταν η συνάντηση όπου καθορίζονταν οι τελευταίες λεπτομέρειες της προσπάθειας για ειρήνη και ο Ες λάμβανε οδηγίες για την αποστολή που είχε αναλάβει.

Στη Βρετανία την ίδια ώρα, καθώς οι λεπτομέρειες της συνάντησης είχαν οριστεί και τα τελευταία κομμάτια του παζλ έμπαιναν στη θέση τους, γίνονταν πυρετώδεις προετοιμασίες για να στηθεί το σκηνικό που θα συνέχιζε την ψευδαίσθηση της "ειρηνικής προοπτικής" για το δυτικό μέτωπο. Σύντομα οι Βρετανοί θα δοκίμαζαν μία έκπληξη ως προς το πρόσωπο που θα ερχόταν ως απεσταλμένος του Χίτλερ, αλλά και τον τρόπο που θα έφτανε.

Ο Μ. Αλεν στο βιβλίο του περιγράφει με ζωντάνια τις τελευταίες ώρες των πυρετώδικων προετοιμασιών που προηγήθηκαν της άφιξης του Ες. Αξίζει να σημειωθεί ότι τα έγγραφα στα οποία αναφέρεται, είναι κάποια από εκείνα τα οποία η βρετανική κυβέρνηση χαρακτήρισε "πλαστογραφημένα". Ωστόσο, ουδείς γνωρίζει ποια είναι η πραγματικότητα πίσω απ' αυτούς τους ισχυρισμούς. Είναι Σάββατο, 10 Μαΐου 1941, και το SO1 κάνει την τελευταία του συνεδρίαση πριν από την άφιξη του Ες.

"Τα πρακτικά της συνεδρίασης του SO1, που έλαβε χώρα εκείνο το μεσημέρι του Σαββάτου, δραματικά σφραγισμένα με τις λέξεις "ΑΚΡΩΣ ΑΠΟΡΡΗΤΟ" σε

γράμματα μεγέθους μιας ίντσας, είναι ένα συναρπαστικό και αποκαλυπτικό έγγραφο. Ο κατάλογος στο εξώφυλλο αυτών που παρίσταντο αριθμεί 29 σημαντικά μέλη του SO1, του Foreign Office, του Υπουργείου Πληροφοριών και του Υπουργείου Οικονομικού Πολέμου, μεταξύ αυτών τους Χιου Ντάλτον, Αντονυ Ηντεν, Σερ Ρόμπερτ Βάνσιταρτ, Ρεξ Λήπερ, Χιου Γκάιτσκελλ, Ρόμπερτ Μπρους Λόκχαρτ, Ταξίαρχο Μπρουκς, Τόμας Μπάρμαν, Βάλενταϊν Ουίλιαμς, Καθηγητή Σήτον-Γουότσον, Λέοναρντ Σαιν Κλαιρ Ινγκραμς και Ρίτσαρντ Κρόσμαν (τους δύο ανθρώπους που είχαν αναλάβει δέκα μήνες πριν το έργο της υπονόμευσης ενός Χίτλερ που είχε κριθεί "ώριμος προς εκμετάλλευση") και τον Κον Ο'Νήλ.

[...] Οι συμμετέχοντες πήραν τις θέσεις τους γύρω από το μεγάλο κεντρικό τραπέζι σε μία από τις αίθουσες του αβαείου του Γουόμπερν, που είχε μετατραπεί σε αίθουσα διασκέψεων για την περίσταση, και η συνεδρίαση άρχισε με μια ενημέρωση από τον Ταξίαρχο Μπρουκς. [...] Ο τόνος της συνεδρίασης έγινε πολύ σκοτεινότερος όταν ο Χιου Ντάλτον, που προήδρευε, προσκάλεσε τον Λέοναρντ Σαιν Κλαιρ Ινγκραμς - που τεχνικά παρίστατο στη συνεδρίαση εξ ονόματος του Υπουργείου Οικονομικού Πολέμου, αλλά στην πραγματικότητα ήταν στενά συνδεδεμένος με ολόκληρη την επιχείρηση εξαπάτησης των "κυρίων Χ" - για να μιλήσει. Ο Ινγκραμς ξεκίνησε περιγράφοντας την παρούσα κατάσταση των "ρωσο-γερμανικών σχέσεων". Αρχικά, ανήγγειλε, "ο βαθμός στον οποίο ο Χίτλερ θα μπορούσε να εκμεταλλευτεί τις βαλκανικές επιτυχίες του.... εξαρτούνταν από το βαθμό στον οποίο η Ρωσία σκόπευε να στείλει προμήθειες στη Γερμανία. [Η συμμαχική απώλεια της Ελλάδας ήταν πολύ σοβαρή, γιατί] ρωσικό πετρέλαιο μπορούσε τώρα να σταλεί μέσω της Μαύρης Θάλασσας και της Ελλάδας." Εντούτοις, σχολίασε, θα πρέπει να σημειωθεί ότι " η Ρωσία είχε δώσει πολύ λίγο πετρέλαιο στη Γερμανία κατά τη διάρκεια του περασμένου μήνα".

Σε αυτό το σημείο, τα πρακτικά αποκαλύπτουν ότι η συνεδρίαση έγινε περισσότερο ζωηρή.

[...] Θα πρέπει επομένως να ενθαρρύνουμε τους Γερμανούς να επιτεθούν στη Ρωσία με την παραπλάνηση του Χίτλερ και με τον υπαινιγμό ότι σημαντικά τμήματα και στις δύο χώρες, την Βρετανία και τις Ηνωμένες Πολιτείες, τα οποία θα προτιμούσαν να δουν την ανατροπή του ρωσικού παρά του γερμανικού καθεστώτος, ίσως ήταν προετοιμασμένα να επιβάλουν μια συμβιβαστική ειρήνη μεταξύ της Βρετανίας και της Γερμανίας και να ενωθούν για να καταστρέψουν το κοινό εχθρό, τον κομουνισμό.

Αυτή η τελευταία δήλωση αντανακλούσε σχεδόν ακριβώς αυτό που ο Ρούντολφ Ες πίστευε."

Την ίδια μέρα, λίγες ώρες πριν ο Ες πετάξει στην Βρετανία, είχε συνάντηση με τον Reichsleiter Αλφρεντ Ρόζενμπεργκ, στην οποία ειπώθηκαν πολλά σημαντικά πράγματα αλλά ελάχιστα διέρρευσαν.

Από κει και πέρα, τα πράγματα πήραν το δρόμο τους.

Λίγο πριν τις 6 το απόγευμα, το Me-110 του Ες, με κωδικό VJ-OQ, τροχοδρομούσε στον κύριο διάδρομο του αεροδρομίου του Αουγκσμπουργκ, πριν σηκωθεί στον αέρα και πετάξει σε μία αποστολή που θα χαρακτηριζόταν άδικα ως "η μεγαλύτερη χίμαιρα του πολέμου" - την ώρα που μάλλον ο πιο ακριβής τίτλος της είναι "η μεγαλύτερη εξαπάτηση του πολέμου".

Πέρα από τον αθέλητο ρόλο που του επεφύλασσαν οι αγγλικές μυστικές υπηρεσίες, ο δούκας του Χάμιλτον φέρεται να είχε προσεγγιστεί και για να συμμετάσχει στη συνέχιση της "επιχείρησης εξαπάτησης" του Ες. Σύμφωνα, πάντως, με το σενάριο που επεξεργάζεται ο Μ. Αλεν, οι Βρετανοί δεν περίμεναν τον Ες, αλλά τον Μπόλε. Ελέγχεται κατά πόσο όντως αυτό συνέβαινε ή αν υπήρχε και άλλο επίπεδο στο μυστικό σχέδιο που είχε εμπλέξει ανθρώπους και από τις δύο πλευρές των εμπολέμων.

Ωστόσο, εμφανώς τουλάχιστον, η άφιξη του Ες αντιμετωπίστηκε ως μία μεγάλη έκπληξη. Ο εντοπισμός του αεροσκάφους που κατευθυνόταν στις αγγλικές ακτές έγινε σύντομα, ωστόσο δεν έγινε καμία προσπάθεια να αναχαιτιστεί και μάλιστα δύο Χάρικεν, που βρίσκονταν σε πορεία διασταύρωσης με το Me-110 του Ες, διατάχθηκαν να εγκαταλείψουν την καταδίωξη και να επιστρέψουν - σημάδια που επίσης δείχνουν ότι οι αρχές της Βρετανίας περίμεναν το μοναχικό αεροπλάνο από τη Γερμανία.

Πιθανόν όλη αυτή η υπόθεση να είχε συνεχιστεί ως μια τεράστια επιχείρηση παραπλάνησης για αρκετό ακόμη καιρό, αν ο Ες δεν αναγκαζόταν να εγκαταλείψει το αεροσκάφος του, εξαιτίας έλλειψης καυσίμων. Το αεροσκάφος συνετρίβη και ο Ες έπεσε με αλεξίπτωτο, οπότε αντί να μεταβεί στο Ντάνγκαβελ Χάους, όπου τον περίμεναν οι άνθρωποι του SO1 με τον δούκα του Χάμιλτον, συνελήφθη από την πολιτοφυλακή.

Υπάρχει ακόμη μία λεπτομέρεια: καθώς φαίνεται, ο Ες πέρασε πάνω από το Ντάνγκαβελ Χάους, αλλά χωρίς να το αναγνωρίσει, διότι τα φώτα του διαδρόμου προσγείωσης ήταν σβησμένα και μάλιστα έσβησαν λίγα λεπτά πριν. Ενα ενδεχόμενο, που υποστηρίζει και ο Μ. Αλεν, είναι ότι οι άνθρωποι του SO1, όταν τελικώς αντελήφθησαν με ποιον είχαν να κάνουν (καθώς τους ενημέρωνε για την άφιξή του), πανικοβλήθηκαν και έσπευσαν να κλείσουν τα φώτα. Ωστόσο, αυτό φαίνεται μάλλον απίθανο ως ενδεχόμενο. Τις λεπτομέρειες της άφιξης θα έχετε την ευκαιρία να διαβάσετε στο επόμενο κεφάλαιο, σε ένα άρθρο που γράφηκε μόλις δύο χρόνια μετά τα γεγονότα.

Ο Ες, έστω και ανορθόδοξα, είχε φτάσει στη Βρετανία. Ωστόσο αυτό που θα αντιμετώπιζε, δεν ήταν οι διαπραγματεύσεις ειρήνης. Ηταν μία διά βίου φυλάκιση, ώστε να μην αποκαλύψει κάποιο από τα μυστικά που γνώριζε.

Η τελική ήττα της Γερμανίας ενδεχομένως επηρεάστηκε, πολύ περισσότερο απ' οτιδήποτε άλλο, από την απόφασή της να χτυπήσει την ΕΣΣΔ και μάλιστα ενώ είχε ανοιχτό το δυτικό μέτωπο. Οπότε, η συνωμοσία των Βρετανών ενδεχομένως έπαιξε καθοριστικό ρόλο, ώστε, τέσσερα χρόνια μετά την πτήση του Ες, το Βερολίνο να βρεθεί πλημμυρισμένο από Σοβιετικούς και πνιγμένο στα ερείπια.

Η ΜΕΓΑΛΗ ΣΥΓΚΑΛΥΨΗ

Γερμανοί και Βρετανοί κρύβουν την αλήθεια

Μετά την προσγείωση του Ες, οι δύο πλευρές, Βρετανία και Γερμανία, επιδόθηκαν σε μία ενδελεχή προσπάθεια απόκρυψης των πραγματικών γεγονότων και της αλήθειας - η καθεμία για τους δικούς της λόγους.

Αυτό που ακολούθησε της προσγείωσης του Ες και του φιάσκου της αποστολής του, εφόσον ισχύουν αυτά που διαπραγματεύτηκε το παρόν πόνημα στα προηγούμενα κεφάλαια, πιθανόν να έμοιαζε με μία κολοσσιαία επιχείρηση συγκάλυψης, η οποία μάλιστα είχε δύο σκέλη: ένα γερμανικό και ένα βρετανικό.

Ποια ήταν η επίσημη άποψη την οποία - επί της ουσίας - υιοθέτησαν και τα δύο μέρη; Αυτή που έχουμε ήδη σκιαγραφήσει με αδρές γραμμές και θα μπορούσαμε να παρουσιάσουμε συνοπτικά ως εξής:

Ο Ρούντολφ Ες, αναπληρωτής φύρερ του Γ' Ράιχ, για πολύ καιρό βρισκόταν σε υποχώρηση όσον αφορά στην εύνοια του Χίτλερ - που ήταν, με δεδομένες τις σχετικά περιορισμένες δυνατότητες του Ες, ο μοναδικός τρόπος συγκράτησής του στα ανώτερα κλιμάκια της εξουσίας. Αυτός που τον έθετε στο περιθώριο, ήταν ο ίδιος ο υπαρχηγός του, ο Μάρτιν Μπόρμαν, ο οποίος στη συνέχεια ουσιαστικά τον υποκατέστησε ως ο εξ απορρήτων του Χίτλερ. Νιώθοντας βαριά τη σκιά του Μπόρμαν και έχοντας απελπιστεί από το ενδεχόμενο απώλειας της εύνοιας του αγαπημένου του φύρερ, ο Ες προχώρησε αυτοβούλως και χωρίς να ενημερώσει εκ των προτέρων κανέναν από την ανώτερη ηγεσία του Ράιχ (ιδιαίτερα δε τον Χίτλερ) σε μία αποστολή που, αν πετύχαινε, θα τον καθιστούσε και πάλι αναντικατάστατο: την επίτευξη ειρήνης με τους "αδελφούς Αρείους" Βρετανούς.

Ο Ες είχε κάποιες διασυνδέσεις με τη Βρετανία και ιδιαίτερα με το Σύνδεσμο Αγγλογερμανικής Φιλίας (όπως άλλωστε είδαμε στα κεφάλαια που προηγήθηκαν) και ως εκ τούτου θεωρούνταν κατά κάποιον τρόπο ως ο "ειδικός" του ανώτερου κλιμακίου της γερμανικής ηγεσίας σχετικά με ζητήματα που είχαν να κάνουν με το Ηνωμένο Βασίλειο. Επίσης, ο Ες, ως έμπιστος του Χίτλερ, γνώριζε πολύ καλά και συμμεριζόταν απόλυτα τις απόψεις του φύρερ σχετικά με τους Αγγλους. Γνώριζε ότι ο φύρερ θεωρούσε τους Αγγλους ως "αδελφούς" και λαό με τον οποίο θα μπορούσε να συνεργαστεί επί μακρόν για να πετύχει τους στόχους του, που δεν ήταν άλλοι από τη συντριβή του μπολσεβικισμού και την επικράτηση του "αρείου αίματος" σε ολόκληρο τον κόσμο.

Αυτά ήταν τα σενάρια που διοχετεύτηκαν από τη γερμανική πλευρά αμέσως μετά τη γνωστοποίηση της αναχώρησης του Ες. Αυτή ήταν και η "επίσημη εκδοχή" που υιοθέτησε, σε αγαστή συνεργασία με τη γερμανική πλευρά - όπως είδαμε ήδη στο προηγούμενο κεφάλαιο - η αγγλική πλευρά. Σε άλλο σημείο αυτού του κεφαλαίου θα δούμε γιατί την υιοθέτησε.

Η πραγματικότητα είναι προφανώς διαφορετική. Σε καμία περίπτωση δεν είναι δυνατόν να δεχτεί κάποιος αυτή την εκδοχή. Η αγγλική πλευρά όχι μόνο γνώριζε την αποστολή του Ες - όπως άλλωστε και η γερμανική - αλλά βρισκόταν σε διαπραγματεύσεις με τον Χίτλερ. Αυτές οι διαπραγματεύσεις, όπως ήδη έχουμε δει, υποδεικνύεται από τα στοιχεία ότι ήταν μία καλοστημένη επιχείρηση εξαπάτησης των Γερμανών, για τους

Ο φύρερ θεωρούσε τους Αγγλους ως "αδελφούς" και λαό με τον οποίο θα μπορούσε να συνεργαστεί για να πετύχει τους στόχους του.

προφανείς λόγους τους οποίους είδαμε ήδη σε γενικές γραμμές και θα ανακεφαλαιώσουμε στη συνέχεια.

Από τη γερμανική πλευρά, τα πράγματα ήταν επίσης ξεκάθαρα. Ο φύρερ ήταν όχι μόνο σε απόλυτη γνώση της πράξης του Ες, αλλά την είχαν σχεδιάσει από κοινού. Ωστόσο, πολιτικοί λόγοι επέβαλαν τη μετά βδελυγμίας αποκήρυξη του Ες, εφόσον φαινόταν ότι η έκβαση της αποστολής δεν ήταν αυτή που αναμενόταν. Ο Χίτλερ δεν είχε την πολυτέλεια να επιδείξει αδυναμία και αμφιβολίες ως προς την έκβαση των μεγαλεπήβολων σχεδίων του. Το να εκλιπαρεί για ειρήνη έναν αντίπαλο που όχι μόνο είχε ρίξει ήδη στο καναβάτσο, αλλά βρισκόταν θεωρητικά ένα βήμα πριν από την παράδοση, θα θεωρούνταν γενικά ως παράλογο και ένδειξη τεράστιας αδυναμίας, ασυγχώρητης για το φύρερ του Χιλιόχρονου Ράιχ. Το σχέδιό του, απλό αλλά ευφυές, ήταν, σε περίπτωση ναυαγίου των διαπραγματεύσεων, να πέσουν όλες οι ευθύνες πάνω στον Ες και στην "παραφροσύνη" του.

Ο Ες είχε δεχτεί ήδη, ως πιστός υπαρχηγός του Αδόλφου, την πιθανότητα να αποτελέσει τον αποδιοπομπαίο τράγο σε περίπτωση που τα πράγματα δεν πήγαιναν καλά για οποιονδήποτε λόγο. Δεν υπάρχει το παραμικρό στοιχείο που να δείχνει ότι οι Γερμανοί γνώριζαν ή έστω υποψιάζονταν το ενδεχόμενο ολόκληρη η προσπάθεια να ήταν εξαρχής "στημένη" από τις βρετανικές μυστικές υπηρεσίες ή, εναλλακτικά, ότι οι τελευταίες είχαν "φθάσει" στους μετέχοντες στη διαπραγμάτευση και τους είχαν πείσει να συνεργαστούν, παρασύροντας τη Γερμανία ακόμη βαθύτερα στο λάκκο που ο Χίτλερ είχε φροντίσει να σκάψει με τα ίδια του τα χέρια.

Μοιάζει αυταπόδεικτο ότι και οι δύο πλευρές, Βρετανοί και Γερμανοί, είχαν κάθε συμφέρον να μη μαθευτεί κάτι. Για τη Βρετανία θα δούμε στη συνέχεια πολλά στοιχεία που θα προστεθούν σε αυτά που έχουν ήδη αναφερθεί. Στην πλευρά της Γερμανίας, είδαμε ήδη ότι οι διαπραγματεύσεις, εφόσον δεχτούμε ότι γίνονταν και μάλιστα σε γνώση ανώτερων κλιμακίων της βρετανικής πλευράς (είτε κυβερνητικά, αν δεχτούμε τις θεωρίες που φέρουν τον Τσώρτσιλ να έχει γνώση, είτε όχι), είχαν περιοριστεί σε έναν πολύ στενό κύκλο ανθρώπων, που είτε - όπως ο Ες - ήταν απολύτως πιστοί στον Χίτλερ και δεν θα ήταν δυνατό να επιτρέψουν να διαρρεύσει οτιδήποτε, είτε ήταν εντελώς απαραίτητοι στην προσπάθεια αυτή λόγω των διασυνδέσεών τους. Με αυτό τον τρόπο, ο φύρερ εξασφάλιζε ότι δεν θα υφίστατο κάποιο σοβαρό πλήγμα στο γόητρό του, καθώς τυχόν γνωστοποίηση των προσπαθειών αυτών - ανεξαρτήτως του αν περιλάμβαναν και απόπειρα ανατροπής του Τσώρτσιλ ή όχι - θα αποτελούσε σαφές πλήγμα στην εικόνα του φύρερ, τόσο στο εσωτερικό της Γερμανίας όσο και διεθνώς. Ιδιαίτερα οι σύμμαχοι της Γερμανίας θα μπορούσαν να ερμηνεύσουν αυτήν την κίνηση ως εν ψυχρώ εγκατάλειψή τους και θα δρούσαν ανάλογα.

Ενα σημαντικό μέρος από την ανώτατη ηγεσία του Γ' Ράιχ σε μία φωτογραφία. Στο κέντρο, πάντα δίπλα στον Χίτλερ, ο Ρούντολφ Ες.

Η ΓΕΡΜΑΝΙΚΗ ΠΛΕΥΡΑ

Υπάρχουν μία σειρά από στοιχεία που δείχνουν - ακόμη και αν δεν λάβουμε υπόψη τα στοιχεία που παρατέθηκαν ήδη - ότι ο Χίτλερ γνώριζε πολύ καλά τις λεπτομέρειες της αποστολής του Ες, κάτι που, με τη σειρά του, αποδεικνύει ότι ο Ες δεν "τρελάθηκε" ούτε προσπάθησε ως μοναχικός Δον Κιχώτης να φέρει την ειρήνη με ίδια μέσα.

Το πρώτο στοιχείο που δείχνει ότι ο Χίτλερ γνώριζε την αναχώρηση του Ες, αφορά στη χρονική υστέρηση σχετικά με την αντίδραση σε αυτό το ταξίδι. Στις 10:00 το βράδυ του Σαββάτου έγινε ένα τηλεφώνημα από τον Ραϊχσμάρσαλ, Χέρμαν Γκαίρινγκ, στον άσσο-πιλότο μαχητικών της Luftwaffe και επικεφαλής της Διοίκησης Μαχητικών για τον τομέα της Μάγχης, Αντολφ Γκάλαντ. Ο σπουδαίος πιλότος, ένας από τους μεγαλύτερους Γερμανούς άσσους του Β' Π.Π. κι "αγαπημένο παιδί" των εθνικοσοσιαλιστών, άκουσε με έκπληξη τον Γκαίρινγκ να του εξηγεί πως ο αναπληρωτής φύρερ του Ράιχ, Ρούντολφ Ες, είχε τρελαθεί και είχε φύγει από το Αουγκσμπουργκ με σκοπό να πετάξει στη Μεγάλη Βρετανία. Η διαταγή του Γκαίρινγκ προς τον Γκάλαντ ήταν να τον εντοπίσει και να τον καταρρίψει. Αν και ο Γκάλαντ δεν το ήξερε, προφανέστατα ο Χίτλερ (και, φυσικά, ο Γκαίρινγκ) γνώριζε ότι ο Ες ήταν ήδη για πολλή ώρα έξω από την ακτίνα δράσης οποιουδήποτε μαχητικού της Luftwaffe, έχοντας ήδη διασχίσει την ακτογραμμή της βόρειας Μεγάλης Βρετανίας, περισσότερα από 600 χιλιόμετρα μακριά.

Ενα δεύτερο ενδιαφέρον στοιχείο, που δείχνει ότι ο Χίτλερ γνώριζε την πτήση του Ες, έχει να κάνει με τον προσωπικό φρουρό του Ες, Φρανς Λουτζ, και τον οδηγό του, Ρούντολφ Λίπερτ. Μετά την αναχώρηση του Ες από το Αουγκσμπουργκ, ο Λίπερτ διατάχτηκε αρχικά να επιστρέψει τη Μερσέντες του αναπληρωτή φύρερ στο Μόναχο, να πάρει ένα Kubelwagen από τον όρχο οχημάτων της NSDAP και να μεταφέρει τον Λουτζ στο μικρό αυστριακό χωριό Γκάλσπραχ. Εκεί επρόκειτο να παραμείνουν με έναν παλαιό φίλο του Ες, μέχρι να καταλαγιάσει ο θόρυβος της αναχώρησής του. Αφού οδήγησαν για το μεγαλύτερο μέρος της νύχτας, ο Λίπερτ και ο Λουτζ μόλις είχαν καταφέρει να φθάσουν στο Γκάλσπραχ, όταν συνελήφθησαν και προσήχθησαν για ανάκριση σχετικά με την ξαφνική αναχώρηση του αφεντικού τους. Δεν είχαν προλάβει ούτε να ανοίξουν τις αποσκευές τους! Ηταν 5:30 π.μ., σχεδόν τέσσερις ώρες προτού ο Χίτλερ λάβει την επιστολή του Ες από τα χέρια του Πιντζ! Ο Πιντζ επρόκειτο αργότερα να ισχυριστεί ότι αυτός είχε διατάξει τον Λίπερτ και τον Λουτζ να κρυφτούν στο Γκάλσπραχ, πιθανώς εκτελώντας οδηγίες

Δύο από τους έμπειρους ανώτερους λειτουργούς του SO1, οι σερ Ρόμπερτ Βάνσιταρτ και σερ Αλεξάντερ Κάντογκαν, εδώ στην Ντάουνινγκ Στρητ το 1937.

Ο δούκας του Κεντ επιθεωρεί τις ζημιές που προκάλεσαν οι βόμβες στο Λονδίνο κατά τους βομβαρδισμούς που έγιναν τις πρώτες μέρες του 1941.

Ο Ρέτζιναλντ "Ρεξ" Λήπερ, μετέπειτα σερ, σε φωτογραφία του 1946. Ισως ο σημαντικότερος κρίκος της αλυσίδας των γεγονότων από βρετανικής πλευράς.

του Ες, ο οποίος φοβόταν ότι θα γίνονταν εκτεταμένες συλλήψεις προκειμένου να συντηρηθεί η ψευδαίσθηση ότι ο Χίτλερ δεν γνώριζε για την πτήση του εκ των προτέρων. Παρόλα αυτά, ο Χίτλερ δεν δίστασε άμεσα να προχωρήσει στην εκχώρηση μίας διά βίου σύνταξης στη γυναίκα του Ες, Ιλσε. Το ότι ο Χίτλερ γνώριζε για την απόπειρα του Ες και ότι στην πραγματικότητα είχε συνεργαστεί απόλυτα για την επιτυχία της, επί της ουσίας δεν μπορεί να αμφισβητηθεί.

Αλλο ένα στοιχείο που συναινεί είναι το ότι ο Ες με τον Χίτλερ είχαν συναντηθεί την 5η Μαΐου, όπως αναφέρεται στο βιβλίο του Λούις Κίλτσερ, "Churchill's Deception; The Dark Secret That Destroyed Nazi Germany", σε μία τετράωρη συνάντηση στην οποία δεν επιτράπηκε σε κανέναν να συμμετάσχει ή απλώς να τους ενοχλήσει. Ο υπασπιστής Αλφρεντ Λάιτγκεν, που ήταν φρουρός έξω από την αίθουσα όπου έγινε η συνάντηση του Χίτλερ με τον αναπληρωτή του, ανέφερε αργότερα στις καταθέσεις του ότι άκουσε αποσπασματικές ομιλίες μέσα από το δωμάτιο. Πολλές αναφορές στον Αλμπρεχτ Χάουσχοφερ και στο δούκα του Χάμιλτον ήταν μεταξύ αυτών των αποσπασμάτων, ενώ σε κάποιο σημείο άκουσε τον Ες καθαρά να λέει: "κανένα πρόβλημα με το αεροπλάνο" και, ακόμη πιο ενδιαφέρον, σε κάποιο άλλο σημείο ο Ες είπε με αρκετά δυνατή φωνή: "απλώς να θεωρηθεί τρελός".

Αυτή η κουβέντα μοιάζει εκπληκτικά με μία ανάλογη δήλωση του γιου του Ες, που χρόνια αργότερα - και αφού ακόμη και ο ίδιος δεν κατόρθωσε να μιλήσει ανοιχτά για τα γεγονότα αυτά με το φυλακισμένο πατέρα του - είχε αναφέρει ότι ο Ες είχε δηλώσει ακριβώς αυτό στον Χίτλερ, ότι αν η αποστολή αποτύχει, "δεν έχετε παρά να δηλώσετε ότι είμαι τρελός".

Ενα άλλο στοιχείο προέρχεται από τις τελευταίες μέρες του πολέμου, τον Μάρτιο του 1945, όταν τον Χίτλερ προσέγγισε από ένα από τα κορυφαία στελέχη των SS στην Ιταλία, ο Καρλ Βολφ, ο οποίος του αποκάλυψε ότι είχε κατορθώσει να ανοίξει μία γραμμή επικοινωνίας με τον Αμερικανό πρόεδρο. Ο Χίτλερ επέτρεψε στον Βολφ να συνεχίσει την προσπάθειά του να ανοίξει έναν διάλογο με στόχο την ειρήνευση, προσθέτοντας, όμως, αινιγματικά: "εάν αποτύχεις, θα πρέπει να σε αποκηρύξω, ακριβώς όπως τον Ες.".

Εκ των παραπάνω συνάγεται το συμπέρασμα ότι το όλο γεγονός μοιάζει εξαιρετικά με μία περίπλοκη (αν και επί της ουσίας απλοϊκή) σκηνοθεσία, την οποία η ηγεσία του Γ' Ράιχ έβαλε σε ενέργεια, προκειμένου να συντηρήσει την εικόνα της που κινδύνευε να πληγεί άσχημα από την απόρριψη των ειρηνευτικών προτάσεών της. Βεβαίως, κάτι τέτοιο δεν προκύπτει κατηγορηματικά από τα υπάρχοντα στοιχεία ούτε και από τις επίσημες μαρτυρίες: Μετά τον πόλεμο, οι Λάιτγιεν και Πιντζ καταθέτοντας επέμειναν στην "επίσημη" εκδοχή της αλήθειας, ότι, δηλαδή, ο Χίτλερ δεν ήξερε για την πτήση του Ες. Φυσικά, εδώ υπάρχει ένα ζήτημα σκοπιμότητας: και οι δύο ήταν πιστοί φίλοι του Ρούντολφ Ες, ο οποίος κρατείτο ήδη στις φυλακές Σπαντάου. Τυχόν αποκάλυψη της αλήθειας, δηλαδή, του ρόλου που είχε παίξει επίσημα, θα είχε "εκνευρίσει" τους Βρετανούς - για τη συμμετοχή των οποίων είδαμε ήδη κάποιες πολύ ενδιαφέρουσες υποθέσεις - και ως εκ τούτου θα ήταν δυνατό να μηδενίσει, επί της ουσίας, τις πιθανότητες του Ες να ακολουθήσει τους υπόλοιπους ναζί που παρέμειναν σιδηροδέσμιοι στο Σπαντάου μετά τις δίκες της Νυρεμβέργης και οι οποίοι, σχεδόν χωρίς καμία εξαίρεση, απελευθερώθηκαν μετά την παρέλευση μερικών ετών. Ακόμη και στην απίθανη περίπτωση που οι Βρετανοί αποφάσιζαν για λόγους πολιτικής συγκυρίας να μην αντιδράσουν, σίγουρα θα το έκαναν οι Σοβιετικοί. Από τις αναφορές των κατασκόπων τους - και ιδιαίτερα του περίφημου διπλού πράκτορα Κιμ Φίλμπυ - γνώριζαν ένα σημαντικό μέρος της αλήθειας, αν και μάλλον όχι ολόκληρη την πραγματική ιστορία της πτήσης του Ες. Σαφώς το ότι ο Ες πρακτικά διαπραγματευόταν μία ειρήνη που θα άφηνε την ΕΣΣΔ μόνη και απογυμνωμένη από συμμάχους να αντιμετωπίσει την πλήρη ισχύ της Wehrmacht, δεν θα βοηθούσε στο να συναινέσουν να απελευθερωθεί ο φυλακισμένος του Σπαντάου.

Ας δούμε πώς αναπτύσσει το σκεπτικό του ο Μ. Αλεν για το ότι η αποστολή του Ες ήταν σε γνώση του Α. Χίτλερ.

"Εκείνο το πρωινό του Μαΐου στο Μπέργκχοφ, ο Αδόλφος Χίτλερ ήταν γεμάτος αισιοδοξία για το μέλλον, αναμένοντας αναμφισβήτητα ότι οι προσπάθειες του ιδίου και του Ες να διαπραγματευθούν μία ανακωχή με το σερ Σάμιουελ Χόαρ και το λόρδο Χάλιφαξ θα ήταν επιτυχείς. Η πτήση του αναπληρωτή του για να συναντήσει έναν Βρετανό VIP είχε αναληφθεί ως τμήμα της αδυσώπητης προόδου προς εκείνη τη διαπραγμάτευση - μία διαπραγμάτευση που ήταν έτοιμη να δει τον Ουίνστον Τσώρτσιλ ξαφνικά και αδέξια να ανατρέπεται από το αξίωμά του. Οταν ο υπασπιστής

του Ες, Καρλ Χάιντς Πιντζ, έφθασε στο Μπέργκχοφ στις 9 π.μ. για να δώσει επίσημα στον Χίτλερ μία επιστολή που τον ειδοποιούσε για την πτήση του αναπληρωτή του στη Μεγάλη Βρετανία, ο φύρερ ήξερε ήδη ότι η απογείωση του Ες από το Αουγκσμπουργκ το προηγούμενο βράδυ είχε προχωρήσει χωρίς κανένα εμπόδιο.

Μετά τον πόλεμο, ο Πιντζ θα αποκάλυπτε ότι μετά την αναχώρηση του Ες, εκείνος είχε πάρει το βραδινό τρένο από το Μόναχο στο Μπερχτεσγκάντεν για να παραδώσει την επιστολή του Ες. Εντούτοις, το ταξίδι του καθυστέρησε, ενώ ο ίδιος αναγκάστηκε να περιμένει, ώστε το ιδιωτικό βαγόνι του Ες να συνδεθεί στο νυχτερινό Σάλτζμπουργκ Εξπρές. Επομένως, κατάφερε να φθάσει στο Μπερχτεσγκάντεν μόλις στις 7.30 π.μ., ενώ έπρεπε να περιμένει για μία ακόμη ώρα το αυτοκίνητο που εστάλη από το Μπέργκχοφ για να τον παραλάβει. Το ταξίδι του επομένως είχε διαρκέσει σχεδόν 15 ώρες. Ο Ρόζενμπεργκ, που ταξίδεψε το προηγούμενο απόγευμα με το αυτοκίνητο, κατάφερε να κάνει το ίδιο ταξίδι σε ακριβώς τρεις ώρες.

Η επιστολή που ο Πιντζ παρέδωσε στον Χίτλερ αντανακλούσε αναμφισβήτητα τη συζήτηση μεταξύ του Ες και του Χίτλερ στη μυστικότητα του γραφείου του φύρερ στην καγκελαρία την προηγούμενη εβδομάδα. Τελείωνε: "'Και εάν, φύρερ μου, το σχέδιό μου... αποτύχει, εάν η μοίρα αποφασίσει ενάντια σε μένα, δεν μπορεί να έχει καμία κακή συνέπεια για εσάς ή τη Γερμανία. Μπορείτε με αποκηρύξετε οποιαδήποτε στιγμή - πείτε ότι είμαι τρελός.'

Υπάρχουν, εντούτοις, σαφείς ενδείξεις ότι ο Χίτλερ γνώριζε ήδη μέχρι το βράδυ του Σαββάτου, 10 Μαΐου, ότι ο Ες είχε απογειωθεί επιτυχώς από το Αουγκσμπουργκ. Αυτά τα στοιχεία επίσης σαφώς αποκαλύπτουν το φόβο του Χίτλερ για την αντίδραση των συντρόφων του, ηγετών των ναζί, εάν ανακάλυπταν ότι διαπραγματευόταν κρυφά με τους Βρετανούς. Το να κάνει μία ανακοίνωση αφότου είχε επιτευχθεί μία συμφωνία, ήταν ένα εντελώς διαφορετικό θέμα. Κατά συνέπεια, οι ενέργειες του Χίτλερ κατά τη διάρκεια των 48 ωρών από το βράδυ του Σαββάτου έγιναν με αποκλειστική πρόθεση την προστασία της φήμης του.

Το συμπέρασμα είναι σαφές. Η παράδοση από τον Πιντζ της επιστολής του Ες στον Χίτλερ στις 9 π.μ., της Κυριακής, 11 Μαΐου, ήταν μία παράσταση που δόθηκε προς χάριν της ηγεσίας του Ράιχ με μόνο στόχο την προστασία της φήμης του Χίτλερ στην περίπτωση κατάρρευσης των ειρηνευτικών διαπραγματεύσεων μεταξύ των Ες-Χάουσχοφερ-Χόαρ-Χάλιφαξ. Λαμβάνοντας υπόψη τη στενή συμμετοχή του Χίτλερ σε όλη την υπόθεση, είναι απίθανο ότι θα είχε κρατηθεί σε ολονύκτια άγνοια για το εάν η απογείωση του

Μία ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα φωτογραφία με τον Χίτλερ, τον Ες και άλλους κορυφαίους ναζί να παραβρίσκονται, το 1929 στο γάμο του Μάρτιν Μπόρμαν.

Ο Ρούντολφ Ες επιβιβάζεται στο Me-110 για μία δοκιμαστική πτήση. Λίγους μήνες πριν από το περιστατικό, ο Ες ζήτησε και πήρε ένα Me-110, με το οποίο έκανε εντατικές δοκιμές, έως ότου αποκτήσει αρκετή δεξιότητα στο χειρισμό του.

αναπληρωτή του ήταν επιτυχής και σύμφωνα με το σχέδιο.

Εχει προταθεί ότι ο ανώτερος υπασπιστής του Ες, Αλφρεντ Λάιτγιεν, ταξίδεψε για να δει τον Χίτλερ στο Μπέργκχοφ αμέσως μετά την απογείωση του Ες, στις 5:45 μ.μ. το βράδυ της 10ης Μαΐου, για να αναφέρει ανεπίσημα την επιτυχή αναχώρηση του Ες. Αυτό θα του είχε δώσει τη δυνατότητα να αφιχθεί στο Μπερχτεσγκάντεν περίπου στις 9 μ.μ., αφήνοντας τον κατώτερο υπασπιστή του Ες, Καρλ-Χάιντς Πιντζ, να παραδώσει την επίσημη ανακοίνωση το επόμενο πρωί, μπροστά σε μάρτυρες.

Εάν ο Χίτλερ πραγματικά είχε βρεθεί το πρωί της Κυριακής, 11 Μαΐου, μπροστά σε μία καταστρεπτική πολιτική κρίση - ότι ο αναπληρωτής του είχε πετάξει μακριά για να κάνει ειρήνη με τον εχθρό - κάποιος θα ανέμενε ότι θα είχε δώσει την πλήρη προσοχή του στο πρόβλημα, ακυρώνοντας τα πάντα εκείνη την ημέρα σε μία προσπάθεια να αντιμετωπίσει μία επερχόμενη πολιτική καταστροφή. Στην πραγματικότητα, εκτός από το να ουρλιάζει και να παραληρεί, διατάζοντας τις συλλήψεις και την τιμωρία οποιουδήποτε είχε προδώσει την εμπιστοσύνη του, ο φύρερ δεν άλλαξε το πρόγραμμά του στο ελάχιστο.

Μετά από ένα σύντομο χορτοφαγικό γεύμα, ο Χίτλερ πέρασε το απόγευμα συνομιλώντας με το ναύαρχο Νταρλάν, αντιπρόεδρο και υπουργό Εξωτερικών της Γαλλίας του Βισύ και ορισμένο διάδοχο του υπερήλικα στρατάρχη Πεταίν."

Μάλιστα, η συζήτηση του Χίτλερ με τον Νταρλάν περιλάμβανε πολύ ενδιαφέρουσες λεπτομέρειες, καθώς ο Γάλλος άκουσε έκπληκτος τον Χίτλερ να του αναφέρει κατ' επανάληψη πόσο πολύ επιθυμούσε την ειρήνη με τις δυτικές δυνάμεις και πόσο καλό θα ήταν αν, έστω και αυτήν την ώρα, βρισκόταν τρόπος να τερματιστούν οι εχθροπραξίες με τη Μεγάλη Βρετανία (την οποία, ωστόσο, ο Νταρλάν αντιπαθούσε σφοδρά). Ηταν σχεδόν σαν να προετοίμαζε τον Νταρλάν για μία ειρήνευση με τη Βρετανία! Ο Χίτλερ δεν παρέλειψε και να αναφερθεί στο ενδεχόμενο συμμετοχής των ΗΠΑ στον πόλεμο - καταλήγοντας μάλιστα προφητικά: "*εάν η μικρή Αγγλία είχε αναπτύξει μία τόσο μεγάλη όρεξη, ώστε να ενσωματώσει το 1/4 των εδαφών του κόσμου στην αυτοκρατορία της, πόσο μεγάλη θα ήταν η πείνα για νέα εδάφη των πολύ μεγαλύτερων Ηνωμένων Πολιτειών!*".

Παρά τις προσπάθειες συγκάλυψης του πραγματικού χαρακτήρα της αποστολής του Ες οι "μυημένοι" και στις δύο πλευρές γνώριζαν πολύ καλά τι ακριβώς είχε συμβεί.

Η "ΑΝΕΠΙΣΗΜΗ ΑΠΟΨΗ"

Παρά τις προσπάθειες συγκάλυψης του πραγματικού χαρακτήρα της αποστολής του Ες και των διαστάσεων του συμβάντος, οι "μυημένοι" και στις δύο πλευρές γνώριζαν πολύ καλά τι ακριβώς είχε συμβεί. Περισσότερο ή λιγότερο, η αλήθεια σε διάφορες διαβαθμίσεις της είχε γίνει γνωστή σε έναν κύκλο ανθρώπων. Επίσημα, κανείς δεν βγήκε να μιλήσει: επρόκειτο για ένα καλοφυλαγμένο μυστικό, το οποίο προοριζόταν να ταφεί για πάντα στο χρονοντούλαπο της ιστορίας.

Ωστόσο, ανεπίσημα, κάποιοι μίλησαν. Και όχι μόνο αυτό. Ενας τουλάχιστον εξ αυτών που γνώριζαν ή έμαθαν για την υπόθεση, αργότερα προχώρησε στη συγγραφή ενός άρθρου, το οποίο δημοσιεύτηκε στο τεύχος Μαΐου του 1943 του περιοδικού "American Mercury". Το άρθρο ήταν ανώνυμο, αλλά η σύνταξη του περιοδικού διακήρυττε ότι "ο συγγραφέας, που είναι ένας παρατηρητής ακέραιης φήμης, είναι γνωστός και δημοσιεύουμε αυτό το άρθρο με πλήρη πίστη στις πηγές του". Μάλιστα, περίληψη του άρθρου δημοσιεύτηκε στο "Reader's Digest", που με τη σειρά του υπογράμμιζε ότι οι ανταποκριτές του στο Λονδίνο επιβεβαιώνουν ότι η άποψη που τίθεται στο άρθρο αυτό, είναι και εκείνη που γνωρίζουν οι "πλέον καλά πληροφορημένοι Βρετανοί δημοσιογράφοι".

Το πολύ ενδιαφέρον άρθρο ακολουθεί. Δεν έτυχε ιδιαίτερης αναγνώρισης μεταπολεμικά, όταν η "επίσημη αλήθεια" που επικράτησε ήθελε τον Ες έναν "ρομαντικό ανόητο" που προσπάθησε να αλλάξει τις τύχες του πολέμου με μία παράλογη δονκιχωτική αποστολή. Ωστόσο, στην ιστορική συγκυρία που εκδόθηκε, την ώρα που ο Στάλιν καθημερινά σχεδόν εξέφραζε την αγανάκτησή του που οι Σύμμαχοι δεν άνοιγαν το πολυθρύλητο δεύτερο μέτωπο, ενδεχομένως να έπαιξε και έναν πολύ διαφορετικό ρόλο - κάτι που υπαινίσσεται και ο συγγραφέας του άρθρου στη δεύτερη μόλις παράγραφο. Το άρθρο έχει ως εξής (η απόδοση στα Ελληνικά είναι του συγγραφέα):

"Γιατί ο Ρούντολφ Ες πέταξε στη Σκωτία, ουδέποτε

έχει αποκαλυφθεί επίσημα, κυρίως επειδή οι δύο επικεφαλής της στρατηγικής των Συμμάχων, ο Γουίνστον Τσώρτσιλ και ο Φράνκλιν Ντηλένο Ρούζβελτ, πίστευαν ότι δεν θα μπορούσε να συναχθεί κάποιο όφελος από το να πουν την αλήθεια. Ο Ες περιορίστηκε βιαστικά και ξεχάστηκε και όλες οι προσπάθειες διερεύνησης του πιο τρελού επεισοδίου του πολέμου πατάχθηκαν αποφασιστικά.

Σήμερα, δύο χρόνια μετά (σ.σ.: όπως είπαμε, το άρθρο γράφτηκε το 1943, στο μέσο της πολεμικής προσπάθειας των Συμμάχων) πολλοί Αγγλοι και λίγοι Αμερικανοί γνωρίζουν επακριβώς γιατί ο Ες ήλθε στην Αγγλία και οι περισσότεροι που είναι σε γνώση της αληθινής ιστορίας, αισθάνονται ότι τώρα θα πρέπει να ειπωθεί. Κατ' αρχάς, θα έθετε ενώπιον των κριτικών της αγγλοαμερικανικής πολιτικής έναντι στη σοβιετική Ρωσία το ζωτικό και αποστομωτικό γεγονός ότι σε μία δύσκολη στιγμή, όταν θα μπορούσε να αποχωρήσει από τον πόλεμο σε βάρος της Ρωσίας, ο Τσώρτσιλ δέσμευσε τη Βρετανία στη συνέχιση του πολέμου ως πλήρη σύμμαχο του νεότερου θύματος της ναζιστικής δολιότητας. Θα υπήρχε μία αύρα ποιητικής δικαιοσύνης σε μία τέτοια αποχώρηση - δεν ήταν ο Στάλιν που έθεσε σε κίνηση των πόλεμο, υπογράφοντας μία συνθήκη φιλίας με τον Χίτλερ το 1939; Αλλά ο Βρετανός πρωθυπουργός ουδέποτε καν σκέφτηκε μία τέτοια ενέργεια.

Μερικές λεπτομέρειες δεν είναι ακόμη ξεκάθαρες - μόνο οι βρετανικές μυστικές υπηρεσίες και μερικοί κορυφαίοι αξιωματούχοι τις γνωρίζουν. Ορισμένα γεγονότα πρέπει να παραμείνουν στο σκοτάδι για λόγους πολιτικής. Αλλά η ουσιώδης ιστορία μπορεί ασφαλώς να ειπωθεί και θα είναι χρήσιμο κάτι τέτοιο. Αποτελεί μία από τις πιο συναρπαστικές ιστορίες ίντριγκας στα χρονικά των διεθνών σχέσεων. Είναι μέρος ενός εξαίρετου βρετανικού σχεδίου που θα πρέπει να συνέτριψε την εμπιστοσύνη των Γερμανών στη διπλωματία και στις μυστικές υπηρεσίες τους. Σε αυτόν τον τομέα, θα μπορούσαμε δίκαια να πούμε ότι η περίπτωση Ες αποτελεί μία ήττα (της Γερμανίας) ισοδύναμη με αυτήν του Στάλινγκραντ στο στρατιωτικό τομέα.

Ο Ρούντολφ Ες δεν 'δραπέτευσε' από τη Γερμανία. Ηλθε ως ένας φτερωτός απεσταλμένος της ειρήνης και ουδείς Πάρσιφαλ ντυμένος με τη λαμπρή πανοπλία του (σ.σ.: αναφορά στο μύθο του Πάρσιφαλ και του Ιερού Γκράαλ) δεν υπήρξε πιο σταθερά και πιστά αφοσιωμένος στην αποστολή του. Ηλθε όχι μόνο με την ευλογία του Αδόλφου Χίτλερ, αλλά και κατόπιν σαφούς εντολής του. Κάθε άλλο παρά έκπληξη ήταν η άφιξή του, καθώς αναμενόταν από μία μικρή ομάδα Βρετανών και οι λεπτομέρειες της αποστολής του ήταν γνωστές εκ των προτέρων και στην πραγματικότητα είχε και συνοδεία αεροσκαφών της RAF στα τελικά στάδια του ταξιδιού του.

Βάσει αξιόπιστων πληροφοριών που έχουν συγκεντρωθεί από γερμανικές πηγές και από υπόνοιες που είχε αφήσει ο ίδιος ο Ες, είναι πιθανό να αναδημιουργήσουμε την κατάσταση στο Βερολίνο που οδήγησε στην τρελή αποστολή του Ες.

Την αρχή του 1941, αγνοώντας τις συμβουλές κάποιων από τους στρατηγούς του, ο Χίτλερ αποφάσισε ότι δεν είναι δυνατό να καθυστερεί άλλο τον 'ιερό πόλεμό' του ενάντια στη Ρωσία. Η προσπάθεια να εξουδετερώσει τις δυτικές δημοκρατίες πριν στραφεί προς την Ανατολή, είχε αποτύχει. Η εναλλακτική λύση ήταν μία συμφωνία με τη Μεγάλη Βρετανία, που θα άφηνε τη Γερμανία ελεύθερη να συγκεντρωθεί στη Ρωσία - μία επιστροφή, κατά κάποιον τρόπο, στη βάση της συνεργασίας που είχε τεθεί στο Μόναχο (σ.σ.: αναφέρεται στη διάσκεψη του Μονάχου, την κορύφωση της περίφημης 'πολιτικής κατευνασμού' του Τσάμπερλαϊν). Οποιες κι αν ήταν οι προθέσεις του Τσάμπερλαϊν και του Νταλαντιέ, οι Γερμανοί ερμήνευσαν τη συμφωνία του Μονάχου ως λευκή επιταγή για τη ναζιστική κυριαρχία στην Ανατολική Ευρώπη. Οι εγγυήσεις των Συμμάχων στην Πολωνία και στη Ρουμανία και η κήρυξη του πολέμου αποκηρύχθηκαν με αγανάκτηση στο Βερολίνο ως μία προδοσία των δημοκρατών.

Ο Χίτλερ επεδίωξε μία δοκιμαστική βολιδοσκόπηση τον Ιανουάριο του 1941 με τη μορφή μίας ερώτησης αναφορικά με τη βρετανική στάση σχετικά με απευθείας διαπραγματεύσεις. Δεν απευθύνθηκε στη βρετανική κυβέρνηση, αλλά σε μία ομάδα επιφανών Βρετανών, μεταξύ αυτών ο δούκας του Χάμιλτον, που ανήκαν στον έκτοτε δυσφημισμένο Αγγλογερμανικό Σύνδεσμο Φιλίας. Ενας διεθνώς αναγνωρισμένος διπλωμάτης λειτούργησε ως ενδιάμεσος. Στην πορεία του χρόνου, μία απάντηση έφθασε στο Βερολίνο, εκφράζοντας περιορισμένο ενδιαφέρον και ζητώντας περισσότερες πληροφορίες. Διστακτικά, προσεκτικά, χωρίς καμία από τις δύο πλευρές να ανοίγει τα χαρτιά της, ένα σχέδιο αναπτύχθηκε. Οταν η γερμανική πρόταση για διαπραγματεύσεις σε ουδέτερο έδαφος απορρίφθηκε, το Βερολίνο απά-

Οι εγκαταστάσεις του μικρού αεροδιαδρόμου στην έπαυλη Ντάνγκαβελ περιλάμβαναν αρκετές ευκολίες και κτήρια υποστήριξης. Εδώ θα προσγειωνόταν ο Ρούντολφ Ες, αν δεν έμενε από καύσιμα.

Ο Ρούντολφ Ες σε μία από τις πρώτες φωτογραφίες του μετά τον επαναπατρισμό του στη Γερμανία, μιλά σε Αμερικανούς αξιωματικούς ενόψει της δίκης της Νυρεμβέργης. Ο Ες φαίνεται ευθυτενής και σε καλή κατάσταση, μία εικόνα που θα ανατρεπόταν λίγες βδομάδες αργότερα στις δίκες, όπου θα εμφανιζόταν καταβεβλημένος και σχεδόν ψυχωτικός.

ντησε με μία προσφορά αποστολής ενός αντιπροσώπου στην Αγγλία. Αλλωστε και ο Τσάμπερλαϊν δεν πέταξε στη Γερμανία;

Επιλέχθηκε ένας αντιπρόσωπος, ο Ερνστ Βίλχελμ Μπόλε, Γκαουλάιτερ όλων των Γερμανών εκτός Ράιχ. Εμφανίσιμος, γεννημένος στη Ν. Αφρική και σπουδαγμένος στο Καίμπριτζ, ο Βίλι Μπόλε ήταν στην πραγματικότητα Βρετανός υπήκοος (σ.σ.: ως Νοτιοαφρικανός), αν και το διαβατήριό του είχε λήξει προ πολλού και έμοιαζε ιδανικός για αυτήν την αποστολή. Ενας αριθμός σημαντικών ξένων δημοσιογράφων στο Βερολίνο έγιναν κοινωνοί μέρος του μυστικού, μαθαίνοντας ότι ο Μπόλε προετοιμαζόταν για μία μεγάλη και μυστηριώδη αποστολή εκτός Γερμανίας και η ιστορία 'φυτεύτηκε' σε τουρκικές και νοτιοαφρικανικές εφημερίδες για να βολιδοσκοπηθούν τυχόν βρετανικές αντιδράσεις. Οταν πέρασαν βδομάδες χωρίς η ιστορία να αναπαραχθεί στο βρετανικό Τύπο, κάτι που έδειχνε αδιαφορία για τον Μπόλε, στο Βερολίνο άρχισαν να ανησυχούν.

Τότε ήταν που ο φύρερ εμφάνισε μία από τις 'geniale' ('ιδιοφυείς', Γερμανικά στο πρωτότυπο) ιδέες του. Ο Μπόλε δεν ήταν ο σωστός άνθρωπος, δήλωσε. Δεν είχε το διεθνές ανάστημα για να εντυπωσιάσει τους Βρετανούς. Ενας πραγματικά σπουδαίος ναζί θα έπρεπε να μεταβεί, κάποιος του οποίου το όνομα ήταν αξεδιάλυτα πλεγμένο με αυτό του Χίτλερ και που η παρουσία του δεν ήταν δυνατό να αποτύχει από το να προσελκύσει την προσοχή. Θα πρέπει να είναι κάποιος, είπε ο Χίτλερ, που θα αντιπροσώπευε την 'καλοσύνη' της γερμανικής φυλής, κάποιου το οποίου η ειλικρίνεια δεν επιδεχόταν αμφισβήτησης. Κι ακόμη θα πρέπει να είναι σε θέση να μιλήσει επίσημα εκ μέρους της γερμανικής κυβέρνησης και να μπορεί να εκπροσωπήσει επίσημα και σε βαθμό δέσμευσης το φύρερ. Η Πρόνοια, διακήρυξε ο Χίτλερ, είχε προσφέρει στη Γερμανία τον κατάλληλο άνθρωπο - τον Βάλτερ Ρίχαρντ Ρούντολφ Ες, τον υπ' αριθμόν 3 ναζί, που πέραν του ότι πληρούσε όλες τις προϋποθέσεις, είχε μεγαλώσει στο βρετανικό τομέα της Αλεξάνδρειας, μιλούσε άπταιστα Αγγλικά και 'καταλάβαινε το βρετανικό μυαλό'.

Αφού ο Χίτλερ μετέδωσε την κορυφαία και τελεσίδικη προσφορά του - να στείλει τον ίδιο τον αναπληρωτή και στενότερο φίλο του απευθείας στην Αγγλία - υπήρξε μεγάλη καθυστέρηση στην απάντηση. Πιθανόν οι συνήθως ατάραχοι Βρετανοί χρειάστηκαν κάποιο χρόνο να συνέλθουν από την έκπληξή τους. Αλλά, τελικά, η προαίσθηση του Χίτλερ επιβεβαιώθηκε - η αποδοχή της πρότασης έφθασε σε αυτόν, καθορίστηκαν οι λεπτομέρειες και την 10η Μαΐου ο Ες πέταξε μέσα στο λυκόφως.

Τέσσερις μήνες μυστικών διαβουλεύσεων προηγήθηκαν της πτήσης. Οι Γερμανοί προωθούσαν τις προτάσεις τους στο όνομα της ειρήνης και της φιλίας των σκανδιναβικών λαών. Οι Βρετανοί "φίλοι" τους ήταν συνεργάσιμοι, χωρίς να είναι υπερβολικά ανυπόμονοι ή αισιόδοξοι - δεν ήταν χρήσιμο να παραβλέπονται οι δυσκολίες. Οπως ήταν φυσικό, η πρόοδος ήταν αργή, υπήρχαν σκαμπανεβάσματα στην επιχείρηση.

Αυτό που δεν γνώριζαν οι Γερμανοί είναι ότι διαπραγματεύονταν με πράκτορες της βρετανικής μυστικής υπηρεσίας που χρησιμοποιούσαν το όνομα και το γραφικό χαρακτήρα του δούκα του Χάμιλτον και των υπόλοιπων ευγενών του Αγγλογερμανικού Συνδέσμου Φιλίας! Το γεγονός είναι ότι η αρχική επικοινωνία, τον Ιανουάριο, που θα γινόταν μέσω του διακεκριμένου διπλωμάτη, ουδέποτε έφθασε στον προορισμό της, αφού αναχαιτίστηκε από τις μυστικές υπηρεσίες. Από τότε, οξυδερκείς Βρετανοί πράκτορες διαχειρίζονταν αποκλειστικά την αλληλογραφία. Απαντήσεις σχεδιασμένες να ανοίγουν την όρεξη των Γερμανών, να ενθαρρύνουν την υπόθεση ότι η Βρετανία αναζητούσε τρόπο να βγει από τη δύσκολη στρατιωτικά κατάσταση, στέλνονταν στο Βερολίνο. Το αγκίστρι δολώθηκε προσεκτικά και έπιασε το τρίτο μεγαλύτερο ψάρι στη λίμνη των ναζί.

Ισως ήταν η διεστραμμένη αγάπη του για τις βαγκνερικές αντιθέσεις, που ώθησε τον Χίτλερ να επιλέξει τη νύχτα της αναχώρησης του αναπληρωτή του για να στείλει 500 τόνους θορυβώδους θανάτου στο Λονδίνο.

Αυτή τη νύχτα, το υπόγειο κέντρο επιχειρήσεων της Διοίκησης Καταδιωκτικών της RAF ήταν ανάστατο. Η μεγαλύτερη δύναμη βομβαρδισμού που είχαν στείλει ποτέ οι ναζί στη Βρετανία, σφυροκοπούσε την πρωτεύου-

Αυτό που δεν γνώριζαν οι Γερμανοί είναι ότι διαπραγματεύονταν με πράκτορες της βρετανικής μυστικής υπηρεσίας.

σα και νέα κύματα αεροπλάνων περνούσαν πάνω από την ακτή κάθε 15 λεπτά. Οταν μία αναφορά από έναν σταθμό ραδιοεντοπισμού στις ακτές της Σκωτίας ανακοίνωσε την προσέγγιση ενός άγνωστου αεροσκάφους, ο χειριστής που έλαβε την αναφορά στο Κέντρο Διοίκησης, το χαρακτήρισε 'ένα από τα δικά μας' και αμέσως το ξέχασε. Αμέσως μετά την πρώτη αναφορά, ακολούθησε και μία δεύτερη: το αεροπλάνο δεν μπόρεσε να αναγνωριστεί και η ταχύτητά του έδειχνε ότι ήταν μαχητικό. Μεθοδικά, σαν να είχε ανοσία στην έκπληξη, ο χειριστής έστειλε σήμα στο κέντρο επιχειρήσεων και ένα εχθρικό αεροσκάφος προστέθηκε στο χάρτη στην ανατολική ακτή της Σκωτίας, με ένα βέλος που έδειχνε ότι κινούνταν δυτικά.

Πλέον και οι σταθμοί ραντάρ της ενδοχώρας εντόπιζαν το μυστηριώδες αεροσκάφος, προφανώς μαχητικό όπως συναγόταν από την ταχύτητά του, παρότι η Σκωτία ήταν πολύ έξω από τη συνήθη ακτίνα δράσης οποιουδήποτε μαχητικού. Οταν συμβουλεύτηκαν το διοικητή αξιωματικό στη διοίκηση καταδιωκτικών, αυτός αντέδρασε με έναν τρόπο που ακόμη συζητείται με απορία μεταξύ του προσωπικού της Διοίκησης. 'Προς Θεού', αναφέρεται ότι φώναξε, 'πες τους να μην το καταρρίψουν!'. Μέσα σε δευτερόλεπτα ένας σταθμός καταδιωκτικών στη Σκωτία έλαβε το σχετικό σήμα και δύο Χάρικεν απογειώθηκαν για να ακολουθήσουν το μυστηριώδες αεροσκάφος, με εντολές να το αναγκάσουν να προσγειωθεί, αλλά σε καμία περίπτωση να πυροβολήσουν εναντίον του. Καθώς τα μικρά κόκκινα βέλη πάνω στη χάρτη των επιχειρήσεων διέσχιζαν τη Σκωτία, ανώτεροι αξιωματικοί στη Διοίκηση Καταδιωκτικών παρακολουθούσαν με ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Κοντά στο μικροσκοπικό χωριό του Πέισλι, στη δυτική ακτή, τα βέλη σταμάτησαν. 'Τα κατάφερε', αναφέρεται ότι διαπίστωσε ο διοικητής. 'Δόξα τω Θεώ, προσγειώθηκε'.

Στο Λάναρκσαϊρ στη Σκωτία, ο Ντέηβιντ ΜακΛην, ένας αγρότης, παρακολούθησε μία φιγούρα να πέφτει με αλεξίπτωτο στα χωράφια του και μέχρι ο άνδρας να απελευθερωθεί από το αλεξίπτωτό του, ο αγρότης ΜακΛην βρισκόταν από πάνω του με ένα δικράνι. 'Είσαι ένας ναζί εχθρός ή είσαι δικός μας', το ρώτησε. 'Οχι ναζί εχθρός, φίλος των Βρετανών', απάντησε ο άνδρας με κάποια δυσκολία, αφού είχε στραμπουλήξει τον αστράγαλό του και πονούσε φριχτά. Ο αγρότης τον βοήθησε να πάει στην κουζίνα του και εκεί του ανακοίνωσε ότι το όνομά του ήταν Αλφρεντ Χορν και ότι είχε έλθει να δει το δούκα του Χάμιλτον, το γαιοκτήμονα του μεγάλου κτήματος Ντούνγκαβελ, 10 μίλια μακριά από κει. Ο άνδρας μιλούσε με άνεση και στους ντόπιους πολιτοφύλακες, Τζακ Πάτερσον και Ρόμπερτ Γκίμπσον, που είχαν καταφθάσει το μεταξύ, παραδέχτηκε ότι είχε έλθει από τη Γερμανία και αναζητούσε το ιδιωτικό αεροδρόμιο στο κτήμα του Χάμιλτον, όταν του τέλειωσαν τα καύσιμα και είχε αναγκαστεί να εγκαταλείψει το αεροσκάφος. 'Το όνομά μου είναι Αλφρεντ Χορν', επαναλάμβανε συχνά, σαν να έψαχνε για κάποιο σημείο αναγνώρισης. 'Παρακαλώ, πείτε στο δούκα του Χάμιλτον ότι έφθασα'.

Λόγω και της δεδομένης αντιπάθειάς τους για την αριστοκρατία, οι επιφυλακτικοί Σκωτσέζοι άρχισαν να έχουν υποψίες για την όλη κατάσταση και μετέφεραν τον αλεξιπτωτιστή στο τοπικό αρχηγείο της πολιτοφυλακής, όπου σύντομα συγκεντρώθηκε ένα ταραγμένο πλήθος. Την ίδια ώρα, ένα είδος επίσημης επιτροπής υποδοχής, που αποτελούσαν αξιωματικοί της υπηρεσίας Πληροφοριών του στρατού και των μυστικών υπηρεσιών, περίμεναν στο ιδιωτικό αεροδρόμιο του κτήμα-

Η "νέα έκδοση" του Ες, αυτή που εμφανίστηκε στη δίκη της Νυρεμβέργης: εμφανώς καταβεβλημένος, τρέμοντας, μονολογώντας και με φανερά προβλήματα. Ποιος ήταν, τελικά, ο "αληθινός Ες";

Ο άνθρωπος που διαδέχτηκε τον Ες ως εξ απορρήτων του φύρερ, ο Μάρτιν Μπόρμαν, εδώ με τον Χίτλερ και τον Ρίμπεντροπ στη "Φωλιά του Λύκου".

τος του Χάμιλτον. Η αναγκαστική προσγείωση 10 μίλια από το προγραμματισμένο ραντεβού, ήταν το μόνο που πήγε στραβά στο σχέδιο. Εξαιτίας αυτού του ολισθήματος, προφανώς, ολόκληρος ο κόσμος έμαθε αυτά τα συγκλονιστικά νέα, που σε διαφορετική περίπτωση πιθανόν να είχαν μείνει 'στον πάγο' για λίγο, αν όχι και για πολύ περισσότερο.

Οταν η 'επιτροπή υποδοχής' άκουσε για το ατύχημα και, τελικά, βρήκε τον επισκέπτη της, φρουρούνταν από μία δωδεκάδα ανένδοτους πολιτοφύλακες, οι οποίοι

ήταν αποφασισμένοι να μην τον παραδώσουν. Χρειάστηκαν μακροσκελείς διαβεβαιώσεις ότι ο άνδρας θα παρέμενε ασφαλής με τη συνοδεία τους, καθώς και η άφιξη ενισχύσεων του στρατού με την εντολή να συνεργαστεί με την "επιτροπή", για να πειστούν οι πολιτοφύλακες να παραδώσουν τον κρατούμενό τους.

Υποστηρίζοντας ακόμη ότι το όνομά του ήταν Αλφρεντ Χορν, ο Ες επιβιβάστηκε σε ένα στρατιωτικό αυτοκίνητο και μεταφέρθηκε στο στρατόπεδο Μαίρηχιλ, κοντά στη Γλασκώβη. Εκεί άλλαξε τροπάριο. 'Ηλθα να σώσω την ανθρωπότητα', είπε. 'Είμαι ο Ρούντολφ Ες'. Και επισήμανε ότι η επίσκεψή του αναμενόταν από εξέχοντες Αγγλους - μία δήλωση που ήταν αληθέστερη απ' όσο υποπτευόταν. Αφού ελέγχθηκε η ταυτότητά του, ο Ες μεταφέρθηκε σε ένα στρατιωτικό νοσοκομείο, όπου θα φρόντιζαν τον αστράγαλό του και όπου, με έναν Σκωτσέζο πολιτοφύλακα έξω από την πόρτα του, πέρασε την πρώτη νύχτα του στα βρετανικά νησιά.

Στο χωριό του Πέισλι και σε πολλά άλλα σημεία των Χάιλαντ, οι Σκωτσέζοι ήταν χωρισμένοι σε φράξιες - Σκωτσέζοι εθνικιστές και Βρετανοί καθεστωτικοί, βασιλικοί και σοσιαλιστές - και κατά τη διάρκεια αυτής της νύχτας και για πολλές μέρες, ξέσπασαν ταραχές για την υπόθεση του Γερμανού που ήλθε στη Σκωτία. Οι καθεστωτικοί και οι σοσιαλιστές υποψιάζονταν ότι είτε οι Σκωτσέζοι εθνικιστές ή οι βασιλικοί ήταν ένοχοι κάποιου είδους προδοσίας.

Ο Ες πέρασε μία καλή νύχτα και όταν η νοσοκόμα τού έφερε έναν δίσκο με το πρωινό του το επόμενο πρωί στις 8, της θύμισε ότι στην ήπειρο (σ.σ.: έτσι αποκαλούν οι Βρετανοί την Ευρώπη) παίρνουν το πρωινό τους αργότερα. Αφησε το δίσκο με το πρωινό, καθώς ο Ες ξανακοιμόταν. Οταν γύρισε στις 9, το πρωινό ήταν ανέγγιχτο οπότε πήρε το δίσκο, με αποτέλεσμα ο Ες να μην προγευματίσει το πρώτο του πρωί στη Βρετανία. Στο εξής θα έπαιρνε το πρωινό του τις 8.

Ο φίλος και αναπληρωτής του Χίτλερ ήλθε προετοιμασμένος για μία έμμεση προσέγγιση προς τη βρετανική κυβέρνηση μέσω του Συνδέσμου Αγγλογερμανικής Φιλίας, στον οποίο μετείχε πριν από τον πόλεμο ένας εκπληκτικός αριθμός σημαινόντων Βρετανών. Η πραγματική διαδικασία προσέγγισης, όπως τη σχεδίασε ο Γουίνστον Τσώρτσιλ, ήταν εντελώς άμεση. Ο Αϊβον Κίρκπατρικ, ένας ευφυής υπερ-κατάσκοπος κατά τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο και σύμβουλος στην πρεσβεία στο Βερολίνο στο διάστημα του μεσοπολέμου, πέταξε στη Σκωτία για να παραλάβει το σχέδιο του Ες και να το μεταδώσει απευθείας στη βρετανική κυβέρνηση. Ούτε ο Χίτλερ θα μπορούσε να ζητήσει περισσότερη συνεργασία. Παρά την απουσία του δούκα του Χάμιλτον, ο Ες σε αυτό το στάδιο ακόμη ήταν πεπεισμένος ότι είχε να κάνει με τους ενδιάμεσους του συνδέσμου.

Στον Κιρκπάτρικ ο ναζί για πρώτη φορά εξέφρασε τις λεπτομέρειες των προτάσεων του Χίτλερ για ανακωχή και ειρήνη. Ηταν ενθουσιώδης και εύγλωττος - η στενογραφική αναφορά κάλυψε πολλά σημειωματάρια. Και ήταν εξαιρετικά αισιόδοξος, καθώς ήταν πλήρως πεπεισμένος ότι η Βρετανία έβλεπε θετικά, γνώριζε και ως εκ τούτου υποδεχόταν ευμενώς τις γενναιόδωρες προτάσεις του Χίτλερ. Ο τόνος του σε όλη τη διαδικασία ήταν αυτός ενός γενναιόδωρου εχθρού, που προσέφερε μία διέξοδο σε έναν αντίπαλο, του οποίου ο όλεθρος ήταν βέβαιος σε διαφορετική περίπτωση.

Οι όροι της ειρήνης που πρότεινε ο Χίτλερ, συζητήθηκαν παντού στην Αγγλία όχι μόνο σε καλά ενημερωμένους πολιτικούς κύκλους αλλά και σε παμπ, καταφύγια και κοινωνικά κλαμπ. Ηταν ένα υπερβολικά φανερό μυστικό για να κρατηθεί κρυφό για πολύ. Τα μέλη του υπουργικού συμβουλίου προφανώς το διηγήθηκαν στους φίλους τους στο κοινοβούλιο και ο πρωθυπουργός το είπε στους φίλους του στο κλαμπ και τα νέα διαδόθηκαν παντού. Το φίλτρο του χρόνου μαζί με τη διασταύρωση που ήταν δυνατή για ένα θέμα που επίσημα είναι ταμπού, δίνει τη δυνατότητα στο γράφοντα να δώσει το γενικό περίγραμμα, παρακρατώντας, όμως, τις λεπτομέρειες.

Ο Χίτλερ προσέφερε πλήρη λήξη των εχθροπραξιών στη Δύση. Η Γερμανία θα εκκένωνε όλη τη Γαλλία εκτός από την Αλσατία και τη Λορένη, που θα παρέμεναν γερμανικές. Θα εκκένωνε την Ολλανδία και το Βέλγιο, αλλά θα κρατούσε το Λουξεμβούργο. Θα εκκένωνε τη Νορβηγία και τη Δανία. Εν ολίγοις, ο Χίτλερ προσφέρθηκε να αποχωρήσει από τη Δυτική Ευρώπη, εκτός από τις δύο γαλλικές επαρχίες και το Λουξεμβούργο (το Λουξεμβούργο ουδέποτε υπήρξε γαλλική επαρχία, αλλά ένα ανεξάρτητο κράτος με γερμανική προέλευση) και σε αντάλλαγμα γι' αυτά η Μεγάλη Βρετανία θα συμφωνούσε να λάβει μία στάση ευνοϊκής ουδετερότητας προς τη Γερμανία, καθώς θα ξεδιπλώνονταν τα σχέδιά της στην Ανατολική Ευρώπη. Επιπρόσθετα, ο φύρερ δήλωνε έτοιμος να αποχωρήσει από τη Γιουγκοσλαβία και την Ελλάδα. Οι γερμανικές δυνάμεις θα εκκένωναν γενικά τη Μεσόγειο και ο Χίτλερ θα χρησιμοποιούσε τη δύναμή του για να πετύχει μία συμφωνία σε σχέση με τη μεσογειακή σύγκρουση μεταξύ Βρετανίας και Ιταλίας. Καμία από τις εμπόλεμες ή ουδέτερες χώρες δεν θα ήταν σε θέση να ζητήσει αποζημιώσεις από κάποια άλλη χώρα, διευκρίνισε.

Η πρόταση περιείχε και πολλά ακόμη σημεία, περιλαμβάνοντας σχέδια για δημοψηφίσματα και ανταλλαγή πληθυσμών, όπου αυτά μπορεί να ήταν αναγκαία εξαιτίας της μετακίνησης πληθυσμών που είχαν προκύψει συνεπεία της στρατιωτικής δράσης στη Δυτική Ευρώπη και στα Βαλκάνια. Αλλά όλες οι εκδοχές (σ.σ.: της πρότασης Χίτλερ) που κυκλοφορούν στα ανώτερα κλιμάκια, συμφωνούν στα βασικά σημεία, όπως αυτά σκιαγραφήθηκαν παραπάνω.

Σε μία εισαγωγή που είχε προετοιμάσει, ο Ες εξήγησε τη σπουδαιότητα της ανατολικής αποστολής του Χίτλερ 'για να σώσει την ανθρωπότητα' και επεσήμανε πόσο

άψογα θα λειτουργούσε ο διακανονισμός για τη Βρετανία και τη Γαλλία, όχι μόνο από την άποψη της ιδεολογίας και της ασφάλειας, αλλά και από την εμπορική άποψη. Η Γερμανία, υπογράμμισε, θα αναλάμβανε να αγοράζει ολόκληρη την παραγωγή των πολεμικών βιομηχανιών των συμμάχων, έως ότου θα μπορούσαν με μετατραπούν σε ειρηνικές βιομηχανίες, ώστε να αποφευχθεί η οικονομική ύφεση. Οπως το έβλεπαν ο Χίτλερ και ο Ες, η Αγγλία και η Γαλλία θα μετατρέπονταν, επί της ουσίας, στο οπλοστάσιο του ελεύθερου καπιταλισμού ενάντια στον ασιατικό κομουνισμό. Την ίδια την εξόντωση του μπολσεβικικού δράκου ο Χίτλερ την κρατούσε αποκλειστικά για τη Γερμανία, ώστε να πείσει έναν δύσπιστο κόσμο για τις αγαθές προθέσεις του. Ο Ες δεν έδωσε πληροφορίες για τα στρατιωτικά σχέδια για τη Δυτική Ευρώπη και δεν σκόπευε να εισέλθει σε αυτό το θέμα, καθώς ήταν αποκλειστικά πρόβλημα της Γερμανίας.

Για δύο ημέρες, ο απεσταλμένος του Χίτλερ ανέπτυξε τις προτάσεις και ο εντολοδόχος του Τσώρτσιλ κρατούσε σημειώσεις. Ο Ες ήταν βέβαιος ότι το σχέδιό του θα γινόταν αποδεκτό. Είναι χαρακτηριστικό του γερμανικού τρόπου σκέψης ότι ουδέποτε προβλέπει την πιθανότητα μίας διαφορετικής οπτικής γωνίας. Ηταν κατηγορηματικός στο ότι ο Χίτλερ δεν θα τολμούσε κολλούσε στις λεπτομέρειες - η Βρετανία μπορούσε πρακτικά να υπαγορεύσει τους δικούς της όρους για την ειρήνευση. Ο Χίτλερ ήταν απλώς ανυπόμονος, ως ανθρωπιστής, να σταματήσει αυτόν τον 'άσκοπο πόλεμο' με ένα αδελφό έθνος και με τον τρόπο αυτό να εξασφαλίσει τον εφοδιασμό και να καλύψει τα νώτα του, καθώς θα πολεμούσε στην Ανατολή.

Με το σχέδιο και τις επισημάνσεις του απεσταλμένου στα σημειωματάριά του, ο Κίρκπατρικ μετέβη στον αριθμό 10 της Ντάουνινγκ Στρητ (σ.σ.: η πρωθυπουργική κατοικία στη Βρετανία). Το σχέδιο μεταδόθηκε στην Ουάσινγκτον για γνωμοδότηση και ο πρόεδρος, φυσικά, επιβεβαίωσε την απόφαση του πρωθυπουργού. Η απάντηση θα ήταν ένα ξερό 'Οχι', αλλά οι δύο άνδρες συμφώνησαν ότι ανοιχτή συζήτηση μίας τέτοιας συγκλονιστικής πρότασης θα ήταν ανεπιθύμητη σε αυτό το χρονικό σημείο. Αποφάσισαν ότι η εξήγηση περί παραφροσύνης που προτάθηκε στο γερμανικό λαό, θα ήταν ικανοποιητική και για τον υπόλοιπο κόσμο. Αντίθετα, με τους Γερμανούς και τους Αμερικανούς, ούτε ένας Βρετανός δεν πίστεψε αυτήν την ιστορία. Τόσο το Λονδίνο όσο και η Ουάσινγκτον έκαναν προσπάθειες να προειδοποιήσουν τη Ρωσία για το επερχόμενο γερμανικό χτύπημα. Η ρωσική ηγεσία δεν ήθελε να το πιστέψει - ή υποκρινόταν ότι δεν το πίστευε και σε κάθε περίπτωση οι Σοβιετικοί διπλωμάτες επέμεναν ότι οι προειδοποιήσεις ήταν "κόλπα" των δημοκρατών, μέχρι που όντως έγινε η εισβολή.

Ο Ες ήταν κατηγορηματικός στο ότι ο Χίτλερ δεν θα τολμούσε κολλούσε στις λεπτομέρειες - η Βρετανία μπορούσε πρακτικά να υπαγορεύσει τους δικούς της όρους.

Στον Ες δεν ανακοινώθηκε η απόφαση του Τσώρτσιλ και του επιτράπηκε να συμπεράνει ότι οι προτάσεις του ήταν υπό συζήτηση. Στο νοσοκομείο ξεκουράστηκε και μιλούσε ελεύθερα με το γιατρό του, τις νοσοκόμες και τους φρουρούς. Ηταν ανεκτικός και φιλικός, έως ότου ένα πρωί ο γιατρός του έκανε ένα τυπικό βρετανικό σχόλιο για τον Αδόλφο Χίτλερ. Αμέσως μετά, ο Ες έκανε σκηνή και παρέμενε πικραμένος και σιωπηλός για μία βδομάδα. Οταν κατάφερε να περπατήσει, τον μετέφεραν στο Λονδίνο, όπου μίλησε με το λόρδο Μπήβερμπρουκ, τον Αλφρεντ Νταφ Κούπερ και άλλα κυβερνητικά στελέχη. Αλλά ο Τσώρτσιλ αρνήθηκε τις επανειλημμένες εκκλήσεις του για μία συνάντηση.

Μόνο όταν ο Ες είπε ό,τι ήταν δυνατόν να πει και δεν μπορούσε πλέον να προσφέρει την παραμικρή χρήσιμη πληροφορία, ενημερώθηκε ότι το σχέδιό του είχε καθ' ολοκληρίαν απορριφθεί και ότι η Βρετανία ήταν ήδη σύμμαχος της Ρωσίας. Μέχρι τότε, είχε συνειδητοποιήσει ότι οι διαπραγματεύσεις που προηγήθηκαν της πτήσης του, είχαν παρακάμψει την ομάδα του Συνδέσμου - ούτε ο Χάμιλτον ούτε οποιοσδήποτε άλλος γνώριζε οτιδήποτε για την επίσκεψη του Ες, έως ότου την έμαθε ολόκληρη η Αγγλία. Το σοκ και η λύπη του Ες κορυφώθηκαν σε μία νευρική κατάρρευση, οπότε για ένα μικρό χρονικό διάστημα το ψέμα των ναζί περί παραφροσύνης του Ες έφθασε κοντά στο να γίνει πραγματικότητα. Τα νέα της βύθισης του 'Μπίσμαρκ' σόκαραν τόσο πολύ τον Ες, ώστε θρηνούσε για μία ολόκληρη μέρα.

Ο Ες απαίτησε να σταλεί πίσω στη Γερμανία καθώς, αφού ήλθε ως απεσταλμένος, δικαιούνταν μία ασφαλή επιστροφή. Η βρετανική κυβέρνηση είχε διαφορετική άποψη - είχε έλθει, άλλωστε, ως απεσταλμένος σε ιδιώτες και όχι στην ίδια την κυβέρνηση - και τον κατέστησε ειδικό κρατούμενο πολέμου. Πέρασε τις μέρες του (σ.σ.: το 1943 που γράφτηκε το άρθρο) σε μία έπαυλη ενός μεγάλου αγγλικού κτήματος, με αξιοσημείωτη ελευθερία κινήσεων στην καλά φυλαγμένη περιοχή. Η όρεξή του, όπως αναφέρεται, δεν είχε μειωθεί. Περνούσε τις περισσότερες ώρες του διαβάζοντας Γερμανούς κλασικούς και τελειοποιώντας τα Αγγλικά του. Ενας βιβλιοπώλης στο Λονδίνο πρόσφατα έγραψε σε μερικούς από τους πελάτες του που είχαν προμηθευτεί απ' αυτόν γερμανικά βιβλία, ρωτώντας αν θα επιθυμούσαν να τα μεταπωλήσουν σε έναν άλλο πελάτη του: το όνομα του πελάτη ήταν Βάλτερ Ρ.Ρ. Ες.

Δεν ήταν η πρώτη φορά που η Αγγλία κατέρριψε τις γερμανικές άμυνες με τολμηρές ενέργειες των μυστικών υπηρεσιών. Ανεπίσημα αναφέρθηκε στο Βερολίνο ότι το 'Γκραφ Σπέε' αυτοβυθίστηκε βάσει διαταγών με

την υπογραφή του ναυάρχου Ρέντερ (σ.σ.: τότε επικεφαλής της Kriegsmarine) που είχαν πλαστογραφήσει οι ειδικοί κατάσκοποι της βρετανικής μυστικής υπηρεσίας. Ανεξαρτήτως του αν υπάρχει κάποια αλήθεια σε αυτό, είναι γεγονός ότι όταν αποκαλυφθεί ολόκληρη η υπόθεση, τα επιτεύγματα της μυστικής υπηρεσίας θα συνταράξουν τον κόσμο. Και το επεισόδιο του Ες θα βρίσκεται σίγουρα σε ξεχωριστή θέση μεταξύ τους."

Η ΑΛΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ

Βλέπουμε επί της ουσίας, από το περιεχόμενο ενός άρθρου που δεν μπορούσε παρά να είναι κατευθυνόμενο, ότι οι Βρετανοί βολιδοσκόπησαν τη δυνατότητα αποκάλυψης της "αλήθειας" ή, έστω, μέρους αυτής. Το ότι στη συνέχεια το πέπλο μυστικότητας και συγκάλυψης επανήλθε και επελέγη η πολύ βολική (αλλά εξόχως απίθανη και, τελικά, μη δυνάμενη να αντέξει στην προσεκτική εξέταση) εκδοχή περί "παράφρονα Ες", ενδεχομένως είχε το στόχο παραπλάνησης: αν όντως κρυβόταν ένα πολύ μεγαλύτερο και τρομερότερο μυστικό πίσω από αυτήν την υπόθεση, πολύ μεγαλύτερο από μία απλή επιχείρηση παραπλάνησης των Γερμανών και ανέξοδης, τελικά, γελοιοποίησής τους, ίσως η πλήρης απόκρυψη της αλήθειας, ακόμη και της προφανούς (ότι ο Ες και η γερμανική κυβέρνηση όντως βρίσκονταν σε μυστικές διαπραγματεύσεις με τους Βρετανούς), να οδηγούσε τους "περίεργους" να θεωρήσουν ότι η πραγματικότητα ήταν πιο απλή και λιγότερο ζοφερή απ' ό,τι ήταν στ' αλήθεια.

Ετσι, παρά τις προβλέψεις του ανώνυμου αρθρογράφου, τα μεταπολεμικά χρόνια, οι βρετανικές μυστικές υπηρεσίες όχι μόνο δεν προέβαλλαν το έργο τους στην υπόθεση Ες, αλλά συμμετείχαν ενεργά στη συγκάλυψη της υπόθεσης και στην ενίσχυση της ιστορίας περί "παραφροσύνης" του αναπληρωτή του Χίτλερ, που στιγματίστηκε ως ένας σύγχρονος Δον Κιχώτης, που κυνηγούσε τους δικούς του ανεμόμυλους, πετώντας στη Σκωτία με το Bf110 του.

Είδαμε ήδη ότι η προσπάθεια που ανέλαβαν οι βρετανικές μυστικές υπηρεσίες και ειδικότερα η S01, ήταν επί της ουσίας το "σπρώξιμο" που χρειαζόταν για να τοποθετήσουν τον Αδόλφο Χίτλερ και τη Γερμανία εκεί ακριβώς που ήθελαν: σε μία θέση αδυναμίας για οποιαδήποτε διαπραγμάτευση πραγματικής ειρήνης με τις δυτικές χώρες, ενώ την ίδια ώρα πιεζόταν από την αναγκαιότητα της επίθεσης ενάντια στην ΕΣΣΔ. Το "επείγον" για την επίθεση ενάντια στον "Ερυθρό Γίγαντα" είχε να κάνει με δύο πολύ καθοριστικούς παράγοντες: ο πρώτος ήταν οι αναφορές των μυστικών υπηρεσιών της Γερμανίας, που ήθελαν τις σοβιετικές ένοπλες δυνάμεις, τον Κόκκινο Στρατό, να συνέρχονται βαθμιαία από τις συνέπειες της αυτοκαταστροφικής απόφασης του Στάλιν να απομακρύνει ή να εξοντώσει σχεδόν το 80% του σώματος των αξιωματικών του, δυόμισι χρόνια πριν. Επίσης, οι ίδιες αναφορές επεσήμαιναν ότι τα σοβιετικά εργοστάσια δούλευαν πυρετωδώς, προετοιμάζοντας τεράστιους αριθμούς όπλων και εξοπλισμών. Η Γερμανία δεν θα μπορούσε να κερδίσει μία κούρσα εξοπλισμών με την ΕΣΣΔ, τουλάχιστον όχι σε βάθος χρόνου. Η χρονική συγκυρία ήταν θετική όσο ήταν δυνατό. Ο δεύτερος λόγος ήταν μάλλον χιμαιρικός και αποτελεί υπόθεση εργασίας: ο φύρερ γνώριζε ότι πολύ περισσότερο από τη Γερμανία, οι δυτικές αστικές δημοκρατίες αισθάνονταν να απειλούνται από την ΕΣΣΔ και τον κομουνισμό. Ο Χίτλερ θεωρούσε ότι ο μόνιμος τρόμος - που στο μυαλό ορισμένων δυτικών ηγετών, όπως του Τσώρτσιλ, είχε φθάσει σε επίπεδα οξυμένης παράνοιας - για την "απειλή" που αντιπροσώπευε η ΕΣΣΔ για τον "ελεύθερο κόσμο", ίσως ήταν εξαρχής ικανή συνθήκη για να δώσει στη Γερμανία μία έστω προσωρινή ειρήνευση στα δυτικά μέτωπα, ώστε να μπορέσει να επικεντρωθεί στη βασική πολιτική και στρατηγική επιλογή της, την επέκταση προς Ανατολάς και συνακόλουθα τη συντριβή του μπολσεβικισμού.

Ο Αλμπρεχτ Χάουσχοφερ σε μία από τις τελευταίες φωτογραφίες του, το 1944. Λίγο καιρό μετά, θα συλλαμβανόταν για συνενοχή στην έκρηξη βόμβας που λίγο έλειψε να στοιχίσει τη ζωή στον Χίτλερ.

Σήμερα, μία τέτοια άποψη φαντάζει εξαιρετικά αφελής. Αγνοεί πλήρως τις φιλοδοξίες της Βρετανίας και, κυρίως, των ΗΠΑ, αγνοεί ότι δεν ήταν δυνατό δύο χώρες που είχαν την πρωτοκαθεδρία παγκοσμίως, δεν θα μπορούσαν επ' ουδενί να την παραδώσουν στους Γερμανούς με αντάλλαγμα απλώς την εξαφάνιση του "κομουνιστικού κινδύνου". Αγνοεί επίσης την πολιτική πραγματικότητα στη Βρετανία - ο φανατικός αντικομουνιστής, "κομουνιστοφάγος" σύμφωνα με τους περισσότερους βιογράφους του, Τσώρτσιλ, ήταν πολύ λιγότερο δεκτικός στον κλάδο ελαίας που έτεινε η Γερμανία απ' οποιονδήποτε άλλον Δυτικό ηγέτη.

Ωστόσο, ο Χίτλερ αφέθηκε να παρασυρθεί, ίσως επειδή γνώριζε ότι είχε θέσει σε κίνηση διαδικασίες που δεν μπορούσε πλέον να σταματήσει. Γνώριζε ότι, αφού η πόρτα για ειρήνευση στη Δύση είχε κλείσει, η μόνη ελπίδα του θα ήταν είτε να επιδείξει τη θέλησή του να ξεριζώσει τον μπολσεβικισμό στην πράξη είτε να κερδίσει όντως μία ταχύτατη και αποφασιστική νίκη ενάντια στο σοβιετικό γίγαντα - ή, ακόμη καλύτερα, και τα δύο. Αφενός θεωρούσε ότι ίσως κερδίσει "πίστωση χρόνου" από τους Δυτικούς αντιπάλους του, αφετέρου - αν πράγματι γονάτιζε την ΕΣΣΔ - θα τους είχε φέρει προ τετελεσμένων και θα μπορούσε να επιβάλει τους όρους του.

Η εισβολή του Χίτλερ στην ΕΣΣΔ προκάλεσε μία τρομακτική εκατόμβη, τόσο εμπόλεμων όσο και αμάχων, καθώς σχεδόν 30 εκατομμύρια άνθρωποι, η μεγάλη πλειονότητά τους Σοβιετικοί, πέθαναν κατά τη διάρκεια του σκληρότατου πολέμου στο ανατολικό μέτωπο, σε "παράλληλες εκαθαρριστικές επιχειρήσεις" και στα μαζικά αντίποινα που προέβαιναν οι δύο εμπόλεμοι, φθάνοντας την αγριότητα του πολέμου σε μοναδικά, από την εποχή που οι Μογγόλοι εξόντωσαν μισό εκατομμύριο ανθρώπους στη Βαγδάτη, επίπεδα.

Κι εδώ ίσως κάπου γίνεται κατανοητός ο δισταγμός των Βρετανών ακόμη και να αφήσουν να διαρρεύσει η "ήπια" εκδοχή της αλήθειας, ότι εκείνοι είχαν παρασύρει τον Χίτλερ σε ένα γαϊτανάκι δήθεν διαπραγματεύσεων ειρήνης και είχαν επωφεληθεί από την αδυναμία των Γερμανών να διακρίνουν την αλήθεια, ωθώντας τελικά τον φύρερ σε έναν πόλεμο ενάντια στην ΕΣΣΔ που δεν μπορούσε να κερδίσει.

Αναμφίβολα, είναι εξαιρετικά πιθανό ότι ο Χίτλερ, τελικά, θα είχε επιτεθεί στη Ρωσία ούτως ή άλλως, αλλά η βρετανική υπηρεσία πληροφοριών σίγουρα βοήθησε στην ενίσχυση της προδιάθεσής του, ώστε να πάρει εκείνη την - μοιραία - απόφαση το 1941. Η κοινοποίηση, όμως, αυτού του γεγονότος θα είχε δώσει στους εχθρούς της Βρετανίας ένα τρομερό όπλο, μία ευκαιρία να την επικρίνουν δριμύτατα και να αμαυρώσουν τη μεταπολεμική θέση της, που ήταν ούτως ή άλλως λεπτή, καθώς ξεκινούσε τη διαδικασία "παράδοσης" της αυτοκρατορίας της.

Με τη λήξη του Β' Π.Π. η ΕΣΣΔ και ο Κόκκινος Στρατός κατείχαν τη μισή Ευρώπη και δεν έδειχναν το παραμικρό σημάδι ότι σκόπευαν να φύγουν. Η Μεγάλη Βρετανία ήταν την ίδια ώρα εξουθενωμένη από τις πολεμικές δαπάνες, με ένα τεράστιο "φιλικό" χρέος στις ΗΠΑ και με την αυτοκρατορία της να φυλλορροεί. Με τις αβεβαιότητες και τους φόβους του Ψυχρού Πολέμου ήρθε και η πολύ πραγματική ανησυχία ότι οποιαδήποτε μορφή γνωστοποίησης αυτής της σκοτεινής υπόθεσης θα προσέφερε στον Στάλιν μία μοναδική ευκαιρία για να κατηγορήσει τις Δυτικές δυνάμεις για προδοσία, επιτυγχάνοντας μία τεράστια νίκη εντυπώσεων. Άλλωστε, η δυτική προπαγάνδα ήθελε την ΕΣΣΔ να έχει βοηθηθεί τα μέγιστα από τις ΗΠΑ και τη Βρετανία - πώς ήταν δυνατό τώρα να "σερβίρουν" στον κόσμο την τρομερή όσο και ανατριχιαστική πραγματικότητα, ότι η Βρετανία (και βάσει συνενοχής και οι ΗΠΑ) έκανε ό,τι ήταν δυνατόν για να σπρώξει τον Χίτλερ να επιτεθεί στην ΕΣΣΔ;

Ωστόσο, τίποτε δεν μένει απολύτως μυστικό σε αυτόν τον κόσμο. Ο Στάλιν έδειξε ότι γνώριζε για την επιχείρηση της S01 και μάλιστα κατά τη διάρκεια επίσημης επίσκεψης του Βρετανού πρωθυπουργού στη Μόσχα! Καθώς ο Τσώρτσιλ παρακαθόταν σε γεύμα στο Κρεμλίνο, ο Στάλιν σήκωσε το ποτήρι του και έκανε μία πρόποση "στη βρετανική υπηρεσία πληροφοριών", η οποία είπε "ξεγέλασε τον Ες να έρθει στην Αγγλία". Παρακολουθώντας τον Τσώρτσιλ προσεκτικά, συνέχισε: "Δεν θα μπορούσε να έχει προσγειωθεί χωρίς να του έχουν δοθεί σήματα. Η Υπηρεσία Πληροφοριών πρέπει να είναι πίσω από όλα."

Ο - εξαίρετος ηθοποιός, όπως κάθε μεγάλος πολιτικός - Τσώρτσιλ προσποιήθηκε τον αγανακτισμένο και διαμαρτυρήθηκε ότι η βρετανική κυβέρνηση δεν ήξερε τίποτε για την άφιξη του Ες εκ των προτέρων. Ο Στάλιν αποκρίθηκε με ένα πλατύ χαμόγελο και είπε ότι η ρωσική υπηρεσία πληροφοριών συχνά δεν ενημέρωνε τη σοβιετική κυβέρνηση για τις προθέσεις της, έως ότου ολοκληρωνόταν μία επιχείρηση.

Το υπονοούμενο ήταν σαφές. Ο Στάλιν έκανε γνωστό στον Τσώρτσιλ ότι δεν πίστευε ούτε μία λέξη από το παραμύθι για τον τρελό αναπληρωτή του φύρερ, που είχε πάρει ξαφνικά την απόφαση να πετάξει στη Σκωτία, σε μία προσπάθεια να κάνει ειρήνη με τους Βρετανούς. Είναι γνωστό ότι ο Στάλιν είχε ήδη ενημερωθεί από τον επικεφαλής της NKVD, Λαβρέντι Μπέρια, για πληροφορίες που είχαν φθάσει από Γάλλους και Τσέχους πράκτορες που συνεργάζονταν με τις σοβιετικές υπηρεσίες, ωστόσο, η ΕΣΣΔ διέθετε πολύ πιο ακριβείς πληροφορίες, από έναν άνθρωπο που γνώριζε "εκ των έσω" τα δρώμενα στις αγγλικές υπηρεσίες: τον περίφημο υπερκατάσκοπο Κιμ Φίλμπυ.

Καθώς πλησίαζε το τέλος του πολέμου, οι Βρετανοί δικαίως άρχισαν να ανησυχούν για το τι θα μπορούσαν να αποκαλύψουν σχετικά με αυτή την τρομερή υπόθεση κάποιοι μελλοντικοί κατηγορούμενοι των δικών που θα ακολουθούσαν - ειδικότερα, τι θα έλεγε στο δικαστήριο ο Ρούντολφ Ες και τι θα προσέθετε ο παλιός στενός συνεργάτης του και πρόσωπο-κλειδί στην αγγλογερμανική προσέγγιση, Άλμπρεχτ Χάουσχοφερ. Επίσης, υπήρχε κάποια ανησυχία ως προς τον Άλφρεντ Ρόζενμπεργκ. Τελικώς, οι Γερμανοί, λίγες μέρες πριν από τη λήξη των εχθροπραξιών, "απάλλαξαν" τους Βρετανούς από την ανάγκη να σκέφτονται τι θα έλεγε ο Χάουσχοφερ, αφού τα SS τον εκτέλεσαν στο Βερολίνο. Ο Χάουσχοφερ, παρότι για χρόνια ήταν πιστός υπηρέτης του εθνικοσοσιαλιστικού καθεστώτος, από ένα σημείο και μετά αποστασιοποιήθηκε και κατέληξε ως μέλος της γερμανικής αντίστασης στον Χίτλερ, με το όνομά του να αναμειγνύεται με την απόπειρα δολοφονίας του Χίτλερ

από τον Κλάους φον Στάουφενμπεργκ. Αν και λόγω των πρότερων υπηρεσιών του και της επιρροής που ασκούσε ο πατέρας του, ο Χάουσχοφερ δεν είχε την τύχη των περισσότερων άλλων συνωμοτών που εκτελέστηκαν, φυλακίστηκε από τα SS και, τελικώς, εκτελέστηκε λίγο πριν οι Σύμμαχοι καταλάβουν το Βερολίνο.

Το υπόλοιπο μέρος του προβλήματος, τι θα έλεγε, δηλαδή, ο Ες και κατά δεύτερο λόγο ο Ρόζενμπεργκ, λύθηκε κι αυτό μόνο του. Υπάρχουν αρκετές - πολύ διαφορετικές - εκτιμήσεις όσον αφορά το "γιατί" κανείς - και ιδιαίτερα ο Ες, που βρισκόταν στο επίκεντρο της υπόθεσης - δεν είπε οτιδήποτε για το θέμα αυτό.

Ο Μ. Αλεν στο βιβλίο του υιοθετεί τη μετριοπαθέστερη εκδοχή: ότι ο Ες κινιόταν από κίνητρα αυτοσυντήρησης:

"*Το ότι δεν δήλωσαν ακριβώς το τι είχε λάβει χώρα, έχει να κάνει με την πολιτική καταγωγή τους και την κατανόηση από μέρους τους της νέας ισορροπίας δυνάμεων και της ανάγκης για τη διατήρηση της μυστικότητας.*

Στο τέλος, τι θα μπορούσε ο Ες να έχει πει; Θα μπορούσε μετά βίας να αναγνωρίσει ότι δεν διαπραγματευόταν για την ειρήνη με τη βρετανική κυβέρνηση, αλλά μάλλον με μία πολιτική φατρία που είχε ανακοινώσει την προθυμία της να ανατρέψει τον Τσώρτσιλ, έτσι ώστε η Γερμανία να είναι ελεύθερη να επιτεθεί στη Ρωσία. Παρά τις πράξεις του κατά τη διάρκεια της δίκης, που έδειχναν όντως άτομο με διαταραγμένο ψυχικό κόσμο και στα πρόθυρα της παράνοιας, ο Ες ήταν ευφυές άτομο και είχε το ένστικτο ενός πολιτικού για την επιβίωση. Το να αποκαλύψει την αλήθεια στο ανοικτό δικαστήριο ενώπιον τεσσάρων συμμαχικών δικαστών, ένας από τους οποίους ήταν Ρώσος και ένας άλλος Βρετανός, δεν θα είχε βοηθήσει τη θέση του στο ελάχιστο. Καλύτερα ήταν να εμμείνει στις επίσημες βρετανικές και γερμανικές διακηρύξεις του 1941. Καλύτερα να υποδύονταν τον τρελό με την ελπίδα ότι θα κρινόταν επιεικέστερα, από το να βρεθεί ένοχος της πρόθεσης να ξεκινήσει έναν ανατολικό κατακτητικό πόλεμο που είχε κοστίσει 20 εκατομμύρια ζωές. Αυτό θα είχε εγγυηθεί μία ποινή θανάτου, όπως θα συνέβαινε με τον Ρόζενμπεργκ, τον Ρίμπεντροπ, τον Γκαίρινγκ και 9 άλλους κατηγορουμένους. Ο Ες μπορεί να έλπιζε να λάβει μία μικρότερη ποινή κάθειρξης, όπως ο Αλμπερτ Σπέερ, ο ναύαρχος Νταίνιτς, οι Νόυραθ και Φον Σίραχ, οι οποίοι φυλακίστηκαν με ποινές που κυμαίνονταν από 10 έως 20 έτη."

Αγνωστο παραμένει αν η εικόνα του ψυχικά διαταραγμένου και μειωμένου καταλογισμού Ες να ταλαντεύεται στο έδρανο, να κάνει παράξενες κινήσεις και γκριμάτσες και να μονολογεί ακατάσχετα, προκαλώντας την απέχθεια του Γκαίρινγκ που επανειλημμένα ζήτησε να τον απομακρύνουν από κοντά του, ήταν αληθινή ή κατασκευασμένη. Ο Ες όντως είχε υποβληθεί σε ένα τρομερό στρες που θα μπορούσε να είναι μοιραίο για την πνευματική του υγεία: είχε καταλάβει ότι η πτήση του στη Βρετανία ήταν μία χίμαιρα και ότι είχε παγιδευτεί από τις βρετανικές μυστικές υπηρεσίες. Σίγουρα δεν γνώριζε όλη την αλήθεια για τα σχέδια του SO1 και, φυσικά, ουδείς θα έκανε τον κόπο να του τα εμπιστευτεί, ωστόσο, αυτά που ήξερε, ήταν αρκετά για να δημιουργήσουν ένα τερατώδες σκάνδαλο. Ισως όντως λύγισε κάτω από το βάρος της αποτυχίας και της συνειδητοποίησης του ρόλου που έπαιξε. Ισως πάλι, αυτή η εικόνα του παρανοϊκού Ες στο δικαστήριο να ήταν όντως μία καλοστημένη παράσταση. Ισως αυτό που έλεγε κατά τη διάρκεια της κράτησής του στη Βρετανία, ότι τον δηλητηρίαζαν οι δεσμοφύλακές του, να μην ήταν ανακριβές - υπάρχουν φάρμακα που προκαλούν προσωρινή ή μόνιμη ψυχασθένεια.

Οποια κι αν είναι η πραγματικότητα, τη στιγμή που οι δικαστές ανακοίνωναν στον Ες την ποινή του - ισόβια κάθειρξη - ο τέως αναπληρωτής του φύρερ συνειδητοποιούσε ότι είχε πλέον επιτελέσει το ρόλο του στην ιστορία. Είχε ξεγελαστεί, μαζί με τον Χίτλερ και άλλους σημαίνοντες ναζί, από τους Βρετανούς και είχε πιστέψει ότι μία "Εγκάρδια Συνεννόηση" με τη Βρετανία ήταν όχι μόνο εφικτή, αλλά και επιθυμητή και από τις δύο πλευρές.

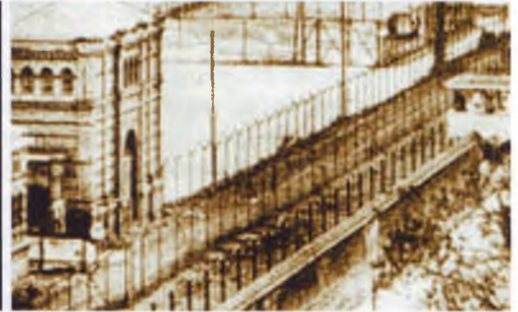
Η οικτρή αποτυχία του να συλλάβει την πραγματικότητα, θα τον στοίχειωνε σε ολόκληρη τη ζωή του. Ο "παρανοϊκός" Ες επρόκειτο μάλιστα να ζήσει πολύ περισσότερο απ' οποιονδήποτε άλλον από τους πρωταγωνιστές των γεγονότων, φυλακισμένος στο Σπαντάου.

Ο Ρούντολφ Ες κατά τη διάρκεια της φυλάκισής του. Είναι εντυπωσιακό (και προκαλεί πολλά ερωτηματικά) το πόσο γρήγορα κατέπεσε ο Ες, σχεδόν φθάνοντας στο σημείο να χάσει τα λογικά του κατά τη διάρκεια της δίκης της Νυρεμβέργης. Κάποιοι υποστήριζαν - και μάλιστα με αρκετά πειστήρια - ότι στην πραγματικότητα ο άνθρωπος που έζησε το υπόλοιπο της ζωής του στη φυλακή Σπαντάου, δεν ήταν ο Ες.

ELSE HESS

Ο ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΟΣ ΤΟΥ ΣΠΑΝΤΑΟΥ

Ο πιο μοναχικός άνθρωπος στον κόσμο

Το νήμα της ζωής του Ες κόπηκε πριν από 20 περίπου χρόνια στις φυλακές του Σπαντάου, όπου παρέμενε μόνο εκείνος από όλους τους ναζί.

Ο Ρούντολφ Ες αποτελεί μία ιδιάζουσα περίπτωση. Ηταν ένας άνθρωπος που δεν αναμείχθηκε σε κανένα από τα πλέον σκοτεινά εγκλήματα του Β' Π.Π., καθώς όλα σχεδόν (με την εξαίρεση της δράσης των πρώτων Einsatzgruppen στην Πολωνία) έγιναν μετά την αναχώρησή του για τη Βρετανία. Παρόλα αυτά, στη Νυρεμβέργη καταδικάστηκε σε ισόβια φυλάκιση και όχι μόνο αυτό: ήταν ο μοναδικός κρατούμενος για τον οποίο ισόβια πραγματικά σήμαινε διά βίου.

Το σύνολο των μεγαλοπαραγόντων του εθνικοσοσιαλισμού που δικάστηκαν στη Νυρεμβέργη και καταδικάστηκαν σε φυλάκιση, απελευθερώθηκαν τη δεκαετία του '50, εκτός από έναν άνθρωπο, τον Ρούντολφ Ες.

Ποιοι ήταν η λόγοι για την παραμονή ενός ανθρώπου που, σύμφωνα με τους ίδιους τους δεσμοφύλακές του, είχε ψυχολογικά προβλήματα και ήταν μειωμένου καταλογισμού, την ώρα, μάλιστα, που άνθρωποι που αναμείχθηκαν άμεσα σε τρομερά εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας, αθωώθηκαν ή βγήκαν από τη φυλακή σε 2 ή 3 χρόνια, για αστείους λόγους;

Αρχικά, η θέση των Βρετανών ήταν ότι ο Ες δεν αποφυλακιζόταν, επειδή επέμεναν γι' αυτό οι Σοβιετικοί. Καθώς ο Στάλιν γνώριζε πολύ καλά την πραγματική φύση της αποστολής του Ες και, φυσικά, της βρετανικής προσπάθειας "μαύρης προπαγάνδας" που σχετιζόταν με το ταξίδι του, μοιάζει λογικό κάτι τέτοιο.

Ωστόσο, επί της ουσίας, ακόμη κι αν οι Σοβιετικοί συναινούσαν στην απελευθέρωση του Ες, αυτός θα παρέμενε στο Σπαντάου, διότι οι Βρετανοί ήταν αποφασισμένοι να μην του επιτρέψουν να βγει έξω.

Μεταξύ των πάμπολλων θεωριών που έχουν δει κατά καιρούς το φως σχετικά με τον Ες, υπάρχουν κάποιες ιδιαιτέρως ευφάνταστες.

Για παράδειγμα, υπάρχει η θεωρία που υποστηρίζουν μεταξύ των άλλων οι ιστορικοί-συγγραφείς όπως ο Χιου Τόμας (στο "The Murder of Rudolf Hess") και οι Κλάιβ Πρινς και Στήβεν Πράιορ (στο "Double Standards"), η οποία θέλει τον Ες που εξέτισε την εξοντωτική ισόβια ποινή στο Σπαντάου να μην είναι αυτός που μπήκε στο Me-110 την 10η Μαΐου 1941 για να πετάξει στη Βρετανία, αλλά ένας σωσίας του.

Αυτή η υπόθεση έχει πολλά ενδιαφέροντα στοιχεία που την υποστηρίζουν, όπως εξετάσεις από επίσημους γιατρούς των Αρχών, που δεν βρήκαν τις τουλάχιστον τρεις ουλές που είχε στο σώμα του συνέπεια των τραυματισμών του κατά τη διάρκεια του Α' Παγκοσμίου Πολέμου. Πραγματικά, σε παλιότερες εξετάσεις του αναφέρονταν οι ουλές και κυρίως το τραύμα εισόδου και εξόδου της σφαίρας στο στήθος και στην πλάτη του. Μία ακόμη πτυχή αυτής της θεωρίας προκρίνει και την αμνησία που εμφάνισε ο Ες όταν τον έφεραν ενώπιον των υπόλοιπων κατηγορούμενων στη δίκη της Νυρεμβέργης. Ο Ες δεν αναγνώρισε κανέναν από τους κορυφαίους ναζί και ο Γκαίρινγκ άρχισε να του λέει περιστατικά από τα προπολεμικά χρόνια, τα οποία επίσης δεν έφεραν κανένα αποτέλεσμα. Μάλιστα, ο Ρίμπεντροπ, που επίσης γνώριζε πολύ καλά τον Ες, φέρεται να δήλωσε, "Ες; Ποιος Ες; Αυτός ο Ες που βρίσκεται εδώ;", υπονοώντας σαφώς ότι ο Ες που δικαζόταν, δεν ήταν ο Ες που αυτός γνώριζε. Ωστόσο, από την άλλη, ο Ες αναγνωρίστηκε από τη γυναίκα του και τον γιο του και παράλληλα όλοι οι συνεργάτες του που τον είδαν πριν και κατά τη διάρκεια της δίκης, δεν βρήκαν καμία διαφορά από τον Ες που γνώριζαν - εκτός, βεβαίως, από την εικόνα του ψυχωτικού αμνησιακού που έδιδε.

Ο Ρούντολφ Ες ήταν ο μοναδικός κρατούμενος για τον οποίο ισόβια πραγματικά σήμαινε διά βίου.

Το πιστοποιητικό θανάτου του Ρούντολφ Ες. Ο "πιο μοναχικός άνθρωπος στον κόσμο" ήταν ξεγραμμένος πολύ πριν αφήσει την τελευταία του πνοή στις άδειες φυλακές Σπαντάου, στο Βερολίνο.

DEATH CERTIFICATE

1. The late RUDOLF (WALTHER RICHARD) HESS dob 26 April 1894
2. This is to certify:
   a. Cause of death:
      (1) Disease or condition directly leading to death — (1) Asphyxia
      due to (or as a consequence of)
      (2) Antecedent causes. Morbid conditions, if any, giving rise to the above cause, stating the underlying conditions last. — (2) [illegible]
      due to (or as a consequence of)
      (3) Other significant conditions, contributing to the death but not related to the disease or condition causing it. — (3) Suspension
   b. Was the death due to natural causes? — No
   c. Was a postmortem examination performed? — Yes
   d. Died at 16.15 A hours on 17th August 1987
   e. Died at (place) [illegible]
   f. The body is free from infectious disease.

Berlin
Date: 19th August 1987 Rank/Appointment: [signature]

SERVICE REGISTERING OFFICER NORTH WEST EUROPE

Certified that this is a true copy of the certificate issued on 15 August 1987 in Berlin, and that the original signed copy is in my possession.

Major Frank Crabtree
Service Registering Officer

Για ποιο λόγο, λοιπόν, ο Ες "δεν ήταν ο εαυτός του" κατά τη διάρκεια της δίκης;

Ενα ενδεχόμενο που αναφέραμε ήδη στο προηγούμενο κεφάλαιο, είναι ότι μπορεί να προσποιούνταν. Αυτό μοιάζει δυνατό, αλλά όχι εντελώς πιθανό. Ενα άλλο ενδεχόμενο που προτείνουν κάποιοι ερευνητές, είναι όντως να είχε παρουσιάσει πνευματική αστάθεια. Ωστόσο, ούτε κι αυτό μοιάζει επαρκές για να εξηγήσει κάποια πράγματα.

Υπάρχει και το ενδεχόμενο η κατάστασή του να ήταν αληθινή, αλλά να είχε προκληθεί τεχνητά. Πρόκειται για άλλη μία θεωρία, που έχει αρκετά φανταστικά στοιχεία, ωστόσο, δεν μπορεί - ούτε κι αυτή - να αποκλειστεί: ο Ες "τρελάθηκε" τεχνητά, για την ακρίβεια, τού αφαιρέθηκε η γνώση του παρελθόντος του, ώστε να περάσει από δίκη, αλλά να μην έχει τη δυνατότητα να ομολογήσει κάτι που θα έφερνε σε δύσκολη θέση τη βρετανική κυβέρνηση.

Ο τρόπος που επιτεύχθηκε αυτό, λέει η θεωρία, ήταν με ψυχοφάρμακα και με τη βοήθεια ενός Αμερικανού ειδικού, του Ντόναλντ Κάμερον, ο οποίος εργαζόταν για την (πρόγονο της CIA) OSS. Ο Κάμερον όντως στάλθηκε από το διευθυντή της OSS, Αλεν Ντάλες, να εξετάσει τον Ες και είναι ακριβώς ο ίδιος που μία δεκαετία μετά θα αναλάμβανε για λογαριασμό της CIA το διαβόητο πρόγραμμα MKULTRA, το οποίο είχε ως στόχο την ανακάλυψη προχωρημένων μεθόδων πλύσης εγκεφάλου.

Η ίδια συλλογιστική λέει ότι ο Ες παρέμεινε για τόσα χρόνια στη φυλακή, διότι οι Βρετανοί δεν θα μπορούσαν να είναι βέβαιοι ότι η μνήμη του δεν θα επανερχόταν.

Ολες αυτές τις δεκαετίες, ο Ρούντολφ Ες, μία από τις πλέον τραγικές φιγούρες της πρόσφατης ιστορίας, φάνταζε σαν το θύμα μίας τερατώδους πλεκτάνης. Σαφώς δεν ήταν "αθώος". Αφενός υπήρχε το παρελθόν του, το ότι ήταν ένας φανατικός εθνικοσοσιαλιστής που μάλιστα είχε συμβάλει τα μέγιστα στους ρατσιστικούς νόμους της Νυρεμβέργης, αφετέρου, αν η προσπάθεια του Ες πετύχαινε και η Βρετανία συναινούσε σε ειρήνη με τη Γερμανία, η πλήρης δύναμη της Wehrmacht θα εξαπολυόταν προς τα ανατολικά, σε μία εκστρατεία ακόμη πιο τερατώδη από εκείνη που στην πραγματικότητα ήταν η Μπαρμπαρόσα. Και αν οι Γερμανοί πετύχαιναν, θα πραγματοποιούσαν ένα τεράστιο πρόγραμμα γενοκτονίας! Γνώριζε πολύ καλά τις συνέπειες των πράξεών του, οπότε "αθώος" δεν ήταν.

Ωστόσο, αυτά ήταν σε επίπεδο προθέσεων. Συνήθως δεν συνίσταται καταδίκη για "προθέσεις".

Στα χρόνια που ήταν φυλακισμένος, ο Ες είχε γίνει ένα είδος συμβόλου για τους νεοναζί ανά τον κόσμο. "Ο πιο πιστός σύντροφος", ο "άνθρωπος που δεν πρόδωσε ποτέ" και εν τέλει "ο πιο μοναχικός άνθρωπος στον κόσμο". Το τελευταίο ίσως και να ήταν πραγματικό. Ο Ες έζησε 4 δεκαετίες σε πλήρη απομόνωση. Ηταν ένας άνθρωπος που δεν είχε διαπράξει τα εγκλήματα άλλων, οι οποίοι, όμως, αναλάμβαναν σημαντικά πόστα στη μεταπολεμική Γερμανία ή και στις ΗΠΑ, ενώ ο ίδιος σάπιζε αργά στο Σπαντάου.

Και ο τραγικός επίλογος: τον Φεβρουάριο του 1987, ο Μιχαήλ Γκορμπατσόφ, στο πλαίσιο της Γκλάσνοστ, δήλωσε ότι θα δώσει άδεια για την απελευθέρωση του Ες. Σε γερμανικές εφημερίδες εμφανίστηκε η είδηση ότι ο Ες θα απελευθερωθεί στα 93α γενέθλιά του, στις 26 Απριλίου. Ο ίδιος ο Ες γνώριζε ότι τίποτε από αυτά δεν θα γίνει. "Οι Αγγλοι θα με σκοτώσουν", εμπιστεύτηκε στο νοσοκόμο του, Αμπντουλά Μελάουι. Τα γενέθλια του Ες πέρασαν και η απελευθέρωση δεν έγινε. Ο Γκορμπατσόφ, σε συνάντησή του με τη Μάργκαρετ Θάτσερ, της δήλωσε - μετά την απροθυμία της να επιτρέψει την αποφυλάκιση του Ες - ότι σκοπεύει να αποσύρει τους Σοβιετικούς φρουρούς από τη φυλακή (η αποκάλυψη της δήλωσης αυτής του Γκορμπατσόφ, όπως και της δήλωσης του Ες στον Μελάουι, έγινε στο πλαίσιο μίας δημοσιογραφικής έρευνας του BBC). Λίγο καιρό μετά, στις 17/8/1978, ο Ες βρέθηκε νεκρός στο υποστατικό του κήπου της φυλακής, στραγγαλισμένος με ένα καλώδιο. Ο θάνατός του επίσημα έκλεισε ως "αυτοκτονία", αφήνοντας μυριάδες αναπάντητα ερωτήματα και την οργή των οπαδών του, που είναι απολύτως πεπεισμένοι - όπως άλλωστε και πολλοί ερευνητές - ότι ο θάνατός του ήταν στην πραγματικότητα δολοφονία.

Το μυστήριο του Ρούντολφ Ες θα αρχίσει να ξεκαθαρίζει λίγο περισσότερο το 2017, όταν θα ανοίξουν μία σειρά από βρετανικά αρχεία για το θέμα, εφόσον όλα τα σχετικά έγγραφα βρίσκονται εντός των φακέλων και δεν έχουν εξαφανιστεί.

Μέχρι τότε, ο φάκελος Ρούντολφ Ες παραμένει ανοιχτός.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ - ΠΗΓΕΣ

MARTIN ALLEN, The Hitler/Hess Deception, *Harper Collins.*

WINSTON.S CHURCHILL, The Second World War, Vol. I-V, *Cassell.*

REINHARD BOLMUS, Das Amt Rosenberg und seine Gegner, *Deutsche Verlags Anstalt.*

ROY CONYERS-NESBIT, Failed to Return, Patrick Stephens.

Haushofer, Karl, Geopolitik des pazifisches Ozeans, *Vowinckel Verlag.*

KARL, HAUSHOFER, Bausteine zur Geopolitik, *Kurt Vowinckel Verlag.*

R. CARTIER, Ιστορία του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, *Πάπυρος.*

JAMES LEASOR, Rudolf Hess: The Uninvited Envoy, *Allen & Unwin.*

HESS, ILSE, Gefangener des Friedens, *Druffel Verlag.*

CONYERS-NESBIT, ROY, The Flight of Rudolf Hess, *Sutton Publishing.*

D. IRVING, Ο πόλεμος του Χίτλερ, *Γκοβόστης.*

HESS, WOLF RUDIGER, Rudolf Hess: Briefe 1908-33, *Langen Muller.*

HESS, WOLF RUDIGER, My Father Rudolf Hess, *W.H. Allen.*

A. CLARK: Barbarossa The Russian-German Conflict *Macmillan.*

COSTELLO, JOHN, Ten Days that Saved the West.

WALTER SCHELLENBERG, Memoirs, *Andre Deutsch.*

D. IRVING, Hess: The Missing Years, *Grafton Books.*

IVONE KIRKPATRICK, The Inner Circle: Memoirs of Ivone Kirkpatrick, *Macmillan.*

L. HART, Η άλλη πλευρά του λόφου, *Τζηρίτας.*

S. NEWTON, Profits of Peace, *Clarendon Press.*

J. **ERICKSON,** The Road to Stalingrad, *Yale Univ. Press.*

HARRIS, J. KAI TROW, M.J., Hess: The British Conspiracy, *Andre Deutsch.*

PICKKNETT L., PRINCE C., PRIOR S. & BRYDON, R., Double Standards, *Brown.*

PETER PADFIELD, Hess: The Führer's Disciple, *Cassell.*

WULF SCHWARZWALLER, Rudolf Hess, *Quartet.*

GITA SERENY, Albert Speer: His Battle with the Truth, *Knopf.*

D. IRVING, Goebbels, *Focal Point Publications.*

R. CITINO, The German Way Of War, *Modern Times.*

WILLIAM SHIRER, The Rise and Fall of the Third Reich, *Pan.*

MARTIN GILBERT, Churchill - A Life, *Heinemann.*

ALBERT SPEER, Inside the Third Reich, *Weidenfeld & Nicolson.*

DAVID IRVING, Churchill's War, *Hutchinson.*

Ενα από τα μεγαλύτερα μυστήρια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου και της σύγχρονης ιστορίας συνολικότερα είναι η πραγματική φύση της αποστολής του Ρούντολφ Ες στα βρετανικά νησιά.
Ο μέχρι τότε εξ απορρήτων του Αδόλφου Χίτλερ, ο αναπληρωτής Reichsfuhrer, ο άνθρωπος που ξεκίνησε μαζί με τον Χίτλερ την πορεία προς την εξουσία του Γ' Ράιχ και ένας από τους ισχυρότερους ανθρώπους στη Γερμανία, πέταξε με ένα αεροσκάφος μέχρι τα βρετανικά νησιά, σε μία αποστολή ειρήνης. Η "επίσημη εκδοχή" για το ταξίδι, που πραγματοποιήθηκε το Σάββατο, 10 Μαΐου του 1941, είναι ότι ο Ες βρισκόταν σε μία αποστολή την οποία ανέλαβε αυτοβούλως, χωρίς επίσημη εξουσιοδότηση και χωρίς να έχουν προηγηθεί σχετικές επαφές σε υψηλό επίπεδο.

Ωστόσο, η πραγματικότητα φαίνεται να είναι πολύ πιο περίπλοκη. Η εξέταση μιας σειράς από στοιχεία, έγγραφα και μαρτυρίες, καθώς και η προσεκτική έρευνα των γεγονότων της περιόδου αποκαλύπτει μία διαφορετική, "νέα" αλήθεια, για το τι ακριβώς συνέβη εκείνη την ημέρα και, κυρίως, τι ακριβώς προηγήθηκε της πτήσης του Ες.

Η πραγματικότητα ίσως να μην επιβεβαιωθεί ποτέ επίσημα από τις αγγλικές κυβερνητικές και μυστικές υπηρεσίες, ωστόσο τα στοιχεία "ζωγραφίζουν" μία εικόνα η οποία δείχνει ότι η λύση στο μεγάλο μυστήριο του πολέμου είναι πολύ πιο απίστευτη απ' ό,τι θα μπορούσε να υποθέσει κάποιος εξαρχής!

ΜΟΝΟΓΡΑΦΙΕΣ
ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ Πολεμική ΙΣΤΟΡΙΑ